

basme arabe

1368

vînătorul și vrăjitoarea
cu pălărie de pene

basme arabe

★★

„Biblioteca pentru toți” — 97 de ani
de apariție neîntreruptă

Înființată în martie 1895 și aparind de atunci, practic, fără întrerupere, „Biblioteca pentru toți” este cea mai veche colecție de literatură din țara noastră și una dintre cele mai vechi din Europa. Ea a contribuit, de-a lungul aproape a unui secol, la răspîndirea, în zeci și zeci de milioane de exemplare, a operelor celor mai valoroase din literatura română și universală, clasică și contemporană, oferite la cele mai modeste prețuri, accesibile tuturor categoriilor de cititori. În condițiile proliferării și la noi a literaturii de consum și a subliteraturii, tipărite fără nici o grijă pentru valoarea literară a lucrărilor și pentru acuratețea textelor de către editori amatori a căror activitate se desfășoară în afara sferelor culturii, „Biblioteca pentru toți” constituie o garanție a seriozității și a valorii literare. Dintre aparițiile lunilor următoare vă recomandăm noi volume care nu trebuie să lipsească din bibliotecile dv., volumele aparținînd unor scriitori precum: Ion Druță (romanul *Povara bunătații noastre*), Marin Sorescu (*A treia ieapă*, teatru), Guy de Maupassant (romanul *O viață*), Boleslaw Prus (romanul *Avanpostul*), Joseph Conrad (romanele *Taifun* și *Hotarul de umbră*), Doamna de Staël (*Zece ani de exil*), Grazia Deledda (romanul *Comoara din Sardinia*), Georges Simenon (romanele *Maigret* și *Prietenă doamnei Maigret*) ș.a.

Citiți „Biblioteca pentru toți” — o lume într-o bibliotecă pentru toată lumea.

basme arabe

ISBN 973-21-0260-8
ISBN 973-21-0262-4

editura minerva

Ilustrația copertei de *Adrian Ionescu*

vînătorul și vrăjitoarea cu pălărie de pene

Basme arabe

• •

ANTOLOGIE, TRADUCERE ȘI NOTE
de NICOLAE DOBRIȘAN

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1991

EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Toate drepturile rezervate Editurii Minerva (B.P.T.)

ISBN 973-21-0360-3
ISBN 973-21-0262-4

PRINTESELE DANȚUITOARE ȘI TAINA CONDURILOR GĂURIȚI

A fost odată ca niciodată... A fost cîndva, demult, un sultan care stăpînea o țară întinsă cu mulțime de grădini, palate și slujitori. Și i-a venit și lui vreme sorocită și s-a însurat sultanul cu o domniță gingașă și de neam ales, de la care n-a avut însă parte decît de fete.

Primul copil a fost o fată ; apoi au venit și a doua, și a treia, și a patra... Tare își mai iubea sultanul copilele dar tot atît de mult tînjea după un băiat care să-i fie sprijin la bătrînețe, să-i moștenească numele și tronul. Din toate dorințele cîte avusese sultanul numai acesta nu i se împlinise, pentru că asta era numai în puterea lui Allah¹. Visase la faimă și glorie ca orice sultan vestit,

¹ Dumnezeu unic în religia islamică. Allah era cunoscut arabilor încă înainte de apariția islamului, fiind una din divinitățile principale în panteonul makkan, poate chiar divinitatea supremă, în vreme ce alte zeități, cum sînt Manat, al-Lat și 'Uzza — cele trei fiice ale sale — trebuie să fi fost mediatori între el și om. El era în orice caz un zeu creator, asigura ploaia dădătoare de viață, apăra caracterul sacru al jurămintelor și-i proteja pe oameni împotriva primejdiilor. Prin antonomază, el era Zeul, Dumnezeuul (*Al-Ilah*) cel puternic, devenit în islam, datorită propovăduirii neînficate și forței persuasive a lui Muhammad, Atotputernicul. Deci vaga noțiune de divinitate supremă care a fost Allah în panteonul păgîn de la Makka s-a universalizat și afirmat prin propovăduirea coranică drept Zeul Viu, Preaînalt, Atotputernic.

și le dobîndise în toate, dar mai voise și-un băiat și de el n-avusese parte. Dacă lucrul acesta s-ar fi putut dobîndi cu vitejia și spada, fără îndoială că măritul sultan l-ar fi avut cu ușurință, dar astea sînt treburi ce stau numai în puterea unuia singur, pe care le dezleagă numai cel ce este unic și binefăcător.¹

Sultanul și-a plecat capul în fața voinței celui atotputernic, dar în sufletul lui tot mai sălășluia un bob de speranță; așa că, de cîte ori soția lui aștepta un copil, se ruga fierbinte să fie un băiat. Dar de fiecare dată cînd se mai năștea o fată, speranța sultanului se risipea în vînt și se lăsa copleșit de tristețe. Și tot așa treceau anii între nădejde și disperare, iar sultana aducea pe lume numai fete, pînă ce s-au trezit cu douăsprezece prințese, una mai frumoasă decît alta, și toate mai frumoase decît luna în a paisprezecea noapte,² de-ți era mai mare dragul să le privești.

Sultanul a poruncit să se pregătească un iatac pentru toate, în care să trăiască împreună pînă în ziua nunții lor. Și s-au adunat frumoasele prințese în acel iatac, unde au crescut ca douăsprezece flori minunate și rare, de care nu se putea atinge nimeni, căci erau tare departe de lume și nu-i cunoșteau furtunile și capcanele decît din auzite.

Prințesele au crescut toate frumoase ca luna și iată că anii au zburat și cele mai mari au ajuns la vremea măritişului. Și cum se dusesse vestea despre frumusețea lor, șirul pețitorilor nu mai contenea. Veneau sultani și prinți, viziri și negustori bogați din țările vecine și de aiurea, dar sultanul nostru nu se îndura să se despartă de ele și nici un pețitor nu i se părea pe măsura copilelor lui. Numai că de la o vreme sultanul a ajuns să fie tare neliniștit, căci observase o ciudățenie în purtarea prințese-

¹ Două din cele nouăzeci și nouă de epitețe ale lui Allah.

² Luna plină este metaforă comună în literatura arabă cultă și populară pentru femeia frumoasă.

lor, căreia nu-i găsea dezlegare. În fața patului fiecareia din ele se punea seara o pereche de conduri noi, iar dimineața în același loc apărea o pereche de conduri tociți și găuriți. Și asta noapte de noapte. Curiozitatea și neliniștea nu-i mai dădeau pace sultanului, căci voia neapărat să cunoască pricina acestei ciudățenii, dar nici un slujitor nu s-a dovedit în stare să afle adevărul. Atunci sultanul a dat sfoară în țară că nu va mărita nici una din fete pînă nu va afla taina condurilor găuriți, iar cel ce se va încumeta să pețască vreuna din cele douăsprezece prințese și nu va izbuti să dezlege taina va plăti cu viața, pentru că cel ce le vedea chipul trebuia fie să se însoare cu una din ele, fie să moară.

Vestea s-a răspîndit ca vîntul dar odată cu ea și spaima de pedeapsă. Mulți prinți și viziri visau să aibă mireasă una din frumoasele prințese, dar teama că nu vor reuși să afle marea taină i-a făcut să-și mute gîndul în altă parte. Au fost însă destui și aceia care, încrezători în istețimea lor, s-au încumetat să se înfățișeze dinaintea sultanului. Mai întîi a venit un emir¹ fălos,

¹ Rostirea literară *'amir* (derivat din verbul *'amara* „a comanda, a ordona“), comandant, guvernator, prinț. Termenul pare să fie fundamental islamic. La începutul califatului arab titlul acesta era purtat îndeosebi de comandantii armatelor și adesea ai corpurilor de armată, precum și de conducătorii de provincii — la origine generali care le-au și cucerit.

Titlul de *'amir* a fost împrumutat și de indieni în secolele XIII—XV, ca titlu de noblete și apoi pentru guvernatorii de provincii, iar în Imperiul Otoman el era purtat de comandantii și guvernatorii de provincii.

Titlul a devenit ereditar pentru capii cîtorva familii duruze, care în timpul Imperiului Otoman au guvernat ca domnitori feudali aproape independenți unele districte muntoase din Liban și Siria. El era purtat, de asemenea, de căpeteniile unor triburi beduine mai importante.

Astăzi titlul este purtat de conducătorii cîtorva principate arabe (Al-Kuwayt, Qatar, Bahrein, emiratele care intră în alcă-

plin de el și sigur de izbândă. Când sultanul i-a spus tot ce vrea de la el, emirul a jurat în fața mării sale să afle tot ce dorește încă din prima noapte. Atunci sultanul l-a ascuns într-o încăpere lângă iatacul prințese-lor ca să poată veghea toată noaptea. După ce emirul a cercetat sirguincios ușile și ferestrele iatacului, așa încît să fie sigur că nimeni nu va putea intra și ieși nevăzut, s-a așezat să viseze la una din frumoasele prințese. Și iată că odată cu noaptea a apărut în camera lui una din fetele sultanului. Când s-a apropiat de emir, acestuia i s-a părut că în oadia lui s-a pogorît luna. Frumoasa prințesă i-a urat bun venit, învăluindu-l cu vorbe meșteșugite și, plîngîndu-se de singurătatea lor, i-a oferit o cupă de aur împodobită cu nestemate, spunîndu-i :

— Ia cupa aceasta minunată din partea noastră, căci nectarul din ea este mai dulce decît buzele noastre.

Emirul s-a fisticit de frumusețea și de vorbele prințesei și imediat ce-a sorbit nectarul din ea a fost doborît de un somn adînc și greu ca plumbul.

Fără să mai aștepte o clipă, cea mai mare dintre prințese a dat la o parte un covor, șoptind cuvinte vrăjite, și iată că podeaua s-a deschis în fața ei, iar frumoasele noastre duse-au fost, strecurîndu-se prin deschizătură, una după alta, acolo unde dispăreau în fiecare noapte.

Prințesele s-au întors în zori, după ce totul se petrecuse întocmai ca în fiecare noapte, iar cînd au intrat, slujitorii au găsit ca de obicei în fața patului fiecareia din ele o pereche de conduri găuriți. Cît despre emirul cel fălos, slujitorii l-au aflat dormind buștean ; și așa cum fusese înțelegerea cu sultanul, a plătit înfringerea lui cu viața.

Asta a fost pățania primului pețitor, dar curînd s-a ivit un al doilea care nădăjduia să fie mai norocos decît

tuirea Emiratelor Arabe Unite), iar în mod curent îi desemnează pe prinții din familiile regale. Cu aceste sensuri titlul apare și într-o serie de basme din antologia de față.

primul, numai că soarta lui n-a fost cu nimic mai bună decît a celui dintîi venit. Au urmat la rînd un al treilea, apoi al patrulea și al cincilea, pînă ce numărul sărmanilor încrezători care-au plătit cu capul a ajuns la doisprezece tot atîția pețitori cîte erau și frumoasele prințese. Și aici șiragul pețitorilor s-a întrerupt, căci se dusese vestea primejdiei și nimeni nu se mai încumeta să-și încerce norocul, oricît de mult ar fi visat la frumusețea copilelor sultanului.

Trăia însă în împărăția aceea și un flăcău ciudat, un vîntură-lume care gustase în viața lui de toate și avusese parte de fel de fel de necazuri — și foame, și frig, și sete, și arșiță. Avea drept căpătîi o desagă și drept acoperiș cerul cu stele. Străbătuse lumea în lung și-n lat și văzuse atîtea încît nimic nu-l mai mira și nu-l mai înspăimînta. Și și-a zis flăcăul nostru că n-ar fi rău să-și încerce și el norocul ; la urma urmei n-avea mare lucru de pierdut pe lumea asta. „Dacă voi izbîndi acolo unde emirii și vizirii au dat greș, și-a zis el, voi scăpa pentru totdeauna de necazuri, iar de nu voi izbûti, voi scăpa de viața asta chinuită pe care n-am de ce s-o regret și tot am cîștigat ceva. Fie ce-o fi ! Ori voi dobîndi mîna uneia dintre prințese, ori îmi va zbura și mie capul de pe umeri ! Allah să ne-ajute !“. Zis și făcut ! Gîndul l-a ispitit și iată-l hotărît să se înfățișeze dinaintea sultanului. N-avea pe nimeni pe lume, decît o bătrînă singură și ciudată, la care ținea mult și pe care-o știa în stare să dezlege orice. Și s-a dus flăcăul nostru să-i ceară sfat și sprijin. S-a rugat mult de ea să-l ajute cum o ști și i-a mai dat și bruma ce agoninise din truda lui : o pungă ruptă cu trei bănuți în ea.

— Lasă-mă să chibzuiesc pînă mîine. flăcăule, i-a zis bătrîna. Vîno mîine în zori și-om vedea ce-i de făcut.

A doua zi bătrîna l-a întîmpinat la fel de morocînoasă, cu fața posomorîtă și dojenitoare.

— Cred că am găsit calea spre izbândă, fiule! i-a zis ea. Dar ia seama bine la fiecare vorbă ce ți-o spun, căci de vei face întocmai, vei dobîndi ceea ce dorești, iar de nu, vei pierde totul, chiar și capul de pe umeri.

Flăcăul nostru și-a ciulit urechile să nu-i scape nimic. Și iată ce-a auzit de la bătrînă :

— Cînd ai s-ajungi în camera vecină cu iatacul prințeselor, are să vină la tine una din ele cu o licoare ciudată pe care o să ți-o dea într-o cupă prețioasă ca semn al ospitalității împăratești. Să iei cupa din mîna frumoașei, să te prefaci că o bei, dar să nu sorbi cumva vreo picătură. Să verși licoarea în sîn și s-o lași să curgă printre veșmintele tale. Apoi să te prefaci că dormi adînc. Cînd copilele vor fi sigure că ai adormit, se vor pregăti să plece acolo unde se duc în fiecare noapte. Atunci poți să deschizi ochii să vezi ce se întîmplă ca să nu-ți scape printre degete. Să iei cu tine și abaua¹ asta, care te face nevăzut. Dacă o îmbraci, ai să poți vedea totul fără ca nimeni să te vadă. Tot de abaua asta ai să te folosești, dacă va trebui să te ridici în văzduh sau să cobori în adîncurile pămîntului.

Flăcăul nostru s-a închinat, mulțumind cu recunoștință bătrînei pentru sfatul cel bun și ajutorul neprețuit. A luat abaua și a învelit-o cu grijă într-o basma, apoi a apucat-o strîns subsuoară și a pornit cu pași hotărîți spre palatul strălucitului sultan.

¹ Obiect vestimentar popular arab cu o croială foarte simplă, purtat îndeosebi de bărbați : un fel de manta lungă pînă la pămînt și foarte largă, deschisă în față, fără mînece, dar cu niște deschizături în dreptul umerilor prin care se pot scoate brațele, eventual cu broderii de mătase. Se poartă peste îmbrăcămintea obișnuită. Există modele confecționate din stofe de lînă mai groase, pentru iarnă și modele confecționate din stofe mai subțiri de lînă fină, pentru vară. Purtată inițial de beduini, abaua a devenit cu timpul un obiect vestimentar tradițional, fiind îmbrăcată și de locuitorii orașelor. Prin intermediul limbii turce, cuvîntul a intrat și în limba română desemnînd o țesătură specială de lînă, de obicei albă.

Nu mică a fost mirarea sultanului cînd a văzut un tînăr atît de sărac, lipsit de orice strălucire, cutezînd să se înfățișeze dinaintea sa, visînd să ajungă moștenitorul lui. Dar ce să-i faci? Cuvîntul era dat și vorba dată e datorie curată! Și-apoi, pînă la nuntă mai era cale lungă. Numai Allah știe cîte se mai pot întîmpla! Atunci l-a întrebat sultanul:

— Oare știi tu, flăcăule, care-i urmarea dacă n-ai să izbutești să treci cu bine toate încercările la care ai să fii supus?

— Le știu prea bine, luminăția ta, dar credința mea este mare și Allah mă va ajuta!

Văzînd că n-are încotro, sultanul a poruncit slujitorilor să-l ducă pe noul pețitor în camera unde se perindaseră atîția încrezători și unde pieriseră rînd pe rînd odată cu visele lor de mărire și speanța de a dobîndi de soție una din frumoasele prințese. Prealuminatul sultan se și gîndea de pe acum cu milă la acest vîntură-lume. frămîntîndu-se cum să scape de un asemenea blestem, căci gîndul la pieirea atîtor tineri începuse să nu-i mai dea pace.

Către seară a apărut, ca de obicei, una din frumoasele prințese, cu obișnuita-i cupă, imbiindu-l pe noul pețitor cu vorbe alese să soarbă nectarul din ea ca semn al ospitalității împărătești.

Tînărul s-a închinat adînc în fața prințesei și i-a vorbit ca un adevărat curtean, dar — așa cum îl învățase bătrîna — s-a prefăcut că bea licoarea din cupă și a turnat-o pe ascuns în sîn. Apoi s-a lungit pe perne, sforîind din ce în ce mai tare, ca și cînd ar fi fost furat de un somn adînc. Cînd a venit vremea plecării, prințesele, sigure de șiretenia lor, și-au pus straie de fir și catifea, giuvaeruri și coronițe de nestemate și au încălțat condurii cei noi. Pe urmă cea mai mare dintre surori s-a aplecat asupra covorului, rostind un descîntec lung, din care flăcăul nostru n-a înțeles nimic. Dar imediat ce vorbele

prințesei s-au stins, în podeaua odăii s-a ivit o deschizătură cât să se strecoare un om, care se prelungea apoi într-o galerie lungă și îngustă ce cobora în adîncul pămîntului. Prințesele s-au strecurat una după alta, dispărînd în galeria întunecoasă. Tînărul nostru n-a zăbovit nici o clipă ; s-a ridicat, și-a îmbrăcat abaua și s-a avîntat și el în urma prințesei celei mici. Se ținea după ele pas cu pas, fără să le scape din ochi și fără ca ele să-l poată vedea. Deodată sora cea mică s-a oprit speriată și s-a plîns :

— Eu am o presimțire ciudată ! Simt o umbră care ne urmărește pretutindeni și care n-o să ne aducă nimic bun. S-ar putea ca noul pețitor să ne descopere taina !

— Tu ești veșnic bîntuită de presimțiri rele și nu vezi niciodată înaintea ochilor decît nenorociri ! i-a zis sora cea mare mezinei. Doar știi prea bine cîți tineri curajoși și emiri străluciți au pierit, și tot curajul și avuția lor a fost în van, căci nimic nu i-a putut salva de soarta hărăzită. N-o să izbîndească tocmai flăcăul ăsta ! Un vîntură-lume venit de aiurea !

Prințesa cea mică a tăcut rușinată și și-a văzut mai departe de drum, în vreme ce tînărul nostru le urma ca o umbră, potrivindu-și pașii cu ai lor.

De la o vreme drumul a început să se lumineze și deodată s-au trezit cu toții într-o vale strălucitoare, în care crengile pomilor părea raze de lună, iar trilurile păsărilor o muzică cerească. Orbit de lumină, flăcăul s-a apropiat cu teamă de unul din copaci și a văzut cu uimire că trunchiul, crengile și frunzele lui erau cu totul și cu totul din argint strălucitor. Atunci și-a zis că n-ar strica să rupă o crenguță dintr-un pom, s-o aibă mărturie în fața sultanului, la întoarcere. Și s-a apropiat de pom, a prins o crenguță firavă și a rupt-o. Dar ce să vezi ? Crenguța a scos un clinchet ciudat, al cărui ecou se îndepărta încet ca un plîns de zurgălăi. Prințesele s-au oprit, au ascultat pînă ce ecoul s-a stins în depărtare, apoi,

nevăzînd pe nimeni în preajmă, au pornit mai departe. Numai mezina se arăta din ce în ce mai tulburată și mai nesigură de drumul lor :

— V-am spus eu, dragele mele, că nu-i lucru curat ! Cineva ne urmărește ca o umbră de cînd am plecat !

— Ești fricoasă ca un iepure, a muștrat-o sora cea mare. Ți-e frică pînă și de umbra ta ! Clinchetul de zurgălăi trebuie să fi venit de la prinții care stau în așteptarea noastră !

Din nou mezina a pornit rușinată și cu inima strînsă în urma surorilor ei, care se avîntau din ce în ce mai grăbite pe poteca de lumină argintie.

Nu după multă vreme au ajuns într-o vale și mai frumoasă, plină de pomi și flori strălucitoare, ale căror crenguțe răspîndeau o lumină aurie ca razele de soare. Flăcăul s-a apropiat tiptil de unul din copaci și a rupt repede o crenguță subțire care era din aur curat. Numai că plinsetul crenguței a fost de data asta și mai limpede, și mai tare, semănînd cu muzica a zeci de strune de *qanun*¹ atinse de mîna unei zîne. Frumoasele prințese l-au auzit și de data asta, dar se grăbeau atît de tare încît nu i-au dat nici o atenție. Numai surioara cea mică s-a oprit, rugîndu-se speriată :

— Opriți-vă, dragele mele ! Ascultați-mă ! Un străin ne urmează pas cu pas și sunetele pe care le-ați auzit în grădinile fermecate sînt dovada cea mai bună a spuselor mele !

— N-are nici un rost să te tot văicărești atîta ! a muștrat-o sora cea mare. Mai bine grăbește-te, căci tot oprindu-ne mereu o să întîrziem și ne prind zorile pe-aici !

Și astfel, frumoasele prințese și-au văzut mai departe de drum, rîzînd de spaima mezinei, grăbite să ajungă la

¹ Instrument muzical oriental, cu coarde, cu o cutie de rezonanță de formă trapezoidală, ținut în poziție orizontală în timpul executării piesei muzicale.

ținta călătoriei lor de fiecare noapte. Nu după multă vreme au ajuns într-o a treia vale, mai luminoasă și mai strălucitoare decât celelalte. Tînărul nostru privea cu uimire în jurul lui, văzînd că florile copacilor erau din perle iar fructele din mărgean. Crengile pomilor păreau din raze de stele. S-a apropiat cu teamă, de data asta, abia îndrăznind să mai rupă o rămurică, dar și-a zis că trebuie oricum să aibă o dovadă în fața preamăritului sultan. Cînd a rupt-o, crenguța a scos un clinchet ce părea muzica stelelor, de parcă un car de sirene și vrăjitoare trecuse pe deasupra grădinii fermecate. Toate prințesele l-au auzit înfiorate, dar graba nu le-a lăsat răgaz să se oprească, iar mezina n-a mai îndrăznit să spună nici un cuvînt.

Au mai mers ce-au mai mers, urmate pas cu pas de tînărul cel curajos, pînă ce-au ajuns la malul unui lac de smarald, unde le așteptau doisprezece prinți în veșminte albe strălucitoare, fiecare cu o barcă de sîdef împodobită cu corali albi. Flăcăul nostru cel isteț a așteptat pînă ce fiecare prințesă s-a urcat într-o barcă și apoi a sărit și el în barca mezei. Șiragul plutea ușor pe fața lacului de smarald și toți se minunau cum de barca prințesei celei mici rămîne mereu în urmă. Prințul se străduia din răspuț să ajungă în fruntea șiragului, așa cum îi era obiceiul, dar — lucru ciudat! — barca se lăsa tot mai anevoie.

— Vislesc din toate puterile, i-a spus el prințesei celei mici, dar barca noastră se mișcă mai încet ca niciodată!

În cele din urmă au ajuns cu bine la malul celălalt, unde i-a întîmpinat un palat cu totul și cu totul de cleștar. Ferestrele-i străluceau, pîrînd mii de torțe oglinzite în apa lacului, poteca așternută cu flori ce urca spre scara palatului răspîndea cele mai dulci miresme, iar în văzduh pluteau armoniile unei muzici vrăjite. Frumoasele copile și prinții au urcat treptele aproape în

zbor, oprindu-se numai pentru o clipă în ușa celei mai strălucitoare săli a palatului, ai cărei pereți erau căptușiți cu porfir și mărgear. Și deodată muzica s-a întetit iar cele douăsprezece perechi au început un dans care nu s-a mai oprit decât în zori. Atunci au ieșit cu toții zoriți din palat, alergînd fiecare spre barca lui. Flăcăul cel isteț s-a aruncat de data asta în barca prințesei celei mari, așa încît au ajuns cu bine la malul celălalt, unde prinții și-au luat rămas bun de la frumoasele dănuitoare, amintindu-le legămîntul de a se întîlni în același loc noaptea următoare.

Frumoasele dănuitoare și-au continuat aproape în fugă drumul prin cel trei grădini fermecate, apoi s-au strecurat în galeria întunecoasă. Atunci flăcăul cel isteț le-a luat-o înainte, zorind pasul, în așa fel încît să intre primul în palatul sultanului. Cînd prințesa cea mare a dat la o parte perdeaua camerei de lîngă iatacul lor, l-a zărit pe noul pețitor culcat pe perne și sforîind dus, de parcă nu s-ar fi mișcat deloc de la începutul nopții. Apoi fiecare s-a culcat în patul ei, iar dimineața, cînd au intrat slujnicele în iatacul prințeselor, au găsit din nou în fața fiecărui pat o pereche de conduri găuriți.

Sultanul a aflat vestea și a poruncit să-i fie adus dinainte pețitorul. Gîdele sta alături, gata pregătit să zboare capul celui ce nu izbutise să dezlege taina prințeselor și a condurilor găuriți. Dar să vezi și să nu crezi ! Flăcăul s-a înfățișat mîndru în fața sultanului, vorbind cu mult curaj :

— Mărite sultan, am aflat marea taină a condurilor care se rup în fiecare noapte și pot să dovedesc totul înălțimii voastre !

— Așa să fie ? Atunci spune-mi pe dată ce-ai aflat, l-a îndemnat sultanul neîncrezător.

Și s-a apucat flăcăul nostru să istorisească de-a fir-a-păr toate pătaniile pe care le avusese și toate minunile pe care le văzuse și la fiecare poveste scotea din sîn și dovada

pe care o avea cu el. I-a arătat sultanului pe rînd toate rămurelele strălucitoare rupte din grădinile fermecate, iar la sfîrșit a scos o cupă care scînteia de-ți lua ochii — căci, pasămite, era făcută numai și numai din nestemate — pe care o luase din palatul de cleștar ca să i-o înfățișeze sultanului ca pe o dovadă de netăgăduit.

Pe la uși și după perdele ascultau îngrămădite frumoasele prințese, cu inimile bătînd năvalnic ca niște stoluri de porumbei gata să-și ia zborul. Aflaseră cu multă spaimă și uimire că tînărul acela necunoscut, pe care-l socoteau un vîntură-lume, le cunoștea taina și mai știau prea bine frumoasele odrasle împărătești că sosise sorocul să apară în fața tronului măritului sultan pentru a da socoteală.

Și chiar așa s-a și întîmplat : sultanul a poruncit să se înfățișeze neîntîrziat cele douăsprezece prințese. Și cum nu mai puteau tăgădui nimic, cele douăsprezece copile, una mai smerită decît alta, au răspuns, cu ochii plecați în podea, întrebărilor preamăritului sultan. Și s-au căit amarnic și și-au cerut iertare cu lacrimi fierbinți în fața părintelui lor, căci numai nechibzuința și avîntul tinereții le împinsese pe drumuri atît de primejdioase.

Sultanul care-și iubea copilele ca ochii din cap și care își aducea și el aminte de zilele trecute ale tinereții sale, s-a prefăcut tare mînios, dar le-a iertat, căci n-avea altcum face. Apoi, s-a întors spre tînărul necunoscut, vorbindu-i cu mărînimia și dreptatea care-i duseseră vestea în lume :

— Pentru că te-ai dovedit a fi un bărbat cu adevărat curajos și pentru că ai izbîndit în încercări grele, unde n-au fost în stare să izbutească atîția emiri și prinți de soi, îți îngădui să-ți alegi mireasa dintre cele douăsprezece fiice ale mele.

— Mărite sultan, am să aleg cu mila lui Allah și cu învoirea mării tale pe cea mai mare dintre prințese, căci ea este și cea mai apropiată de anii mei și de toate cîte

le-am aflat și încercat pe lumea asta, de cînd rătăcesc pe cărările ei. Și așa se și cuvine, căci cea mai mare dintre surori se cade să aibă cea dintîi nunta.

Tare s-a mai bucurat sultanul de înțelepciunea ginere-lui său și-a trimis pe dată slujitori și crainici în toate zările împărăției să vestească zilele de petrecere și bucurie, de cîntec și joc ce-aveau să vie, căci patruzeci de zile în șir aveau să se rumenească berbeci în frigare, să aburească munți de pilaf și tipsiile cu baclavale, iar supușii credincioși ai sultanului aveau să se înfrupte din toate bunătățile și să se veselească la nunta prințesei. Și multe zile de bucurie aveau să mai urmeze, căci nunta asta nu era decît prima, iar celelalte unsprezece prințese frumoase ca luna își așteptau abia de-acum încolo pețitorii.

Au dansat și prințesele noastre de și-au rupt din nou condurii la nunta surorii celei mari și tare am fi vrut să fim și noi pe-acolo, purtați în vârtejul dansului, în sunetul fluierului și al lăutelor. Și tot aveau să rupă la conduri în sunetul tobei și-al dairelei unsprezece ani în șir, pînă ce avea să-i vină rîndul surorii celei mai mici. Se știa oricum că nunta mezinei avea să le întrecă pe toate în belșug și veselie, așa cum prințesa cea mică le întrecia pe toate surorile ei în frumusețe.

PRINȚESA VRĂJITOARE ȘI FLĂCAUL CU VIERS MINUNAT

Era unul singur și acesta era Allah în cerul lui cel înalt și de la el au fost toate cîte se află pe lumea asta.

Trăia odată demult, într-un oraș un bătrîn dimpreună cu soția și cei trei copii ai lor, cu care îl dăruise Allah : doi băleți și o fată. Și-avea omul acesta o grădină cum nu se mai afla alta prin împrejurimi ; creșteau în ea

fel de fel de pomi și arbuști cu fructe dulci și aromate : curmale și smochine, rodii și mere, migdale și struguri. Iar printre rîndurile de pomi, pămîntul era tot timpul anului acoperit de legume și verdețuri proaspete. Mezinul era mai îndrăgostit și mai legat de grădină decît toți ceilalți din familie. N-o părăsea nici ziua nici noaptea. Lucra laolaltă cu oamenii de prin partea locului, tocniți cu ziua, aduna împreună cu ei roadele, o îngrijea cu mîgală și-o păzea cu strășnicie de vite și de oameni răi. Într-un cuvînt, se pricepea și să muncească, și să se bucure de verdeața, de roadele și de răcoarea ei. La căderea serii fiecare lucrător se ducea la casa lui. Numai flăcăul — mezinul stăpînului — rămînea în grădină și peste noapte.

Dar era să mă prind cu vorba și să uit să vă spun lucrul cel mai de seamă, căci doar de el se leagă toată povestea pe care m-am apucat să v-o spun : flăcăul nostru era și un rapsod desăvîrșit, izvodea singur qaside¹ și le

¹ Numele dat în arabă poemelor de dimensiuni mai mari. *Qasida* clasică, reprezentată cel mai bine de poemele preislamice, era convențională, monorimată și într-un metru uniform. Acest gen de poem a fost cultivat de poeții tradiționaliști pînă în timpurile moderne, dar din el au luat naștere, începînd din secolul al VIII-lea, genuri poetice autonome, chiar dacă ele au continuat să poarte numele de *qasidă* : erotic, elegiac, bahic, cinegetic descrieri de natură și grădini etc. Metrii clasici lungi și greoi au fost simplificați și scurtați, pretîndu-se mai bine la adaptarea muzicală.

Colectivul *qasid* desemnează aceste poeme ample și elaborate, opunîndu-se în vechime genului *rajaz* — o poezie frustă și familiară, într-un metru rudimentar, cu o structură constantă.

Genul *qasidei* a fost cultivat și de poeți persani, turci și — mai puțin — de limbă urdu, dar multitudinea condițiilor geografice, economice și culturale din diversele regiuni ale lumii islamice s-a reflectat și în forma și natura *qasidei*.

Rapsozii populari din lumea arabă improvizează și în zilele noastre astfel de poeme cu o ușurință deosebită, declamîndu-le acompaniați de instrumente muzicale tradiționale.

îngîna cu viers duios, acompaniindu-se cu rababa¹, încît toți cei care-l ascultau rămîneau fermecați. Și niciodată nu se simțea mai fericit ca atunci cînd rămînea singur în grădină, numai cu rababa lui.

Într-o noapte, cînd băiatul șoptea rababei și ea îi răspundea cu aceeași duioșie, s-a întîmplat să treacă în zbor pe deasupra grădinii, într-un trunchi de copac scobit pe dinăuntru, o prințesă meșterită însoțită de slujnica ei cea mai credincioasă. Prințesa a auzit de-acolo din văzduh, de unde plutea ea, viersul tînărului și strunele fermecătoare ale rababei și i-au plăcut nespus. Fără să mai stea pe gînduri o clipă, i-a spus însoțitoarei că vrea cu tot dinadinsul să coboare în grădină și să-l cunoască pe tînărul cu viers minunat. Slujitoarea, fermecată și ea de glasul tînguitor, s-a învoit pe dată și trunchiul de copac s-a lăsat în jos și a lunecat lin pe iarba mătăsoasă dintr-un colț al grădinii. Ajunse pe pămînt, s-au îndreptat, mergînd alături, spre locul de unde venea cîntecul, apropiindu-se tiptil de flăcăul care viersuia cu ochii pierduți, încîntat parcă de propriul său glas. I-au dat binețe și el s-a oprit din cîntec și le-a răspuns, înclinîndu-se adînc în fața celor două fete neînchipuit de frumoase, ivite ca din pămînt. Cîteva clipe s-a uitat la ele năucit, fără să priceapă cum de-au putut intra în grădină și ajunge în preajma lui fără să le fi simțit.

¹ *Rababa* sau *rabab*, unul din cele mai vechi instrumente muzicale cu coarde, cunoscut de arabi încă din perioada preislamică. El scoate sunete fie prin ciupirea cordelor cu virfurile degetelor, fie prin frecarea lor cu un arcuș din păr de cal. Cutia de rezonanță care avea forme diferite era confecționată din piele de oaie bine întinsă pe un schelet din lemn. Coardele erau confecționate din păr de cal, dar în vremurile moderne sau răsپndit coardele metalice. Beduinii își acompaniau cîntecele cu rababa, iar mai aproape de zilele noastre, rapsozii populari își acompaniau cu acest instrument declamarea qasidelor preislamice în general și îndeosebi a elegiilor. Prin Andalusia arabii au adus acest instrument și în vestul Europei, fiind menționat în numeroase poeme, lucrări și tratate.

— Cine sînteți voi, făpturi minunate, și de unde veniți ? prinde el să le iscodească fără să-și poată ascunde uimirea.

— Sîntem pămîntence ca și tine, grăiește prințesa. Faima glasului tău a ajuns și la urechile noastre și așa se face că ne-am strecurat aici în taină, ca să te cunoaștem și să-ți auzim viersul. Cine sîntem noi ? Asta-i o altă poveste pe care nu ți-o putem dezvălui din prima noapte, dar încet-încet, cu răbdare, vei afla totul despre noi. Deocamdată numai atît !...

N-a trebuit să treacă mult timp și tînărul a început să se dezmeticească. Mai întîi le-a cerut îngăduința să le aducă poame proaspete și îmbietoare. După ce-au gustat cu toții din roadele grădinii, fetele l-au rugat să cînte cel mai frumos cîntec pe care-l știe el. Flăcăul s-a învoit fără zăbavă, fericit că le poate face pe plac frumoaselor musafire. Și-a strunit rababa și-a început a viersui unul din cîntecele lui cele mai îndrăgite, în vreme ce frumoasele necunoscute îl ascultau cu urechi lacome, înfiorate. Cînd a isprăvit, a văzut că fetele erau încîntate peste măsură. Flăcăul, vezi bine, știa că toată lumea care-l asculta se înduioșa de viersul lui. Îmboldit de gingașele tinere și-a strunit din nou rababa și a început un al doilea cîntec, cu mult mai duios și mai fermecător decît primul, iar ele nu se mai săturau, ascultîndu-l. Simțind însă că încep să mijească zorile, prințesa sare în picioare, scoate un șip cu un parfum amețitor și grăiește către tînăr :

— Acum noi te lăsăm cu bine... Trebuie să fim acasă înainte de revărsatul zorilor, dar mîine noapte vom fi aici mai devreme, negreșit ! Ia uite ce parfum minunat ți-am adus !

Și numai ce-a apropiat de tînăr șipul cu parfum fermecat, că el s-a și cufundat într-un leșin adînc, iar prințesa meșterită s-a grăbit să-i fure mintea și sufletul și le-a închis într-un vas de porțelan, lăsîndu-l pe flăcău fără

viață, lungit pe una din cărările grădinii. Apoi a ascuns vasul cel prețios la rădăcina unui pom și cît ai clipi s-a îndepărtat împreună cu slujitoarea, fără să mai privească înapoi. S-au așezat așa cum veniseră în trunchiul zburător și s-au înălțat în văzduh, îndreptîndu-se spre tărîmul de unde apăruseră.

Noaptea următoare frumoasele necunoscute au sosit din nou în grădină, găsindu-l pe tînărul cu glas minunat în locul și în starea în care-l părăsiseră. Au dezgropat vasul de porțelan și i-au turnat la loc mintea și sufletul. Tînărul a deschis ochii, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn adînc, și primul lucru pe care l-a văzut au fost frumoasele fete din fața lui. Au schimbat din nou binețele cuvenite, apoi tînărul a pornit să le aducă fructe, de parcă nu s-ar fi despărțit de ele decît cu cîteva clipe în urmă. După puțin timp s-a întors cu un coș plin de bunătați, din care s-au înfruptat cu mare poftă. Imediat ce-au isprăvit cu delicioasele fructe proaspete, tinerele i-au cerut să le cînte, iar el s-a grăbit să le împlinească dorința. Și-a luat rababa și-a început a viersui un alt cîntec care le întrecea de departe pe cele din noaptea trecută. Frumoasele fete l-au urmărit cu răsufierea tăiată, vrăjite de glasul lui. Nu se mai săturau ascultîndu-l și s-au rugat cu lacrimi în ochi să le mai cînte ceva. Flăcăul s-a învoit înduioșat de rugămințile unor tinere atît de frumoase, cărora nu mai știa cum să le facă pe plac. Și-a luat din nou rababa și a pornit să se tînguie, punîndu-și în cîntec tot sufletul. Fetele ascultau fermecate un cîntec și un glas cum nu le mai fusese dat să audă pînă atunci. Cînd a simțit apropiindu-se zorile, prințesa vrăjitoare s-a ridicat cu multă părere de rău, dar n-a uitat să apropie de tînărul nostru șipul cu balsam fermecat. Și numai ce-a simțit în nări mireasma, că flăcăul s-a și dus pe ceea lume. Prințesa i-a luat degrabă mintea și sufletul, ascunzîndu-le cu grijă în prețiosul vas

de porțelan pe care l-a îngropat la rădăcina aceuiași copac. Trunchiul zburător le-a purtat din nou în văzduh spre mărețul palat al sultanului, tatăl prințesei vrăjitoare.

Frumoasele fete, cucerite de viersul neobișnuit al tinărului cîntăreț, au continuat așa nopți în șir, fără ca nimeni să știe ce se petrece în grădină. Dar într-o zi a apărut tatăl băiatului și s-a pornit să-l caute îngrijorat, căci băgase de seamă bătrînul că fiul său nu mai venise pe-acasă de o bună bucată de vreme. A scotocit prin toate colțurile și desișurile grădinii, strigîndu-l pe nume, dar nu i-a răspuns nimeni. Atunci a pornit să-l caute pe sub copaci și prin tufișuri, cu sufletul bîntuit de neliniște și presimțiri rele, tot sperînd că noaptea a stat de veghe iar ziua l-a biruit somnul. A cotrobăit ce-a cotrobăit bătrînul, de la o umbră la alta, pînă ce-a ajuns la bolta de viță. A scormonit fără preget și iată că-l descoperă într-un tîrziu dormind dus. S-a apropiat tiptil, temîndu-se să nu-și sperie odrasla. Dar cînd s-a aplecat și i-a atins mîna, l-a cuprins spaima. Tinărul părea să nu mai aibă în el nici urmă de viață. A îngenunchat și și-a lipit urechea de pieptul lui, dar n-a auzit nici o bătaie. Teama și neliniștea i-au sporit. S-a apucat să-l zgîlție și să-l întoarcă pe o parte și pe alta, dar fără folos. S-a aplecat din nou să-i asculte inima și n-a mai avut nici o îndoială că închisese ochii pentru totdeauna. L-a acoperit cu o haină și a plecat amărît și deznădăjduit să le dea de veste celorlalți copii. Au alergat într-un suflet să-l vadă, nevenindu-le a crede. După ce-au încercat zadarnic să-l trezească la viață nu s-au mai îndoit nici ei că se dusesese în lumea celor drepți. Durerea și tristețea le-au năpădit sufletele, dar nu mai aveau ce face și s-au apucat să-l pregătească pentru îngropăciune : l-au spălat, l-au înfășurat în giulgiu, au rostit toate rugăciunile obișnuite într-o astfel de împreju-

rare și-au pornit cu el spre cimitir¹. Apoi s-au întors acasă cu sufletele cernite după flăcăul care părăsise această lume, fără să se fi bucurat de tinerețe, ducînd cu el toate speranțele și visurile.

Dar nimeni n-a plîns mai mult după tînărul cu viers minunat decît sora lui, căci îl iubea nespus și odată cu el se stinsese și fericirea ei. Pierderea lui o impresionase într-atît încît nu-și mai găsea loc în casă ; se ascundea prin cine știe ce ungher și uita și de mîncare, și de somn. A rămas la fel de tristă și de îndurerată chiar și după ce toți ai casei s-au obișnuit cu gîndul nenorocirii și-au început să-l uite. Cînd se lăsa noaptea, se prefăcea că merge la culcare, iar după ce adormeau toți ai casei, se ridica tiptil din așternut, se urca pe terasă și începea să umble încolo și înapoi, ținînd de urît stelelor și cuge-tînd la nestatornicia acestei lumi și la necazurile oamenilor. Înainte de revărsatul zorilor, se întorcea în odaia ei, iar ceilalți cînd se trezeau o deșteptau și pe ea, închipuindu-și că dormise toată noaptea, deși sărmana de ea nu mai lipise geană de geană de multă vreme.

Fata a continuat să se strecoare din odaia ei, rătă-cind toată noaptea pe terasă, pînă ce într-un rînd, tot urmărind mersul stelelor pe boltă, i s-a părut că aude un viers minunat, venind dinspre cimitir. A ascultat cu luare-aminte și nu i-a fost greu să recunoască glasul măiestrit al fratelui ei. În prima noapte nu i-a

¹ Ceremonia înmormîntării la musulmani este relativ sumară. Condițiile de climă impun înmormîntarea defunctului chiar în ziua decedului, după o veghe în cursul căreia se recită versete coranice și rugăciuni. Înfășurat într-un giulgiu, defunctul este însoțit pînă la cimitir de un cortegiu alcătuit îndeosebi din bărbați. După înmormîntare, în casa celui decedat sau într-un cort ridicat în fața casei are loc o ceremonie de doliu care se prelungește trei zile. La ea participă rudele și prietenii defunctului, care primesc condoleanțele, iar recitatori profesioniști declamă versete coranice și rugăciuni. O ceremonie comemorativă mai are loc la trecerea a patruzeci de zile de la deces.

venit să-și creadă urechilor. A așteptat toată ziua cu inima stringindu-i-se în piept, fără să se apropie de nimeni, pînă ce s-a lăsat din nou noaptea și a urcat iarăși tiptil pe terasă, cu urechile ciulite. Și din nou a auzit aievea glasul din noaptea trecută. A ascultat cu atenție încordată tot cîntecul, de la început pînă la sfîrșit și n-a mai avut nici o îndoială : era chiar glasul fratelui ei. Își simțea însă sufletul bîntuit de bănuieli, știind prea bine că fratele ei murise. Parcă presimțea că e ceva necurat la mijloc. Cum ar fi cu puțință ca el să iasă din mormînt și să cînte acompaniat de rababa ? ! A rămas tare descumpănită și încurcată. Nu îndrăznea să se destăinuie nimănui. Să-i spună tatălui ? Să-i spună mamei ? Sau, mai bine, fratelui mai mare ? În cele din urmă și-a zis că ar fi mai nimerit să nu le vorbească părinților, temîndu-se să nu le răscolească durerea, care abia începuse să pălească, învăluită de uitare. Așadar, nu-i mai rămînea decît să stea de vorbă cu fratele ei. Numai că nu-i venea deloc ușor să i se destăinuie nici lui, căci, vedeți bine, nu-și prea dădea seama cum ar fi fost mai nimerit să înceapă povestea ca să-l înduplece. În cele din urmă s-a hotărît să-i povestească totul de-a fir-a-păr, fără să-i pese dacă el o s-o creadă sau ba. L-a pîndit peste zi, pînă cînd au rămas singuri, și-a luat inima în dinți și i-a spus toată povestea.

— Se pare că ai vedenii, îi răspunse fratele. Se vede treaba că nu-i lucru curat cu tine ! Cum să vorbească un mort, ba să mai și cînte pe deasupra ! Cred că din pricina morții lui ai început să-ți pierzi mințile, surioară dragă ! Așa ceva nu-i cu puțință !... Ia-ți gîndul !

— N-ai decît să te îndoiești de adevărul vorbelor mele, se încapățînează fata, dar eu sînt gata să te trezesc în clipa cînd aud glasul fratelui nostru, ca să-i asculți și tu cîntecul. Ce zici ? Te învoiești să vii ?

Fratele s-a codit ce s-a codit, apoi i-a făgăduit să vină pe terasă cînd îl va chema ea. Și asta așa mai mult

pentru liniștea surorii sale, căci nu nădăjduia să audă nimic.

Cînd s-a lăsat întunericul, fata a urcat din nou pe terasă cu inima plină de speranță. N-a trebuit să aștepte prea mult și glasul tînguios al fratelui mai mic a răsunat în noapte, plutind pe adierea ușoară a vîntului. N-avea nici cea mai mică îndoială — viersul și murmurul rababei îi erau prea bine cunoscute.

A alergat într-un suflet, l-a trezit pe fratele cel mare și s-a întors împreună cu el pe terasă. A ascultat și flăcăul, ținîndu-și răsuflarea. Cum să fie cu puțință? Era, neîndoielnic, glasul fratelui său! Și rababa lui!... A făcut repede o socoteală în gînd și și-a dat seama cam pe la care ceas din noapte sînt.

— M-am hotărît, surioară! grăi el deodată. Mîine-noapte mă duc și mă tupilez într-unul din mormintele părăsite, ca să ascult mai de aproape și să văd cu ochii mei ce se petrece.

Fata s-a bucurat tare mult; nici nu sperase să-l înduplece atît de repede. Și mai ales s-a bucurat pentru curajul lui.

Zis și făcut! Cînd s-a înserat de-a binelea, fratele cel mare s-a ascuns într-un mormînt părăsit. Cu puțin înainte de vremea cînd trebuia să înceapă cîntecul, a zărit în văzduh un trunchi de copac care s-a lăsat încet în jos, pînă ce-a atins pămîntul, tocmai lîngă groapa fratelui său. Din scobitura trunchiului au coborît două fete neasemuit de frumoase, care s-au apucat degrabă să dea pămîntul la o parte de pe mormînt. Au scos la iveală un vas de porțelan și au turnat din el cu grijă mîntea și sufletul celui ce părea mort, făcîndu-l să-și revină încet-încet la viață. Apoi, i-au întins dinainte niște bucate îmbietoare din care au înfulecat și ele cu mare poftă. După ce s-au ospătat strașnic, au început să-l roage pe tînărul înviat ca prin farmec să le cînte. Si flăcăul a început să viersuiască iarăși cu glasul minunat,

acompaniindu-se cu rababa, iar frumoasele necunoscute îl ascultau fermecate. Au tresărit numai cînd și-au dat seama că se apropie zorile. Atunci au apropiat de cîntăre șipul cu balsamul fermecat, apoi i-au scos mintea sufletul, închizîndu-le în vasul de porțelan. L-au culc cu grijă în mormînt, l-au acoperit din nou cu pămînt s-au urcat în trunchiul zburător și duse-au fost. Toa astea s-au petrecut sub ochii uimiți ai tînărului nostru căruia nu-i venea să creadă ceea ce vedea, dar nici n putea să nu vadă ceea ce se petrecea aievea sub ochii lui.

S-a întors într-un suflet acasă, unde-l aștepta sora lui frîngîndu-și mîinile de nerăbdare și teamă. I-a istorisit de-a fir-a-păr tot ce văzuse, cu mult năduf, hotărît ca în noaptea următoare să-și ia arcul cu săgeți și să stea la pîndă în așteptarea frumoaselor necunoscute care, vădit lucru, îi vrăjiseră fratele.

— Cînd s-or așeza lîngă fratele nostru, gîndește el mai departe cu glas tare, o să țintesc cu arcul și-o să slobozesc o săgeată în fata pe care o socotesc a fi stăpîna. Nădăjduiesc că voi izbuti s-o rănesc și s-o împiedic să mai plece. Pe urmă o s-o silesc să-l aducă pe fratele nostru la viață, iar dacă va cuteza să se împotrivească, o s-o ameninț cu moartea !

Tare s-a mai bucurat fata de curajul fratelui ei, găsind planul lui cum nu se poate mai nimerit și legîndu-și toate speranțele de reușita lui. Numai că socoteala de-acasă nu se potrivește niciodată cu cea din țîrg ! Și asta se va vedea după cîte va mai avea de îndurat flăcăul nostru, pînă ce va izbîndi să-și vadă fratele la el acasă, viu și nevătămat.

Fără să stea o clipă pe gînduri, noaptea următoare, tînărul nostru și-a luat arcul și săgețile și s-a îndreptat cu pași hotărîți spre cimitir. La vremea știută, trunchiul zburător s-a ivit, plutind deasupra lui. Pe urmă s-a lăsat încet în jos pînă ce-a atins fața pămîntului, la un pas de mormînt. Cele două făpturi necunoscute au rînduit

totul degrabă, întocmai ca în nopțile trecute, numai că fratele cel mare adăsta acum în apropiere cu arcul gata încordat. Le-a lăsat să-i redea viața mezinului adormit, apoi a țintit și a slobozit o săgeată în coapsa fetei pe care o credea a fi stăpîna. Ea a scos un țipăt înăbușit de durere și atunci flăcăul nostru a știut că și-a atins ținta. Data s-a ridicat degrabă, lăsînd o diră de sînge pe unde mălca, dar n-a uitat să treacă aromele fermecate pe dinaintea chipului tînărului cîntăreț, care și-a pierdut pe loc toată vioiciunea, cufundîndu-se iarăși într-un leșin adînc. Frumoasele necunoscute i-au luat pe dată mintea și sufletul, închizîndu-le cu grijă în vasul de porțelan, pe care stăpîna l-a ținut de data asta strîns la piept. S-au urcat speriate în scobitura trunchiului zburător, au rostit cîteva cuvinte nedeslușite și acesta s-a ridicat în văzduh. Numai că pe unde trecea trunchiul se prelingeau picături de sînge din rana prințesei vrăjitoare. Trunchiul s-a înălțat în tăriile cerului, dar tînărul care țintise săgeata nu s-a clintit din ascunzișul lui. L-a urmărit cu ochii pînă ce-a dispărut în zare și de-abia atunci a îndrăznit să se apropie de fratele lui. L-a luat în brațe și l-a dus acasă, unde l-a ascuns într-un loc tănuit, știut numai de el și de sora lui. Pe urmă i-a istorisit și ei toate întîmplările, tot ce văzuse și auzise.

— Am izbutit s-o rănesc pe stăpîna ! își încheie el povestea. Dar în vreme ce zbura i s-au prelins picături de sînge din rană, așa că mă voi lua după ele și trebuie să aflu încotro s-au dus și unde s-au oprit !

Totul era hotărît. A doua zi, flăcăul s-a sculat de dimineată, a cercetat urmele de sînge și și-a dat imediat seama încotro au apucat-o vrăjitoarele. A alergat la tîrgul de vite, a cumpărat o cămilă vînjoasă și-a gătit-o de drum. Cînd toate pregătirile erau gata, l-a lăsat pe mezinul cel cu glas fermecat în grija surorii sale, sfătuind-o să ascundă cum o ști mai bine întîmplările de ochii și urechile părinților, pînă cînd se va întoarce el.

— De-acum pot să plec. Am să purced la drum urmînd picăturile de sînge. Ele îmi vor fi călăuza sigură, mai adăugă flăcăul.

Apoi se duse să-și ia rămas bun de la părinți.

— Trebuie să alerg pînă în orașul cutare... cu niște treburi. Țară e el liniștit. N-o să lipsesc mult, îl asigură, zîmbindu-le. Preț de cîteva zile...

I-au urat cu toții drum bun, să se întoarcă teafăr și cît mai curînd. Și s-a așternut flăcăul nostru la drum. A trecut din sat în sat și din oraș în oraș, pribegind zile în șir, călăuzindu-se după urmele de sînge. Și-a mers și-a tot mers hotărît să nu se oprească pînă ce nu ajunge la țintă. Și iată că a ajuns la porțile unei cetăți mari, cîrmuită de un sultan puternic și drept, căruia i se dusesese vestea printre toți credincioșii musulmani. Și spre marea lui mirare, urma picăturilor de sînge s-a oprit tocmai la palatul sultanului. Chiar acolo lîngă porțile cele înalte ale palatului. Asta înseamnă că cele două necunoscute sînt de la curtea sultanului, își zise tînărul nostru. Mai știi? S-ar putea să fie chiar dintre slujitoarele haremului...¹ Flăcăul și-a îmboldit cămila și nu i-a îngăduit să îngenuncheze, ca să se dea jos de pe ea, decît la intrarea palatului.

¹ Instituția haremului a fost împrumutată de arabi de la bizanțini, prin secolul al VII-lea. Dispozițiile Coranului referitoare la portul vălului și la izolarea femeii — prezente în diferite sure coranice (vezi pentru exemplificare Sura Facțiunilor, XXXIII, versetele 53—59) — au fost dezvoltate și accentuate de juriști și comentatori. În timp ce bărbații din păturile inferioare și mijlocii din societatea musulmană par să fi practicat o formă oarecare de monogamie, bărbații din păturile avute întrețineau înecuri complicate, care, alături de un număr legal de soții, erau populate și de concubine, slujnice, eunuci și paznici. Sistemul a supraviețuit pînă într-o epocă relativ recentă și n-a dispărut cu totul nici în zilele noastre. În accepțiunea modernă, prin cuvîntul *harem* (intrat în numeroase limbi europene cu forma turcească *harem*) se au în vedere în mod curent părțile unei case — în general locuite de femei — în care este interzis accesul străinilor de familie, precum și femeile dintr-o familie.

— Vin dintr-o țară tare îndepărtată și vreau să-l văd pe măritul sultan ! glăsuiește el către maimarele străjilor, care-l privea uluit de atîta îndrăzneală. Voi să mă primească fără zăbavă, pentru o pricină care-l privește chiar pe măria sa !

Cînd a ajuns cererea la urechile sultanului, acesta a poruncit ca flăcăul să fie găzduit în hanul rînduit pentru oaspeți, ca să se poată mai întîi odihni cum se cuvine după osteneala drumului. Dar credeți că tînărul nostru de odihnă-i ardea ? Nici vorbă ! A cerut din nou maimare-lui străjilor să fie primit degrabă Cînd a văzut sultanul atîta nerăbdare din partea străinului ce pretindea că pricina lui nu suferă amînare, s-a hotărît să-l primească de îndată Vezi că parcă și sultanul începuse a fi curios să audă despre ce-i vorba. Și iată-l pe flăcăul neînfricat intrînd în marea sală unde sultanul își primea supușii. Spre uimirea lui, sultanul era singur ; își îndepărtase slujitorii și dregătorii, cînd a auzit că e vorba de o treabă care-l privea numai și numai pe el.

Flăcăul s-a închinat adînc în fața sultanului, iar acesta i-a urât bun venit în țara lui.

— Am aflat că ai a-mi vesti lucruri însemnate pentru noi, tinere, începe sultanul, încurajîndu-l. Ia s-auzim, despre ce-i vorba ?

— Preamărite sultan, grăiește flăcăul neînfricat. Vin dintr-o țară tare de departe și-am înfruntat pe drum nenumărate primejdii. Și toate numai din pricina unei întîmplări ciudate care l-a costat viața pe fratele meu cel mic.

— Care-i întîmplarea asta ciudată și ce legătură ar putea ea să aibă cu noi ? îl iscodește sultanul nedumerit.

Tînărul a prins curaj și s-a apucat pe dată să istorisească toate cîte i se întîmplaseră fratelui său și lui. Sultanul s-a mirat foarte de cele auzite.

— Și ce legătură are povestea asta cu noi și cu împărăția noastră, de vreme ce tu ești dintr-o țară atât de depărtată ? îl mai iscodește sultanul nedumerit.

— Preamărite sultan, am ținut-o pe una din frumoasele fete necunoscute, care pare să fi fost stăpîna, cu o săgeată, așa precum am mai spus măriei voastre, și din piciorul rănit i s-au prelins picături de sînge, îi lămurește tînărul. Am pornit pe urmele lor pînă ce-am ajuns în luminoasa cetate a măriei tale. Și dîra de sînge s-a oprit tocmai aici lîngă zidul palatului. Nici o palmă înainte de el ! Și nici dincolo de el nu se mai vede urmă de sînge !

Și-a grăit flăcăul nostru tot cu vorbe meșteșugite, măgulindu-l și lăudîndu-l pe sultan, preamărind dreptatea și înțelepciunea lui. Și toate astea i-au mers sultanului la suflet, mîngîindu-i urechile și vanitatea și făcîndu-l să se aprindă de curiozitate pentru povestea ce i se istorisea.

— Fii incredințat, grăiește sultanul cu ifos, cel ce-a făcut una ca asta își va primi negreșit pedeapsa ce i se cuvine, fără să-mi pese dacă e vorba de cineva din stirpea mea sau de vreunul din supușii mei. Nu vei părăsi împărăția decît numai după ce-i voi fi descoperit pe vinovați și-și vor fi primit pedeapsa meritată.

Tînărul nostru s-a rugat pentru preamăritul sultan, implorîndu-l pe Allah să-l păzească și să-i călăuzească faptele spre dreptate. Apoi i-a cerut îngăduința și a părăsit palatul.

Sultanul a rămas singur cu sufletul bîntuit de neliște și îndoieli. Prima bănuială s-a îndreptat chiar asupra fiicei sale, pe care n-o mai văzuse de cîteva zile. Și ce i se părea acum tare ciudat era că de fiecare dată cînd întrebase de ea îi răspunseseră ba că ar fi bolnavă, ba că i-a slăbit pe neașteptate vederea și că s-a retras într-o odaie întunecoasă, unde n-are voie să intre nimeni, de

teama parfumurilor și aromelor care-ar putea să-i înrăutățească boala și să-i sporească durerile. Sultanul, ce-i drept, tot încercase s-o vadă ca să se liniștească, dar mama ei îl oprise ori de câte ori voise să se apropie de iatacul ei.

— Măria ta, nu intra la fata noastră, căci ai parfumuri tare pătrunzătoare, care-i fac rău și sporesc durerile bieteii copile ! se împotrivise ea.

Și cum tocmai soția lui îl ademenise cu astfel de vorbe, îi dăduse crezare și amînase de pe-o zi pe alta să-și vadă odorul. Dar acum, după ce-a ascultat istorisirea tinărului necunoscut, i s-a cuibărit îndoiala în suflet și și-a zis că trebuie s-o vadă neîntîrziat pe copilă, pentru a-și risipi bănuielile și neliniștea.

Sultanul s-a ridicat, fără să mai stea pe gînduri, și-a aruncat mantia pe umeri și-a pornit cu pași hotărîți spre pavilionul unde locuia prințesa, dar, pe neașteptate, i-a ieșit în cale sultana, care zorea în aceeași direcție.

— Unde se duce măria sa ?, îl întreabă ea vădit încurcată.

— Vreau s-o văd numaidecît pe fiica mea, răspunde sultanul morocănos.

— Dar am spus măriei tale că oricine ar intra la ea, n-ar putea decît să-i pricinuiască un rău și să-i sporească suferința.

— Trebuie s-o văd pe fată chiar în clipa asta, i-o reteză sultanul hotărît. Trebuie să văd cu ochii mei cît este de bolnavă și să-l cheme pe cel mai iscusit tabib¹ din împărăție ca s-o doftoricească, dacă este nevoie.

Mama a încercat în fel și chip să-l înduplece și să-l abată pe sultan de la hotărîrea lui, dar n-a fost cu putință.

— Atunci, îngăduie-mi să intru eu mai întîi, se mai roagă ea, ca s-o pregătesc pentru întîlnirea cu măria ta și să încerc să-i feresc ochii de răul ce i l-ar putea pricinui parfumurile care te însoțesc.

¹ Vraci, tămăduitor ; medic, doctor.

Sultanul s-a mai înmuiat oleacă, dar tot cu inima îndoită. A rămas în sala cea mare, așteptînd nerăbdătoare, cu chipul posomorît. Nemaiavînd de ales, mama a intrat înfricoșată și i-a șoptit fetei că nu poate scăpa de hotărîrea sultanului. Fata a tresărit speriată, rugîndu-se fierbinte :

— Mai cată, cum-necum, să-l abați de la hotărîrea lui !

— Am făcut tot ce-am putut, fata mea, ca să-l opresc să intre. Dar acum n-am mai izbutit. Ține morțiș să te vadă, așa că nu mai avem de-ales. Nu ne mai rămîne decît să ne supunem. Dar ia seama să-ți ascunzi cum oi putea rana de la picior și să te prefaci ca și cum ochii nu te-ar mai ajuta să vezi nimic. Nu care cumva să te dai de gol !

Fata s-a pregătit cum a putut, să-l întîmpine pe sultan. Măria sa a intrat dînd binețe și ea i-a răspuns cu glas stins, încercînd să-și ascundă fața și ochii. Sultanul s-a așezat la oarecare distanță și a început să sporovăiască ba de una, ba de alta. Într-un răstimp îi zice, ademenind-o cu glas blînd :

— Vino mai aproape, fiica mea, să văd ce-i cu ochii tăi !

— Dar mă tem că n-o să nimeresc să ajung la măriata, îi răspunde fata cu glasul trist.

— Ia-o de mină și ajut-o să vină lîngă mine, îi poruncește măriata sa sultanei.

Și mama, și fiica se simțeau la mare strîmtoare, neștiind nici ce să facă, nici ce să spună. Dacă ar fi încercat să păsească, s-ar fi dat musai de gol, căci piciorul n-o ajuta. S-a ridicat cu inima cît un purice, a luat fata de mină. Dar porunca sultanului trebuia ascultată. Așa încît mama s-a ridicat cu inima cît un purice, a luat fata de mină și i-a ajutat-o să ajungă în fața sultanului. Dar chiar de la primii pași sultanul și-a dat seama că prințesa șchioapătă și că e rănită la un picior. A întreat-o de îndată ce-a pătît și de ce șchioapătă.

— Măria ta, mi-a amorțit un picior din pricină c-am stat prea mult în pat. Încolo, n-am nimic, încearcă ea să-l amăgească.

Apoi, a continuat să se apropie, șovăind și schiopătînd, pînă ce-a ajuns lîngă sultan. El s-a uitat atent la chipul ei și a băgat de seamă că ochii îi erau înroșiți din pricina plînsului și nimic mai mult.

— Să-ți văd piciorul ! îi poruncește sultanul apoi.

Fata a început să tremure ca varga, dar porunca sultanului trebuia împlinită. S-a apropiat de el, și-a descoperit piciorul și pe el se vedau limpede oblojelile. Sultanul s-a mirat foarte și i-a cerut să-i spună ce-a pățit.

— Am coborît pe scară legată la ochi, răspunde fata șovăind. Mi-a alunecat piciorul, am căzut și mi-am făcut niște vînătăi...

— Desfă-i oblojelile de la coapsă, poruncește sultanul, ca să vedem cît de primejdioase sînt vînătăile și să chemăm tabibul pînă nu-i prea tîrziu.

Mama s-a codit ce s-a codit, dar toată suflarea se supune poruncii sultanului, așa încît nici ea n-a putut face altfel. S-a apropiat de fată și i-a desfăcut oblojelile. Și iată că de sub ele a apărut o rană. Și de cum a văzut-o, sultanul a știut pe dată că e vorba de o înțepătură de săgeată, și atunci și-a dat seama că vrăjitoarea despre care-i povestise tînărul acela venit dintr-o țară îndepărtată nu putea fi alta decît fata lui.

— Ce ai tu la picior, nu sînt nici vînătăi, nici urme de lovituri, ci urme de săgeată, nu-i așa ? prinde a o iscodi sultanul, încruntîndu-se. Cred că ar fi mai nimerit să-mi spui tot adevărul, fără să încerci să mă păcălești, căci funia minciunii e scurtă și-ajunge repede la par, iar adevărul iese întotdeauna la lumină.

Fata s-a bîlbîit, dînd din colț în colț, iar în cele din urmă a amuțit. Dar parcă ai de-ales, atunci cînd sultanul vrea cu tot dinadinsul să afle adevărul ? Tăcea mai departe mîlc, neîndrăznind să scoată o vorbă. Sultanul n-a mai

putut răbda și s-a apucat să depene el povestea tinărului străin și a fratelui său vrăjit.

— Nu mai am nici cea mai mică îndoială că tu te ascunzi în spatele acestei vrăjitorii și ești pricina tuturor relelor, întregește sultanul mîniat. Trebuie să-ți recunoști vina și să-mi spui îndată cine te-a însoțit în preumblările tale și ți-a tănuț vrăjile !

Fata a înțeles îngrozită că măritul sultan știe totul și că nu mai are rost să încerce să se dea după deget.

— Într-adevăr, eu sînt vinovată, iar pe fata care m-a însoțit o știe mama din copilărie. A fost un mare păcat ce-am făcut noi, dar poate că-i doar o toană a tinereții, așa că-l rog pe părintele meu iubit să ne ierte. Cu mila și ajutorul lui Allah, va fi și prima și ultima oară !

— Fiica mea, îi rupse sultanul vorba hotărît, eu n-am dreptul să iert un păcat ca ăsta, fiindcă ar fi împotriva rînduielilor și credinței noastre.¹ Mai ales că-i vorba de cineva care nu-i din neamul nostru. Păcatul vrăjitoriei și încălcarea celor sfinte se pedepsesc aspru, cu osebire cînd mai e la mijloc și viața unui om.

Fata a înțeles că sultanul este de neînduplecat și că-i în zadar să implore iertarea. Așa încît s-a lăsat în voia lui Allah, regretînd amarnic pentru tot ce făcuse. Numai că remușcările veneau prea tîrziu.

Măritul sultan a poruncit să fie adusă și fata care o însoțise și după ce i s-a înfățișat, a dat pricaz ca fiecare să fie închisă într-un turn al palatului și să nu încerce nimeni să vorbească cu ele. Dacă cineva ar fi

¹ Practicile de magie și divinație sînt destul de răspîndite în lumea islamică și în parte tolerate de oamenii religiei, care fac deosebire între magia prohibită și magia permisă. Se admite, de pildă, provocarea intervenției gînnilor binefăcători, după cum se consideră normală apărarea împotriva demonilor, cu ajutorul descîntecelor sau al talismanelor. (Pentru alte detalii, vezi și Coranul, Sura X, versetele 76—81, Sura XX, versetele 57—73, Sura XXVI, versetele 34—51.)

cutezat să încalce poruncile, s-ar fi osîndit singur să înfrunte mînia sultanului.

Măria sa a plecat apoi îngîndurat și mînios, văzînd de treburile lui și-ale împărăției și frămîntîndu-se totodată cum să judece păcatul fetei. „Pedeapsa meritată după legea sfîntă“, repeta sultanul în sinea lui. S-a întrebat el și s-a tot întrebat cum pedepsește șar-ul¹ cel slăvit o astfel de crimă, dar tare îi venea greu să găsească un răspuns și să-și aline zbuciumul. Nu știa nici el cum ar fi fost mai bine, dar nici nu putea să-l întrebe pe cadiu², căci nu-i prea convena să afle lumea ce făcuse fiica lui. Teamă îi era că ar fi ajuns de ocară și el și toată familia lui. Așa încît s-a hotărît ca el fie unicul judecător și el și numai el să dea sentința în această pricină. Se va strădui cu bună credință și dacă sentința lui se va potrivi cu rînduielile șar-ului, cu atît mai bine — meritul îl va datora lui Allah — iar dacă va greși, Allah va fi îndurător cu el pentru că n-a făcut-o decît cu cele mai bune și mai

¹ Legislația religioasă islamică, bazată în principal pe Coran și pe *hadis* (tradiția despre spusele și faptele profetului Muham-mad).

² „Judecător“, reprezentant al autorității investit cu competențe de jurisdicție. Funcția sa avea ca obiect aplicarea legii, prin esența ei religioasă. El hotăra în legătură cu diverse litigii, aplicarea amenzilor, întemnițarea sau pedepsele corporale, încheierea actelor cu caracter juridic, chestiunile referitoare la succesiune, lor caritabile și religioase (*waqf*). Sentințele date de *qadi* erau fără protejarea văduvelor, orfanilor, administrarea bunurilor destinate scopurilor caritabile și religioase (*Waqf*). Sentințele date de *qadi* erau fără drept de apel. Ele se înscriau în registre speciale cu scopul de a fi aplicate în viitor și la alte cazuri similare (se păstrează astfel de registre începînd din secolul al IX-lea e.n.). Funcția qadială s-a menținut cu aceste atribuții pînă pe mijlocul secolului al XIX-lea, cînd într-o serie de state islamice a început modernizarea structurilor politice și juridice. În timpurile moderne, competențele qadiului sînt limitate în cele mai multe țări arabe la domeniul restrîns al statului personal (ex. căsătoria, divorțul, moștenirea), la aspectele legate de administrarea bunurilor religioase și la alte cîteva chestiuni mai particulare.

curate gînduri. Din respect pentru dreptate va trebui să dea o sentință împotriva propriului copil ! Și mai hotărî sultanul ca așa cum va da sentința singur, tot singur s-o ducă și la îndeplinire.

După ce s-a așternut liniștea peste întregul palat, sultanul a pornit — încins cu paloșul — spre turnurile în care erau închise cele două vinovate. A intrat, a tras paloșul din teacă și a retezat cu o singură lovitură capul fiicei sale, luîndu-i zilele cu mîna lui. La fel a făcut și cu însoțitoarea ei credincioasă. Apoi a pus cele două capete într-un vas pe care l-a închis cu grijă și a cerut unui sfetnic apropiat să-l ia și să-l ascundă într-un sipet. Pe urmă a poruncit ca trupurile celor două fete să fie îmbăiate și îngropate după datină.

Dar uitasem să vă spun că înainte de a îndeplini hotărîrea, măritul sultan apucase să ia de la prințesă vasul de porțelan în care se aflau mintea și sufletul tînărului fermecat, pentru a-l putea aduce la viață. A cerut să i se înfățișeze din nou flăcăul acela străin care venise dintr-o țară atît de îndepărtată și care adusese o asemenea furtună în palatul său. L-a primit avînd la stînga sa sipetul în care se aflau capetele celor două fete, iar la dreapta sa vasul de porțelan în care erau închise sufletul și mintea tînărului cu viers minunat. Străinul s-a înfățișat dinaintea sultanului, închinîndu-se adînc și rugîndu-se lui Allah pentru sănătatea mării sale. Apoi a rămas în picioare, așteptînd porunca. Cîrmuitorul i-a cerut să se apropie și i-a făcut semn să se așeze într-un jilț. Sultanul a rămas o vreme tăcut ; era copleșit de minie și de tristețe pentru toate cîte se întîmplaseră, dar dreptatea i se părea mai presus de orice. Într-un tîrziu, deschide sipetul în care se aflau capetele celor două fete și zice flăcăului :

— Privește cu luare-aminte la capetele astea ! Sînt ale celor două frumoase necunoscute de care te-ai plîns. Iată că și-au primit pedeapsa cuvenită.

S-a răsucit pe urmă spre dreapta și a luat vasul de porțelan, arătându-i-l tinărului nostru și grăind :

— Iar aici se află sufletul și mintea fratelui tău cel cu glas fermecat. Ca să-l aduci la viață, trebuie să faci așa și așa...

Și măritul sultan s-a apucat să-i înșire tot ce avea de făcut ca să-i redea viața fratelui său, întocmai cum făcuse mai înainte fiica lui.

Tinărul nostru era numai ochi și urechi. La urmă de tot, i-a mulțumit cu smerenie măritului sultan pentru îndurare și pentru dreptatea făcută, închinându-se iarăși pînă la pămînt. Și după ce sultanul l-a dăruit cu bani și straie de preț, a pornit ca vîntul înapoi spre țara lui.

A mers flăcăul nostru din poveste zi și noapte fără popas, pînă ce-a ajuns în orașul de unde plecase. Cînd s-a văzut din nou acasă, a coborît de pe cămilă și s-a dus mai întîi să ascundă vasul de porțelan într-un loc ferit. După asta a mers și le-a dat binețe părinților și apoi a alergat spre odaia surorii lui. Și numai ce s-au văzut și s-a apucat să-i istorisească pe nerăsuflăte tot ce făcuse și tot ce i se întîmplase din clipa plecării în lunga lui peregrinare și pînă în clipa revederii. Sora lui asculta cu nesaț, arzînd de nerăbdare să-l vadă din nou în viață pe fratele ei cel vrăjit.

— Nu te grăbi ! încercă s-o domolească flăcăul. Fiecare lucru la vremea lui ! Am așteptat atîta ! N-o să se facă gaură în cer dacă mai așteptăm oleacă. Știi prea bine că inima și mintea fratelui nostru au fost răpite în puterea nopții și ele nu i se pot da înapoi decît tot numai noaptea.

Fata s-a supus, așteptînd să se lase întunericul, cu neliniște și nerăbdare, cu teamă și speranță.

Cînd s-a așternut bezna și toată suflarea din casă a adormit, flăcăul s-a strecurat tiptil, a scos vasul de porțelan din ascunzișul lui și însoțit de sora mai mică, a pornit spre odaia unde zăcea întins corpul neînsuflețit

al mezinului. L-au ridicat, au umezit o basma în vasul de porțelan și l-au uns cu ea pe tot corpul, trezindu-l încetul cu încetul la viață. Apoi i-au dat să soarbă cele câteva picături din licoarea fermecată ce rămăsese pe fundul vasului și iată că tânărul cu viers minunat deschide ochii și întreabă, privind mirat în jurul lui :

— Unde mă afl ? Ce s-a întâmplat cu grădina ?

Fratele și sora lui s-au grăbit să-l liniștească într-un glas, lămurindu-i că se află la el în casă. Tânărul vrăjit se chinuia să-și amintească ce se întâmplase cu el, dar nu izbutea defel să-și dea seama de nimic precis. Simțea doar că plutise un timp într-o lume ciudată, trecînd de la un vis la altul, dar în clipa cînd se trezise din somnul lung și greu, toate peripețiile acelor vise pieriseră din mintea lui, șterse ca de mîna unei vrăjitoare, lăsînd în urmă doar o buimăceală ciudată ce-l împresura ca un vâl. Dar toate au trecut cu bine și tânărul cel cu viers frumos a scăpat de vrajă și a revenit la viață, printre ai săi. Și cei trei frați au ieșit în grădinița din fața casei frămîntîndu-se cum să-i vestească pe părinți despre cele întîmplate. Erau destul de bătrîni și de amărîți din pricina pierderii mezinului și se temeau că o veste atît de neașteptată ar putea să-i doboare. Așa ceva se putea întîmpla căci așa s-a mai petrecut, după cum prea bine ne spune un poet :

„Și-atît m-am bucurat de-astă întîmplare,
C-am prins să plîng pe dat' în gura mare.“

Au chibzuit îndelung și-au găsit cu cale c-ar fi mai nimerit să tănuiască întîmplările și să-i ia încet cu vorba, de teamă să nu li se întîmple cine știe ce bucluc la aflarea veștii. Zis și făcut. Fratele mai mare s-a întors în casă și-a stat la taifas cu ei pe îndelete și doar așa, ca în treacăt, a pomenit de o veste îmbucurătoare, cu care s-a întors din lunga lui călătorie. Bătrînii și-au lungit gîturile către fiul lor, curioși să afle, simțînd cum o rază de nădejde

luminează sufletele lor nerăbdătoare. Și băiatul lor s-a apucat să ticluiască o poveste pe loc și le-a grăit așa :

— Tare descumpănit am mai rămas când am auzit că fratele meu a pierit cu zile. Dar am aflat că se pot întâmpla și minuni și că unii oameni se pot întoarce la viață, după ce-au zăcut vreme îndelungată într-un leșin adânc. Tot cumpănind eu, nu știu cum mi s-a năzărit așa din senin că i s-ar putea întâmpla și mezinului nostru una ca asta. Și-atunci m-am grăbit să-l dezgrop și să-l scot la lumină. Dar era nespus de prăpădit și vlăguit ; așa că l-am luat și-am plecat cu el într-un suflet la un tabib căruia i se dusesse vestea peste nouă mări și nouă țări. Și nu credeți că l-a făcut bine ? !

Părinții sorbeau vorbele fiului, dar nu le venea să creadă ce auzeau. Și-atunci s-au apucat să-l descoase, tot minunându-se :

— Tu glumești cu noi sau vorbești serios ? Vorbele tale sînt adevărate sau sînt niște plăsmuiri ?

— Credeți că-mi arde de șagă, când e vorba de o treabă ca asta ? Cum aş putea să vă amăgesc sau să vă înșel ? Tot ce-am spus este adevăr curat. Mezinul se află acum în grădină și este la fel de zdravăn și de voios cum îl știați dintotdeauna. Dacă vreți, puteți să-l vedeți chiar acum !

Bătrînii au ieșit îngîndurați în grădină, obișnuindu-se încet-încet cu vestea cea mare, și nu li s-a mai părut nimic ciudat când l-au auzit pe fiul lor strigînd, și pe mezin răspunzîndu-i din fundul grădinii.

Flăcăul cel vrăjit a alergat în întîmpinarea lor, îmbrățișîndu-i pe rînd și sărutîndu-i pe frunte, în vreme ce bătrînii plîngeau cu lacrimi de fericire.

Și-au trăit cu toții laolaltă o viață plină de bucurii, pe care vi le dorim și vouă celor ce-ați ascultat povestea tînarului vrăjit, cel cu viers minunat.

PRINȚESA CARE NU VORBISE NICIODATĂ

Trăia cîndva, demult, într-o cetate veche, un sultan împreună cu fiica lui... Dar asta a fost demult, demult de tot, pe cînd erau sultani, și împărați, și viziri, și cetățile erau rare și multă cale trebuia să străbată caravana pînă ce ajungea la porțile lor. Dar mai bine să începem să depănăm povestea...

A fost odată un sultan. Și ca toți sultanii se bucura și el de faima și puterea cu care-l blagoslovisse Allah și de ascultarea supușilor săi credincioși. Pe lîngă toate bucuriile, Allah îl mai binecuvîntase și cu o fată ; numai cu o fată, căci oricît jînduise și după alți moștenitori, sultana lui nu i-a mai putut dărui alți copii. Numai că fata sultanului era tare ciudată și nu semăna cu nici o făptură obișnuită. Închipuți-vă o fată frumoasă ca luna plină și blîndă ca o porumbiță, dar care nu vrea niciodată să vorbească. Putea să numere lumea pe degete, de cîte ori îi auzise glasul ; dar nici atunci nu s-ar putea zice că vorbise, pentru că vorbele ei erau atît de puține și încîlcite încît oamenii nu le puteau dezlega tîlcul. Pasămite, nu putea rosti cuvinte obișnuite ca celelalte femei din palat și le trebuia mult oamenilor din jurul ei să priceapă tîlcul spuselor odraslei preamăritului sultan. Tare îl mai întristau toate astea pe părintele ei și ce n-a făcut mărișă s-o scoată pe fata lui din muțenie, dar strădania a fost în zadar. Toată lumea o știa de prințesa care nu vorbește niciodată. În van s-au perindat saltimbancii și dansatoarele prin sălile palatului, în van s-au spus snoave și povești hazlii, în van au fost aduse sumedenie de colivii cu păsări din toate zările pămîntului. Toate încercările au fost în zadar. Nu vorbea și nu rîdea niciodată. Anii trecuseră în zbor și fata se făcuse tot mai frumoasă, iar sultanul începuse de la o vreme să se gîndească la ziua nunții preaiubitei lui fiice. Dar ce folos de frumusețe ! Cine să

ia de soție o stană de piatră, oricît ar fi ea de frumoasă ? S-au perindat prin palatul sultanului mulțime de emiri și de viziri, tineri care mai de care mai străluciți, cu nume a căror faimă se dusesse pînă hăt departe în cele patru zări. Și cum veneau, tot așa plecau. Nedumeriți de ciudățenia prințesei, nu se încumetau să rămînă, deși jinduiau nespus la o asemenea mîndrețe de copilă și o împărăție atît de strălucită.

Ce să facă sultanul ? S-a tot gîndit, s-a tot frămîntat și în cele din urmă și-a zis că n-are încotro și trebuie să-și mărite odorul cu un om de rînd. Dar oricum, tot nu se încumeta să-și dea copila după primul venit sau orice vîntură-lume care rîvnea să se căpătuiască din mila împărăției. Acela care îndrăznea s-o ceară de soție pe fiica preamăritului sultan trebuia să-și dovedească destoinicia și virtuțile biruind toate încercările la care avea să fie supus.

Zis și făcut ! Crainicii au pornit să trîmbițeze vestea în toată împărăția și solii au răspîndit hotărîrea sultanului de a-și da fata aceluia care o va face să vorbească. Fie că nu știau prea bine ce-i așteaptă, fie că bogăția sultanului și strălucirea palatului său îi orbea, pețitorii au început să sosească cu duiumul. Ce mare lucru aveau de făcut ! și-au zis ei. Să faci o prințesă să rîdă sau să vorbească ! N-ai decît să-i spui niscaiva vorbe de duh și treaba-i ca și gata. Dar se vede bine că nimic nu-i atît de ușor pe cît pare de departe, căci capetele pețitorilor prea încrezători s-au rostogolit rînd pe rînd în țărînă, pînă ce șirul lor a ajuns la douăzeci. Și asta pentru că n-a fost chip să scoată careva vreo vorbă sau vreun zîmbet de la prințesa cea tăcută. Iar condiția așa fusese : aceluia care va vedea chipul prințesei și nu va izbîndi în încercarea de-a o face să vorbească, unde-i stau picioarele acolo-i va sta și capul. Și cum vestea rea se răspîndește ca fulgerul, iar cea bună umblă ca melcul, a aflat îndată toată suflarea ce primejdie îi paște pe cei ce-ar îndrăzni să viseze mă-

car la mîna prințesei. Așa încît de la o vreme nu s-a mai înfățișat nimeni la porțile palatului, iar tristețea domnea prin toate ungherele, dregători și slujnice fiind cuprinși deopotrivă de spaimă în fața minici și supărării sultanului.

Dar undeva într-un colț îndepărtat și uitat al împărăției, unde veștile ajungeau numai după ce restul lumii uitase demult întîmplările, trăia un flăcău isteț și chipeș, dar sărac lipit pămîntului. Se pare că zîna cea bună uitase să-i dăruiască și lui, ca oricărui tînăr pe lume, un dram de noroc. Era plin de curaj, dar tot ce încercase pînă atunci în viață se spulberase în cele patru vînturi. Pierduse aproape orice speranță că va face ceva în viață, cînd a auzit de ciudățenia prințesei și și-a zis că nemaiavind nimic de pierdut ar putea și el încerca să-și schimbe soarta.

Și tocmai cînd nimeni nu mai nădăjduia ca prințesa să se mărite vreodată, iată că apare la porțile palatului un flăcău chipeș și îndrăzneț, care, nici mai mult nici mai puțin, vrea să se înfățișeze sultanului pentru a o cere în căsătorie pe prințesa cea tăcută.

Sultanul l-a privit înciudat, neștiind nici el prea bine dacă trebuie să se mînie de îndrăzneala și nechibzuința flăcăului sau să-i fie milă de tinerețea lui. Dar ce putea face ? Flăcăul hotărîse singur să înfrunte primejdia și-apoi este bine știut că ce ți-e scris în frunte ți-e pus !

Slujitorii au alergat năuci în toate părțile. cît a fost ziua de lungă, și nimeni nu putea spune cu adevărat dacă se făceau pregătiri de nuntă sau de înmormîntare. Seara cînd flăcăul cel chipeș a fost condus în iatacul prințesei, a văzut aproape cu spaimă că într-un colț sta ca însăși moartea un sclav negru cu hangerul alături. După cîteva clipe de chibzuință, fără să îndrăznească să ridice ochii spre prințesă, flăcăul s-a hotărît să rupă tăcerea grea, rugîndu-se cu glas mîeros, doar-doar l-o înduioșa pe sclavul ce privea nepăsător în bagdadie, așteptînd să se scurgă clipele :

— Rob al lui Allah, îndură-te, rogu-te ! Sfirşitul îmi este aproape, căci mîine în zori îmi va zbura capul de pe umeri. Nu mi-au mai rămas decît cîteva ceasuri din viaţa asta şi aş vrea să aud glasul unei făpturi omenеşti, ca să mai uit de gîndurile cele negre care-mi dau tîrcoale. Îndură-te şi spune-mi o poveste !

— Nu prea văd ce ţi-aş putea spune, i-a răspuns sclavul morocănos. Adevărul este că nici nu ştiu nici o poveste. Dar dacă ţii neapărat să auzi un glas omenesc sub acoperişul ăsta, n-ai decît să spui tu povestea şi aşa o să treacă vremea mai repede pentru toţi. Altfel, ia-ţi nădejdea !

„Prea bine“, şi-a zis în sinea lui flăcăul cel isteţ şi s-a grăbit să înceapă povestea :

— A fost odată un dulgher tare iscusit, mare meşter cioplitor ; în mîna lui lemnul prindea viaţă. Şi ce-i vine în minte într-o bună zi dulgherului nostru, că se apucă să cioplească un chip de om. Şi tot lucrînd, s-a lăsat furat de frumuseţea chipului cioplit, punîndu-şi în joc tot sufletul şi toată priceperea, aşa încît la sfîrşitul lucrului a văzut cu uimire că avea înaintea ochilor o fată minunată, cu chipul şi trupul mai frumoase decît ale unei hurii ¹. Stră-lucirea lemnului preţios, pe care-l alesese cu multă grijă, îl ţintuise locului şi nu se mai putea dezlipi nici ziua, nici noaptea de ceea ce izvodiseră mîinile lui. Şi-a zis că asta trebuie să fie o pedeapsă pentru trufia lui nemărginită şi l-a chemat degrabă pe vecinul lui — un giuvaergiu tare iscusit. Dar în loc să scape de grijă, lucrurile s-au încălzit şi mai mult, căci giuvaergiul a căzut şi el pradă vrăjii pe care o răspîndea chipul fetei din lemn cioplit şi a rămas şi el lîngă dulgherul nostru, întrecîndu-se care mai de care cu laudele. Giuvaergiul s-a hotărît să facă

¹ „Hurii cu ochi mari“ (Sura XLIV, versetul 54, Sura LII, versetul 20, Sura LVI, versetul 22). „soţiile pure“ promise de Coran credincioşilor care vor ajunge în Paradis (Sura II, versetul 25. Sura III, versetul 15, Sura IV, versetul 57, Sura XXXVI, versetul 56, Sura LVI, versetele 35—38 etc.).

pentru fata din lemn cele mai strălucitoare podoabe pe care le ştia el face, doar-doar o căpăta viaţă. Asta pentru că nădejdea încolţise şi în sufletul giuvaergiului şi gândul la chipul vrăjit nu-i mai da pace. După o vreme s-a întors istovit de-atîta trudă şi migală cu cele mai strălucitoare podoabe care se văzuseră vreodată şi pe care le-a pus în jurul gîtului şi încheieturilor gingaşe ale frumoasei fete din lemn. Cei doi o priveau fermecaţi şi nu mai conteneau cu laudele, întrecîndu-se să spună lucruri nemaiauzite despre ea. Nu-şi mai încăpea în piele de-atîta mîndrie şi nu se mai săturau privind-o. De la o vreme odaia devenise prea strîmtă pentru trufia lor şi-au simţit nevoia s-o arate şi altora. Atunci s-au gîndit la prietenul lor cel mai bun, un om căruia i se dusesese vestea pentru evlavie şi credinţa lui nestrămutată în Allah. De cum a intrat prietenul lor pe uşă şi a apucat să-şi arunce o privire asupra chipului fetei din lemn, a fost şi el robit pe dată de vraja ei. A rămas aşa o vreme dus pe gînduri, apoi şi-a întrebat prietenii :

— De ce oare nu l-am ruga pe Allah să-i dea viaţă acestui chip minunat, să-i dăruiască un suflet ca să devină una din făpturile lui ?

Au fost uimiţi toţi trei la gîndul că atîta armonie şi perfecţiune ar putea fi adunate într-o făptură vie care să le vorbească, să le zîmbească şi să le însenineze zilele. Atunci, prietenul cel evlavios s-a aşezat cu nădejde să spună din zori şi pînă-n noapte rugăciuni fierbinţi, care să-l înduplece pe Allah să-i dăruiască viaţă frumoasei fete din lemn cioplit. Şi iată că Allah s-a îndurat de rugăminţile lui, dăruind viaţă şi suflet fetei din lemn, făcînd din ea o adevărată minune vie. Dar se vede treaba că nu toate rugăciunile îndeplinite aduc neapărat fericirea, căci pentru cei trei prieteni, amarul abia acum începea. Minunata şi gingaşa făptură care-i vrăjise pe toţi era mult prea rîvnită de ochiul oricărui muritor, iar ei au început să se teamă atît de tare pentru ea, încît şi-o dorea fiecare

numai pentru el. Vrajba și discordia au început să se strecoare între ei. Unde rămăseseră oare frumoasele zile de la început, cînd îi unea numai dragostea pentru frumosul chip izvodit de mîinile dulgherului ? Nici vorbă de așa ceva ! Acum se pîndeau tot timpul și nu mai știau cum să scape unul de altul, dar nici unul nu îndrăznea s-o spună.

— Dacă te-ar fi ales pe tine, robule, să judeci această pricină, l-a întrebat deodată flăcăul nostru pe sclavul cel negru, cui ai fi dat-o pe gingașa făptură ?

— Nu mă întreba, stăpîne, i-a răspuns robul nedumerit, căci răspunsul nu-i pe măsura minții mele. În ochii mei, fiecare dintre cei trei bărbați îmi pare la fel de îndreptățit să capete minunata făptură, că doar fiecare s-a străduit din răputeri să facă ceva pentru desăvîrșirea ei.

În clipa aceea, din colțul unde prințesa sta nemișcată pe scaunul ei, s-a auzit foșnet de mătăsuri și glasul dulce a grăit ca din altă lume :

— Prietenul cel evlavios o merita cu adevărat pe gingașa făptură, căci fără rugăciunile lui fierbinți și fără credința lui puternică, frumoasa fată ar fi rămas pentru totdeauna un chip de lemn cioplit, lipsit de viață.

În clipa aceea, robul și-a încălțat papucii, și-a încins hangerul și a părăsit odaia.

La răsăritul soarelui, cum s-a trezit, sultanul l-a chemat la el pe sclavul cel negru ca să adauge la șirul celor ce și-au pierdut capul și pe al douăzeci și unulea pețitor. Dar ce să vezi ? Robul s-a înfățișat liniștit, și-a dus mîna la frunte și-a ingenuncheat dinaintea tronului :

— Mărite sultan, luminăția ta, minunea s-a întîmplat — prințesa a vorbit !

— Vino-ți în fire, omule ! a strigat sultanul, privindu-l chiorș. Ești sigur de vorbele tale ?

— Mărite stăpîn, prințesa a vorbit ! a repetat robul cu fruntea lipită de pămînt.

— Tare mă tem că te-a prins somnul și-ai visat sau ai avut cine știe ce vedenii, iar acum vorbești anapoda, s-a miniat sultanul. Cum este cu puțință să nu fi izbutit douăzeci de viziri și emiri să scoată din muțenia ei o femeie, fie ea și o prințesă, și a reușit tocmai flăcăul ăsta, un vîntură-lume venit de cine știe unde !

— Prealuminate sultan, prințesa a rostit vorbe desluite ca mine și ca măriia ta, vorbe pe care le-au auzit prea bine urechile mele și pe care le țin minte întocmai !

— Și ce-a spus prințesa ? Să aud ! l-a îndemnat neîncrezător sultanul.

— Măriia ta, flăcăul acesta a spus o poveste și mi-a cerut să judec cu mintea mea o pricină încîlcită din basmul acela. Și cum mintea mea de rob n-a fost în stare să găsească răspunsul cel bun, atunci a rostit prințesa, cu glasul cel mai limpede și mai melodios pe care mi-a fost dat să-l aud vreodată, judecata dreaptă a acelei pricini din poveste.

— Așa să fie, cum spui, s-a învoit sultanul cu gura pe jumătate, dar pentru noaptea asta am hotărît să-i vegheze unul din vizirii mei, și-atunci om vedea care-i adevărul !

Cînd s-a lăsat noaptea, flăcăul nostru a intrat din nou în odaia prințesei și-a văzut cu inima strînsă că în colțul unde stătuse cu o seară în urmă robul cel negru se tolănise pe perna de puf însuși marele vizir.

— Mărite vizir, a început flăcăul nostru să se roage cu glas plin de umilință. Sînt prea plecata slugă a înălțimii voastre, și care, nemaiavînd mult de poposit în lumea asta, îndrăznește să vă roage să-i vorbiți în noaptea asta ca să se poată împărtăși măcar în ultimele clipe ale vieții din înțelepciunea marelui vizir.

— Ha, ha ! și-a rîs în barbă marele vizir. Nechibzuința și îndrăzneala se plătesc, flăcăule, iar eu n-am ce să-ți spun ca să-ți îndulcesc ultimele clipe ale vieții. Dar ca să ne treacă vremea mai repede, am să fiu atît de mărinos și-am să-ți îngădui să vorbești tu. Spune ce vrei,

povestește orice, numai să zboare și noaptea asta de corvoadă !

Și cum flăcăul nostru atît aștepta, s-a și apucat să depene povestea :

— Înțeleptule vizir, se spune că undeva departe, larté marginea împărăției, trăia cîndva demult un bărbat înstărit care s-a însurat de tînăr cu o fată frumoasă ca luna plină. Tare mult își dorea copii, iar rugăciunea lui a fost repede ascultată și soția i-a adus pe lume trei fete și-un băiat. Numai că sărmanul n-a avut parte să trăiască să-și vadă copiii mari, căci a părăsit această lume pentru cea de dincolo, cînd copiii erau încă micuți. Și-au rămas cu toții în grija mamei, care cu chiu cu vai și cu ajutorul lui Allah i-a crescut pînă ce-au ajuns la vremea căsătoriei și-atunci a părăsit și ea această lume. Ce să facă acum băiatul ? Nu putea pleca nicăieri să-și găsească un rost pînă ce nu-și vedea surorile la casele lor. Dar parcă era un blestem ; nici un muritor nu se încumeta să pețască pe vreuna din surori, deși se făcuseră frumoase foc. Au așteptat ce-au așteptat, s-au rugat ce s-au rugat, dar toate nădejdlile li s-au risipit în vînt. Atunci fratele lor și-a luat inima în dinți, căci nu putea răbda să vadă chipurile frumoaselor copile ofilindu-se în spatele ferestrelor, și-a dat sfoară-n țară că-și va mărita surorile cu cel dintîi venit — fie bogat, fie sărac, fie tînăr, fie bătrîn, fie de neam, fie om de rînd, căci o vorbă veche spune : mai bine cu un mire în baston decît fată bătrînă.

Și n-a trecut mult și s-au pomenit cu un leu care i-a înspăimîntat pe toți. Era chiar împăratul tuturor viețuitoarelor deșertului, care, nici mai mult nici mai puțin, o cerea de soție pe cea mai mare dintre surori. S-au codit ce s-au codit și și-au frînt mîinile, dar n-au avut încotro, căci cuvîntul era dat și în fața împăratului tuturor viețuitoarelor din deșert nu puteai îndrăzni să-l calci. Și-a luat-o leul pe cea mai mare dintre surori și-a dus-o în locurile necălcate și neștiute de nimeni în inima deșer-

tului. Și ce să vezi ? Toate viețuitoarele deșertului s-au înfățișat pe dată și i s-au închinat ca unei regine. Toate o păzeau cu rîndul și toate se întreceau să-i aducă cele mai delicioase vînături, cele mai proaspete trufe, cele mai gingașe flori și cele mai aromate ierburi pentru culcuș. Într-una din zile, toate viețuitoarele s-au adunat și-au pregătit un mare ospăț. Nu se mai sfîrșea șirul celor care purtau pe frunze vînături fripte, fragede și aromitoare, fructe moi și dulci, aduse de departe și ouă răscoapte, de prepeliță. Și toată zarva asta numai pentru că sosea un oaspete de seamă : vulturul — împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului.

A venit vulturul și cum era și firească a fost așezat în capul mesei, ca orice oaspete de soi. Și s-au desfătat cu toții, ospătîndu-se din toate bunătățile și într-un tirziu, din vorbă în vorbă, au aflat și pricina pentru care făcuse vulturul atîta cale pînă la casa leului din deșert. Pasă-mite, auzise de la unul și de la altul — căci așa umblă veștile în lumea largă — de fericirea ce dăduse peste regele tuturor viețuitoarelor deșertului.

— Frate leule, i-a zis vulturul. Rogu-te, învață-mă și pe mine unde să mă duc să-mi găsesc o mireasă atît de frumoasă, că sînt gata să străbat și un drum pînă la capătul lumii !

— Nimic mai ușor, frate vultur ! i-a răspuns leul mîndru și plin de ifose. Soața mea mai are încă două surori, una mai frumoasă decît cealaltă. N-ai decît să pleci în zbor pînă la cetatea în care locuiesc și norocul va fi de partea ta !

Vulturul cel falnic n-a mai stat o clipă pe gînduri și-a și pornit în zbor spre cetatea în care spera să-și găsească fericirea. N-a avut prea mult de căutat, căci din văzduh ochiul lui ager vedea totul ca-n palmă. A bătut la casa celor trei frați și s-a deschis. L-a întîmpinat fratele fetelor, urîndu-i bun venit.

— Sînt vulturul, împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului, a început falnicul musafir, și-am venit să cer de soție pe una din surorile tale !

Ce să spună băiatul nostru ? Deși semeția vulturului îl cam înspăimîntase și se gîdea cu tristețe că trebuie să se despartă și de sora mijlocie, pe care nu știa dacă o s-o mai vadă vreodată, a trebuit să se învoiască. Odată ce cuvîntu-i dat, e jurămînt curat !

Și-a luat vulturul mireasa și-a plecat cu ea în zbor, oprindu-se pe o creastă de munte, aproape de soare și de stele. Au venit apoi să i se închine toate viețuitoarele văzduhului, unele cîntîndu-i cu viers dulce, altele cărîndu-i cel mai fin puf pentru culcușul ei, altele aducîndu-i cele mai dulci poame și cel mai fraged vînat. Ce mai încoace-n-colo, era îndrăgită și răsfățată ca o regină ! Doar era soția împăratului tuturor viețuitoarelor văzduhului și asta nu era lucru de șagă.

Intr-o zi senină și fără pic de vînt, vulturul plana deasupra mării scrutînd valurile, căci își pusese în gînd să-i aducă iubitei sale soațe pentru masa de seară pește proaspăt și de soi. Auzind un glas din valuri, s-a coborît deasupra apei și ce i-a fost dat să vadă ? Un pește uriaș care înota sprinten și căuta să-i atragă luarea aminte :

— Te-am mai văzut și altă dată, vulture semeț ! Spune-mi ce caută un vultur ca tine deasupra mării ? Dacă ai nevoie de ceva, spune-mi și pe dată dorința îți va fi împlinită, căci eu sînt împăratul tuturor viețuitoarelor din adîncuri. Sînt împărat și toate vietățile care trăiesc în valurile mărilor și oceanelor sînt supușii mei.

— Vei fi răsplătit pentru fapta bună, i-a răspuns vulturul mulțumit. Eu sînt împăratul tuturor viețuitoarelor văzduhului și vin la mare să prind un pește de soi pentru masa soției mele. Ea este din neamul omenesc, iar eu trebuie să mă zbat mult ca să găsesc numai lucrurile care-o fac fericită.

— Oo !... s-a minunat peștele cel uriaș, împăratul adâncurilor. Ce minunată viață trebuie să ai lângă o soție din neamul oamenilor ! Îți voi da o mulțime de daruri minunate — pești gustoși fără oase și sepii delicioase, pești colorați și perle strălucitoare ca razele stelelor, dar spune-mi și mie cum să fac să găsesc și eu o soție din neamul omenesc !

— Nimic mai simplu, dragul meu, i-a răspuns vulturul semeț. N-ai decît să pornești spre cetatea în care locuiește sora cea mică a soției mele împreună cu fratele ei. Dacă o să te arăți vrednic și norocul îți va surîde, în curînd o să ne facem rubedenii. Grăbește-te să nu ți-o ia altul înainte și s-auzim de bine !

Și-a pornit peștele spre cetatea mult rîvnită, înfruntînd cu greu arșița și uscăciunea și tînjind după răcoarea valurilor, dar gîndul la frumoasa mireasă din neamul oamenilor îi dădea mereu curaj. Odată ajuns, a bătut în poartă și i s-a deschis. De data asta mirarea fratelui celor trei fete n-a mai cunoscut margini. Oare ce-i era dat să mai vadă și să mai audă ?

— Cine ești tu, pește năzdrăvan ? l-a întrebat mirat foarte. Și ce vînt te-aduce tocmai la casa noastră ?

— Sînt împăratul tuturor viețuitoarelor din adîncuri, a răspuns peștele cu mîndrie. Am venit s-o cer de soață pe sora ta cea mică !

Gîndul de-a o pierde pe surioara lui cea mică în adîncul mărilor l-a întristat nespus pe bietul tînăr, dar ce putea face cuvîntul dat e legămînt curat ! S-a învoit cu greu, dar s-a învoit și peștele năzdrăvan și-a luat soțioara, plecînd cu ea spre malul mării, unde a așezat-o într-un golf liniștit, înconjurat de stînci și ferit de furtuni, în care frumoasa fată putea să se bucure de o viață ușoară, lipsită de orice griji. N-avea altceva de făcut toată ziua decît să-și oglindească frumosu-i chip în apele albastre ale golfului sau să se joace cu perle și cu scoici. Meduzele

și peștii colorați îi țineau de urf, iar cîntecul sirenelor îi dezmiarda auzul în fiecare seară.

Și astfel, anii treceau ca zilele și zilele precum clipele și frățiorului i s-a făcut dor de frumoasele lui surioare. Și ce să mai vorbim de grijile care nu-i dădeau pace, de cînd plecaseră în lumea largă și numai din vina lui ! Era mai mare necazul să trăiești așa departe, fără să le poți vedea. Și cum n-a mai putut răbda grijile, într-o bună zi și-a luat cele de trebuință pentru drum lung și-a plecat în lume. S-a hotărît s-o caute întii pe sora cea mică, fiindcă de ea îi era cel mai tare dor. Și-a mers ce-a mers, a mai poposit și-a mai întreat, s-a mai odihnit ici și colo și-a pornit iar la drum, pînă ce într-o zi, cînd era soarele sus, a zărit de departe azurul mării și i-a simțit adierea în nări. A grăbit pasul căci era și ostenit, și flămînd, iar dinspre golfulețul ce se întrevedea în zare venea miros îmbietor de pește fript. Mare i-a fost bucuria cînd a văzut că la masa ce se pregătea era și el poftit, iar bucătarul era chiar surioara lui. S-au îmbrățișat și au povestit pe nerăsuflăte, revărsînd ploaie de întrebări unul altuia, așa încît nici nu mai avea timp să-și răspundă. Și iată că la prînz sosește și peștele năzdrăvan, împăratul tuturor viețuitoarelor din adîncuri. Aducea cu el, ca de obicei, mulțime de daruri : peștișori aurii, scoici sidefii, crenguțe de mărgean, alge proaspete și-o cutie ciudată pe care i-a dat-o fratelui soției sale, povătuindu-l :

— Cutia asta este pentru tine și înăuntru se află darul cel mai prețios. S-o păzești ca pe ochii din cap și mai ales să n-o deschizi decît cînd ai să ajungi în casa ta, în odaia ta și vezi de te asigură că n-a rămas nici o ușă și nici o fereastră deschisă. Să nu te ducă ispita să deschizi cutia pe drum, căci de va zbura din ea acel lucru prețios, nu-l vei mai putea prinde niciodată.

Zis și făcut. Tînărul nostru a mulțumit pentru dar și după ce s-a ospătat bine și s-a săturat de vorbă cu gaz-

dele lui, a pornit-o spre cetatea de unde venise, căci avea cale lungă de mers. A pus cutia primită în dar drept pe creștetul capului și s-a așternut la drum. Vezi bine, se grăbea tare tinărul nostru să ajungă acasă, căci ardea de nerăbdare să afle ce-i în cutie. Dar se vede treaba că nu-i ușor să-ți stăpânești curiozitatea, așa încît de la o vreme tot își căuta pricină să se oprească la umbra vreunui copac, chipurile să se odihnească. S-a așezat la umbră, a pus cutia alături, și tot privind la ea și-a zis că n-o fi foc, dacă o să ridice numai puțin capacul. Dar prin deschizătura subțire cît firul de ață n-a reușit să vadă nimic. A mai ridicat încă puțin capacul, dar ceea ce putea vede era numai o pată de întuneric. Atunci a descoperit-o de tot, și iată că pe la nasul lui un noruleț de fum ușor ca o părere s-a ridicat cu repeziciune în văzduh, unde a și dispărut cît ai bate din palme. Abia atunci și-a adus aminte de sfaturile peștelui năzdrăvan și-a început să regrete amarnic curiozitatea și neascultarea lui. Își frîngea mîinile de necaz, dar habar n-avea ce era de făcut. Tot frămîntîndu-se așa, i-a trecut prin minte să se întoarcă la împăratul tuturor viețuitoarelor din adîncuri să-i ceară ajutor. Nu putea să nu-l ajute, doar nu degeaba era un pește năzdrăvan. Și-a pornit-o supărat și cu mutra spăsită înapoi pe drumul pe care venise. Cînd a ajuns în golfulețul albastru, a luat-o înaintea celorlalți, plîngîndu-se, cerînd iertare și văicărindu-se de zor :

— Vai de mine, surioară ! Vai mie, ce năpastă ! Ajută-mă, împărate al adîncurilor ! M-am împiedicat pe drum, am căzut și mi s-a spart cutia, iar lucrul prețios ce-a fost în ea a zburat pe dinaintea ochilor mei și s-a pierdut în văzduh !

— În văzduh ? ! a strigat peștele năzdrăvan. Pornește degrabă și adu-i aici pe împăratul văzduhului și pe regele viețuitoarelor din deșert. Vom chibzui împreună și vom vedea ce-i de făcut.

A doua zi se și aflau toți patru la sfat. Peștele năzdrăvan le-a povestit toată tărășenia și i-a întrebat pe rînd ce poate face fiecare.

— Dacă lucrul acela prețios se află undeva pe pămînt, a răspuns leul, eu îl voi aduce negreșit.

— Iar dacă minunea care a zburat se mai află încă în văzduh, a spus vulturul, o voi aduce înapoi cît ai clipi.

— Și dacă acel lucru prețios a coborît în adîncul mărilor, îl voi găsi eu negreșit, a încheiat peștele năzdrăvan.

S-au despărțit imediat, lăsîndu-l pe păgubaș să aștepte în golf lingă sora lui cea mică și au pornit să caute fiecare în împărăția lui. Vulturul s-a ridicat aproape de nori, leul s-a pierdut în zărea nisipurilor, iar peștele s-a cufundat în valuri.

N-au avut prea mult de așteptat și iată că peștele năzdrăvan a apărut la suprafața apei, aducînd cu el acel lucru prețios care zburase din cutie. Dar să vezi, minune ! Norulețul de fum se preschimbase într-o fată neînchipuit de frumoasă, cum nu se mai auzise decît în povești.

S-au adunat din nou toți patru, privind cu răsufierea tăiată la minunea ce apăruse din valuri, sperînd fiecare în adîncul inimii că fata va fi a lui.

Peștele năzdrăvan a rupt primul tăcerea :

— Fata este a mea, pentru că eu sînt cel care a găsit-o și prima și a doua oară !

— Mi-ai dăruit-o mie de la început și nu se cade să-ți iei darul înapoi, a sărit ca ars tînărul cel nechibzuit. Și-apoi tu ai deja o soție tînără și frumoasă și ea este sora mea, iar eu nu îngădui s-o mai iei și pe-a doua !

— Da' de unde ! a rîs peștele năzdrăvan cu dispreț. Eu ți-am dăruit o cutie și nicidecum minunea asta de fată. Și, pe deasupra, nici n-ai fost în stare să prețuiești și să păstrezi darul primit și de aceea socotesc că nici nu-l meriți. Minunata făptură pe care am găsit-o în valuri nu mai are nici o legătură cu toate cîte au fost, iar dacă nu-ți

place hotărîrea mea, n-ai decît să-ți iei sora și s-o duci în cetatea de unde-ai venit !

— Dar de mine cum de-ați uitat ? s-a auzit glasul supărat al leului. Dacă nu s-ar fi temut de mine, nici n-ar mai fi coborît în valuri ; s-ar fi ascuns într-o peșteră prin munți sau în deșert, iar voi aveți s-o căutați mult și bine !

— Dar pe mine cum de m-ați uitat ? s-a amestecat în vorbă și vulturul. Dacă nu stăpîneam cu ochiul și aripa mea tot văzduhul, n-ar fi coborît niciodată nici pe uscat, nici în mare ! Puteați să vă străduiți mult și bine ; n-o mai găseați în veci de veci !

Cearta celor patru s-a aprins și mai tare și poate că mai continuă și astăzi, dacă nu cumva au găsit un judecător să le facă dreptate.

— Înțelepciunea voastră, mare emir, dacă ați fi judecătorul acelei pricini, a cui ați hotărî să fie fata cea frumoasă ? a întrebat tînărul nostru, după ce-a încheiat povestea.

— Jur pe Allah că nu știi tu cine ar fi mai îndreptățit să cîștige minunata făptură ! a răspuns marele vizir, luat pe neașteptate. Fiecare dintre cei patru s-au străduit s-o caute și dacă n-ar fi fost așa, nici peșteles n-ar fi găsit-o, oricît ar fi fost el de năzdrăvan. Allah mi-e martor că n-aș putea lua o hotărîre cu mîna pe inimă, oricît m-aș gîndi.

În clipa aceea, din colțul încăperii s-a auzit un foșnet de mătăsuri și apoi un glas cristalin și limpede ca apa de izvor. Era glasul prințesei care ascultase povestea cu luare-aminte și care s-a hotărît să vorbească :

— Făptura cea frumoasă din cutie trebuia să fie a peștelui năzdrăvan. El o merita și era îndreptățit s-o primească. Doar se știe de cînd lumea că vînatul este al vînatului și nu al gonacilor !

Dimineața marele vizir s-a înfățișat dinaintea sultanului, nerăbdător să-i anunțe vestea minunată. Nu știa

nici el ce să creadă, văzînd gidele care aştepta gata pregătit să-l trimită pe lumea cealaltă pe cel de al douăzeci şi unulea peţitor.

— Măria ta, luminate sultan, prinţesa a vorbit ! a strigat marele vizir de cum a intrat pe uşă, astfel încît toţi sfetnicii şi dregătorii adunaţi au încremenit. Era cuvîntul marelui vizir şi asta nu putea fi lucru de şagă ! Doar vorbise primul sfetnic al sultanului.

— Pînă şi tu vorbeşti în dodii... După ce-mi spui aşa nişte bazaconii, mai vrei să şi cred ? Nu se mai poate încrede un sultan nici în primul sfetnic al împărăţiei ! Se vede treaba că sînt nevoit să veghez eu însumi, să mă încredinţez de adevăr !

Cînd s-a lăsat din nou întunericul şi palatul a început a se pregăti pentru noapte, flăcăul nostru s-a îndreptat din nou spre iatacul prinţesei, rugîndu-se fierbinte lui Allah să-l ajute pentru ultima oară. Dar frica l-a cuprins cu adevărat, văzînd în colţul obişnuit, în care stătuse cu o noapte în urmă marele vizir, pe însuşi luminăţia sa, sultanul.

S-a închinat adînc în faţa măritului sultan şi s-a aşezat tăcut pe locul său, chibzuind cum s-o scoată la capăt. După un timp s-a ridicat, s-a închinat din nou în faţa preamăritului sultan, cerînd îngăduinţa să vorbească :

— Măria ta, umilul şi credinciosul vostru supus îşi încredinţează soarta în miinile înălţimii tale. Această noapte s-ar putea să fie pentru mine ultima. Îngăduie, preamărite sultan, să umplu clipele de aşteptare ale acestei nopţi de veghe cu o poveste de demult, ce-am auzit-o de la străbunii mei şi pe care aceştia o ştiau şi ei tot de la strămoşii lor. Este o poveste cu tîlc şi ne va ţine de urît pînă dimineaţa.

— Grăieşte, flăcăule ! S-auzim povestea, dacă asta ţi-e ultima dorinţă, a răspuns sultanul cu mărînimie.

Şi iată că firul poveştii noastre a început a se depăna, curgînd încet alături, torcîndu-se laolaltă cu razele de

lună ce se strecurau în iatac printre zăbrelele ferestrei, mîngiind ușor urechea sultanului.

— Trăia cîndva, demult, la marginea unei cetăți puternice, un negustor bogat, ce stăpînea un palat falnic și o curte cu mulțime de acareturi, căci negoțul lui mergea strașnic și norocul îl însoțea pretutindeni. Soața lui îi dăruise trei băieți care făceau bucuria și mîndria zilelor lui. Tare mult își dorea însă negustorul să aibă și o fată. Și iată că într-o zi apare un sol cu vești triste. Fratele negustorului, care trăia într-un oraș învecinat, murise și lăsase în urmă-i fără nimeni pe lume pe unica lui copilă. Pe dată negustorul a poruncit să fie adusă copila în casa lui. Va crește, și-a zis el, alături de cei trei băieți și va fi lumina casei și bucuria bătrînețelor lui. Nici nu putea fi altfel, deoarece copila s-a dovedit a fi o fată drăgălașă, blîndă și harnică. Pe zi ce trecea, parcă înflorea. La cincisprezece ani era o fată mai frumoasă ca luna plină, iar cei trei veri ai ei s-au trezit tustrei oftînd deodată din pricina frumuseții frumoasei verișoare. Coșitele negre și mătăsoase ce-i ajungeau la călcîie, ochii mari și codați și boiul ei mlădiu ajunseseră să fure somnul celor trei băieți, încît se uscau pe picioare, văzînd cu ochii.

Nu mai știa negustorul nostru cum să-i mulțumească și nimeni nu se gîndise că vor ajunge într-un asemenea bucluc. Vrei nu vrei, n-avea altcum face decît să descurce tot el încurcătura pe care singur o făcuse. După ce s-a perpelit fără somn o noapte întreagă, s-a sculat de cu zori și-a chemat feciorii la el și le-a grăit astfel :

— Feții mei, sînt părintele vostru și nu pot să privesc nepăsător cum vă chinuiți. Vă iubesc pe toți trei la fel, iar verișoara voastră este una singură. N-avem ce face decît să lăsăm soarta să aleagă. Vă dau fiecăruia din voi cîte o mie de dinari. Porniți în lume și căutați unde veți vedea cu ochii pînă ce veți găsi fiecare un dar prețios pen-

tru verișoara voastră. Acela care va aduce lucrul cel mai prețios, acelaia îi va fi soție frumoasa copilă ¹.

Și-au luat merinde pentru drum, au încălecat fiecare pe câte o cămilă și iată-l pe negustorul nostru petrecînd din ochi caravana mică pînă ce s-a topit în zare. „Allah să fie cu voi, feciorii mei !“ a șoptit negustorul, sperînd ca soarta să hotărască acolo unde el nu fusese în stare.

Și-au tot mers cei trei flăcăi pînă ce-au isprăvit merindele din desagi și-atunci au hotărît să poposească în primul tîrg ce le va ieși în cale. Și s-a nimerit ca acesta să fie un oraș destul de mare cu sumedenie de negustori și dughene, care mai de care mai arătoase. Părea că locuitorii orașului erau tare muncitori și chibzuiți, iar viața lor se arăta foarte îmbelșugată. „S-ar putea să găsim aici ce căutăm“, și-au zis cei trei frați și s-au înțeles să rămînă peste noapte la cel mai mare han din oraș, iar dimineața să pornească prin suq ². O noapte de odihnă

¹ Căsătoria în interiorul familiei este admisă și larg răspîdită la popoarele islamice, nepotul de unchi paternal avînd prioritate asupra nepotului de unchi maternal. Unele mariaje de acest fel sînt convenite cînd copiii sînt la o vîrstă foarte timpurie. Explicată prin dorința de a păstra puritatea familiei și tribului, această căsătorie oferă o serie de facilități în ceea ce privește dota (*mahr*). Din același considerent, în unele zone se practică și „căsătoria prin schimb“, adică între un băiat și o fată dintr-o familie și un băiat și o fată dintr-o altă familie.

² Acest cuvînt de origine aramică, după cite se pare, desemnează tîrgul sau bazarul arab tradițional, dar și piața de legume, iar în vremurile moderne chiar și un complex comercial. În toate orașele mari au fost amenajate astfel de bazaruri alcătuite dintr-o rețea de străduțe și pasaje acoperite, înguste și întortocheate. De obicei, ele erau situate în zona centrală a orașului, în imediata vecinătate a unei moschei mai mari. În cursul zilei, suqul este un loc zgomotos și plin de animație, dar după rugăciunea de seară toate dughenele se închid cu obloane și drugi de fier. Negustorii sînt grupați în general pe specialități, iar în cazul unor meserii, atelierele meșteșugărești sînt situate în imediata vecinătate a dughenelor unde articolele sînt expuse pentru vînzare. Din loc în loc se întîlnesc cafenele, mici moschei și depozite de mărfuri.

Într-un pat moale după atîta drum în şaua cămilei venea ca o binecuvîntare cerească. Dimineaţa, însă, gîndul la frumoasa lor verişoară i-a îmboldit devreme să purceadă la drum. Şi-au pipăit chimirele, au plătit hangiului cele cuvenite şi iată-i rătăcind pe uliţele pline de oameni, de mărfuri şi de larma tîrgului. Strălucirea lucrurilor şi glasurile ascuţite ale negustorilor care-şi laudau marfa îi ameţiră îndată pe flăcăii noştri ; nu ştiau încotro să se îndrepte mai întîi. Din mulţimea neguţătorilor răzbătea cel mai aprig un glas care striga din răsunări :

— Luaţi covorul acesta ! O mie de dinari ! Cine cumpără covorul acesta, nu va avea ce să regrete ! O mie de dinari !

Oamenii se mirau de un asemenea preţ, îl socoteau pe vînzător nebun şi treceau mai departe, clătînd din cap. Fratele cel mare, însă, căruia îi da ghes curiozitatea, iată că se opreşte lîngă vînzătorul covorului şi începe a-l descoase :

— Dar bine, omule, ce-ţi vine să ceri un asemenea preţ pe un covor obişnuit, care costă în orice tîrg patru-cinci dinari ? Doar n-o fi de aur ? !

— Ba bine că nu ! răspunde negustorul ofensat. Covorul meu este mai preţios ca aurul. Ajunge ca stăpînul lui să se urce pe el şi să-i spună încotro să-l poarte şi covorul îl duce în zbor, cît ai clipi, tocmai acolo unde-i pofteste inima.

„Măi, să fie, mare minune ! gîndeşte flăcăul. Aşa ceva mi-ar trebui şi mie. Numai să nu-şi rîdă negustorul de mine. Acum, fie ce-o fi !“ Apoi se prinde la tîrg şi scoate banii.

— L-am cumpărat ! Să ai parte numai de bine !

Meseriaşii care prelucrează fierul, arama şi bronzul sînt concentraţi în locuri speciale, uneori situate în fara zidului sucului, din pricina zgometului produs şi a pericolului de incendiu.

Pe urmă împătorește coverul, îl pune în desagi și pleacă spre han, căci alți bani nu mai avea și nici nu dorea altceva decît să plece cu toții cît mai degrabă acasă.

Pe o altă uliță a sucului, fratele cel mijlociu se tot învîrtea de colo pînă colo nehotărît, pînă ce l-a atras un bătrînel sfrijit, cu glas pițigăiat, care-l îndemna să cumpere o oglindă rotundă cu o ramă subțirică.

— Ia-o, tinere ! îl tot îndemna bătrînelul. O mie de dinari !... Nu este o oglindă ca toate celelalte... Dacă privești în ea vezi chipul care-ți este drag și de care ți-e dor. Stă aievea înaintea ta, îl vezi și-l auzi, fără ca el să te vadă sau să te audă !

„Mare ți-e minunea ! Să vezi și să nu crezi ! și-a zis în sinea lui flăcăul. Dar tocmai de-așa ceva aveam și eu nevoie !... S-a învoit, a plătit mia de dinari, a pus oglinda în desagă și-a plecat grăbit spre han să le spună și fraților lui ce minune a găsit.

Între timp, mezinul colindase prin forfota sucului în lung și-n lat, de-l dureau tăpile de cîtă cale bătuse și nimic nu găsise pe plac. Cum sta amărît și nedumerit, rezemat de ușa unei dughene, numai ce simte că-l trage cineva de mîneca surtucului. Cînd se uită, ce-i văd ochii ! O băbuță încovoiată de vreme, zbîrcită ca un hrib uscat și care privea la el șireată, îmbiindu-l să cumpere o ceșcuță cît un degetar :

— Ia-o, feciorule ! Numai o mie de dinari ! Ascultă-mă și încrede-te în bătrînețile mele, și nu ți-o părea rău ! Orice ai da de băut din ceașca asta unui bolnav, îl scoală și de pe patul de moarte ! Pune-o în sîn, flăcăule, și poart-o cu tine ca pe un talisman !

Flăcăului nostru mai că-i venea a rîde. „Blestemata asta de vrăjitoare vrea să mă păcălească ! își zicea în sinea lui. Cine a mai auzit de o asemenea negustorie ! O ceșcuță cît un degetar pe o mie de dinari ! Ce pacoste și baba asta ! Dar dacă spune adevărul ? Ceșcuța asta mi-ar aduce poate izbînda !“

Și, vrînd-nevrînd, tot tîrguindu-se cu baba, mai în glumă, mai în serios, nici el nu știa prea bine cum, s-a trezit cu ceașca în mînă și cu buzunarul gol. „Acum fie ce-o fi ! și-a zis mezinul. Haidem la han să vedem ce ispravă au făcut și frățiorii mei.“

În odaia lor de la han s-au așezat tustrei cu picioarele încrucișate sub ei și-au început a se sfătui : ce să facă și cum să facă și cînd să pornească spre casa părintească, fiindcă tare le mai era dor de frumoasa verișoară, de la care nu mai aveau nici o veste. Și tot vorbind despre casă, numai ce-i vine în gînd fratelui mijlociu să privească în oglinda fermecată, doar-doar o zări chipul după care tînjeau toți. Dar ce le-au văzut ochii în apele limpezi ale oglinzii, i-a întristat de moarte. Frumoasa copilă, palidă ca ceara și topită de boală, zăcea aproape fără viață în iatacul ei.

După o clipă de nedumerire s-au pornit să vorbească toți trei deodată. În cele din urmă s-au înțeles să se urce pe covorul fermecat și să zboare, cît ai clipi, spre casa lor. Și o dată ajunși acasă, mezinul avea să-i dea să bea un leac din ceșcuța fermecată.

Îndată ce-au ajuns, s-au repezit în odaia bolnavei și nu-și puteau crede ochilor cum de s-a putut ofili o fată atît de frumoasă, pe care o lăsaseră sănătoasă și veselă la plecarea lor. Dar ceșcuța cumpărată se vede că era cu adevărat fermecată ; numai ce-au apropiat-o de buzele fetei și i-au dat să soarbă cîteva picături din ea, și chipul fetei s-a luminat ca prin minune, obrazii i s-au rumenit, iar ochii și-au recăpătat strălucirea. Ba, mai mult ! Copila s-a ridicat sprintenă, s-a îndreptat spre fereastră, apoi s-a întors uimită spre cei trei feciori :

— De ce mă priviți atît de ciudat ? Și de ce m-ați lăsat să dorm atîta ? E soarele sus ! Haideți la treabă ! Unde s-a mai pomenit atîta trîndăvie ?

Toată lumea a fost fericită și mulțumită de întorsătura lucrurilor, numai că însurătoarea celor trei flăcăi ajunsese iarăși o pricină încurcată. A cui avea să fie mireasa ?

— A mea, de bună seamă ! ținea morțiș fratele mijlociu. Dacă nu era oglinda mea, habar n-am fi avut că verișoara noastră e pe moarte. Restul nu mai are nici o însemnătate !

— Ce spui, frate ? se supără stăpînul covorului. Puteam să ne uităm mult și bine în oglinda ta. Dacă n-aveam covorul meu să ajungem la timp, nimeni și nimic n-o mai ținea pe lume !

— N-aveți nici unul dreptate ! sări și mezinul ca ars. Puteați să știți totul din oglinda voastră și să alergați ca gîndul spre casă, dar fără ceșcuța cu leacul fermecat, astăzi am fi vărsat cu toții lacrimi amare la mormîntul verișoarei noastre !“

Cîteva clipe a domnit tăcerea. Apoi flăcăul nostru cel cu povestea s-a întors spre colțul unde aștepta sultanul și, închinîndu-se adînc, l-a întrebat :

— Preamărite sultan, dacă luminăția ta ar putea judeca pricina celor trei frați, ce-ar hotărî înțelepciunea voastră ? Cui i-ați da mireasa, mărite sultan ?

Cînd a auzit întrebarea, la care nu se așteptase deloc, sultanul, cît era el de sultan, s-a fisticit deodată și s-a foit în jilt, întîrziind cu răspunsul.

— Mai știi și eu ? Grea pricină, ce să zic ! Fiecare dintre cei trei frați au fost ca mana cerească pentru salvarea tinerei fete și fiecare o merita. Dar să hotărâști numai pentru unul ? În mare încurcătură, m-ai pus, tinere !

În clipa aceea s-a auzit foșnet de mătăsuri dinspre jiltul prințesei, apoi glasul ei deslușit și cristalin :

— Tată, eu socotesc că cel mai îndreptățit s-o ia de soție pe frumoasa verișoară este fratele cel mic, căci, fără leacul lui, toate strădaniile ar fi fost în zadar.

Nici dacă tavanul odăii s-ar fi despicat și-ar fi coborît din cer pasărea măiastră, tot nu s-ar fi mirat mai mult sultanul.

„Va să zică, se gîndi măria sa, ceea ce n-au reușit douăzeci de emiri și de viziri, a izbutit flăcăiașul ăsta, fără faimă și fără nume, care n-are nici măcar sabie și cal. Dacă te uiți bine, i s-au găurit și papucii de atîta cale, cît a străbătut pe jos ! Și să-i dau lui fata mea, singura mea odraslă, prințesa la care se uită toată împărăția ca la soare !“

Dar ce să facă bietul om ! Căci, oricum ai întoarce-o, oricum ai socoti, și sultanul tot om este ! Apucase să dea zvon în cele patru vînturi că va da pe fiica lui de soție celui care o va scoate din mușenia ei. Și se știe : cuvîntul dat, jurămînt curat ! Și la urma urmelor, soarta știe ea mai bine ce face ! Poate că flăcăiașul ăsta cu o minte atît de ageră avea s-o facă de o mie de ori mai fericită pe prințesa noastră decît orice vizir de pe lumea asta.

Sultanul s-a ridicat din jilțul său și a făcut semn să vină sfetnicii și vizirii. Imediat, s-au ivit ca din pămînt așteptînd smeriți porunca măriei sale. Cînd au auzit vestea cea mare, tare s-au mai bucurat toți, căci după atîta amar de vreme, vedea în sfîrșit un zîmbet pe fața sultanului. Ajunseseră să creadă că nu va mai răsări niciodată soarele în împărăția lor. Dar și mai mare le-a fost bucuria, atunci cînd au aflat porunca luminăției sale.

— Să meargă vestea în toate zările împărăției că timp de șapte zile și șapte nopți se vor veseli, se vor ospăta și vor dănțui supușii la nunta fiicei măriei sale, sultanul.

Și-au strălucit felinarele, și-au aromit tipsiile, și-au cîntat flautele și lăutele, și-au dănțuit tineri și bătrîni din zori și pînă-n noapte. Și-am fost și noi pe-acolo și-am dănțuit și noi la nunta prințesei pînă n-am mai avut conduri de schimb.

A fost odată ca niciodată. Trăia odinioară, demult, un om cu numele Muhammad, care nu avea pe lume decît un singur băiat — pe Saad. Și-și legase omul acesta toate nădejtile de feciorul lui. Ostenise îndelung pentru învățatura băiatului, dîndu-i o creștere aleasă și ferindu-l cu multă grijă să nu se amestece cu oamenii de rînd. Saad a crescut și-a ajuns flăcău voinic și destoinic, apoi a devenit bărbat în toată puterea cuvîntului. Tatăl îi asigurasese totul pentru a duce o viață îmbelșugată și generoasă : o situație bună, o poziție de invidiat și o învățătură ce-i făcea cinste. Era împăcat și convins că fiul lui va deveni un reazem de nădejde pentru familie, înconjurînd-o cu grijă, fiind îndurător cu cei mici și respectuos cu cei mari, ajutîndu-i pe toți la greu și la nevoie. Într-un cuvînt, își lega mari speranțe de unicul său fiu și nu pierdea nici un prilej să-i dea sfaturi și povețe, care aveau să-i prindă bine în viață.

Într-un răstimp a simțit părintele că i se apropie sfîrșitul, fiindcă era destul de bătrîn, și atunci l-a chemat pe Saad aproape de el și i-a grăit astfel :

— Fiul meu, m-am străduit cît am putut să-ți dau o învățătură aleasă și ți-am asigurat tot ce-ți trebuie ca să duci o viață lipsită de griji, iar dacă o să fii chibzuit, ai să poți spori tot ce-ai moștenit de la mine. Acum cînd simt că mă pregătesc să părăsesc această lume trecătoare pentru a mă duce spre lumea cea veșnică, vreau să-ți dau trei povețe. Ia bine aminte la ele căci sînt izvorîte din încercările prin care am trecut și pentru dobîndirea acestei înțelepciuni am irosit mulți ani și multă trudă. Cu povețele astea aș vrea să te feresc de noianul de necazuri de care am avut eu parte. Ține bine minte fiecare vorbă pe care ți-o spun, ca să nu mai pățești și tu ce-am pățit eu.

Fiul și-a plecat capul, gata să ia seama la fiecare cuvînt ce-avea să-i spună tatăl său.

— Băiatul meu, să nu cumva să încerci să te aciuiеști în preajma sultanului. Ba chiar încearcă să trăiești cît mai departe de el, căci sultanul este ca muntele : dacă s-ar întîmpla să cadă peste tine, te-ar strivi, iar dacă ar fi să cazi tu peste el, te-ai sfărîma. Ȑsta-i primul și cel mai însemnat sfat pe care ți-l dau. Păzește-l cu strășnicie ! O altă povață pe care ți-o dau este să nu care cumva să încredințezi vreo taină femeilor, căci femeia — oricît de apropiată ți-ar fi — nu știe să păstreze o taină. Ea poate să te dea de gol și să-ți facă cel mai mare rău, primejduindu-ți chiar viața, atunci cînd te aștepti cel mai puțin. Ea te poate duce la pierzanie chiar dacă ține la tine mai mult decît la orice pe lume, căci a iubi pe cineva e un lucru, iar a păstra o taină e cu totul altceva. Iar cel de al treilea sfat pe care ți-l dau este să nu te căsătorești, fiule, decît cu o fată de neam ales. Să nu cumva să te însoțești cu o fată dintr-o familie de soi rău, căci rubedeniile ei nu-ți vor sări în ajutor la nevoie și-ți vor nesocoti drep-turile în momentele de cumpănă din viață. Ȑține bine minte tot ce ți-am spus acum, fiule ! Și mă rog lui Allah să ai parte de o viață fericită, netulburată de nici o nenō-rocire, de nici un necaz și nici o rușine...

Saad s-a închinat adînc în fața părintelui său și i-a făgăduit să-i urmeze întocmai povețele. Și n-a mai trecut multă vreme și tatăl a părăsit lumea asta, lăsînd în seama fiului său nu numai rînduirea treburilor sale ci și trebu-rile casei și ale întregii familii.

Și flăcăul ducea o viață lipsită de griji și plină de un belșug cum n-aveau mulți dintre semenii săi. Dar de la o vreme a început să se gîndească tot mai des la sfaturile tatălui. Uneori era ispitit să creadă că este înțelept să porceadă întocmai cum îi lăsase el cu limbă de moarte, alteori i se cuibărea îndoiala în inimă și-ajungea să creadă că temeiurile generației trecute nu se mai potrivesc cu

viața din vremea lui. Dacă lumea, își zicea el, s-ar mulțumi numai cu experiența înaintașilor, s-ar opri viața în loc și n-ar mai exista nici înnoire, nici speranță. Avea chiar momente când sufletul îi da ghes să facă tocmai pe dos decât îl povățuise tatăl, numai să vadă cu ochii lui ce se întâmplă, dar multă vreme a șovăit, și nu s-a încumetat să încalce sfaturile bătrînului. În cele din urmă și-a luat inima în dinți și s-a îndemnat să facă invers decât îl sfătuisse părintele său. Mai întîi, s-a apropiat de sultan, amestecîndu-se cu slujitorii acestuia, iar mai apoi și-a legat viața de o femeie dintr-o familie de rînd. Cît despre a treia povață, ce să mai vorbim ! Nesocotirea ei a venit de la sine, ca urmare a încălcării celorlalte două.

Acum ce era să mai facă ? N-avea decât să aștepte să vadă rodul nehibzuinței sale. A trecut o vreme bunicică, fără să i se fi întîmplat ceva rău și începuse chiar să creadă că vorbele părintelui său fuseseră lipsite de temei și că putea să-și vadă de treburi nestingherit. A intrat în slujba sultanului și s-a apropiat atît de mult de el, încît acesta începuse să-l considere un sfetnic dintre cei mai buni.

Sultanul de care vorbim avea o minune de struț, cum nu se mai afla altul în toată împărăția, ba poate nici prin alte părți. Venea puzderie de lume de pretutindeni să-l vadă ; copii și bătrîni, bărbați și femei se adunau grămadă în jurul lui, atrași de înfățișarea ciudată a păsării, sau așteptau zile în șir ca să-l vadă înghițind cine știe ce minuni, pe care apoi le mistuia preschimbîndu-le într-un găinaț apos. Tare mîndru mai era sultanul de struțul ăsta, la care ținea ca la ochii din cap. Și cu toate că pusese o pază strașnică în jurul lui, tot tremura de teamă să nu-i fi răpit. Și nu trebuie să ne mirăm de toate astea, de vreme ce struțul sultanului era una din minunile împărăției și i se dusesse vestea în toate zările pămîntului.

Și cum-necum, Saad s-a hotărît să fure frumusețea de struț care-i era sultanului mai scump decât toate odraslele lui la un loc. A pîndit Saad clipa potrivită și, folosindu-se

de neatenția paznicilor, a înhățat struțul și pe-aci ție drumul. S-a dus cu el și l-a ascuns într-un loc sigur, lăsându-l în grija unui slujitor de încredere. Pe urmă a alergat, a tăiat un vițel și l-a mâncat la un ospăț împreună cu câțiva prieteni. A topit apoi seul vițelului și l-a pus într-un vas pe care l-a dat mamei sale, împreună cu o halcă zdravănă de carne.

Dar numai ce-a sosit, că mamă-sa a și început să-l descoase : ce-i cu grăsimea, ce-i cu carnea, de unde sînt și cei cu ele. La început Saad a așteptat răbdător, doar, doar s-o potoli curiozitatea bătrînei, dar ea a continuat să-l sîcîie mai departe cu tot felul de întrebări.

— Mă tem să-ți dezvălui adevărul ca să nu se afle taina și să se descopere fapta, căci asta ar însemna moarte sigură și pentru mine și pentru prietenii mei, o previne Saad în cele din urmă.

— N-ai încredere în mama ta, fiule ? se miră bătrîna. Doar nu sînt un copil ! Te îndoiești oare de dragostea ce ți-o port și de faptul că vreau să te apăr ca pe ochii din cap ?

— Ei bine, atunci află că grăsimea și carnea sînt din struțul sultanului, începe el să-i mărturisească, după ce-i smulge promisiuni și jurăminte că nu va dezvălui nimă-nui taina. M-am învoit cu câțiva prieteni să-l furăm și să ne ospătăm cu carnea lui. Dar vezi bine că am avut grijă să opresc untura și să-ți aduc și dumitale o bucată din carnea asta atît de rară și delicioasă.

— Fii sigur, fiule, că n-o să afle nimeni taina asta, nici în ruptul capului, îl încredințează din nou bătrîna. O să rămînă îngropată în sufletul meu pînă la moarte.

Și, cum era de așteptat, Saad s-a încrezut în promisiunile mamei sale și și-a văzut mai departe de treburile lui, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic.

Sultanul, în schimb, n-a mai știut ce-i liniștea din clipa cînd a aflat de dispariția struțului. Fapta întrecea orice închipuire. O socotea nu numai o umilință, ci și o

mare primejdie pentru liniștea și tihna supușilor săi. Nimic nu i se mai părea la adăpost — nici supușii, nici bunurile lor.

Suveranul în persoană a iscodit și a scormonit în stînga și-n dreapta, pînă la ultimul slujitor, dar nici vorbă să dea de urma struțului. Atunci a dat poruncă să i se înfățișeze toți sfetnicii și toate străjile și a pornit să-i muștruluiască strașnic :

— Cum se poate întîmpla una ca asta ? Voi unde sînteți ? Dacă hoții au cutezat să prade chiar bunul cel mai de preț al sultanului, la ce să se aștepte supușii lui ? Răspundeți cu capul pentru nenorocirea asta ! Dacă nu sînteți în stare să dați de urma struțului, am să socotesc întîmplarea asta dovada nevolniciei voastre și-am să vă pedepsesc amarnic !

Și le-a dat sultanul un răgaz de cîteva zile ca să descopere hoțul și să dea de urma struțului. Maimarele străjilor și maimarele sfetnicilor, înspăimîntați de amenințarea sultanului și de primejdia ce-i pîndea, au trimis iscoade în toate olaturile împărăției, pentru a scotoci zi și noapte. Au trecut așa cîteva zile, fără să dea de vreo urmă a făptașilor. Și pe măsură ce se apropia sorocul, sporea și spaima curtenilor, căci soarta lor depindea de struț : fie că-i aflau pe vinovați, fie că-și pierdeau rangul și viața. Au făcut tot ce le-a stat în putință, chinându-și mintea și izvodind fel de fel de viclesuguri, scormonind și întorcînd totul pe dos. Au stîrnit atîta zarvă și au săvîrșit atîtea minuni încît au ajuns să tulbure liniștea tuturor oamenilor nevinovați din împărăție, care n-aveau nici în clin nici în mînecă cu beleaua ce căzuse pe capul măritului sultan. În cele din urmă, osteniți de atîta zbucium și disperați de atîta ghinion, și-au plecat urechea la sfatul unui slujitor, care i-a îndemnat să se folosească de o telălîită bătrînă, renumită pentru șiretenia ei, căci ea putea să intre în toate casele, vînzîndu-și sumedenia de nimicuri și mărunțișuri femeiești. S-au în-

voit să-i încredințeze ei căutarea struțului, promițându-i-se o răsplată împărătească, pentru a o îndemna să-și dea toată silința și să ducă treaba la bun sfârșit, cit se putea de repede.

Zis și făcut. A fost adusă bătrîna telălîță și i-au spus de-a fir-a-păr toată tărășenia. Apoi i-au promis o răsplată bună și-au îndemnat-o să facă așa cum poștește, numai să dea de urma struțului.

Telălîța i-a asigurat de izbîndă și le-a dat o mulțime de speranțe, făcînd să le mai vină inimile la loc. Apoi, bătrîna s-a strecurat pe căi ocolite afară din palat, fără să prindă nimeni de veste, și-a pus coșul obișnuit pe cap și s-a pornit să colinde casele la rînd, una după alta, băgîndu-și nasul prin toate cotloanele, cu toate viclenia și prefăcătoria de care era în stare.

În vremea asta sultanul stătea ca pe jar, tunînd și fulgerînd, înfuriat de nevolnicia sfetnicilor și curtenilor lui, așa încît nu-i mai intra nimeni în voie. Cu fiecare zi ce trecea, agitația și amenințările sultanului sporeau. Și iată că într-un tîrziu, cînd și ea și dregătorii își pierduseră orice nădejde, telălîța a poposit și în casa lui Saad. Și-a întins nimicurile femeiești, lăudîndu-și marfa, iar mama lui Saad și-a luat ce și-a luat și-a lăsat-o să plece. Dar cînd aproape să ajungă la poartă, se trezește cu ea zicîndu-i cu glas plîngăreț :

— Soră dragă, am un mare necaz și te-aș ruga să mă ajuți, dacă ți-e cu putință...

— Despre ce-i vorba ? o iscodește mama lui Saad curioasă.

— Am o fată la care țin ca la lumina ochilor, începe baba să se jeluiască. Suferă de-o boală cumplită și oricît m-am zbatut, nu i-am dat de leac. Am doftoricit-o cu fel de fel de buruieni, în loc să-i facă bine, i-au mărit suferința. În cele din urmă am arătat-o unui tabib vestit, care mi-a spus că singurul leac ar fi niște untură de struț.

Nu cumva ai auzit pe cineva să aibă așa ceva ? Dacă ai auzit, spune-mi, rogu-te, și-am să-ți rămân îndatorată pe viață. Și-ți va răsplăti Allah fapta bună, pentru că ai salvat de la pieire o fată în floarea tinereții. Iubită soră, mai grăi bătrîna telăliță lingușitoare, am ajuns la capătul puterilor, căci în fiecare zi cînd ies din casă mă întreb dacă o să-mi mai găsesc copila în viață cînd m-oi întoarce.

Și unde nu s-a pornit baba să plîngă cu șiroaie de lacrimi, ce i se înnodau în barbă. Mama lui Saad s-a înduioșat și i s-a făcut milă de sărmana fată. Puțin a lipsit să dea în vileag taina. Noroc că și-a adus aminte de jurămintele și promisiunile făcute fiului. Numai că pe fața ei au început să apară semnele îndoielii și șovăielii. Iar zgripturoaica bătrînă atîta aștepta — a priceput îndată că e pe drumul cel bun. Nu mai avea nici cea mai mică îndoială că aici se afla cheia secretului și s-a pornit să plîngă și să suspine de ziceai c-o să înduioșeze și pietrele.

— Rogu-te, să ai încredere în mine, soră dragă... O să rămînă pe veci între noi două... Crezi c-aș fi în stare să plătesc cu rău binele pe care mi-l faci ? Doamne, ferește !

În cele din urmă mama lui Saad s-a lăsat înduioșată de zbuciumul și rugămințile bătrînei și cuprinsă de milă pentru necazul telăliței a uitat de toate promisiunile și jurămintele.

— Băiatul meu mi-a adus oleacă de untură de struț, dar am juruit să nu scap o vorbă despre treaba asta, începe femeia să-și deșerte inima. Trebuie să păstrezi taina ca pe ochii din cap !

Cotoroața a ademenit-o în continuare cu potop de vorbe mieroase și lacrimi fierbinți și-a ținut-o întruna cu jurămintele, zicînd că-i cu neputință să răsplătească binele cu rău. Mama lui Saad a ieșit o clipă din odaie și s-a întors cu vasul cu untură de struț. I l-a dat babei, tot rugîndu-se de ea să nu cumva să scape o vorbă. Zgrip-

turoaica l-a înșfăcat, după ce s-a jurat pentru a suta oară, pornind degrabă, neconținând să se roage pentru binefăcătoarea ei și pentru sănătatea băiatului.

Dar numai ce-a părăsit casa, și-a pornit să alerge de-îsfiriau călcăiele. Zbura de bucurie că reușise să facă ce nu fuseseră în stare toate străjile și toți curtenii sultanului la un loc, aflînd prin lingușiri ce n-a putut să afle nici veghea nopții, nici truda zilei. Cînd a ajuns la maimarele străjilor și i-a spus vestea, acesta a rămas înțepenit, privind la ea holbat, fără să-i vină a crede ce-i înșira baba. Apoi, tam-nisam, a sărit în sus de bucurie, îmbrățișînd-o pe cotoroață și sărutînd-o pe frunte. A răsplătit-o, așa cum se învoiseră, promițînd să-i îndoiască simbria cînd lucrurile vor reveni pe făgașul lor și sultanul se va liniști, după necazul ce-l lovise la dispariția struțului.

A plecat bătrîna telăliță, văzîndu-și de treburile ei, în timp ce maimarele peste străji și-a chemat toți slujitorii și s-au sfătuit dacă trebuie să-l înștiințeze mai întîi pe sultan sau dacă e mai bine să-l întemnițeze pe hoț și apoi să-i anunțe vestea sultanului. În cele din urmă s-au învoit ei să-i povestească totul sultanului, o dată pentru că n-aveau a se teme că hoțul va fugi și în al doilea rînd pentru că vinovatul se număra printre sfetnicii apropiați ai sultanului și nu se cuvenea să se atingă de el, înainte de hotărîrea măriei sale. Și-au alergat cu toții la sultan și i-au cerut îngăduința să vorbească. Maimarele sfetnicilor se apucă să-i istorisească măritului sultan, care fierbea de nerăbdare, toate peripețiile căutării și la urmă de tot îi spuse că vinovatul era chiar Saad, slujitorul lui credincios. Sultanul s-a mirat nespus și tot nu-i venea să creadă că un sfetnic atît de credincios ar putea să facă o asemenea faptă. Doar îl știa om de treabă, și se bizuise întotdeauna pe sfatul și cuvîntul lui. A șovăit îndelung, înainte de a da poruncă să fie întemnițat și asta numai pentru că maimarele străjilor se văicărea și

repetă întruna temerile lui — cum că de va scăpa vinovatul, nu le va mai rămîni nici un fir de care să se agațe, iar struțul va fi pierdut pe vecie. L-au înduplecat pe sultan, asigurîndu-l că de se va dovedi Saad nevinovat, îl vor răsplăti cu daruri alese, iar de se va dovedi vinovăția sa, nu se va afla pedeapsă pe lume să spele rușinea unei astfel de fapte și necredința unuia dintre cei mai apropiați slujitori ai sultanului.

În cele din urmă sultanul a încuviințat ca Saad să fie întemnițat, cu toate că în străfundul inimii sale dorea să se dovedească nevinovăția acestuia. De aceea a și cerut maimarelui străjilor să vegheze să nu i se clintească nici un fir de păr.

Odată smulsă îngăduința sultanului, toți slujitorii — și mai mari și mai mici — s-au grăbit să iasă cît mai în față, ca să nu le scape nimic din ce i se va întîmpla lui Saad. Și nu mică le-a fost mirarea cînd acesta a mărturisit din prima clipă că el a furat struțul sultanului — el și nimeni altcineva nu avea nici un amestec. A fost o toană a tinereții și nimic altceva, le-a mai mărturisit el. Și deodată s-au năpustit să-l întrebe, vorbind cu toții în cor, despre starea struțului, de care uitase toată lumea. Au rămas cu gurile căscate cînd Saad le-a spus liniștit că a tăiat struțul și s-a ospătat cu carnea delicioasă, fără s-o împartă cu nimeni. Numai bătrinei lui mame i-a dat o bucată de carne și ceva din grăsimea struțului.

Maimarele străjilor nu-și putea reveni din uimire. Cînd s-a mai dezmeticit, a alergat la sultan, ducîndu-i vestea, cu inima ușurată c-a scăpat în sfîrșit de năpastă.

Cînd a aflat sultanul cum stau lucrurile, s-a făcut foc și pară pe necredincios și a poruncit să-l arunce pe Saad în temniță, rămînînd să-și rumege mînia neputincioasă. Oricum, struțul lui, minunea împărăției, se prăpădise, fără putință de întoarcere.

Și-a zăcut Saad o vreme în temniță, pînă cînd a socotit el că s-a mai potolit mînia sultanului și s-a mai

topit cătrăneala din sufletul lui și-atunci a cerut să fie dus la maimarele străjilor. Când a auzit acesta o asemenea îndrăzneală, a venit repede în temniță, crezînd că Saad vrea să ceară îndurarea și mila măriei sale. Dar nici vorbă! Întemnițatul i-a cerut răspicat :

— Vreau să fiu dus în fața măriei sale sultanul !

— Dar cum de mai ai îndrăzneala asta ? îl întreabă maimarele străjilor, nevenindu-i să creadă ce aude.

— E vorba de o taină care ne privește numai pe mine și pe măria sa, veni la fel de răspicat și limpede răspunsul lui Saad.

Maimarele străjilor a plecat îngîndurat și amărît ca să-l vestească pe sultan, dar cu frica în suflet și blestemîndu-l pe Saad că scormonise iarăși beleaua ce le dăduse atîta de furcă și întorsese toată împărăția pe dos.

— Și pentru ce vrea întemnițatul să mă vadă ? Și cum de are atîta neobrăzare ? ! se minună sultanul.

— N-a vrut să-mi dezvăluie nimic, înălțimea ta ! A cerut numai să se înfățișeze înaintea măriei tale, pentru o taină care v-ar privi numai pe el și pe înălțimea voastră.

— Aduceți-l de îndată ! porunci sultanul, fără să mai stea pe gînduri. Pasămite, în fundul sufletului său mai sălășluia un dram de îndoială și speranță.

Maimarele peste străji a coborît din nou în temniță și-a rînduit ca Saad să fie scos din lanțuri. Apoi l-a dus în fața sultanului. Când i s-a înfățișat vinovatul, ochii măriei sale scăpărau scînteii de minie, iar cînd Saad s-a închinat cu smerenie și umilință, s-a pornit să-l suduie :

— Te-am ținut aproape de mine și ți-am arătat toată încrederea, iar răsplata a fost înșelăciunea și viclenia. Cum de te mai încumeți să ceri să apari în fața mea ?

— Tot ce spune înălțimea voastră este drept și de ne tăgăduit, bolborosește Saad cu glas smerit și mutră spăsită. Aș fi meritat o osîndă mult mai aspră și dacă înălțimea voastră n-ați fi atît de drept și de milostiv cu su-

pușii, pedeapsa mea ar fi fost mult mai cruntă. Dar de ce să mă mir de generozitatea mării voastre, cînd știu prea bine cît de mărinimoși, drepti și îndurători cu supușii lor au fost părinții și strămoșii înălțimii voastre, încă în vremuri de demult, de cînd se știe că au cîrmuit această împărăție, cu voia lui Allah !

Și-a continuat Saad tot cu vorbe alese și meșteșugite, cercînd să înmoaie inima sultanului și se părea că fiecare cuvînt mîeros dezleagă un nod al miniei înălțimii și topește o parte din supărarea lui, netezindu-i drumul preamîlului supus către îndurare.

— Adevăr ați grăit, înălțimea voastră ! M-ați ținut aproape și mi-ați arătat încredere nemărginită. Nu s-ar fi cuvenit să răspund niciodată mărinimiei voastre cu necredință ; nici să vă înșel după ce m-ați înălțat și mi-ați încredințat o mare demnitate, pentru care mulți mă pizmuesc, urmează Saad, străduindu-se să măgulească mîndria și vanitatea sultanului. Cred că fapta mea nu-i decît o toană a tinereții și nădăjduiesc să mă bucur din nou de iertarea și generozitatea stăpînului meu, mai ales că ea n-a izvorît dintr-un suflet întunecat. Cer mila și îndurarea luminăției voastre ! Lăsați-l pe umilul vostru slujitor să-și răscumpere păcatul. Porunciți să fie pus în libertate pe cel mai scump zălog, ca să-și poată ispăși nemernicia faptelor sale.

Sultanul privea la el dus pe gînduri. Apoi a încuviințat, făcînd semn cu capul spre slujitorii lui. N-a scos nici un cuvînt. Nici măcar n-a adus vorba despre vinovăția lui Saad. Se purtase ca și cînd ar fi vrut să urmeze pilda emîrului credincioșilor, Osman ben Affan¹, despre care se

¹ Uthman ben 'Affan, cel de al treilea calif (644—656) de după profetul Muhammad, întemeietorul statului arab. Provenea din familia Umayya-un, clan al tribului Qurayș al profetului Muhammad și era unul din cei mai bogați negustori din Makka. Spre deosebire de alți aristocrați makkani, care s-au opus multă vreme învățaturii lui Muhammad, el a aderat de timpuriu la noua propovăduire și prin prestigiul său a sprijinit mult tînăra comu-

povestește că, atunci cînd a preluat califatul, ar fi urcat la minbar¹, vrînd să rostească prima lui predică, dar Allah nu l-a ajutat să scoată nici măcar un cuvînt și-atunci, cînd a coborît din minbar, ar fi zis : „Mai degrabă aveți nevoie de un emir care să făptuiască, decît de unul care să glăsuiască“. Iar cele cîteva cuvinte au fost mai grăitoare și mai bună pildă pentru supușii săi decît o predică nesfîrșită.

Înălțimea sa sultanul a poruncit maimarelui străjilor să-l pună în libertate pe Saad, în schimbul unei răscumpărări pe care trebuia s-o aducă la palat în cîteva zile. Și nu era lucru de șagă, căci trebuia să aducă o sută de cămile sau echivalentul lor în aur, argint și vite.

Îndată ce-a părăsit palatul și s-a văzut liber, Saad a alergat la neamul său, care aflate de prețul răscumpărării cerut de sultan și i-a dat fiecare după puteri : unul cinci cămile, altul patru, altul trei, unul un berbec, altul o oaie, unul o capră, altul un țap și tot așa...

După ce-a terminat cu neamurile lui, s-a dus și la rubedeniile nevestei să le ceară ajutor, dar acestea au în-

nitare. S-a căsătorit cu Ruqayya — una din fiicele lui Muhammad — iar, conform unor cronicari arabi, după moartea acesteia s-ar fi căsătorit și cu cea mai mică din fiicele Profetului, Umm Kalthum. Biografia îl înfățișează a fi fost un om pios, dar lipsit de ambiții și de aptitudini de conducere. Probabil că tocmai neutralitatea sa politică i-a determinat pe cei șase electori — membri ai *Shura* — să-l aleagă drept calif, sperînd să preîntîmpine astfel nemulțumi- rile și izbucnirea unor tulburări interne.

¹ Element esențial al arhitecturii moscheii reprezentat de un amvon cu trepte, din care predicatorul rostește predica la rugăciunea solemnă din ziua de vineri. La început minbarul avea semnificația unui tron rezervat șefului comunității. După ce primeau jurămîntul de credință, suveranii urcau la minbar și rosteau primul lor discurs. Acest discurs politic de la începutul islamului a cedat treptat locul predicii de orientare preponderent religioasă. La început minbarul se înălța din lemn, dar treptat locul lemnului a fost luat de piatră, așa încît el a devenit un detaliu permanent și-a intrat în arhitectura moescheii și cu valoare de element decorativ.

ceput să dea din colț în colț și să se tocmească, cu toate că știau cât de mare erau prețul răscumpărării și nevoia lui Saad de sprijinul lor. Și s-au sfătuit ele îndelung, dacă să-i dea sau să nu-i dea ceva, dacă să-l ajute sau să nu-l ajute. Și tot tocmindu-se așa au zis că nu-i nici din neamul, nici din tribul lor, nu-l lega nimic de ei și nu-i lega nimic de el, în afara unei fete care, la urma urmei, nu conta prea mult pentru ei. S-ar putea ca fata cu care s-a însurat Saad, și-au zis ei, să moară într-o bună zi. După asta ce ne mai leagă de Saad ? s-a întrebat unul. Absolut nimic ! a răspuns altul. Și tocmai când erau pe punctul de a hotărî să nu-i dea nimic, s-a amestecat în vorbă un bărbat care părea să fie cel mai înțelept dintre ei toți și le-a zis că nu se cuvine ca Saad să plece cu mîna goală de la neamurile soției.

— Dacă vreți să-mi dați ascultare, eu socotesc că trebuie să-i dea fiecare dintre noi — de unde are, de unde n-are — măcar un țap sau o iadă, și se cheamă că este un ajutor la necazul care s-a abătut asupra lui, grăiește omul. Nu se cuvine să plece de la noi cu mîna goală, pentru că asta ne-ar atrage rușine și ocară.

Vrînd-nevrînd, au dat ascultare celui mai înțelept dintre ei și cei mai înstăriți au catadicsit să-i dea acolo cîtiva țapi costelivi și cîteva capre răpciugoase, care de-abia se mai țineau pe picioare.

Saad le-a luat, înghițindu-și rușinea, fiind de-acum convins de înțelepciunea povețelor tatălui său. A încredințat o taină femeilor și iată că tocmai mama lui — omul cel mai iubit și mai apropiat lui — a dat-o în vileag. S-a însurat cu o fată de neam prost și urmarea neascultării a fost rușinea care-o pățise, căci neamul ei și-a dat arama pe față și l-a părăsit tocmai atunci când se afla la mare ananghie. Cît despre apropierea lui de sultan, ce s-o mai lungim — puțin a lipsit să-și piardă viața din pricina neascultării sfatului părintesc. Numai Allah cu mila lui cei mare l-a mîntuit și poate că nici asta n-ar fi fost de

mare folos, dacă n-ar fi știut să vorbească atât de meșteșugit și dacă vanitatea omului ar avea margini.

După ce-a socotit Saad tot ce primise, cerînd de la unul și de la altul, a văzut că nu împlinise suma uriașă de care avea nevoie și-atunci a pornit să se sfătuiască cu cel mai înțelept bărbat din tribul său.

— Ce-aș putea face ca să împlinesc suma ? întrebă Saad. Nu mă pot înfățișa înaintea sultanului, dacă n-o am, și pe deasupra se apropie și sorocul. Nu-mi rămîne decît să mă închin și să cer sprijin de la un om înstărit și generos, să-i spun care-i necazul și să-l rog să-mi dea cît îmi lipsește pînă la întregirea răscumpărării.

Înțeleptul tribului a chibzuit ce-a chibzuit și în cele din urmă l-a îndreptat către un bătrîn bogat, cunoscut pentru mărinimia și noblețea lui. Pe deasupra, acesta mai fusese și bun prieten cu tatăl lui Saad. Așa încît n-a stat o clipă pe gînduri și s-a grăbit spre bărbatul acela. De îndată ce Saad a coborît de pe cămilă, bătrînul l-a înțîmpinat cu brațele deschise și chipul luminos. Apoi au stat pe îndelete la taifas, bătrînul amintindu-și cu bucurie și regret de zilele frumoase de odinioară, de prietenia ce-l legase de tatăl lui Saad, rugîndu-l pe Allah să ocrotească zilele urmașului prietenului său.

— De tatăl tău — Allah să fie milostiv cu el și cu fiul lui ! — mă leagă amintiri minunate și simțăminte frățești, zice bătrînul. Mi-a fost unul din cei mai apropiați prieteni. Dar i-a spune-mi, ce necaz te-aduce ?

Apoi, după ce Saad i-a istorisit toată tărășenia, a adăugat, zîmbind în barbă :

— Dacă ai fi venit la mine de la bun început, îți dădeam eu tot ce-ți trebuia și n-ai mai fi fost nevoit să aduni de ici și de colo, umilindu-te în fața unor oameni de nimic.

Și l-a ținut bătrînul acela în mare cinste și nu i-a îngăduit cu nici un chip să plece din casa lui, înainte de trei

zile¹. Apoi i-a dat merinde de drum și păstori să mîne turma de vite și s-a rugat din nou să-l ajute Allah să trăiască la fel de înțelept ca și tatăl său. Căci ce altceva fuseseră toate încercările prin care trecuse Saad decît dovada înțelepciunii și adevărului spuselor tatălui său ! Îl oprise pe fiul său de la trei lucruri, iar acesta îi nesocotise povețele, iar urmarea a fost buclucul din care scăpase cu viață doar prin minune.

Dacă a ajuns Saad din nou la neamul lui, a luat vitele adunate și le-a alăturat celor dăruite de prietenul tatălui său și-a pornit cu cireada către palatul sultanului. Odată sosit acolo, a mînat cămilele, oile și caprele în țarcurile palatului și-a cerut să fie primit la sultan pentru a jura din nou credință și supunere domnului și stăpînului său, care-l iertase și-i îngăduise să se răscumpere. Cînd a

¹ Ospitalitatea arabilor beduini este proverbială. Ea are o serie de legi nescrise, dar bine cunoscute : oaspetele nu trebuie întrebat despre scopul vizitei sale, înainte de trecerea a trei zile de la sosire, este ajutat să-și coboare lucrurile de pe cămilă sau de pe cal cînd sosește, dar nu este ajutat să le urce la loc cînd pleacă, este ajutat cu bani — în cazul că este fugar din pricina unei datorii sau dacă a fost jefuit la plecare este ajutat cu merinde pentru drum, în cinstea lui se sacrifică o pasăre sau o vită și i se oferă întreagă. Gazda servește masa împreună cu musafirul dar nu începe să mînce înaintea lui și-i oferă cele mai alese mîncăruri pe care le poate pregăti ; musafirului i se toarnă cafea în ceașcă pînă în clipa cînd face semn că nu mai dorește, prin mișcarea acesteia la dreapta și la stînga, dar nu înainte de a treia ceașcă, fiindcă prima este pentru oameni generoși și luptătorii cu sabia, a doua este pentru musafir și tribul său, iar a treia este pentru gazdă și tribul ei.

Au rămas celebri pentru generozitatea lor poeții așa-numiți „briganzi“ (*sa'alik*), precum și poetul Hatim at-Ta'i (mort 605), gata să-și sacrifice calul pentru ospătarea musafirului său.

Paremiologia arabă este foarte bogată în proverbe care aduc elogiul acestei virtuți, iar versul următor are și el circulația unui proverb :

„Noi fi-vom oaspeți, la noi în casă de-o să vii,
Căci tu stăpînul casei o să fii“.

intrat la sultan, s-a închinat adînc în fața lui și-a grăit așa :

— Am adus răscumpărarea cerută de înălțimea voastră. Și cu umilință cer încă o dată iertare pentru păcatul meu. Aș cere acum îngăduința să mai spun măriei voastre un singur cuvînt.

Sultanul porunci slujitorilor să socotească tot ce adusesse Saad și făcu semn dregătorilor din preajma lui să-l lase singur.

— Înălțimea voastră, prinde a vorbi Saad, cînd rămîne singur cu sultanul. Fapta mea n-a izvorît nici din nevoie, nici din îndrăzneala de a vă nesocoti voința. Toate au pornit de la niște sfaturi pe care mi le-a dat părintele meu înainte de a părăsi această lume și pe care tinerețea m-a ispitit să nu le iau în seamă. Urmările nesocotinței mele au fost tocmai acele necazuri de care voia să mă ferească tata — Allah să fie milostiv cu el ! Pasărea furată era cît pe ce să mă ducă la pieire. M-am încrezut în mintea și devotamentul mamei mele, uitînd că și ea este o femeie ca toate celelalte, și cu toate că ea îmi este ființa cea mai apropiată, n-a păstrat taina încredințată și n-a lipsit mult să mă piardă. M-am însurat cu o femeie dintr-un neam de rînd și tocmai atunci cînd am avut mai mare nevoie de ajutorul neamului și tribului ei, și-au dat arama pe față — m-au umilit și m-au lăsat să plec cu mîinile goale. Nu mi-au dat decît niște vite slăbănoage și prăpădite, pe care nu s-ar fi convenit nici măcar să le arate unui om ca mine. Iar acum am cîntea și mulțumirea de a-i spune măriei voastre vestea cea mare : struțul înălțimii voastre se află în viață, este teafăr și se bucură de îngrijire aleasă.

La auzul unei asemenea vești, sultanul s-a înseninat pe dată și i-a cerut lui Saad să alerge să-i aducă pasărea mult dorită, pe care nu spera s-o mai vadă vreodată. Și-a pornit slujitorul cel credincios cu pași zoriți spre locul unde era ascuns struțul și s-a întors cu el într-un suflet, înfățișîndu-l

sultanului cu mare pompă. Cînd a văzut sultanul pasărea nevătămată, bucuria lui s-a revărsat ca marea. Și tare mulțumit a fost sultanul că nu se înșelase cînd și-a pus toată încrederea în Saad și acum a văzut că cîntea acestuia s-a adevărit. Cum ar fi putut să se înșele și să se păcălească măriia sa sultanul? Și cum ar fi putut un slujitor care dovedise atîta credință să nesocotească voința înălțimii sale, ba chiar să îndrăznească să-i fure struțul, despre care știa prea bine că-i sufletul și inima lui?!

După ce s-a săturat privind și admirînd struțul, înălțimea sa și-a amintit din nou de Saad și nu știa cum să-și mai arate mărinimia.

— Te-am iertat și în sufletul meu și în fața supușilor mei, i-a zis lui Saad, și vreau să se știe că de astăzi vei fi unul din sfetnicii și prietenii mei cei mai apropiați. I-am poruncit vistiernicului să-ți încarce toate vitele pe care le-ai adus cu samare pline cu grîne, cu seu și curmale. Fiecare animal va purta în spate atît cît va putea duce. Toate vor fi ale tale și vei face cu ele ce vei pofti.

Saad s-a închinat și a mulțumit mării sale pentru mărinimie și pentru marea binefacere care se adăuga la vechea prietenie a sultanului.

Vitele au fost încărcate cu fel de fel de poveri: cămilele au purtat samarele mari, berbecii și oile cît au putut căra și ele, iar țapilor și caprelor li s-au mai legat de coarne valuri de pînzeturi și mătăsuri. Și-a plecat Saad cu turma de vite și cu poverile lor, îndreptîndu-se spre neamul și tribul lui. Iar cînd a ajuns în mijlocul lor, a cerut fiecăruia să-și ia înapoi cu povară cu tot vitele pe care i le dăruise. Și și-au căpătat oamenii vitele înapoi și pe deasupra și darurile și bunătățile din samare. La urmă a venit și rîndul neamurilor și tribului nevastei, dar aceștia n-au primit decît ceea ce-i dăduseră, căci vitele lor se dovediseră atît de neputincioase, încît nu fuseseră

în stare a duce nici măcar un samar, și atunci s-au căit amarnic pentru zgîrcenia lor.

După ce-a isprăvit toate treburile, s-a așezat Saad să cugete la povețele tatălui său, una câte una, și la hotărîrile pe care trebuia să le ia. Mai înainte de orice a trimis-o pe nevasta lui la neamul și la tribul ei, mulțumindu-i lui Allah că nu-l blagoslovișe cu nici o odraslă. Apoi a jurat să nu mai încredințeze nici în ruptul capului vreo taină unei femei, fie ea și cea mai apropiată ființă de pe lume. Cît îl privește pe sultan, Saad a mai mers pentru o vreme ca oaspete de onoare la ceremoniile și ospetele de la curtea lui, căci era dator cu recunoștință după bunăvoința pe care i-o arătase înălțimea sa, dar cu trecerea zilelor a avut grijă să-și rărească vizitele la palatul sultanului, arătîndu-se tot mai puțin printre slujitori și sfetnicii acestuia, iar în cele din urmă a uitat cu totul și de palat, și de viziri, și de sultan. Între timp Saad și-a ales o soată pe măsura lui și-au trăit bucurîndu-se de pace și liniște pînă la adînci bătrînețe, aducînd laude înțelepciunii și cumpătării, pînă cînd a venit ziua să se înfățișeze celui ce le-a rînduit pe toate.

Aceasta a fost povestea lui Saad cel care a furat struțul sultanului și a neprețuitei înțelepciuni pe care nu trebuie s-o uite nimeni în viață și pe care ne vom strădui și noi s-o ținem minte.

CULEGĂTORUL DE VREASCURI ȘI COMOARA DE LA POARTA BAGDADULUI

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult, trăia într-un tîrgușor un om tare nevoiaș, care se ducea zi de zi în deșert și aduna de ici și de colo vreascuri. Le încărca pe spinarea măgarului și pornea cu el în suq, iar cu bruma

de bani pe care-i căpăta pe ele abia își duceau zilele el și nevasta lui. Treaba asta o făcea vara, iar în vreme de iarnă aduna din deșert ierburi și buruieni cu care nu reușea să cîștige nici cît lua pe vreascuri.

Într-o noapte, pe cînd dormea liniștit în odăița lui sărăcăcioasă, a simțit o mișcare ciudată în jur și i s-a părut că cineva îl trezește din somn și-i grăiește :

— Ce viață este asta pe care-o duci tu ? N-ai parte decît de trudă și de necazuri ! Dacă o să-mi asculți sfatul, o să ai parte de bogăție și de belșug. Ia bine seama la ce-ți spun ! Pornește degrabă spre Bagdad și sapă sub poarta dinspre soare-răsare. O să sapi o groapă nu mai adîncă de-un stat de om și-o să dai peste o comoară de aur curat. În ea se află norocul tău, al urmașilor tăi și-al urmașilor urmașilor tăi.

Nu-și dădea prea bine seama dacă visează sau trăiește aieva, dar cînd s-a trezit și s-a dezmeticit de-a binelea, vorbele acelea continuau să-i muncească gîndul și sufletul și parcă-l vedea în fața lui pe omul care venise să-i spună taina comorii. Tare se simțea ispitit să-și încerce norocul, mai ales că traiul devenea din ce în ce mai greu.

„Dar unde sînt eu și unde se află Bagdadul ? și-a zis bietul om în sinea lui. Eu trăiesc la Ușaiqar ¹, iar comoara se află la poarta Bagdadului. Unde este Ușaiqar și unde este Bagdadul ?“

A încercat din toate puterile să fugă de ispita care nu-i dădea pace, zicîndu-și că toate astea nu pot să fie decît niște frînturi de vise născute de bezna nopții și de grijile zilei de mîine, ajungînd să-i tulbure și somnul și veghea cu vedenii. Dar în noaptea următoare, omul din vis a venit din nou, l-a prins de mîină, ca și cînd ar fi vrut să-l scoată din așternut, l-a ajutat să se ridice în capul oaselor și pe urmă s-a apucat să-i depene aceeași poveste cu comoara. Dimineața culegătorul de vreascuri s-a trezit

¹ Mică localitate în zona centrală a Peninsulei Arabe.

năucit, iar vorbele auzite noaptea îi zumzăiau ca un bondar în urechi. Tare anevoie a mai izbutit să alunge gândurile ispititoare și să se apuce iarăși de treabă.

A treia noapte și-a înfundat capul în pernă, a pomenit numele lui Allah, a îngînat sumedenie de rugăciuni ca să izgonească diavolii și ispitele lor și s-a cufundat într-un somn greu după truda de peste zi. Dar dimineața — nenorocire ! S-a trezit din nou buimac, căci toată noaptea auzise același glas vorbindu-i despre comoară. Ba își aducea aminte pînă și chipul celui care-l îndemnase să alerge cît mai curînd la Bagdad ca să nu i-o ia altul înainte.

Culegătorul de vreascuri a chibzuit îndelung la visul său, dar n-a îndrăznit să spună nimănui povestea, de teamă să nu i-o ia altcineva înainte și să alerge la comoara mult rîvnită. Ispita și nădejdea nu-i mai dădeau o clipă pace, așa că în cele din urmă s-a hotărît s-o apuce pe drumul spre Bagdad, în speranța că se va îmbogăți și va scăpa de munca istovitoare, din care nu agonisise niciodată mai mult decît să-și ducă traiul de azi pe mîine. Și-a vîndut măgarul și-a început pregătirile de plecare.

— De ce-ai vîndut, omule, măgarul ? îl întreabă nevasta nedumerită. Cu ce-o să ne mai cîștigăm traiul, dacă l-ai vîndut ? Era singurul nostru ajutor ! se mai tîngui femeia.

— M-am săturat de munca asta istovitoare, care nu ne aduce mai nimic și m-am hotărît să plec în lume ca să-mi încerc norocul ! îi răspunse bărbatul, fără să stea pe gînduri. Poate că Allah o să-mi deschidă și mie una din numeroasele lui porți...

Nevasta n-a mai avut de ales : i-a urat noroc și să se întoarcă acasă cu bine cît mai curînd.

A așteptat omul nostru cîteva zile pîn' ce-a sosit o caravană și s-a așternut cu ea la drum, lăsîndu-și nevasta amărîtă peste măsură, doar cu cîțiva gologani din banii luați pe măgar.

Și-a mers caravana, și-a tot mers, și într-un târziu de noapte a ajuns la Bagdad. Culegătorul de vreascuri a mas la o moschee, dar ți-ai găsit să închidă ochii ! S-a perpelit pînă în zori ca pe jar. Cînd a simțit că începe să mijească de ziuă, a sărit în picioare, a alergat la o du-gheană, a înghițit ceva pe fugă și pe urmă a pornit să caute poarta dinspre soare-răsare. Ajuns la ea, a cercetat cu grijă împrejurimile și a măsurat cu privirile locul unde socotea că ar trebui să se afle comoara. Apoi s-a tot gîndit și s-a frămîntat cum ar putea să sape sub poarta orașului, ziua în amiaza mare, cînd este un du-te vino neînterupt. Pe urmă i-a fost teamă să nu vină vreun om de-al stă-pînirii să-l ia la rost și să-l osîndească, sau să-și vîre vreun curios nasul în treaba lui și să-l împiedice, ori să dea de știre străjii. Așa că a stat ce-a stat pe gînduri, întrebîndu-se ce-ar fi mai nimerit de făcut ca să scape de buclucuri. Și după o lungă chibzuință a găsit cu cale să înjghebe deasupra locului cu pricina o mică baracă în care să se adăpostească, fără să atragă prea mult atenția.

Pe urmă a trecut la treabă cu sîrg. A înălțat cîțiva stîlpi subțiratici, iar deasupra lor a încropit un acoperiș. De jur împrejur, a acoperit cu niște buruieni uscate, adunate de ici și de colo. Ziua hoinărea prin oraș și mai căra cîte-o povară ca să-și cîștige un blid de mîncare, iar noaptea se închidea în colibă și dormea dus. Încetul cu încetul, lumea s-a obișnuit și cu mogîldeața de colibă care apăruse la poarta orașului, și cu sârmanul care locuia în ea, așa încît nimănui nu-i părea nimic ciudat. Astfel stînd lucrurile, culegătorul de vreascuri și-a zis că de-acu' se poate apuca de săpat. A tîrguit o cazma și s-a pornit să scormonească pămîntul cu nădejde. Săpa numai noaptea, cînd lumea dormea și poarta orașului era ferecată. Și-a scormonit el ce-a scormonit pînă ce-a făcut o groapă cam de-un stat de om, dar fără să găsească nimic. A săpat încă și mai adînc, dar tot nimic — nici urmă de comoară. Și-a zis în sinea lui că s-ar putea să fie ascunsă pe vreuna

din marginile gropii și s-a apucat cu rîvnă s-o mai lărgească. Și tot așa, pînă ce groapa a cuprins aproape întreaga colibă, dar fără folos.

Și unde nu s-a pornit sărmanul culegător de vreascuri să se tînguie, cîinîndu-se amarnic și minunîndu-se cum de-a putut să se încreadă în niște frînturi de vise amăgitoare și să plece haihui prin lume.

Trist și deznădăjduit, s-a hotărît să se întoarcă acasă. A umplut la loc groapa pe care-o săpase, a desfăcut coliba și a plecat cu sufletul ros de griji și de amărăciune. Și cum hoinărea el așa prin suq fără nici o țintă, a văzut un vînzător de struguri și tare a mai profitat la un ciorchine rumenit de soare, pe care l-a și cumpărat, fără să mai stea pe gînduri. A vrut să-l mănînce, dar nu găsea un loc potrivit ca să se așeze, căci nu-i mai făcea nici o plăcere să vadă poarta care-i furase toate nădejdlile. A chibzuit puțin și s-a îndreptat cu ciorchinele spre o moschee. Și-a zis că-l va mînca acolo și pe urmă o să-și facă și rugăciunea, sperînd să-i mai ușureze inima.

Și tot rătăcind așa, a văzut în fața ochilor o moschee mare; a intrat, s-a uitat în toate părțile, dar n-a zărit decît un șeih¹, ghemuit într-un colț. Ciorchinele de strugure era destul de mare și culegătorul de vreascuri — altfel om bun la suflet — și-a zis că, la urma urmei, ar putea să-l împartă cu șeihul, iar între timp să-i destăi-

¹ Ca termen comun, șeih (lit. *shayh*) înseamnă „bătrîn”. Cuvîntul a fost folosit ca titlu, aplicat, mai întîi, șefului de trib, clan sau sat, apoi unor personalități cu merite deosebite în apărarea islamului, cum au fost primii doi califi, și unor întemeietori de confrerii. După aceea a ajuns să fie folosit pretutindeni ca titlu de curtoazie pentru savanții teologi mistici și alte persoane care nu dețineau în mod obligatoriu funcții religioase, dar care aveau o anumită pregătire în acest domeniu și se bucurau de un oarecare prestigiu impus de vîrstă. Titlul a căpătat și o serie de întrebunătăiri mai particulare: în epoca otomană se aplică muftiului de la Instambul — al doilea demnitar al imperiului, în Liban a devenit un titlu ereditar deținut de cîteva familii maronite.

nulască necazurile lui, nădărdindu-se că acesta ar putea să-l aline într-un fel sau altul mîhnirea.

Zis și făcut. S-a apropiat de șeih și i-a dat binețe. Bătrînul i-a răspuns, ridicîndu-se în picioare. Atunci culegătorul de vreascuri a venit mai aproape și i-a întins ciorchinele.

— Poftește de ia ! îl îmbie pe bătrîn.

Șeihul a întins mîna și au pornit să mănînce amîndoi pe îndelete din ciorchine și să sporovăiască.

— Mi se pare că ești străin de orașul ăsta ? prinde șeihul a-l iscodi. De unde ești de fel ? Și ce vînt te-a adus pe-aici ?

— Sînt tocmai din Nedjd ¹ și-am ajuns aici din pricina unor vedenii care mi s-au năzărit în somn, începe culegătorul de vreascuri să-și verse necazul.

— Și care-au fost vedeniile astea ? îl descoase șeihul mai departe.

— Într-o noapte mă pomenesc cu cineva în vis, care mă trezește și-mi zice : Du-te la Bagdad și sapă sub poarta dinspre soare-răsare. Și s-a apucat să-mi descrie exact locul unde trebuia să sap. Și-ai să găsești în locul acela o comoară neprețuită, îmi mai zice omul din vis. Și tot așa încă o noapte și încă una — nu-mi mai da pace. Ce să fac ? Împins de nevoi și de nădejde, am luat drumul pribegiei, am ajuns la Bagdad și m-am apucat de săpat în locul pe care mi l-a arătat în vis, dar n-am găsit nimic. Sînt tare amărît din pricina asta, căci mi-am irosit timpul și mi-am părăsit nevasta și treburile fără nici un folos, iar acum gîndurile nu-mi mai dau pace și nu mai am nici o clipă de tihnă.

— Te hrănești cu închipuiri și te încrezi în vise, zice șeihul. Ai vrea să-ți pice o comoară așa din cer. Să știi că mi s-a întîmplat și mie să am un vis la fel ca al tău,

¹ Podiș deșertic situat în zona centrală a Peninsulei Arabe ; astăzi și regiune administrativă a Regatului Arab Saudit, cu capitala er-Riyad.

dar eu nu m-am lăsat amăgit de vedenii, așa cum ai făcut tu.

— Și ce ți s-a arătat în vis ? îl descoase culegătorul de vreascuri, sperînd să audă de la șeih o poveste cu care să-și aline necazurile.

— M-am pomenit cu cineva într-o noapte că mă trezește din somn și mă îndeamnă : Du-te în târgul Ușaiqar, răscolește în țarcul măgarului lui cutare și-o să dai acolo peste o comoară neprețuită.

Locul pomenit de șeih era chiar târgul unde trăia culegătorul nostru de vreascuri, iar numele amintit de șeih era chiar numele lui. Ba se apucase să-i descrie chiar și casa, așa că nu mai avea nici cea mai mică urmă de îndoială că despre țarcul măgarului său era vorba.

— M-am trezit din somn, continuă șeihul să-și depene amintirile, și vorbele pe care le auzisem noaptea nu-mi mai dădeau pace. N-am dat nici o atenție întîmplării, cu toate că s-a repetat cîteva nopți la rînd. Ba chiar am încercat să fug de năluca ce mă urmărea. Unde sînt eu și unde este Ușaiqar ? Un târgușor în inima Nedjdului, la capătul lumii. Cum să dau de el ? Și cum aş putea să sap o groapă în ograda unui om care este încă în viață ? Pe urmă să zicem că aş fi dat de comoară. Și dacă aş fi găsit-o, cum aş fi putut să scap de vecini ? Și dacă aş fi scăpat și de ei, cum aş fi putut scăpa de hoții care mișună în deșert ?

Culegătorul de vreascuri a ascultat cu mare luare aminte vorbele șeihului, nevenindu-i să-și creadă urechilor. Dar le-a băgat bine în cap și parcă i s-a mai risipit oleacă mihnirea și i-a mai venit inima la loc, la gîndul că truda lui s-ar putea să nu fi fost în zadar și că ar fi cu putință să găsească chiar în țarcul măgarului de-acasă ce nu găsisese la poarta Bagdadului.

Ciorchinele de strugure s-a terminat și culegătorul de vreascuri și-a luat rămas bun de la șeih, frămîntîndu-se cum să plece spre casă cît mai curînd. A găsit o caravană care se îndrepta spre Nedjd chiar a doua zi și s-a așternut

la drum. Cînd a ajuns acasă, nevasta a alergat în întîmpinarea lui fericită, sperînd că s-a întors din peregrinări cu cine ştie ce bunătaţi. Dar tare s-au mai amărit cînd a aflat că s-a întors cu mîna goală. Şi pe deasupra mai prăpădise şi măgarul.

Bărbatul a băgat de seamă cît de cătrănită era soţia lui, dar n-a avut nici cea mai mică remuşcare. Ba supărarea i-a căzut bine şi-ar fi vrut să ajungă chiar la gîlceavă, ca s-o poată trimite înapoi la părinţii ei. Şi toate astea din pricina comorii care trebuia să rămînă o taină, pentru toată lumea şi chiar pentru nevasta lui. Dacă se află, îşi zice el, o să se ivească pe dată jinduitorii şi zavistnicii. Pasămite, auzise el, culegătorul de vreascuri, că femeilor nu trebuie să le încredinţezi nici o taină, căci nu sînt în stare s-o păstreze. Şi asta-i un adevăr de cînd lumea şi pămîntul, cunoscut din moşi-strămoşi. Poetul Al-Hutay'a¹ a compus şi un stih în care îl imploră pe Allah s-o ţină pe propria-i mamă departe de tainele lui :

„Departa stai de noi, cît mai departe,
Căci taina nici chiar mamei nu se-mparte“

Aşadar, culegătorul de vreascuri a făcut ce-a făcut şi-a ajuns la vrajbă cu nevasta lui, iar cînd soţia i-a cerut s-o ducă înapoi la părinţi, n-a stat nici o clipă pe gînduri, a luat-o frumuşel de mîna şi nu s-a mai oprit cu ea decît la casa de unde o luase.

— E supărată foc pe mine, începu să se căineze culegătorul de vreascuri faţă de tatăl ei. Trebuie s-o lăsăm în plata Domnului şi-o să vezi că-i vine mintea la cap şi se întoarce de bunăvoie la mine, că doar n-are de-ales !

Apoi bărbatul a alergat spre casă, a curăţat ţarcul măgarului de gunoaie şi de resturile de băligar şi s-a apucat

¹ Poreclă a lui Djarwal ibn Aws (aprox. 582—aprox. 687), poet de la începutul islamului, socotit de istoria literară arabă reprezentant al apostaziei. Autor de panegirice şi satire pline de invective. Tradiţia arabă îl plasează printre cei patru poeţi arabi consideraţi a fi fost cei mai zgîrciţi.

să scormonească. De data asta a socotit cu cale să sape ziua pentru ca zgomotul să se piardă în vălmășagul general, zicîndu-și că dacă ar săpa noaptea, loviturile de tîrnăcop ar atrage atenția vecinilor. Doar se știe că zgomotele se răspîndesc mai ușor noaptea, purtate de adierile brizei în văzduhul liniștit.

S-a apucat de lucru cu mare tragere de inimă, sperînd ca dintr-o clipă în alta să ajungă la comoară. Lovea în neștire dar nici vorbă să dea de ceva. Și din nou a început să intre la bănuieli. Dar tot mai avea un bob de speranță, căci n-ajunsese încă la adîncimea de un stat de om. Și cum se frămînta el așa, numai ce simte că tîrnăcopul se afundă într-o grămadă de cenușă. Și pe dată i-a venit sufletul la loc, căci auzise el că prin părțile acelea era obiceiul să se învăluie comorile într-un strat de cenușă. De ce, de nece, nici el nu știa, dar cînd s-a ivit cenușa, i s-a strecurat în suflet un fir de nădejde și s-a pornit să lovească și mai cu spor. După cîteva clipe s-a ivit și comoara. Era ascunsă într-un cazan mare, plin ochi.

Cînd a văzut culegătorul de vreascuri atîta bogăție a rămas năuc. S-a bucurat în neștire, dar tot pe-atîta s-a și înspăimîntat. Iar în mintea lui au năvălit fel de fel de gînduri : teamă și nădejde, bucurie și tristețe. Găsise el comoara, dar în capul lui începuseră să roiască fel de fel de întîmplări, care s-au văzut ori despre care s-a auzit. A aruncat tîrnăcopul la o parte și s-a întins pe pămînt, simțind cum teama, bănuielile și speranțele se alungau unele pe altele, îngrămădindu-se în mintea lui, aci strălucind, aci pălind. Uneori își imagina viața ca un paradis, alteori vedea în jurul lui numai tilhari, zavistnici, haini și fățarnici. După ce s-a mai liniștit, s-a sculat și a săpat în jurul cazanului, pînă ce-a ajuns la fundul lui. Pe urmă s-a opintit să-l scoată, dar de-abia dacă a putut să-l miște din loc. S-a căznit să-l ridice pe marginea gropii, dar nici vorbă, căci greutatea aurului întrecea cu mult puterile lui. În cele din urmă s-a hotărît să scoată rînd pe rînd tot

ce era în cazan, să ridice vasul gol din groapă și pe urmă să pună bogăția la loc în el.

Zis și făcut. A scos comoara la suprafața pământului și-apoi a căutat un loc mai retras și mai întunecos în care să pună cazanul. Și n-a găsit altul mai nimerit decât locul strîmt de sub scară, unde nu intra nimeni niciodată, căci n-avea ce să caute acolo. Apoi s-a întors la groapă și-a nivelat bine pământul, presărînd deasupra resturile rămase de la măgar — frunze uscate, gunoaie și băligar. Totul părea ca-nainte și nimeni n-ar fi putut băga de seamă că se scormonise pământul.

Dar lucrurile nu s-au oprit la atît. Dimpotrivă, comoara abia acum începea să-l chinuie mai tare pe omul nostru. N-o putea lăsa așa la suprafața pământului, ca s-o descopere oricine. Atunci ce să facă cu ea ? N-a găsit altă cale mai nimerită decât s-o îngroape din nou în pământ, după ce-o să ia din ea atît cît să-i ajungă să trăiască un an. Apoi o să vadă ce-i de făcut ! S-a întors la țarcul măgarului și și-a zis că cel mai potrivit loc era tot acolo. A săpat o groapă mai puțin adîncă decât prima, ca să poată umbla mai ușor, a pus cazanul în ea și l-a acoperit cu pământ. A bătătorit bine locul, întocmai cum fusese înainte și pe urmă s-a dus să-și aducă nevasta acasă.

— N-am de-ales, nevastă ! a îmbiat-o el cu vorbe amăgitoare. Trebuie să mă întorc la vechile îndeletniciri. Vara o să adun vreascuri, iar iarna buruieni și ierburi.

— Am trăit în sărăcia noastră și ne-am cîștigat pîinea cu sudoarea frunții, încercă nevasta să-l îmbărbăteze. Dacă Allah ne-a ținut pînă acum, o să ne țină și de-acum înainte și-o să cîștigăm atît cît să nu murim de foame...

Bărbatul s-a dus în suq și a cumpărat un măgar pe care l-a legat în țarcul cel vechi, deasupra comorii. Dar comoara ajunsese acum o adevărată pacoste pentru bietul om, căci nu mai știa ce-i liniștea. Toată ziua era numai cu gîndul la ea, iar cînd se lăsa noaptea, se temea și mai tare să nu i-o fure cineva. Îi era frică să nu se ducă vreun

șeitan¹ blestemat să șoptească hoților o vorbă despre comoară și să se trezească fără ea. Dacă-i veneau în minte asemenea gânduri după ce apucase să adoarmă, sărea imediat din somn, iar dacă nu apucase să închidă ochii, nu se mai lipea somnul de el pînă în zori. Ajunsese să nu mai apropie geană de geană. Se întimpla cîteodată să-l năpădească gândurile negre cînd aduna vreascuri în deșert, și-atunci lăsa totul baltă și-alerga într-un suflet acasă, cu mîinile goale. Nu-și găsea liniștea decît după ce-și vedea țarcul măgarului întocmai cum îl lăsase.

A trăit culegătorul de vreascuri în starea asta de spaimă cîțiva ani. Cînd se sfîrșeau proviziile, își trimitea nevasta la părinți sau cu vreo treabă aiurea, dezgropa comoara și mai lua din ea atît cît să-i ajungă pentru un an ; dar cu multă zgîrcenie, gîndind să păstreze grosul pentru vremuri grele, care pot schimba totul în viața oamenilor, așa cum a zis poetul :

„Cu grijă fii în astă vlață,
Căci prea șireată-i și haină.
Cel mare iute-ajunge-n tină,
Cel mic prea iute se înalță.“

De la un timp culegătorul de vreascuri a început să facă pe bolnavul și să se plîngă de niște dureri cumplite care-i sfîșiau trupul, ținînd-o morțiș că nici un leac nu-i e de folos.

Lumea a început atunci să se întrebe din ce trăia omul ăsta care muncea atît de puțin și zăcea mai tot timpul. De unde cîștiga el atîta bănet, căci se vedea prea bine și după înfățișarea lui și după a nevastei că n-o duceau

¹ Numele biblic și coranic al diavolului și într-un sens mai restrîns căpetenia demonilor ; întruchipare a spiritului răului. În Coran el este înfățișat ispitindu-l pe om să coboare de la o stare superioară la una inferioară, îndemnîndu-i pe credincioși spre fapte reprobabile (sura XXIV, versetul 21), stîrnind vrajba între oameni (sura V, versetul 94) etc.

deloc rău. Toți își puneau întrebări, dar nimeni nu le găsea răspunsul și nimeni nu știa adevărul.

A tot făcut omul nostru pe bolnavul și-a tot stat în pat, fără să lucreze nimic, pînă ce într-o bună zi s-a pomenit bolnav de-a binelea și nu s-a mai simțit în stare de nimic. Nu i-a mai rămas putere decît să-și îngrijească măgarul. La asta n-ar fi renunțat în ruptul capului. Și ce grijă putea să aibă de el ! Nu cunoștea nici un măgar în tot tîrgul atîta tihnă ca al lui. Habar n-aveau oamenii de ce-l ținea pe bietul măgar în atîta cinste. Nimeni nu-și putea închipui că totul era din pricina comorii ce zăcea ascunsă sub copitele lui. Vorba ceea : de dragul unui chip frumos, cinșteți pe altele o mie.

Dar, una peste alta, viața devenea din ce în ce mai grea pentru culegătorul de vreascuri. Era tot mai chinuit de gînduri, năpădit de tot felul de boli și de spaime, care nu-l părăseau nici ziua, nici noaptea. Și de ce se înmulțeau suferințele și trecea vremea, de-aia devenea mai zgîrcit și cu cine și cu nevasta lui, de-aia se agăța mai tare de viață și ținea tot mai mult la comoară. Dar locul comorii a rămas ascuns pentru totdeauna, căci nici măcar nevastei nu se îndura să-i dezvăluie taina.

Cu fiecare zi ce trecea, sporeau și boala și neliniștea omului, și mai ales teama lui ca nu cumva să descopere cineva comoara. Și-a tot zis că ar fi mai nimerit să păstreze taina față de soața lui cît o putea mai mult și să nu i-o dezvăluie decît înainte de a-și da ultima suflare.

Și iată că i s-a apropiat sfîrșitul. Dar el se agăța cu atîta înverșunare de viață încît a socotit că agonia nu-i decît o slăbiciune trecătoare de care o să scape în curînd. Numai că agonia s-a tot lungit pînă ce omul n-a mai fost în stare să scoată o vorbă. Cînd și-a dat seama că va părăsi cu adevărat lumea asta și s-a hotărît în sfîrșit să-i dezvăluie nevastei taina comorii, a fost mult prea tîrziu, căci limba nu i s-a mai dezlegat, iar el n-a mai fost în stare să facă nici măcar un somn. Și, uite-așa, s-a stins

cu amărăciunea în suflet că n-a putut să-i spună măcar nevastei sale unde se află comoara.

Așa a trecut culegătorul de vreascuri în lumea celor drepți, aproape fără să se fi atins și fără să se fi bucurat de prețioasa comoară care-i picase ca din cer, fără trudă și fără strădanie. Vorba ceea : de haram a venit, de haram s-a dus.

MAZNA ȘI IFRITUL

În vremea iernii, când zilele se sting mai repede și întunericul coboară devreme, copiii se adună bucuroși în casă, în jurul sobițelor și al bunicii care nu se lasă mult rugată și începe o poveste cu glas blînd :

..A fost odată ca niciodată...

— Și ce-ați vrea s-ascultați în astă-seară, voi copii ?

— Povestea Maznei, bunicuțo ! răsună corul glasurilor cristaline.

Iar ghemul bunicii începe a se depăna ușor, și firul sfîrșie încet și o dată cu el se deapănă și firul poveștii Maznei cu ifritul.

Trăia odată, demult, tare demult, în vremea cînd șirul caravelor cu poveri prețioase nu se mai sfîrșea iar cavalerii rătăceau o viață întreagă de dorul iubitei lor, un trib de arabi beduini, nobili și mîndri, vestiți pentru vitejia și curajul lor. Și mai era tribul acela renumit și pentru frumusețea femeilor lui, iar cea mai frumoasă dintre toate era Mazna. Frumusețea Maznei era cunoscută pînă hăt departe, căci strălucirea ei întrecea chiar și luna plină ; vorbeau despre ea și o cîntau tinerii din triburile vecine și din triburile depărtate, de la malul mării celei mari, vorbeau despre ea păsările din tăria cerurilor și șopteau despre ea vînturile pe deasupra norilor. Mazna

creștea liberă și fericită, dezmiertată și răsfățată de toți, căci tatăl ei era dintre cei mai înstăriți oameni ai tribului — avea mulțime de cămile și turme de oi, sumedenie de robi și slujitori. Mazna zburda cît era ziua de lungă, rătăcind zglobie ca fluturile, căci vremea nu avea preț, iar grijile lumii acesteia nu ajunseseră pînă la ea. Clipele și zilele păreau la fel, gonind ca gîndul, dar timpul își continua mersul neîntrerupt, iar soarta Maznei își scria și ea povestea cea hotărîtă dintotdeauna pentru orice fată, așa încît a sosit și vremea cînd șiragul oaspeților și al pețitorilor care veneau pentru Mazna nu se mai sfîrșea. Veneau din toate cele patru zări și pentru toți se întindeau ospețe și se sacrificau vitele cele mai grase, și toți plecau cu daruri, căci așa era legea ospetiei de cînd lumea la acele triburi de demult. Toți cîți veniseră s-o ceară pe Mazna plecau mulțumiți și mîngiați de vorbele tatălui :

— Mazna noastră este încă un copil ce nu cunoaște nimic dintr-ale vieții și lumii acesteia. Să mai treacă o vreme și să ne vedem din nou sănătoși !

Pasămite, Mazna nu era destul de coaptă pentru nuntă, dar adevărata pricină a refuzului era marea dragoste a tatălui pentru copila lui și mîndria nemăsurată a tribului pentru frumusețea Maznei, căci nimeni nu voia să audă de plecarea ei cine știe în ce trib îndepărtat, unde nu aveau s-o mai vadă prea curînd.

Așa că ea continua să se bucure de grija și răsfățul tribului ei, însoțită pretutindeni de privirile agere ale dădacei și slujnicei, încălecînd pe cămila cea mai frumoasă și dormind în cortul cel mai arătos pe care toți îl recunoșteau de departe. Doar era cortul Maznei !

Într-una din zilele cu arșiță mare, Mazna și-a adunat în jur cîteva fete din trib și-au pornit cu toate s-o roage pe dădacă să le lase jos în valea cea umbroasă. Nu voiau decît să se zbenguie după pofta inimii și să se răcorească la apa izvorului dintre stînci, departe de ochii dojenitori ai bătrînilor. Și cum se obișnuiseră cu toți să nu-i refuze

nimic Maznei, s-au învoit și slujnica și dădaca să lase copilele să zburde după pofta inimii, jos în valea cea răcoroasă. Și-așa se face că dimineața, după ce toți porneau la treburile, fetele se strecurau printre corturi și se risipeau ca un stol de porumbești în răcoarea văii, de unde nu se mai întorceau decât hăt târziu, înainte de căderea serii. În joaca lor nevinovată și în zburdălnicia lor copilărească, n-a observat nici una chipul înspăimântător al unui ifrit¹ care le urmărea cât era ziua de lungă, ascuns printre stînci. Sta acolo lipit de stîncă și privea uluit la joaca nebună a copilelor. Pe zi ce trecea însă, ochii nu i se mai dezlipiau de chipul Maznei, căci, așa cum era de așteptat, inima ifritului căzuse pradă dragostei tot pentru cea mai frumoasă dintre frumoase. Această copilă de pămînteni îi robise gîndul și liniștea, iar ifritul nu mai pleca din valea cea răcoroasă nici ziua, nici noaptea.

¹ Un fel de forțe ctoniene puternice, redutabile și viclene care, conform credinței populare, s-ar amesteca în viața oamenilor, de obicei pentru a le face rău. De multe ori ifriții sînt confundați cu djinnii. De altfel, în Coran, unde acest termen apare o singură dată (în versetul 39 din sura XXVII), ifritul este socotit ca făcînd parte din clasa djinnilor : lui Solomon, care cere să i se aducă tronul reginei din Saba, „un ifrit din djinni îi spune : Eu ți-l voi aduce, înainte ca tu să te ridici din locul tău, căci eu sînt în stare de această“. Asemenea djinnilor, ifriții pot să ia înfățișări diferite. În general ei au o statură gigantică, în poveștile populare fiind înzestrați chiar cu șapte capete sau cu aripi, și au capacitatea de a se preschimba în fum. Își părăsesc sălașurile din măruntaiele pămîntului, de obicei în timpul nopții. În ciuda forței deosebite cu care sînt dotați, ei pot fi dominați de om cu ajutorul lui Allah și al unor mijloace magice. De obicei, fac rău oamenilor, dar în eposul popular apar și ifriți care își pun puterile lor miraculoase în serviciul omului, ajutîndu-l să iasă din diverse încurcături. Se căsătoresc în interiorul speciei, dar în basme se întîlnesc și căsătorii între ifriți și ființe umane. Ei au o organizare socială asemănătoare cu cea a oamenilor, fiind împărțiți în triburi și clanuri și conduși de regi. În islamul contemporan, ifriții sînt interpretați ca niște demoni puternici și redutabili, iar în credințele populare apar și în chip de strigoi sau spirite ale unor persoane decedate.

Și tot așa, timpul zbura cum curge apa la vale fără a se mai întoarce vreodată și copilele tinere și năzdrăvane zburdau vesele fără să știe ce-i primejdia, iar ifritul sta la pîndă și se tot frămînta, simțind că inima i se perpelea de dor și de drag pentru frumoasa Mazna.

Dar soarta dinainte scrisă, pe care n-o schimbă nimeni niciodată, îi hărăzise și frumoasei copile pățanii și suferințe, căci trebuia odată și odată să știe și ea ce-i viața pe această lume. Într-una din zilele cînd vara era pe sfîrșite, tocmai cînd se însera și copilele începeau a se pregăti de întoarcere la tribul lor, Mazna s-a lăsat furată de evantaiul colorat de pe aripile unui fluture. Și tot așa, din piatră în piatră, s-a tot îndepărtat, alergînd după minunata făptură ce-i încîntase ochiul, pînă ce n-a mai zărit pe nimeni în jurul ei. S-a întors din cale, și-a strigat suratele, dar nu i-a mai răspuns nimeni. Și tocmai în clipa cînd și-a dat seama că e singură și începea să se teamă de întunericul care se lăsa, un filfiit puternic s-a abătut deasupra ei. Ifritul a coborît din văzduh, a prins-o între aripile lui uriașe și s-a ridicat cu ea în tăriile văzduhului, unde nu mai ajunge nici vulturul. Cînd nu s-a mai zărit pe pămînt nici măcar o pată, ifritul a coborît dintr-o dată ca un pietroi, lăsîndu-se vijelios deasupra unui palat măreț, cum nu mai văzuse Mazna niciodată. Era înconjurat de un zid gros și înalt în care nu se afla nici măcar o ferestruică, în afara unei porți uriașe de fier, zăvorîtă cu șapte lacăte. Zidul părea de netrecut, iar palatul pustiu.

Imediat ce-au intrat în palat și fără ca Mazna să aibă răgaz să se dezmeticească, ifritul și-a lepădat aripile lui uriașe și chipul de pasăre, luînd înfățișarea unui om. Văzînd copila atît de înfricoșată, i-a vorbit cu blîndețe și, cînd și-a mai revenit, a luat-o binișor de mînă, pornind să străbată împreună încăpere după încăpere, una mai frumoasă și mai strălucitoare decît alta. Fiecare odaie își avea povestea ei, pe care ifritul o depăna cu glas mîeros

în urechea Maznei, tot sperînd s-o atragă și să-i alunge teama, făgăduindu-i cîte-n lună și-n stele : ba că ea va fi stăpîna celui mai frumos palat de pe fața pămîntului, ba că va fi cea mai bogată și mai împodobită femeie din lume și multe alte minuni, ce nici cu gîndul nu gîndești. Și-au tot rătăcit așa prin mulțimea sălilor și încăperilor palatului care păreau să nu se mai sfîrșească, trecînd prin odăi cu totul și cu totul din argint și prin camere cu ferestrele și ușile aurite, prin săli cu tavane din pietre prețioase și cu podele din lemn parfumat. Iar cînd au ajuns în încăperea pe care ifritul părea să i-o fi hărăzit ei, Mazna s-a fisticit cu totul, de atîta strălucire. Nici în basmele pe care i le spunea seara dădaca ei nu auzise Mazna de asemenea minunății : numai lăzi cu podoabe și parfumuri, văluri și veșminte de mătase, șaluri și conduri din fir aurit, colivii din argint cu păsări colorate și viers minunat și un havuz din care picura apă de portocale. Odaia în care dormea ifritul se deosebea însă ca de la cer la pămînt de toate celelalte încăperi ale palatului. În afara unui pat uriaș nu era nimic de văzut aici. Numai pereții te făceau să-ți clăntăne dinții de spaimă și să-ți înghețe sîngele-n vine, căci n-aveai loc să pui degetul de puzderia de arme ce-i acopereau : arcuri și lănci, săgeți și paloșe, săbii și hangere. Văzînd-o atît de speriată, ifritul a dus-o pe Mazna în camera ei și i-a grăit :

— Odihnește-te, plimbă-te, după cum ți-e voia. Și cere tot ce-ți pofteste sufletul, căci în palatul meu toate dorințele îți vor fi îndeplinite.

Apoi a părăsit-o, preschimbîndu-se din nou într-o pasăre uriașă ce întuneca văzduhul în zborul ei, pierzîndu-se în tăriile cerului. Mazna i-a urmărit zborul pînă ce n-a mai văzut-o, apoi s-a întors în camera ei, vărsînd lacrimi amare, gîndindu-se cu dor la cei de-acasă și cu spaimă la gîndul că nu va mai putea scăpa din ghearele ifritului. Dar, oricum, speranța nu i-o putea lua nimeni. A început să se țină pas cu pas după ifrit ca să-i învețe

toate obiceiurile, așa încît, de la o vreme, știa cînd doarme, cînd trebuie să plece la vînătoare și cînd se întoarce, cînd mîncă și cînd se odihnește.

Într-o bună zi, ifritul a luat-o iarăși de mîna cu binișorul, povestindu-i vrute și nevrute despre viața fericită ce-o așteaptă în palatul lui. De data asta au pornit să colinde prin magazinele și vistieriile palatului, trecînd dintr-o încăpere cu lăzi de aur în alta cu lăzi pline de argint, de la o cameră ticsită de sipete încărcate cu giuvaeruri la alta încărcată pînă la tavan cu țesături scumpe. În cele din urmă au ajuns în fața unei camere a cărei ușă era încuiată și ruginită, pîrînd să nu fi fost deschisă de amar de vreme.

— Fată frumoasă, i-a zis ifritul cu glas amenințător, să nu cumva să-ți vină vreodată gîndul cel rău să deschizi odaia asta sau să intri în ea. Toate ungherele și cotloanele palatului sînt ale tale, toate încăperile și sălile palatului, cu tot ce este în ele, sînt ale tale și poți să le scotocești cît poțesteți, numai în camera asta să nu intri niciodată !

Vremea trecea încet, zilele erau lungi și triste și Mazna ducea dorul traiului ei liber de altădată. Se săturase de toate minunile și bogățiile ifritului, iar pustiuul palatului ajunsese s-o înăbușe. Pereții strălucitori și reci pe care-i vedea zi de zi o înghețau și tare-i era dor să poată vorbi cu oameni. Dar zidul cel înalt care înconjura palatul părea că ajunge pînă la cer, punînd o stavilă de netrecut între ei și lumea cea vie. Tristețea și dorul au minat-o să umble de colo-colo prin sălile și coridoarele palatului, rătăcind toată ziua pe scări în sus și-n jos, deschizînd și închizînd ușile pe rînd, fără să se poată opri niciunde, căci nimic n-o interesa. Și deodată și-a amintit ca prin minune de camera oprită. „La urma urmei, s-a gîndit ea, de ce n-aș deschide și odaia asta zăvorîtă și ruginită, cînd pleacă ifritul la vînătoare. Trebuie neapărat să văd ce-i înăuntru, căci ard de nerăbdare. Ori-cum nu e nimeni în tot palatul care să mă vadă și să-i

spună“. Și-a luat inima-n dinți, a descuiat ușa și a intrat. Dar n-a apucat să facă decît doi-trei pași și s-a căit amar-nic de curiozitatea ei, căci ceea ce i-au văzut ochii a îngrozit-o și-avea să-i fure somnul de-acum încolo. De tavan și de pereți spînzurau cadavre de oameni și animale — cu duiumul : fete tinere, cămile și măgari, bărbați și femei, oi și capre — toate atîrnate de-a valma, fără nici o rînduială. Păreau să stea acolo spînzurate de picioare de cînd e lumea, de parcă mîna unei vrăjitoare le oprise viața în loc, tuturor în aceeași clipă. Nimic nu le atîngea — nici frigul, nici căldura, nici uscăciunea, nici umezeala.

Mazna a ieșit din încăpere de-a-ndăratelea, tremurînd din toate încheieturile. „Ce-i de făcut?“ se întrebă acum. „Cum să facă să nu afle ifritul de îndrăzneala ei?“ Tot felul de întrebări îi roiau prin minte și teama-i da tîrcoale, furîndu-i și bruma de somn, și pofta de mîncare ce-i mai rămăsese. Trebuia să se prefacă tot timpul și să-și învingă teama, dar viața între zidurile palatului pustiului ajunsese cel mai mare chin.

Tot pîndind plecarea și sosirea ifritului, într-o bună zi s-a cățarat într-unul din cei mai înalți copaci din curtea palatului, lăsîndu-și privirea să rătăcească deasupra deșertului nesfîrșit, tînjind după văile și oazele lui răco-roase, dorîndu-și să poată alerga liberă cu suratele ei după gazele și fluturi. Tot gîndindu-se la zilele frumoase de altădată, a tresărit, nevenindu-i să-și creadă urechilor, căci i se părea că aude în depărtare un glas cunoscut. Părea să fie glasul unuia dintre robii tatălui său, care rătăcea prin deșert, tînguindu-se și repetînd la nesfîrșit : „Cămila Maznei nu mai poate de dor și nu mai vrea să se apropie de corturile tribului nostru...”

Mazna asculta cu urechile ciulite și cu inima zbătîndu-se, ca o pasăre în laț, bucurîndu-se și temîndu-se în același timp, neștiind dacă glasul este aievey sau numai în închipuirea ei. Și-a adunat toate puterile și-a început și ea să strige spre zări îndepărtate, în direcția din care

i se păruse că aude glasul cunoscut : „Tu, cel ce chemi în deșert, mi-ai umplut inima de dor și m-ai făcut să plîng amarnic. Oare, n-o vezi pe Mazna singură și tristă, închisă în palatul pustiu ?“

Glasul Maznei a plutit lin, ca un firicel subțiratic purtat de vînt în văzduhul deșertului, ducînd cu el spre urechea și inima celui care striga speranțele fierbinți ale fetei ferecate în palatul ifritului.

Și iar a auzit glasul robului, mai deslușit și mai aproape : „Cămila Maznei nu mai poate de dor și nu mai vrea să se apropie de corturile tribului nostru“. I-a răspuns din nou și Mazna, prinzînd curaj, cu glas limpede și mai puternic, iar vocea robului a continuat să se apropie de curtea palatului, pînă ce s-a stins undeva, jos, în umbra zidului. Apoi nu s-a mai auzit nimic.

Robul, care rătăcea de multă vreme pe toate drumurile deșertului în căutarea urmelor fetei, a înțeles prea bine că Mazna se află închisă între pereții aceluia palat măreț și pustiu, undeva în spatele zidului de netrecut și s-a grăbit, zburînd ca vîntul și ca gîndul, să ducă vestea tribului său, care nu contenea s-o caute și s-o plîngă din zori și pînă-n noapte. Cînd a ajuns lîngă corturile tribului, fața-i strălucea de bucurie și de alergătură și toți au înțeles pe dată că dăduse de urma Maznei. Nu prididea robul să povestească toate întîmplările, căci întrebările curgeau asupra lui ploaie de grindină. Cînd s-a mai potolit curiozitatea celor din jur, s-a adunat sfatul bătrînilor și-au hotărît să plece spre palatul neștiut cel mai curajos și mai viteaz dintre bărbații tribului. Și, firește, acesta nu putea fi altul decît fratele Maznei. Fără să mai întîrzie o clipă, și-a luat sabia și arcul, a încălecat pe roibul lui cel iute ca fulgerul și a plecat însoțit de robul său cel mai credincios, care cunoștea drumul spre palatul neștiut de nimeni și care auzise glasul Maznei.

Și-au mers ei cît au mers și cînd s-au apropiat de palatul uriaș, fratele Maznei și-a luat armele și sacul cu

merinde și l-a trimis pe robul său cu caii înapoi la tribul lor. Apoi s-a pornit să dea ocol palatului uriaș ce părea cu totul și cu totul pustiu. Dintre zidurile lui nu răzbătea nici un sunet, nici o rază de lumină și nu plutea nici o undă de arome. Tinărului i se părea uneori că plutește într-un vis cu vrăjitoare și ginii¹, din care nu se poate trezi. Zidul ce înconjură palatul i se părea de netrecut și s-a pornit să-și spună aleanul într-un cîntec de dor și jale. Și iată că Mazna l-a auzit, s-a cățarat cît a putut mai repede în vîrfurile copacului din curte, și a strigat fratele și l-a rugat cu lacrimi în glas să se ascundă degrabă și să nu se arate pentru nimic în lume, pînă ce nu va vedea o pasăre uriașă luîndu-și zborul de pe acoperișul palatului și pierzîndu-se în înaltul cerului.

Viteazul nostru a făcut întocmai : s-a ascuns cum a putut mai bine, chibzuind și întorcînd pe toate fețele încurcătura în care se afla și primejdiile care-l pîndeau pe el și pe sora lui. Timpul trecea anevoie, ba îi părea chiar că sta pe loc. Se tot întreba, frămîntîndu-se : Cum ar putea să-l biruie pe ifrit ? Ce chip o fi avînd și cum ar putea să-l răpună ? Este uriaș și puternic, viclean și vrăjitor. Cum ar putea fi învins — cu forța sau prin vicleșug ? În ciuda spaimei și gîndurilor negre ce nu-i dădeau pace, curajul nu l-a părăsit și s-a hotărît să-l în-

¹ În concepția musulmană tradițională djinnii ar fi niște ființe corporale, imperceptibile simțurilor umane, înzestrate cu inteligență, asemenea oamenilor și îngerilor. Spre deosebire de oameni, care ar fi fost creați din lut, și de îngerii, care ar fi fost creați din lumină, djinnii au fost creați, după Coran, dintr-o flacără fără fum („El = Allah) l-a creat pe om din argilă, ca ceramica / Și i-a creat pe djinni dintr-un foc fără fum“, versetele 14—15, sura LV). Ei pot lua forme fantastice și sînt în stare să îndeplinească lucruri neplăcute. Lexicograful arabi încearcă să derive acest cuvînt de la rădăcina *djanna*, care are ca sens esențial ideea de „ascundere, disimulare“ (pentru că djinnii se ascund de om). Dar această etimologie nu pare a fi prea convingătoare și nu se nici posibilitatea explicării cuvîntului arab prin împrumutul latin *genius*.

frunte pe ifrit, orice s-ar întâmpla. Omul este dator să încerce și să se străduie ca să izbândească. Cum-necum, blînda și frumoasa Mazna trebuia salvată. Fie că avea să izbândească, fie că nu, trebuia să apere faima vitejiei tribului său și să-i răzbune pe toți aceia care căzuseră pradă în ghearele uriașului ifrit.

După lungi ceasuri de așteptare, a văzut un nor ce întuneca lumina soarelui și a înțeles că pasărea uriașă ce se ridica în țăriile văzduhului nu era decît ifritul cel blestemat care pornise la vîntoare. Atunci s-a grăbit să se apropie de zidul palatului, în locul unde vorbise cu Mazna pentru prima oară. Sora lui pîndise și ea cu sufletul la gură plecarea ifritului și în clipa următoare s-a și cățărat în copacul cel mai înalt, aruncînd peste zid frînghii groase pe care le împletise din șalurile de mătase ce zăceau răs-pîndite prin cămărilor palatului.

Cînd capătul funiei a ajuns jos, unde aștepta fratele ei, acesta și-a aruncat desaga în spinare, s-a prins cu nădejde de el și-a pornit să se cațere pe zid. Numai că urcușul mergea încet și tare anevoie, căci zidul era neted și voinicul nostru nu găsea nici un sprijin, folosindu-se numai de forța brațelor lui. Înainta puțin, aluneca iar, și din nou se prindea cu nădejde, împins de focul care-i ardea mîinile rănite și de dorința aprigă de a-l răpune pe ifrit și a-și salva sora.

Tot alunecînd și prinzîndu-se din nou de funie, cu inima zbătîndu-i-se să-i sară din piept, a ajuns în cele din urmă pe muchea zidului. Nevenindu-i să-și creadă ochilor, a îmbrățișat-o pe Mazna și-a sărutat-o și nu mai conteneau cu întrebările care curgeau din amîndouă părțile, încît nici nu-și mai puteau răspunde. Ce fac bătrîinii și ce s-a întîmplat cu tribul, și cum au aflat de palatul ifritului ?... Ce s-a întîmplat cu cămila cea credincioasă și ce fac copilele cu care se juca în valea cea răcoroasă ?... Și cum de-a ajuns ea la palatul pustiu în ghearele ifritului blestemat și care-i taina palatului ?... Și nulte. Și multe

alte. Dar ce să-i faci, doar se știe că ce-ți este scris, în frunte ți-e pus. Și ca să nu mai lungim vorba, căci timpul trece și ifritul se poate întoarce cînd nici nu te-aștepti, cei doi frați au început să chibzuiască și să pregătească un plan pentru a-i veni de hac jivinei blestemată, care dăduse pieirii mulțime de animale și oameni nevinovați. Nu numai că trebuia s-o salveze pe sora lui, dar avea să facă un mare bine multor triburi din împrejurimi, scăpîndu-le de tributul pe care-l plăteau lăcomiei ifritului.

Mazna și-a luat fratele de mîna și l-a purtat prin palat pînă ce-au ajuns la ușa camerei în care dormea ifritul și — acolo — i-a zis :

— Ascultă tot ce-ți spun cu multă luare-aminte, căci orice lucru care-ți scapă ne poate costa viața pe amîndoi. Ifritul ia înfățișarea unei păsări uriașe, ori de cîte ori pleacă să vîneze vreun om sau altă ființă vie. Are obiceiul să se întoarcă după apusul soarelui, după ce intră în palat ia chip de om, iar cînd se culcă în camera lui, ia înfățișarea unei fiare cu șapte capete, ce doarme cu ochii deschși. Dacă vrei să-l ucizi, trebuie, neapărat, să-i retezi capul cel mai mic, căci acolo-i stă toată puterea, altfel nu mai ai scăpare. Dacă nu-l retezi din prima lovitură, se trezește și nu mai e puțință de fugă, căci el este mai iute ca gîndul și mai puternic decît o sută de voinici ca tine. Ține minte, frățioare ! Trebuie să-i retezi capul cel mic dintr-o singură lovitură și să nu te lași amăgit de îndemnurile și rugămințile lui. Cînd se va trezi, o să strige la tine : „Mai lovește o dată, flăcăule, Allah să te țină cu zile !“ Dar tu să nu faci una ca asta, orice s-ar întîmpla și oricît ar stărui, căci toată puterea lui stă în capul său cel mic, iar de-l lovești a doua oară, își recapătă toată vloga. El numai atîta așteaptă, căci așa i-a înșelat pe toți voinicii care-au încercat să-i vină de hac. Cînd ți-o spune : „Mai lovește o dată, flăcăule, Allah să te țină cu zile !“ trebuie să-i răspunzi cu glas limpede : „Mama m-a

învăţat să nu lovesc decît o singură dată !“. Apoi îl laşi şi te duci, fără să te mai uiţi în urmă. El o să zbată neputincios şi-o să piară pentru totdeauna. Ai grijă să umbli ca fulgul de uşor, să nu-l trezeşti înainte de a lua sabia cea mare care atîrnă pe perete deasupra capului său, căci aşa este sortit : ifritul să piară numai de sabia lui. El ştie prea bine lucrul ăsta şi tocmai de-aceea o păstrează în teacă, atîrnată deasupra patului. Nu se culcă niciodată înainte de a fi sigur că sabia se află la locul ei.

Toate astea i le-a spus Mazna fratelui ei şi apoi s-a pregătit de plecare. Înainte de a-şi lua rămas bun, i-a mai zis :

— A sosit ceasul, viteazul meu frate ! E vremea să se întoarcă ifritul. Ascunde-te repede în cel mai întunecat ungher al odăii lui şi ţine-ţi răsuflarea pînă ce va adormi. Curaj ! Eu am să te ajut cum oi putea !

Şi toate s-au petrecut după cum erau ştiute. Nici n-a plecat bine Mazna, şi ifritul a venit la vremea socotită, nici o clipă mai devreme, nici o clipă mai tîrziu. A cerut apă şi miere, apoi s-a dus în camera lui şi s-a întins pe patul uriaş cu ochii închişi, pregătindu-se pentru un somn bun. N-a trecut mult timp că ifritul a deschis ochii mari şi a început să sforăie de se cutremura pereţii. Atunci abia a cutezat şi viteazul nostru să se mişte din ascunzătoarea în care stătuse ghemuit, cu inima cît un purice. S-a strecurat cu grijă, păşind uşor spre peretele pe care se afla marea sabie. A apucat cu mîna dreaptă mînerul, — iar cu stînga a ţinut teaca, încercînd să tragă sabia fără a-l trezi pe ifrit. Numai că urechea blestematului era cu totul şi cu totul neobişnuită, aşa încît prima mişcare l-a făcut să se întoarcă pe o parte şi să întrebe cu glas somnoros :

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare şi de capete tăietoare ?

— Eu sînt, stăpîne, a răspuns Mazna cu glas dulce din spatele uşii. Îmi fac ochii cu *kuhl*¹ şi-mi zornăi brăţările !

Ifritul a continuat să sforăie şi viteazul nostru a mai tras o dată de sabie. Dar urechea năzdrăvană a ifritului a prins din zbor zăngănitul uşor şi s-a întors pe cealaltă parte, mormăind ameninţător :

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare şi de capete tăietoare ?

— Eu sînt, stăpîne ! a răspuns Mazna cu glas dulce. Îmi schimb veşmintele şi-mi zornăi brăţările !

Ifritul a tăcut o clipă, apoi s-a pornit din nou să sforăie de se zguduiau pereţii, iar voinicul nostru a tras cu putere toată sabia din teacă. Din nou zăngănitul săbiei i-a tulburat somnul, făcîndu-l să se foiască şi să întrebe cu glas şi mai ameninţător :

— Cine umblă la sabia mea strălucitoare, sunătoare şi de capete tăietoare ?

— Tot eu sînt, stăpîne ! i-a răspuns Mazna. Îmi pun inelele şi-mi zornăi brăţările !

Sosise şi clipa hotărîtoare. Cei doi fraţi s-au înţeles şi s-au încurajat din priviri, iar voinicul a apucat mînerul săbiei cu mîinile amîndouă, s-a apropiat tiptil de perna pe care-şi odihnea ifritul cele şapte capete şi a izbit cu sete, retezîndu-i dintr-o dată capul cel mic. Blestematul s-a zbuciumat, a scos un muget îngrozitor, apoi a pornit să-l ademenească pe tînăr :

— Mai loveşte o dată, flăcăule, Allah să te ţină cu zile !

Dar fratele Maznei s-a ținut tare şi i-a răspuns precum îl învăţase sora lui :

— Mama m-a învăţat să nu lovesc decît o singură dată !

¹ Preparat cosmetic tradiţional pe bază de sulfură de anti-moniu, sub formă de pudră fină, cu care femeile îşi colorează sprîncenele, genele şi marginile pleoapelor.

Atunci corpul uriaș s-a chircit și ifritul s-a cufundat într-un somn adânc, din care nu avea să se mai trezească niciodată.

Cei doi frați au pornit să plîngă cu lacrimi de bucurie și fericire pentru izbînda asupra fiarei blestemată. Se îmbrățișau și se rugau lui Allah să le dea viață lungă pentru a se putea bucura de libertatea care-i aștepta lîngă cei dragi din tribul lor.

Tinerii s-au luat de mînă, alergînd fericiți, fără nici un fel de grijă și spaimă, prin palatul fermecat ce părea că se însuflețise, din clipa cînd pierise ifritul. Mazna deschidea pe rînd ușa după ușa, arătîndu-i fratelui ei uriașele comori ce zăceau ascunse în sipetele îngrămădite pe lîngă pereți, pînă la tavanele înalte. Păsările din colivii au început dintr-o dată să cînte vesele, iar fîntinile și havuzurile susurau melodii vesele.

— În încăperea asta este numai aur, iar în odaia asta mare numai argint, spunea Mazna, alergînd veselă de la o ușa la alta. În sipetele astea colorate sînt numai giuvaeruri și mărgear, iar în cuferele astea prețioase numai mătăsuri scumpe și pene de păun. În odaia asta se află o ladă uriașă plină cu perle strălucitoare pe tipsii aurite, iar în sala asta, care-ți ia ochii, numai hangere și săbii bătute cu nestemate.

Voinicul nostru era uluit de atîta bogăție. Nici nu cutezase vreodată să se gîndească la așa ceva. Și-atunci i-a zis Maznei :

— Trebuie să chemăm robii tribului nostru să încarce o caravană nesfîrșită, ca să îndestuleze toată suflarea din împrejurimi, cît or vedea cu ochii, căci au de unde !

Și așa au și făcut. Au venit robii cu un șir nesfîrșit de cămile pe care au încărcat bogății fără seamăn și s-au întors cu tot alaiul la tribul lor. Și s-a întins un ospăț mare care a durat șapte zile în șir și tare s-au mai veselit cu mic cu mare, căci toți o iubeau pe frumoasa Mazna,

ca pe ochii din cap. Și parcă acum le era și mai dragă, după ce fuseseră în primejdie s-o piardă, și numele ei era pe toate buzele și toți îl rosteau fericiți. Și astfel s-a tot țesut firul poveștii despre Mazna, transmisă de la un trib la altul și din generație în generație pînă ce — a ajuns și la noi.

BULGĂRE DE SARE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, demult, o familie care trăia în tihnă și fericire, fără să cunoască ce sînt grijile. Tatăl, mama și trei fete frumoase. Și de ce creșteau fetele, de ce se făceau tot mai chipeșe. Pînă ce le-a venit vremea măritişului și s-au ivit pețitori de prin partea locului cerîndu-le de soții, pe rînd, așa cum era obiceiul pămîntului, dar tatăl nu l-a socotit pe nici unul vrednic de fetele lui.

Toate trei erau nespuse de frumoase, dar nici una n-o întrecea pe mezină. Allah o dăruise cu un trup mlădios ca o trestie și cu o față senină și rotundă, aducînd cu luna plină.

Dar iată că într-o bună zi tatăl s-a trezit pe neașteptate cu un flăcău tuciuriu și ciudat că vine și i-o cere de soție pe mezină. Omul a încercat în fel și chip să scape de el. A căutat să-l înduplece, spunîndu-i că nu poate nicidecum s-o mărite pe fata cea mică înaintea surorilor mai mari. Asta a fost pricina pe care a inventat-o la repezeală, dar adevărul era cu totul altul : pețitorul părea să fie un rob negru, iar fata pețită cobora dintr-un trib arab sadea, cunoscut pentru obîrșia și noblețea lui, care nu-și dă fetele după oricine. Pețitorul trebuia să fie dintr-un trib cel puțin la fel de nobil ca al fetei cerute. Motivul era oricum destul de temeinic, ca un tată să-l alunge pe un pețitor nedorit și să scape de el. Dar robului îi cășunase

s-o ia pe mezină și nu voia în ruptul capului să plece; rămînînd surd la orice vorbe despre obiceiuri, tradiții și opreliști pe care le tot spunea tatăl fetei. Ba mai mult decît atît ; cînd a văzut că tatăl fetei se încapățînează să-l alunge, l-a amenințat cu moartea. Așa ceva nu se mai pomenise și tatăl fetei n-a mai avut de ales. Dacă ținea la viață, trebuia să i-o dea negreșit pe fata cea mică de soție. Negrul din fața lui i-o spusese cu atîta îndîrjire, încît tatăl a înțeles că nimeni și nimic nu-l va mai putea scăpa de o asemenea primejdie. Ciudatul pețitor era în stare să piardă pe oricine, pentru a dobîndi mireasa dorită. Ce s-o mai lungim ! De voie, dar mai ales de nevoie și de frică tatăl s-a înduplecat în cele din urmă și s-a învoit să-i dea fata. Și astfel frumoasa mezină a fost adusă în fața viitorului soț, fără ca măcar să fie întrebată, de vrea au ba, căci fetele nu aveau în acea vreme nici un cuvînt. Hotărîrile în astfel de treburi erau luate de părinți sau, mai bine zis, de tată și numai de el. Dacă tatăl încuviința ca fata lui să se mărite cu un bărbat — oricare și oricum ar fi fost acela — fata trebuia să se supună, indiferent de obîrșie sau de avere.

Robul cel negru și tinăra lui aleasă au mai rămas cîteva zile lingă familia ei, apoi și-au luat rămas bun și-au plecat împreună în țara și la neamul lui.

Părinții n-au avut încotro. Au privit neputincioși, văzînd cum se îndepărtează fata lor, fără să știe nici unde se duce și nici dacă o s-o mai vadă vreodată!

Ajuns în țara lui, negrul și-a așezat tinăra soție într-un palat mare și strălucit, plin de slujitori și de ecpaiele, în care toată suflarea se închina dinainte-i, veghea la liniștea și mulțumirea lui. Cînd a intrat în palatul acela, mult s-a mai minunat aleasa lui de strălucirea și bogăția ce domneau pretutindeni. Fata nu trebuia să miște un deget în palatul acela măreț, căci numai ce deschidea gura să ceară sau să poruncească ceva, că slujitorii și ecpaie-

lele se și întreceau care mai de care să-i îndeplinească dorința.

A trăit mezina o bună bucată de vreme ca într-un vis frumos. Dar de la un timp i s-a făcut dor de casă și de țara ei. Fără să stea pe gânduri, căci se obișnuise să i se îndeplinească orice dorință, i-a cerut negrului, care era acum soțul și stăpînul ei, al palatului și al întregii suflări care mișuna în el, s-o însoțească într-o călătorie lungă pînă în țara de baștină, ca să-și vadă părinții și surorile. Și soțul s-a învoit pe dată.

— Pregătește-te de plecare ! o îmbrățișă el. Cînd totul o să fie gata pentru călătorie, purcedem la drum fără zăbavă !

După numai trei zile totul era pregătit și s-au așternut la drum. Și-au mers ce-au mers și iată că într-o bună zi părinții fetei se trezesc cu mare alai, căci negrul luase cu el multime de slujitori și daruri alese pentru toate rudele soției, de toate vîrstele, și mari și mici. Fata arăta minunat ; devenise chiar mai frumoasă decît o știa. Asta i-a făcut pe toți să-și închipuie că ea era fericită și mulțumită de căsătoria cu sclavul cel negru. Toți mureau însă de curiozitate să afle cîte și mai cîte despre rostul ei, dar, lucru ciudat, negrul se ținea scai de soața lui și n-o lăsa nici măcar o clipă singură, așa încît nu le-a putut spune nimic despre minunatul palat în care trăia. Numai că una dintre surorile fetei era isteată din cale-afară și-a ținut cu tot dinadinsul să știe tot : cum trăiește sora ei acolo departe, cum se poartă robul cel negru cu ea, de unde au acele daruri minunate și cum de este sora ei atît de fericită și mulțumită. A încercat ea în cîteva rînduri să rămînă singură cu mezina venită de departe, dar n-a fost chip, căci negrul apărea ca din pămînt, cînd ți-era lumea mai dragă. Nu mai făcea altceva decît să pîndească zi și noapte momentul cînd ar putea-o găsi pe mezină singură, căci bănuia că e ceva ciudat la mijloc. Și iată că

într-o bună zi, cînd negrul stătea de vorbă cu un musafir, a luat-o pe soră-sa de mînă, și-a scos-o repede afară, năpustindu-se asupra ei cu o ploaie de întrebări : ce face și cum o duce, unde trăiește, și multe, multe altele...

— Sînt fericită cum nu se mai poate de căsătoria mea și trebuie să știi că toți mă țin în mare cinste, li răspunde mezina. Trăiesc într-un palat strălucit, plin de slujitori care îmi aduc tot ce poftesc și răspund pe loc la dorințele și poruncile mele, servindu-mă zi și noapte cu credință. Iar negrul — bărbatul și stăpînul meu — mi-e ca un frate. Ține la mine ca la ochii din cap și nu știe ce să mai facă, fiindcă vrea să mă știe fericită. Numai că au un obicei tare ciudat : înainte de culcare îmi dau să beau un pahar cu apă și după ce l-am băut, mă cufund într-un somn adînc, cu vise minunate, din care nu mă mai trezesc decît a doua zi dimineata. Iar cînd mă scol, găsesc mulțimea de slujitori mișunînd în jurul meu, întrecîndu-se, care mai de care, să-mi fie de folos. Așa trăiesc eu, surioară. M-am obișnuit cu viața asta, în anii de cînd stau departe de voi și pot zice că sînt cum nu se poate mai fericită.

Sora cea isteată chibzuiește cîteva clipe, căci abia acum curiozitatea începea s-o chinuie mai tare, apoi îi șoptește mezinei :

— Cînd te întorci cu bărbatul tău în palatul acela strălucit și vine vremea să te culci, nu uita să faci ce-ți spun eu acum : ia paharul cu apă pe care ți-l aduc slujitorii și fă-te că-l bei, dar toarnă-l în sîn. Nu te atinge de nici un strop din ce-i în el ! Pe urmă întinde-te pe pat și stai nemișcată, atît de nemișcată încît să creadă că dormi dusă. Dar tu să stai la pîndă, să ciulești bine urechile să nu-ți scape nimic din ce se petrece în jurul tău, pricepi ?

— Mă prind să fac întocmai cum zici tu, surioară, se învoui mezina. Și-o să fiu cu băgare de seamă să nu-mi scape nimic din ce se întîmplă, îi mai făgădui ea, căci

Începuse să i se trezească și ei curiozitatea. Și era și firesc să fie așa, doar se știe de când lumea și pământul cit de curioase sînt femeile.

Dar iată că a venit și vremea ca negrul și nevasta lui să se întoarcă la palatul lor plin de slujitori, din țara aceea de departe. Și după zile și zile de mers, au ajuns într-un ceas tîrziu din noapte la palatul cel strălucit. Slujitorii erau cu toții în așteptarea lor, pregătiți cu fel de fel de bunătăți, deși n-avea nimeni cum să-i vestească și nici un sol nu fusese trimis înainte pentru asta. Le-au întins masa cu mîncăruri îmbietoare și răcoritoare parfumate, iar în baia gata pregătită îi așteptau veșmintele pentru noapte. Acum privea și fata noastră cu alți ochi ceea ce se petrecea în jurul ei și începuse a se mira de multe lucruri pe care nu le luase în seamă pînă atunci.

Cînd slujitorii au venit cu obișnuitul pahar cu apă înainte de culcare, fata s-a prefăcut că-l bea, dar l-a turnat în sîn, apoi s-a lungit pe pernele de puf, prefăcîndu-se cufundată într-un somn adînc, după oboseala drumului. Nu trecu mult și cîțiva slujitori au intrat în iatacul ei și-au început s-o scuture, s-o întoarcă pe-o parte și pe alta, s-o piște de nas și de degete ca să se încredințeze că fata doarme dusă. Dar ce să facă ? S-a chinuit și-a îndurat totul pînă ce-au plecat servitorii, căci nu voia cu nici un chip să se dea de gol. Apoi a oftat ușurată la gîndul că și-retlicul i-a izbutit. Și iată că ușa camerei s-a deschis ușor și prin ea s-a strecurat cineva. Era un flăcău bălai, înalt și chipeș, care s-a apropiat încet de patul ei. Fata s-a ridicat în capul oaselor, fără să-și dea seama ce face, uluită de frumusețea lui, și l-a privit drept în ochi.

— Cine ești tu și cum te cheamă ? se trezește ea întrebîndu-l.

— Vrei să știi cine sînt eu sau vrei să știi care-i numele meu ? o întreabă flăcăul la rîndul lui.

— Vreau să știu care-i numele tău, prinde a-l iscodi fata din nou.

În loc să-i răspundă, tânărul a repetat aceeași întrebare de trei ori la rînd, iar fata s-a încapățînat să-i afle numele. Atunci flăcăul i-a grăit așa :

— Numele meu este Awayd es-Sattad — Bulgăre de sare topit.

Nici nu s-a încheiat bine răspunsul lui și frumosul chip al tânărului din fața ei a început să se topească încet-încet, pînă ce-a dispărut cu totul. În clipa aceea, fata s-a trezit singură într-un pustiu. Pierise și palatul și la fel și slujitorii care mișunau în el. N-a mai văzut pe nimeni în jurul ei și n-a mai auzit decît şuieratul vîntului care lovea ramurile arbuștilor pitici, risipiți ici și colo prin deșert.

S-a ridicat înspăimîntată de singurătatea pustiei în care nu știa ce-o așteaptă și-a pornit cu pas nesigur, așteptînd s-o atace vreo jivină, dintr-o clipă într-alta. A zorit mersul, mînată de sete și de foame, nădăjduind să dea peste un sat sau peste sălașul unui trib de beduini. A tot cutreierat așa, pînă cînd s-a lăsat noaptea și a simțit că i se sfîrșesc puterile și o doboară oboseala. A urcat, cu chiu, cu vai, pe o colină și de-acolo a zărit în fața ei luminile unui oraș mare. În suflet i-a mijit o flacăra de bucurie, căci orașul însemna salvarea. Și-a adunat ultimele puteri, a intrat pe prima poartă care i-a ieșit în cale și-a pornit să colinde pe ulițe, în căutarea unui adăpost unde să miie peste noapte. A doua zi, după puțină odihnă, avea să chibzuiască ce-i de făcut.

S-a oprit în fața unei case mari, în care și-a zis că trebuie să locuiască niște oameni înstăriți și buni la suflet, care ar putea să-i dea adăpost peste noapte. A bătut în poartă și-a așteptat. După cîteva clipe i-a deschis un tînăr. Și nu mică i-a fost mirarea cînd a văzut că era chiar Awayd es-Sattad, care a recunoscut-o numaidecît și-a întîmpinat-o cu bucurie în vorbe și în priviri.

— Intră ! o îndemnă frumosul tînăr.

Dar mama lui nici nu vroia să audă de așa ceva. Cum să primească în casa ei o străină atât de frumoasă. Ea își avea socotelile ei pentru băiat și se temea de orice femeie frumoasă care apărea în fața lui.

— Dragă mamă, începe Awayd es-Sattad s-o roage, încercînd să-i înmoaie inima. Gîndește-te că este o biată fată străină de meleagurile noastre și ne facem pomană cu ea dîndu-i adăpost. Și-apoi eu tocmai trebuie să mă însoz curînd și s-ar putea să ne fie de mare ajutor pentru pregătirile de nuntă.

Mama s-a lăsat în cele din urmă înduplecată de vorbele fiului ei și i-a îngăduit fetei să intre, socotînd că va fi tocmai bună pentru dereticatul casei. Și, ca s-o încerce, bătrîna i-a pus de la început în mîină o mătură împodobită cu mărgăritare și-a ademenit-o cu viclenie :

— Ia mătura asta și curăță bine toate ungherele casei ! Dar, pentru numele lui Allah, să nu cumva să pice pe jos vreo boală de mărgăritar, căci de voi pierde una singură, va fi vai și-amar de tine ! Te voi pedepsi aspru !

Fata a luat mătura și-a început să deretice casa cu toată grija, atentă la tot pasul să nu piardă vreo boabă. Dar, în ciuda strădaniei, mărgăritarele au început să cadă unul după altul, odată cu lacrimile fetei, speriată de pedeapsa ce-o aștepta. Tocmai cînd fata se chinuia să adune boabele prefirate prin casă, plîngînd cu lacrimi amare, iată că apare, strecurîndu-se tiptil ca să nu-l vadă bătrîna, Awayd es-Sattad. A luat mătura din mîina fetei, a pus ca prin farmec toate mărgăritarele la locul lor și s-a apucat să măture cu spor în locul ei. După ce-a terminat treaba, i-a dat fetei mătura și-a trimis-o la mama lui.

Fata s-a înfățișat spăsită în fața bătrînei, dîndu-i de veste că a terminat toată treaba și că mătura este întreagă. Bătrînei nu-i venea să-și creadă urechilor. A luat mătura, a întors-o pe toate părțile, apoi a cercetat ungherele casei și văzîndu-le curate, s-a bucurat de istețimea și

vrednicia fetei. Dar, bănuitoare, bătrîna se apucă s-o descoase :

— Nu cumva îl cunoști pe fiul meu Awayd, fată frumoasă ?

— Nici vorbă ! De unde și pînă unde să-l cunosc ? îi întoarce fata întrebarea, dîndu-și pe loc seama de primejdie.

Bătrîna s-a mulțumit cu răspunsul fetei, dar i-a pus în mînă un ciur, cerîndu-i să ude cu el toate odăile și coridoarele casei.

— Dar ai grijă, o previne bătrîna, ca udatul să fie pretutindeni la fel, să nu găsesc nicăieri un strop mai mult sau mai puțin !

Fata, din ce în ce mai speriată, a luat ciurul, a turnat apă în el și s-a apucat să stropească încăperile casei, dar oricît s-a străduit, apa curgea mai mult într-un loc și mai puțin în altul, lăsînd mici băltoace, ici și colo. Și-a dat seama cu spaimă că nu va izbuti nici la a doua încercare. Dar tocmai cînd se frămînta mai tare, i-a venit din nou în ajutor Away es-Sattad. A luat ciurul din mîna ei și a stropit toată casa ; și ca prin minune picăturile curgeau peste tot ca o ploaie mărunță. După ce-a terminat treaba, i-a pus fetei ciurul în mînă, îndemnînd-o :

— Nu te teme, ia-l și du-te cu el la mama ! Spune-i că ai făcut toată treaba întocmai cum ți-a cerut ea.

Fata a plecat cu ciurul și i-a spus bătrînei ce-o învățase Awayd. Dar stăpîna nu s-a lăsat pînă ce n-a cutreierat, cotrobăind în toate colțurile și s-a minunat văzînd că pretutindeni era stropit la fel. Din nou a cuprins-o bănuiala că fiul ei o ajută pe fata aceea care le-a picat pe cap ca din senin. Și-a încercat iar s-o tragă de limbă :

— Nu cumva îl cunoști pe fiul meu ? Ia adu-ți aminte ! Trebuie să-mi spui de îndată adevărul !

— Nici vorbă ! răspunde fata cu aceeași siguranță ca și prima oară. De unde și pînă unde să-l cunosc eu, care

sînt străină de meleagurile astea ? Şi nici el n-are de unde să mă ştie !

Bătrîna s-a lăsat iarăşi amăgită de vorbele fetei, dar parcă tot simţea că-i ceva necurat la mijloc. S-a tot gîndit şi iar s-a gîndit cum s-o mai pună la încercare.

— Aleargă pînă la sora mea ! îi zice arţăgoasă. Dă-i bineţe şi cere-i besacteaua, toba şi mizmarul ¹ şi cată să vii cu ele încoace degrabă.

Fata a alergat într-un suflet pînă la sora bătrînei, i-a spus bun găsit şi pe urmă i-a cerut besacteaua, toba şi mizmarul. Numai că aici dăduse peste o cotoroanţă şi mai afurisită. Cum a văzut-o, a şi început s-o descoase :

— Aşa-i că-l cunoşti pe nepotul meu ? Ia spune-mi, de unde-l ştii pe Awayd ?

— Nici vorbă ! De unde şi pînă unde să-l cunosc eu ? îi întoarce fata întrebarea, mirată peste poate.

Între timp şi-a strîns lucrurile căpătate şi-a pornit tot într-o fugă spre casă. Pe neaşteptate, la primul colţ, îi apare înaintea ochilor — răsărit ca din pămînt — Awayd es-Sattad, îndemnînd-o să se grăbească cît poate.

— Du-te cu lucrurile astea fără zăbavă ! îi zice el. Şi nu cumva să deschizi cutia, căci tot ce este înăuntru se împrăştie şi n-o s-o mai poţi închide la loc. Atunci bătrîna o să-şi dea seama de ce-ai făcut, iar eu n-o să te mai pot scăpa de pedeapsa ei.

Fata l-a încredinţat că aşa va face şi şi-a văzut grăbită de drum. Numai că — se ştie de cînd lumea şi pămîntul — nimic nu întrece curiozitatea femeilor. Văzînd fata că nu-i nici ţipenie de om prin preajmă şi crezînd că în cutie sînt niscaiva podoabe femeieşti, a ridicat puţin capacul. Cînd colo, să vezi şi să nu crezi ! Numai ce-a ridicat capacul şi tuşti ! Din besactea au sărit, unul după altul, şi s-au pornit să ţopăie trei şeitani năzdrăvani. Primul a

¹ Instrument muzical popular de suflat, asemănător cu fluierul, avînd una sau două ţevi confecţionate în mod obişnuit, din trestie.

Înșfăcat toba și-a început să bată în ea de se cutremura văzduhul, al doilea sufla din toate puterile în mizmar, de-ți țiuiau urechile, iar al treilea s-a pornit să dănțuiască nebunește, de nu-l puteai urmări. Se zguduia pământul și parcă și văzduhul luase foc. Prinde-i dacă poți !

Fata i-a privit o vreme, făcînd haz, dar curînd și-a dat seama speriată c-o să întîrzie pe drum și-a început să alerge după ifriți ca să-i închidă la loc în cutie. Dar ți-ai găsit ! Nici poveste ! Țopăia care mai de care mai avan și nu voiau nici să vadă, nici să audă. Acum n-avea decît să regrete amarnic curiozitatea ei și să plîngă pentru pedeapsa ce-avea s-o primească de la bătrîna vicleană. Dar iată că înaintea ei s-a ivit iarăși ca din senin Away es-Sattad. Cu privirea dojenitoare, a adunat ifriții năvălași, care-l ascultau pocăiți, a închis lucrurile în cutie și i-a poruncit să nu se mai abată nici un pas pînă acasă.

A ajuns gîfîind de alergătură și de teamă. I-a întins lucrurile bătrînei, fără să scoată o vorbă. Cotoroanța le-a cercetat pe rînd, inciudată de istețimea fetei, apoi s-a apucat morocănoasă de pregătirile pentru nuntă. Mai întîi avea de gătit darurile pentru oaspeți.

Așa era obiceiul ; înainte de nuntă, toate rudele se adunau în casa bătrînei, care le împărțea daruri. Fiecare bărbat a primit cîte o **ghitra**¹, o jiletcă și-o pereche de șalvari și fiecare femeie cîte o **șila**², o hăinuță și-o pereche de șalvari. Numai că darurile bătrînei nu erau ca toate celelalte — erau niște lucruri de preț, căci nu se văzuseră nicăieri asemenea veșminte frumoase ; parcă n-ar fi fost lucrate de mînă omenească și-aveau asemănare, oricît ar fi căutat în lungul și-n latul țării. Toți cei de față au primit daruri scumpe, în afara fetei străine și frumoase, care sta deoparte tristă și umilită. Cînd s-a încumetat s-o întrebe pe stăpînă dacă n-ar putea și ea primi

¹ Un fel de vestă purtată de bărbați.

² Veșmînt pentru cap ce acoperă și gîtul și atîrnă pe umeri, purtat de femei în zona orientală a lumii arabe.

un dar ca toți ceilalți din casă, zgripturoaica i-a răspuns arțagos :

— N-ai tu ce face cu asemenea lucruri de preț !

— De unde, de neunde, dă-i și ei, mamă, ce le-ai dat și celorlalți oaspeți, pentru că este o străină și se cuvine să fie cinstită, de vreme ce se află în casa noastră, tocmai la nunta mea. Și doar vezi, mai adăugă Awayd, cât de curată rămîne casa în urma ei !

Bătrîna și-a călcat pe inimă și i-a dat și fetei o *șila*, o hăinuță și o pereche de șalvari.

S-a apropiat și ziua aducerii miresei¹ Casa a fost împodobită și peste tot s-au aprins lumînări. Awayd s-a strecurat lingă fata cea frumoasă, cînd toți musafirii se veseleau la masă, și i-a șoptit la ureche, așa încît să audă numai ea :

¹ Căsătoria la arabi prezintă o serie de trăsături comune, îndeosebi în ceea ce privește momentele premergătoare. Primul dintre acestea este alegerea și cererea fetei în căsătorie (*khutuba* sau *khutba*). Părinții tînărului o aleg pe viitoarea mireasă, de cele mai multe ori fără ca el s-o vadă înainte de noaptea nunții.

Următorul moment este stabilirea și achitarea dotei (*mahr*), care constă dintr-o sumă de bani stabilită de părinții fetei, precum și din bijuterii, veșminte și, în mediul rural, vite.

Un alt moment premergător ceremoniei nunții este noaptea *hinnei*, organizată simultan în casa miresei și a mirelui.

Se stabilește apoi ziua conducerii miresei la casa mirelui (*ziffa* sau *zifaf*). Mireasa este gătită cu veșminte de nuntă și podoabe de către o femeie specializată. La amiază se adună la casa miresei femeile din familia mirelui. Spre seară vin și bărbații din familia mirelui și prietenii săi și se organizează o petrecere cu masă mare. Apoi mireasa este condusă cu mare alai la casa mirelui.

Mirele intră noaptea tîrziu la viitoarea soție (de aceea această noapte se numește *laylat ad-dakhla*, „noaptea intrării“), însoțit de chiuituri și salve de pușcă în semn de bucurie.

În multe zone există obiceiul ca în ziua următoare să fie anunțată celor două familii castitatea tinerei soții și să se facă dovada ei.

În ziua următoare (*subha* sau *subahiyya*) se organizează în casa mirelui petreceri, la care iau parte rudele din cele două familii și se oferă daruri pentru mireasă.

— Eu am să sting toate lumînările în afara celei de dinaintea ta. Atunci ne strecurăm afară și fugim în lume. Doar așa o să scăpăm de urîta asta pe care mama mi-a ales-o de mireasă, numai pentru că este din neamul ei de vrăjitori bogați.

Zis și făcut. Cînd a sosit clipa stingerii lumînărilor, așa cum era obiceiul, Awayd le-a stins pe toate, în afara lumînării din fața fetei străine. S-au strecurat apoi neobservați și ocrotiți de întuneric au ieșit pe poarta cea mare, și duși au fost.

Cînd s-au aprins lumînările, musafirii au văzut că mireasa se afla singură într-un colț, iar mirele și fata cea străină lipseau. Bătrîna a înțeles pe dată ce s-a întîmplat și s-a mîniat foc pe cei doi fugari care-i stricaseră toate socotelile. Știa ea prea bine că fata aia străină n-o să-i aducă decît necazuri. Cum de s-a lăsat păcălită ! A ieșit valvîrtej în curte și s-a apucat să boscorodească pe întuneric toate descîntecele pe care le știa :

— Țineți-l, voi ifriți și ginii, pe cel neascultător, încremenit între doi munți, vreme de patruzeci de zile, nici cu viață să mai poată spera ceva, nici fără viață să i se poată vesti sfîrșitul !

Așa s-a și întîmplat : în fuga lor, cei doi tineri au ajuns în deșert, într-un loc pustiu, plin de stînci golașe. Tocmai în locul acela neprietenos, Away a căzut într-un leșin adînc, între două stînci, fără nici un alt sprijin decît o biată fată speriată care nu putea face altceva să iasă din încurcătură decît să verse lacrimi de disperare. Dar ce folos de bocet, în fața unei nenorociri fără scăpare !

După ce-a plîns pînă i-a secat izvorul lacrimilor, fata și-a dat seama că n-are altceva de făcut decît să zăbovească și să se roage. A pus capul lui Awayd în poala ei și s-a apucat să aștepte clipa cînd avea să-și vină în fire. Au trecut așa o zi, două, trei... Sufletul fetei nu-și mai afla odihnă ; cu fiecare zi ce trecea, speranțele renășteau

și o părăseau din nou, căci tînărul ei mire nu era nici viu, nici mort. Nu închidea ochii, sărmana de ea, decît pe apucate și nu pleca de lîngă el decît cîțiva pași, fără să-l piardă din ochi.

Plînsul și veghea, foamea și setea s-au tot lungit și fata simțea cu groază că se apropie clipa cînd o va doborî oboseala și nu va mai putea ține ochii deschiși. Iar chipeșul Awayd es-Sattat nu dădea nici un semn că și-ar reveni. Și-a rămas în starea asta, jalnică pînă în cea de-a treizeci și noua zi. Cînd fata pierduse aproape orice speranță să mai reziste, iată că trece pe lîngă ei un trib de beduini, în căutarea unui loc potrivit pentru pășunat. Tribul avea și o roabă, pe care fata a cumpărat-o în schimbul podoabelor ce le avea pe ea. După ce s-au tocmnit și și-au primit prețul, beduinii și-au văzut de drum, iar roaba cea neagră a rămas cu noua ei stăpînă, care o cumpărase în speranța de a avea un ajutor la necazul ce-o lovise.

— Vino și șezi aici în locul meu, îi spune fata cînd au rămas singure. Pune capul stăpînului în poala ta și stai de veghe cu toată grija. Eu mă duc prin preajmă să ațipesc puțin, căci nu mă mai țin puterile după atîta caznă. Dacă se trezește stăpînul înaintea mea, scoală-mă îndată și pe mine !

Fata și-a găsit un culcuș în scorbură unei stînci din apropiere și imediat ce-a închis ochii s-a cufundat într-un somn pe atît de greu și de adînc pe cît fusese de îndelungată veghea.

Între timp s-a împlinit și sorocul celor patruzeci de zile din blestemul bătrînei și Awayd s-a trezit din leșinul ce-l cuprinsese, cu capul în poala roabei. S-a uitat atent la ea, sperînd să descopere chipul frumos al alesei sale credincioase și cînd colo, ce-i văd ochii ! Un chip străin, urficios și slut.

— Cine ești tu ? o întreabă Awayd es-Sattad, crezînd că are un vis rău.

— Sînt soţioara ta credincioasă ! Încearcă roaba să-l amăgească.

— Dar de ce ţi-e chipul atît de negru ?

— Pentru că soarele m-a ars prea tare de patruzeci de zile, de cînd te veghez neîntreput.

— Dar de ce ţi s-au schimbat şi glasul şi vorba ?

— De mult ce-am răbdat de foame şi de sete, căci n-am pus nici strop de apă pe limbă.

— Şi cum de ţi-a ajuns părul atît de încîlcit şi de ţepos ?

— Din pricină că n-am avut nici picătură de ulei să-l ung, răspunde roaba cu glas mîeros şi prefăcut.

Tare s-a mai întristat Awayd, dar n-a avut de ales. S-a lăsat amăgit de vorbele mincinoase ale roabei şi-a apucat-o împreună cu ea pe drumul ce ducea spre un oraş mare, muncit de gînduri, simţind că nu-i lucru curat la mijloc, dar sperînd că timpul va şterge urmele suferinţei de pe chipul soaţei lui mult iubite.

Au ajuns în oraşul acela mare şi a trăit o bucată de vreme, bietul tînăr, alături de roaba cea urîtă, crezînd că-i soţia lui. Cît despre mireasa lui cea adevărată, cînd s-a trezit singură în deşert, s-a pornit să-i strige şi să-i caute pe cei doi, dar, vai, nu-i mai răspundea nimeni. S-a zbătut, s-a amărît, apoi, văzînd urmele celor doi, şi-a dat seama că o părăsiseră acolo, plecînd singuri spre oraş. A pornit şi ea pe urmele lor, dar cînd a ajuns la poarta cetăţii, urmele s-au pierdut în învălmăşeala mulţimii. Acum trebuia să găsească o cale ca să dea din nou de soţul său. Gîndul cel bun a călăuzit-o să bată în uşa unei bătrîne ce trăia singură şi să-i ceară hrană şi adăpost.

După o vreme, cînd s-a mai întremat puţin, fata i-a cerut bătrînei s-o îmbrace în veşminte noi şi scumpe şi s-o vîndă cu un preţ bun, şi asta în speranţa că va avea noroc s-o vadă şi s-o cumpere Awayd. Bătrîna a împodobit-o cu tot ce avea ea mai de preţ şi s-a dus cu ea

în suq. Și numai decît a cumpărat-o cu preț bun un negustor bogat, care avea o fată bolnavă, stăpînită de ginni și cine mai știe de ce alte duhuri rele. Sărmana de ea își pierduse mințile și-și sfișia straietele în neștire, își zgîria fața și-și smulgea părul din cap, țipînd întruna și spunînd vorbe fără noimă. Neguțătorul cel bogat ajunsese să-și blesteme zilele pentru atîta lipsă de noroc ; avea o singură fată și căzuse tocmai pe ea un asemenea blestem. A cumpărat-o pe frumoasa noastră numai ca s-o îngrijească pe copila lui. Cînd au ajuns acasă, a luat-o de mîină și i-a grăit cu blîndețe :

— Fată frumoasă, să știi că singura ta îndatorire în casa asta este să ai îndurare și s-o îngrijești pe biata copila asta smintită. Să încerci să-i mai alini nenorocirea și să veghezi la liniștea celor din jurul ei.

— Prea bine, stăpîne ! răspunde fata.

Și nemaiavind încotro, și-a luat inima în dinți și a intrat în odaia copilei care-și pierduse mințile, pornind să se roage lui Allah să-i apere de rău și de necazuri pe toți al casei. Acum, să vezi și să nu crezi ! Numai ce s-au îndepărtat pașii negustorului, și-au rămas cele două fete singure, că pătimașa se apropie tiptil de îngrijitoarea ei și-i șoptește cu blîndețe :

— Nu-ți fie teamă de mine, fată frumoasă, căci n-am să-ți fac nici un rău ! Eu nu sînt nici bolnavă, nici ne-bună. Mă prefac numai ca să scap de pacostea ce mă așteaptă, căci părinții mei sînt tare lacomi și vor cu tot dinadinsul să mă vîndă și să mă alunge de lîngă ei.

— Vai și-amar ! Ce-mi aud urechile ! se minunează fata noastră. Cum ar putea părinții să dorească răul copilei lor ? Și mai ales, cînd tatăl tău m-a cumpărat cu un preț atît de scump să te slujesc pe tine, numai ca să te vadă fericită și liniștită !

— Dragostea familiei mele este oarbă, urmează cealaltă, spunîndu-și păsul. Ei știu una și bună : vor să mă mărite cu un bărbat uricios și străin de neamul nostru,

numai pentru că este neînchipuit de bogat. Iar eu, sărmana de mine, cum aş putea să mă împotrivesc ? ! Mie mi-a căzut drag vărul meu, încă de pe vremea când eram copii, dar ei nu-l vor nici în ruptul capului, pentru că e mai nevoieaş şi nu-l cunoaşte nimeni. M-am prefăcut nebună, în speranţa că peştorului meu cel putred de bogat o să i se facă lehamite de atîta aşteptare, iar părinţii mei nu vor avea încotro şi vor încuviinţa să mă mărit cu vărul meu, sărac aşa cum e, căci cine ar mai putea să ia de nevastă o fiinţă bolnavă şi nebună ? !

Vestea primită a mai luminat-o pe fata noastră, zîcîndu-şi că Allah n-a părăsit-o cu totul. I-a făgăduit semenei sale oropsite de soartă şi de familie s-o ajute să-şi vadă visul cu ochii.

După cîteva zile s-a înfăţişat la bogatul negustor şi i-a grăit astfel :

— Stăpîne, am venit să vă aduc o veste bună !

— Allah să te ajute să ai parte numai de veşti bune ! o îmbie stăpînul, cu o flacără de nădejde aprinsă în ochi.

— Bolnava noastră s-a făcut bine, grăieşte fata, privind spre cer cu smerenie. Fie binecuvîntat numele lui Allah, căci numai el a scăpat-o de duhurile rele ! M-am rugat pentru ea, stăpîne, zi şi noapte şi-am repetat pînă n-am mai ştiut de mine descîntece vechi pe care le ştiam de mult de la mama. I-am îngînat fără contenire descîntecele astea şi iată că şi-a venit în fire copila şi s-a îndrăvenit cu ajutorul şi mila lui Allah ! Dar să fiţi cu mare grijă şi băgare de seamă, stăpîne, căci ginnul care-o chinuia m-a ameninţat, înainte de-a părăsi casa voastră : „Am iertat-o pe copila asta, dar pe voi n-am să vă iert şi-am să vă chinui cumplit, dacă nu-mi faceţi voia s-o măritaţi cu vărul ei cel sărac. Asta este cheful meu şi de nu-mi veţi păzi porunca, mă voi întoarce iarăşi şi iarăşi oricît v-aţi strădui să scăpaţi de mine“.

Cînd a auzit una ca asta, a pornit negustorul nostru să se tînguie de ziceai că ia foc cămaşa pe el, dar în cele

din urmă s-a potolît și și-a zis că mai mult face sănătatea copilei și că n-are încotro. Va sacrifica visul și socotelile lui, numai să-și vadă copila sănătoasă.

— Așa vom face, fată frumoasă ! murmură el după o vreme. O să ne mărităm fata cu vărul ei, numai să scăpăm odată de blestemul ăsta. Iar tu ai tot dreptul să-ți ceri răsplata, căci nu pot să-ți refuz nimic, după cît bine ne-ai făcut !

— Aș vrea să mă slobozești, stăpîne, de nu cer prea mult. Și să mă duci înapoi la bătrîna care m-a vîndut, căci tare bună a mai fost cu mine și n-aș vrea s-o părăsesc.

Negustorul cel bogat i-a dăruit fetei straie de preț, apoi a dus-o înapoi bătrînei de la care-o cumpărase, zicîndu-i :

— Am slobozit-o pe roaba aceasta din iubire pentru Allah cel preainalt și pentru vrednicia ei !

Mult s-a mai bucurat bătrîna și nu știa cum să-i mai mulțumească neguțătorului pentru fapta lui cea bună, minunîndu-se de norocul ce dăduse peste ea.

Dar după numai trei zile, bătrîna se trezește că vine iarăși fata s-o roage :

— Măicuță, îmbracă-mă, vinde-mă și fă ce-oi vrea cu banii căpătați pentru mine, căci sînt *halal*¹. Bucură-te de cîștig, căci ești bătrîna și nu mai ai alt sprijin !

Cînd a auzit bătrîna așa rugămintे, s-a grăbit s-o îmbrace pe fata noastră în straie mîndre și-a coborît cu ea în piața de robi.

Nici n-au ajuns bine, că s-a și apropiat de ele un negustor, care imediat ce-a văzut fata, a plătit prețul cerut fără să se tocmească și-a luat-o cu el. Pe drum s-a apucat să-i istorisească fetei noastre cu atîta tristețe că ți se rupea inima :

¹ Tot ceea ce este permis, îngăduit din punct de vedere al dogmei islamice, în opoziție cu ceea ce este considerat ilicit și în consecință prohibit (*haram*).

— Am și eu o copilă de vîrsta ta. Numai că asupra noastră s-a abătut o mare nenorocire. Nu știu cu ce-am greșit în fața lui Allah, dar biata copilă și-a pierdut mințile și tare se mai chinuie și se mai zbuciumă. Vezi de-ajut-o cumva și caută să-i intri în voie ! Allah să te ajute și să te răsplătească pentru fapta ta bună !

Fata care se obișnuise cu toate relele și nu se mai mira de nimic din cîte auzea, s-a înclinat ascultătoare, și i-a promis noului stăpîn să facă tot ce-o putea ca s-o ajute pe biata copilă. Dar numai ce-a intrat în odaia bolnavei că s-a trezit cu ea repezindu-se asupră-i s-o sugrume. Lucrurile păreau mult mai încurcate decît crezuse la început. S-a zbatut, s-a ferit cum a putut de furia bolnavei și-a fugit pe ulița din spatele casei, să chibzuiască în liniște la ce-avea de făcut. Și-a mers ea ce-a mers așa gînditoare, tot numărînd pietrele caldarîmului, pînă ce i-a atras atenția larma mulțimii adunate în ușa unei case. S-a apropiat curioasă de grupul bărbaților care se înghesuiau să arunce niște bucățele de hîrtie mîzgălite cu tot felul de vrăji într-un cazan ce clocotea furios pe un foc cu vîlvătăi.

— Bine, oameni buni, dar ce faceți aici ? îi iscodește fata. De ce țineți cazanul ăsta să clocotească degeaba ?

— Facem farmece și vrăji pentru fata negustorului cutare... răspunde unul din ei țăntoș, cercetînd-o cu ochi curioși. Toți cei pe care ne vezi adunați aici, am cerut-o pe fata lui de soție și el ne-a refuzat, ne-a nesocotit și ne-a umilit pe toți. Și-așa se face că ne-am hotărît să ne răzbunăm. Vrem să-l tulburăm și să-i răpim liniștea pentru totdeauna, așa cum ne-a împiedicat el să ne însurăm cu fata lui, umilindu-ne pe toți...

— Dar bine, oameni buni, urmează fata, prefăcîndu-se cum putea mai bine, de ce vă pierdeți vremea cu asemenea nerozii ? ! Este de pomană tot ce faceți voi aici, căci fata negustorului e bine sănătoasă și mai înfloritoare ca

oricînd ! Eu vin acum chiar din casa negustorului cu pricina. Tocmai sînt în toi pregătirile de nuntă. Noaptea ce vine va fi nunta copilei pentru care faceți voi vraji !

Nici unul din bărbații adunați acolo nu se așteptase la o asemenea veste. Au simțit că le fuge pămîntul de sub picioare, apoi i-a cuprins furia. S-au năpustit care mai de care să răstoarne cazanul, să împrăstie focul și să urle ca scoși din minți. Țipau unul la altul, nerăbdători să găsească cea mai bună cale pentru a împiedica nunta din casa negustorului.

Important pentru frumoasa fată era însă că scăpase de încurcătura în care se afla. A alergat mulțumită de șiretlicul ei și de prostia omenească și nu s-a oprit decît în odaia copilei stăpînită de ginni. Minunea se întîmplase : a găsit-o atît de liniștită de parcă niciodată nu știuse ce-i nebunia. Căuta de zor niște veșminte curate să le îmbrace, căci ceea ce avea pe ea era bun de aruncat. Fata noastră a ajutat-o să se îmbăieze, să se pieptăne și să-și pună straie curate, apoi s-a grăbit spre camera negustorului. A intrat, s-a înclinat în fața lui și i-a povestit toată tărășenia pe nerăsuflăte. Negustorul nu-și putea veni în fire de mirare ; asculta din ce în ce mai uimit povestea fetei, minunîndu-se pînă unde poate ajunge răutatea oamenilor și neștiind cum să-i mai mulțumească lui Allah pentru ajutorul lui.

— Cere-mi ce vrei, fată frumoasă ! Meriți orice pentru fapta ta cea bună ! Numai Allah mi te-a scos în cale și te-a adus în casa noastră ! Numai datorită ție, fată isteată, mi s-a tămăduit sărmana copilă !

— Stăpîne, i-a răspuns fata, nu-ți cer decît să mă slobozești și să mă duci înapoi la bătrîna de la care m-ai cumpărat, căci ea îmi este ca o mamă...

Și-a dăruit-o negustorul cel bogat cu daruri de preț și a dus-o înapoi la bătrîna de la care o cumpărase, glăsuind astfel :

— Măicuță, am slobozit-o pe fata asta, din dragoste pentru Allah cel atotputernic și pentru hărnicia și istețimea ei !

Bătrîna a revărsat potop de mulțumiri și-a înălțat rugi fierbinți pentru sănătatea neguțătorului, apoi n-a știut cum să-i mai intre fetei în voie, căci aceasta era o adevărată mană cerească pentru bătrînețea ei.

Nu trec nici trei zile și fata îi zice din nou bătrînei :

— Îmbracă-mă în straie alese și dă-mă cui o vrea să mă cumpere, iar dumneata bucură-te de cîștigul dobîndit pentru mine, căci este halal și ți se cuvine.

A îmbrăcat-o bătrîna în veșminte scumpe și-a plecat iarăși cu ea în suq ca s-o vîndă. Și în sfîrșit, norocul n-a mai ocolit-o pe fata noastră, căci cumpărătorul a fost chiar Awayd es-Sattad. A plătit prețul cerut de bătrîna, fără să se tocmească, a luat fata de mîna și-a plecat cu ea spre casă. Vezi bine, n-o mai recunoștea pe soția lui ; parcă-i luase un vrăjitor mintea. Dar cînd au ajuns acasă, și-a dat cu ochii de roaba cea pocită, fata noastră a înțeles pe dată că aceasta o recunoscuse.

— Am cumpărat-o pe un preț de nimic, minte Awayd, străduindu-se să-și înduplece nevasta care nu voia să audă în ruptul capului de vreo altă femeie în casa ei, darmite s-o primească pe roaba acea tînă și frumoasă. Acum, că s-a făcut tîrgul, a încheiat bărbatul supărat, tot nu mai pot s-o duc înapoi. O să rămînă și ea în casa asta. Oricum, prea e mare și goală și nu biruie nimeni s-o curețe !

— Dar cu o condiție ! se zborșește balcîza la el, privindu-l chiorîș. Să spele toate latrinele din casă !

— Bine. om vedea ! încuviințează Awayd, oftînd. Pînă om găsi altceva pentru ea, să facă și treaba asta.

— Datoria ta e să speli latrinele de șapte ori pe zi ! îi poruncește cu năduf stăpîna sașie și slută.

— Prea bine, stăpînă ! Așa am să fac ! se învoiește fata, fără să stea în cumpănă.

Și s-a apucat de treabă, fără nici un semn de împotrivire, căci avea ea un plan bine chibzuit.

A doua zi după sosirea în casa fostului ei mire, fata noastră a scos din bocceluță *șila* primită în dar de la mama lui. Era — cu adevărat — fără pereche ; puteai să colinzi toate sucurile din lume în lung și-n lat și nu găseai alta la fel cu ea. Cum a văzut *șila*, stăpina cea slută a început să se frământa și să se perpelească, căci tare jinduia să pună mîna pe ea. S-a apropiat de slujnică și-a ademenit-o cu glas mîeros și prefăcut :

— N-ai putea să-mi dai mie *șila* asta ? Tot o s-o strici degeaba !

Dar fata nu se lăsă păcălită cu una cu două.

— *Șila* asta este un lucru tare prețios. Nu se mai află alta la fel ca ea în toată lumea. Am primit-o în dar ; un dar anume numai pentru mine, așa încît am datoria s-o păstrez și să nu mă despart de ea toată viața !

Împotrivirea fetei a așîtat-o și mai tare pe nevasta cea pocită. Nu mai avea liniște nici ziua, nici noaptea. Se învîrtea tot timpul pe lîngă slujnică, ademenind-o în fel și chip să-i dea ei *șila*, care-i furase tihna și somnul.

— Dacă vrei cu tot dinadinsul să capeți *șila*, îngăduie-mi să dorm o noapte cu stăpînul meu ! îi cere fata, lăsîndu-se greu înduplecată.

Slutei nu-i convenea deloc tîrgul, dar atît de tare rîvnea să pună mîna pe *șilă* încît s-a învoit.

Cînd s-a lăsat întinericul, nevasta cea boccie i-a dat bărbatului ei să bea un pahar cu licoare vrăjită și imediat ce-a înghițit-o s-a cufundat într-un somn adînc. Cînd s-a încredințat că vraja și-a făcut efectul, s-a dus repede și i-a zis fetei cu răutate :

— Acum n-ai decît să te duci și să dormi cu stăpînul tău !

Fata noastră a deschis ușurel ușa și s-a strecurat în odaia stăpînului, fericită că poate în sfîrșit să-i spună toată povestea și toate necazurile prin care trecuse, din

pricina acelei roabe negre și slute care-i trădase. Dar, nenorocire ! Nu-și putea crede ochilor : Awayd era în aceeași stare în care-l părăsise în cea de a treizeci și noua zi în deșert. A rămas de veghe lângă el, repetînd rugi fierbinți, în speranța că l-ar putea aduce în simțiri, și tînguindu-se cu lacrimi amare, fără contenire, pînă în zori :

— Vai mie, Awayd es-Sattad ! Vai mie ! Inima-mi după tine s-a topit... Cuprinși de ginii și-ndrăgostiți am lecuit... Și după-atîta trudă te-am găsit... Acum sînt lângă tine, dar sufletul c-un vâl ți-e-acoperit... Vai mie, Awayd es-Sattad !...

Așa s-a tot jeluît fata pînă-n fapt de ziuă, încît se zguduiau și pereții de mila ei, dar Awayd a rămas cufundat în somnul lui adînc, fără să știe nimic din ce se petrecea în jurul lui. În văzduh începuseră a pluti fulguri de raze, cînd fata a ieșit din camera stăpînului și s-a apucat de treburile ei, fără să se piardă cu firea și fără să arate nici urmă de nemulțumire. După ce-a terminat de trebăluit, a scos șalvarii pe care-i promise în dar de la mama lui Awayd și-a început să-i întoarcă cînd pe-o parte cînd pe alta, doar-doar o atrage privirea stăpînei sale. Erau cu adevărat niște șalvari fără pereche. N-ai mai fi găsit alții la fel, nici dac-ai fi vrut să-i plătești în aur.

Stăpîna a ochit șalvarii și pe loc i-a rămas inima la ei. Cum să facă, cum să dreagă, căci oricum trebuie să pună mîna și pe șalvari. O frigea sufletul să știe că sînt ai ei. S-a învîrtit ea pe lângă slujnică ce s-a învîrtit și în cele din urmă și-a luat inima în dinți și i-a spus ce-o doare :

— Cere-mi oricît dorești, numai dă-mi mie șalvarii ăștia. Tot mai bine le-ar sta lângă *șila*.

— Ți-i dau, îi răspunde fata, dar prețul va fi încă o noapte în odaia stăpînului meu !

Șașia se holbează la ea, dar se învoiește fără să stea pe gînduri, căci era sigură pe vrăjile și șiretlicurile ei. Cum s-a lăsat seara, înainte de culcare, i-a turnat bărba-

tului în pahar licoarea vrăjită, făcîndu-l să adoarmă pe loc. Apoi, rînjind mulțumită și sigură de ea, a alergat s-o îndemne pe slujnică :

— Du-te acum de te culcă în camera stăpînului tău !

Fata a intrat în odaia stăpînului, plină de speranțe, dar cînd colo, l-a găsit cufundat în același somn adînc, din care nu-l puteai trezi cu nici un chip. Și iarăși a pornit să se tînguie și să bocească, văietîndu-se de ți se rupea inima. Și-a repetat pînă-n zori cu glas sfișietor :

— Vai mie, Awayd es-Sattad ! Vai mie ! Inima-mi după tine s-a topit... Cuprinși de ginni și-ndrăgostiți am lecuit... Și după-atîta trudă te-am găsit... Acum sînt lîngă tine, dar sufletul c-un vâl ți-e acoperit... Vai mie, Awayd es-Sattad !...

Dimineața, nu mică le-a fost mirarea celor din casă cînd au văzut că brutarul le-a adus pîinea arsă, iar spălătoreasa s-a întors cu rufele aproape cum le luase. Despre croitor și pantofar, ce să mai vorbim ? Au adus hainele și condurii făcuți anapoda : hainele n-veau mînci, iar condurii erau pentru un singur picior.

Tare s-a mai minunat Awayd și l-a iscodit pe fiecare în parte să vadă ce-a pățit. „Ce s-a-ntîmplat cu tine, omule ? Banii mei nu mai sînt buni ? Nu mi-au văzut ochii niciodată așa ceva pînă acum !“

Negustorii și meseriașii i-au spus cu toții aceeași poveste ciudată :

— Stăpîne, casa ta — după cum prea bine știi — e zid în zid cu atelierele noastre și noi nu mai putem închide ochii noaptea și nici lucra ziua din pricina unui glas trist care ne sfișie inimile, tînguindu-se neconținut, de cum se lasă seara și pînă se crapă de ziuă. Glasul vine din casa ta, stăpîne ! Se vede treaba că este glasul unui om cu sufletul rănit, care suferă, geme și tot spune mereu aceleași cuvinte. Și i-au repetat pe rînd aceleași vorbe, care le dăinuiau la toți în minte : „Vai mie, Awayd es-Sattad !... Inima-mi după tine s-a topit... Cuprinși de ginni și-ndră-

gostiți am lecuit... Și după-atîta trudă te-am găsit... Acum sînt lingă tine, dar sufletul de-un vâl ți-e-acoperit... Vai mie, Awayd es-Sattad !...“

— Tu nu-l auzi, stăpîne ? se minunează ei. Glasul vine chiar din casa ta ! Toți vecinii l-au auzit și le singerează inimile de durere pentru biata ființă chinuită. N-au mai fost în stare să pună geană pe geană !

Tare descumpănit a rămas Awayd și și-a pus în gînd să vegheze toată noaptea pînă ce va dezlega singur taina. Îi spunea lui inima că nu e lucru curat la mijloc.

Peste zi slujnica și-a scos din boccea și hăinuța primită în dar odată cu *șila* și cu șalvării cei fără seamăn. Nu avea nici o îndoială că stăpîna cea slută o să-i ceară și hăinuța asta, care era și ultima ei speranță, căci alt lucru de preț nu mai avea.

Tot sucind-o și învîrtind-o, îmbrăcînd-o și dezbrăcînd-o, iată că apare și stăpîna, rămînînd cu ochii țintă la ea, fără să-i mai poată desprinde de minunata haină, sigură că nu mai există o alta asemenea ei în toată lumea. Lăcomia i-a dat ghes și de data asta și i-a cerut-o fără să stea la gînduri, sigură c-o va putea păcăli pe frumoasa slujnică.

Prețul a fost același : fata i-a cerut din nou îngăduința de a dormi o noapte în camera stăpînului, iar nevasta cea hapsînă s-a învoit pe loc. Odată cu seara s-a grăbit să toarne în paharul bărbatului licoarea vrăjită, numai că Awayd, care-și pusese în gînd să vegheze la tot ce se-nîmplă, a văzut totul și s-a prefăcut că soarbe din pahar, dar l-a vărsat în sîn. Apoi s-a lungit pe patul lui, ca și cum ar fi fost doborît de un somn adînc.

Fata s-a strecurat în vîrfurile picioarelor lingă el și apoi s-a pornit să se tînguie, ca și în celelalte nopți cu glas sfîșietor, spunîndu-și întreaga poveste. Awayd a auzit și-a priceput de îndată tîlcul vorbelor ei și parcă în aceeași clipă s-a ridicat și vâlul de pe inima și mintea lui.

Nu mică i-a fost mirarea cînd a deschis ochii și a văzut în fața lui pe frumoasa slujnică, cumpărată de curînd în suq.

Atunci s-a apucat s-o descoase cu o ploaie de întrebări : cine este și de unde vine, cum de-a ajuns în piața de robi și multe, multe altele. Și povestindu-i fata de-a fir-a-păr toate pățaniile, mintea lui Awayd a pornit să se lumineze încetul cu încetul, de parcă o mîină nevăzută i-ar fi ridicat ușor un văl de pe ochi. Awayd nu se mai sătura privind-o, iar frumoasa față înflorise de bucuria care nu mai cunoștea margini. Dar nici mînia lor împotriva roabei, care-i ținuse atîta amar de vreme departe unul de altul, nu era mai mică. Și-au tăifăsuț ei îndelung, minunîndu-se de jocul întîmplărilor și de ciudățenia destinului oamenilor. Apoi, după un răstimp de cugetare, Awayd a hotărît să pedepsească viclenia și trădarea roabei celei haine și slute și-a poruncit să fie legată pe spinarea unei cămile și alungată așa tocmai în inima deșertului s-o sfîșie fiarele.

Și-a trăit Awayd es-Sattad împreună cu aleasa inimii lui pînă la adînci bătrînețe. Și-a iubit-o nespūs de mult pentru credința, răbdarea și curajul ei. Și-au avut parte de multe zile senine și fericite, așa cum vă dorim și vouă tuturor celor ce-ați ascultat povestea noastră.

FATA SULTANULUI ȘI BEDUINUL CEL VITEAZ

Copiii se adunară, ca în fiecare seară, grămadă în jurul buncii, dar ea le-o luă de data asta înainte, spunîndu-le că vrea să le istorisească povestea despre fata sultanului și viteazul din deșert. Ei se învioră într-un glas, sărînd în sus de bucurie, și bunica prinse să le depene o poveste pe care n-o mai auziseră pînă atunci.

Trăia odată, demult, un sultan care nu ducea lipsă de nimic și-ar fi fost nespus de fericit, numai că n-avusese parte de nici un urmaș și din pricina asta începuse să intre la gînduri, căci își dorea tare un vlăstar care să-i moștenească numele și tronul.

I-a chemat sultanul la curtea lui pe cei mai vestiți vraci și doftori din toate ținuturile împărăției și-a încercat fel de fel de leacuri. Și iată că într-un sfîrșit soarta s-a arătat binevoitoare cu el, căci sultana a purces îngreunată și-a adus pe lume o fată. E drept că sultanul și-ar fi dorit un fecior, dar s-a mulțumit și cu o fată, nădăjduind poate ca mai tîrziu să aibă parte și de băieți.

Așa că măritul sultan s-a aplecat cu toată duiosia asupra mlădiței împărătești, grijind să nu-i rămînă dorință neîmplinită, să nu-i lipsească nimic, să crească sănătoasă și să primească aleasă învățătură. Odată cu copila creșteau și dragostea sultanului pentru ea, dar și temerile că vreo făptură omenească sau vreun ginn i-ar putea pricinui ceva rău. Ce mai, îi era dragă ca lumina ochilor și nu se despărțea de ea nici ziua, nici noaptea. O lua cu el în toate peregrinările prin orașe și sate ori la vînătoare în deșert. Ba ca s-o știe la adăpost de orice primejdie, pusese să se meșteșugească un sunduc fără pereche din cel mai trainic lemn care se putea afla, ferecat cu aur și argint și împodobit cu pietre scumpe, iar seara nu catadicsea să se întindă în pat decît după ce îl încuia cu mîna lui și punea cheia sub cap. Asta pe lîngă paza strașnică cu cei mai credincioși oșteni.

Și de ce se făcea fata mai mare, de ce o iubea sultanul și se temea pentru ea mai mult. Fata simțea, vedeți bine, cît de mult o iubea părintele ei și făcea tot ce-i sta în putință ca să-i intre în voie. Nu s-a împotrivit nici chiar atunci cînd i-a cerut să doarmă încuiată în sunduc, socotind noua ei stare ca fiind ceva firesc.

Dar iată că într-un rînd sultanul s-a hotărît să plece în hagiatic¹. S-au făcut toate pregătirile obișnuite pentru un astfel de prilej, care de multe ori nu se petrece decît o singură dată în viață, dar sultanul n-a uitat nici de data asta că odrasla lui va trebui să-l urmeze nedespărțită, așa încît caravana nu s-a așternut la drum decît după ce a fost pregătit un cort deosebit pentru prințesă. Și la fiecare popas, cortul ei se ridica lingă cel al sultanului și era strașnic păzit de străji anume alese și rînduite, care răs-pundeau cu viața pentru apărarea prințesei.

Intr-o seară sultanul a ales loc de mas peste noapte, pentru el și pentru alaiul lui, în preajma unui izvor. Cînd a început să se lase întunericul, a poruncit să se facă toate pregătirile pentru culcare, a încuiat-o pe prințesă cu mina lui în obișnuitul sunduc și a ascuns cheia cu grijă sub pernă. A mai cercetat pentru ultima oară străjile pentru a se încredința că totul este potrivit așa cum trebuie și pe urmă s-a întins în cortul lui împăcat.

Dar un fur dintr-aceia care cunosc toate tainele și ascunzișurile deșertului tot urmărea de cîteva zile alaiul, pîndind o clipă de neatenție a străjilor ca să se furișeze în cort și să prade tezaurul pe care-și închipuia că trebuie să-l poarte sultanul după el în sunducul acela atît de mare. Nădăjduia să se căpătuiască în felul ăsta pentru tot restul zilelor și să scape de primejdiile care-l amenințau la fiecare pas.

¹ Hagiaticul (*hadjaj*) adică pelerinajul la locurile musulmane sacre, este socotit a cincilea „stîlp“ (*ruk'n*) al religiei islamice, după mărturisirea credinței (*șahada*), îndeplinirea celor cinci rugăciuni rituale (*salat*) zilnice, respectarea postului (*sawm*) de treizeci de zile din luna ramadan și împărțirea pomenii prescrise (*zakat*). Spre deosebire de acestea patru care sînt obligatorii pelerinajul este facultativ — credincioșii musulmani care au posibilitățile materiale necesare acestui scop pot să viziteze templul Ka'ba de la Makka și celelalte locuri sfinte din împrejurimi, cel puțin o dată în viață.

Cînd s-a făcut beznă, paznicii au căzut unul după altul toropiți de osteneala drumului, adormind buștean. Furul, care tot timpul stătuse la pîndă, atît a așteptat. S-a apropiat tiptil și s-a furișat în cortul prințesei, dar spre marea lui mirare, n-a găsit altceva în afara unducului. A rămas cîteva clipe în cumpănă și pe urmă a pornit să cotrobăiască prin toate ungherele, căci băgase de seamă cît de mult se interesa sultanul de cortul acela. A vrut apoi să spargă unducul, dar s-a răzgîndit, de teamă că zgomotul va trezi straja. Și ce și-a zis atunci ? „Cel mai nimerit ar fi să iau unducul în spinare, așa zăvorît cum se află, și să plec cu el cît mai departe de sălașul sultanului“. Nu mai avea nici cea mai mică îndoială că a pus mîna pe o pradă bogată. Altfel ce rost ar fi avut o pază atît de strașnică ?

Așa că a înșfăcat unducul, l-a aburcat în spinare, s-a strecurat afară din cort la fel de grijuliu cum intrase și nu s-a mai oprit pînă la o stîncărie — nu departe de izvor — unde cunoștea o peșteră bine tăinuîtă. Abia cînd s-a știut la adăpost, a coborît unducul din spinare, a făcut ce-a făcut și l-a deschis. A ridicat ușurel capacul, dar nici vorbă de bani, de aur, argint sau pietre prețioase ! Tare descumpănit a rămas cînd a văzut că, în loc de toate astea, din unduc s-a ridicat un boboc de fată care tremura de spaimă.

— Nu trebuie să-ți fie frică ! Încearcă flăcăul s-o liniștească.

Dar cum să nu-i fie teamă bieteii fete, cînd și-a dat seama ce năpastă s-a abătut asupra ei ? Furul a rămas și el nedumerit, căci nu-i era ușor să hotărască ce-ar fi mai bine de făcut. Visase să pună mîna pe o comoară de aur și nestemate, și iată peste ce pacoste-a dat. Dar dacă ăsta i-a fost norocul, nu mai avea de ales. Acum ce să facă el cu fata ? S-o omoare ca să scape de ea ? S-o lase să rătăcească prin deșert, pînă o s-o mănînce vreo dihanie

sau o să se stingă de foame și de sete ? S-o ducă înapoi de unde o luase ? În mare încurcătură se mai afla !

Cum să te chinui și să trudești atîta și pînă la urmă să nu te-alegi cu nimic ? și-a zis în sinea lui, simțînd că i se tulbură mintea de frumusețea fetei. Biata captivă a început și ea să înțeleagă din privirile lui cam ce-i trece prin cap, așa că atunci cînd a dat să se apropie de ea, fata s-a tras înapoi, hotărîtă să se apere cu orice chip. Dar tocmai cînd flăcăul se pregătea să mai facă un pas spre ea, dintr-una din fundăturile peșterii s-a ivit un leu-paraleu și-a înaintat spre ei amenințător.

Fata a înlemnit, dar flăcăul nu și-a pierdut nici o clipă cumpătul. A tras sabia și s-a proptit în fața leului care și-a arătat colții și s-a dezlănțuit într-un urlet repetat de toate galeriile și cotloanele grotei. Fiara stătea gata să se năpustească asupra lor, dar tînărul nici vorbă să dea înapoi. Dimpotrivă, a pornit în întîmpinarea ei cu pași cumpăniți, fără să se repeadă nesocotit și fără să dea vreun semn de teamă. Cînd leul a încercat să-și adune labele din față pentru a face un salt, tînărul l-a oprit cu virful săbiei. Pe urmă a ridicat-o în văzduh și l-a pălit fulgerător, despicîndu-i capul de trup. Leul a căzut la pămînt nemișcat, iar el și-a șters sabia de sînge trecînd-o prin blana lui de cîteva ori și pe urmă a virît-o nepăsător în teacă, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic și nu s-ar fi înfruntat o clipă mai devreme cu o fiară furioasă. Dar ce spun fiară ? Căci nu era o dihanie oarecare, ci un leu-paraleu, regele tuturor viețuitoarelor deșertului.

Tînărul s-a întors din nou la fata care tremura ca varga, dînd s-o prindă de mînă nerăbdător. Ca și mai înainte, ea s-a ferit, și ca prin minune tocmai atunci s-a ivit dintre stînci, pornind cu pași siguri spre ei un tigru. Flăcăul a tras sabia și-a ieșit în întîmpinarea lui, oprindu-se față în față cu fiara, cam la jumătatea drumului. Au trecut cîteva clipe de încordare, în care cei doi s-au mă-

surat, căutînd parcă să-și afle unul altuia puterea și punctul slab, unde ar putea să atace.

Dihania a simțit că lupta nu va fi ușoară și a pornit să-i dea tîrcoale, pregătindu-se pentru un salt fulgerător. Dar și flăcăul înțelesese ce-l așteaptă, așa că o urmărea cu încordare, și cînd fiara a sărit să-și înfigă ghearele și colții, el s-a tras cițiva pași înapoi. Cînd tigrul a căzut în gol, flăcăul l-a împuns, făcîndu-l să se clatine. În clipa aceea a și ridicat sabia și a izbit în plin. Lighioana s-a prăbușit la pămînt, scoțînd un urlat înspăimîntător. Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, tînărul a șters urmele de sînge pe blana tigrului și și-a vîrît sabia în teacă.

Fata a rămas uluită de curajul flăcăului, de iscusința și stăpînirea lui, dar cînd acesta a vrut să se apropie iarăși de ea, făcîndu-i ochi dulci, s-a tras înapoi fără șovăire.

Tocmai cînd se gîndea că a fost prea îngăduitor cu mofturile fetei, iată că dintre stînci se arată altă jivină. De data asta era o coșcogeamite namila de lup. A pornit spre ei cu pas domol și cu ochii arzînd. Flăcăul însă nu s-a speriat de fel; s-a îndreptat de spate, a scos sabia și l-a întîmpinat pe noul musafir cam la jumătatea drumului. Cînd s-au apropiat îndeajuns, s-au oprit cercetîndu-se unul pe altul, parcă dorind să vadă cît sînt de pregătiți pentru luptă și ce cale să aleagă fiecare.

Lupul și-a arătat colții, pregătindu-se să se năpus-tească. Tînărul a rămas neclintit în fața lui, așteptîndu-l să atace. Jivina s-a repezit ca turbată, dar el a oprit-o în loc cu vîrfurile săbiei, apoi a ridicat spada și-a lovit cu sete, făcîndu-i de petrecanie. Lupul a căzut și el cu capul despicat, lîngă leu și tigrul. Și cu aceeași nepăsare ca și înainte, viteazul și-a șters sabia pe blana jivinei și-a pus-o la loc în teacă.

S-a întors apoi spre fată cu pași rari, chibzuind înde-lung. Se vede treaba că la mijloc e o minune cerească, își zice el. Poate că e mai bine să fiu grijuliu, cu această

odraslă de sultan... La urma urmei, nu-i nici o pagubă !... Allah o să mă răsplătească altă dată pentru ce-am pierdut acum... Și pe neașteptate i se năzare să ducă fata înapoi de unde o răpise.

Zis și făcut. O așază frumos în sunduc, de unde-o luase, zăvorăște din nou lada, o aburcă voinicește în spinare și pornește cu ea spre sălașul sultanului. Când se apropie de tabără, se strecoară tiptil să nu trezească străjile și intră cu fereală în cortul cu pricina. Și dacă a ajuns acolo, a lăsat sunducul în mijlocul lui și-a ieșit de-andărătelea fără să se aleagă cu nici un câștig din isprava asta atît de primejdioasă. Âstimp, și sultan, și străji, și ecpaiele dormiseră buștean după osteneala din timpul zilei.

Dis-de-dimineată, sultanul a alergat de îndată ce s-a trezit la cortul copilei și-a descuiat degrabă sunducul. N-avea el de unde ști ce se petrecuse în puterea nopții. Și-așa, alaiul a mers mai departe, drumul și hagianicul s-au isprăvit fără peripeții și iată-i ajunși cu bine la palatul de unde plecaseră.

A mai trecut ceva vreme și cum prințesei îi cam sosise vremea măritișului, unul din verii ei s-a și înfățișat dinaintea sultanului, s-a închinat adînc și a cerut mîna fetei, cu cele mai meșteșugite vorbe. Preamăritul sultan s-a învoit și-a poruncit să se dureze pentru cei doi miri un palat pe potrivă unui vlăstar împăretesc. Când palatul a fost gata, au început pregătirile de nuntă și curînd după aceea mireasa a fost condusă cu mare alai la viitorul ei soț.

În noaptea nunții, tînărul s-a întîlnit față în față cu aleasa lui pentru prima oară, căci așa era datina. Sultanul nu catadicsise să ceară și părerea fetei sale cînd a ales mirele, dar chiar dac-ar fi cerut-o, probabil că prințesa nu i-ar fi ieșit din voie. Așadar, în noaptea nunții a intrat în iatacul ei un tînăr chipeș, cu mișcări tihnite, care știa să cîntărească totul : fiecare cuvînt, fiecare privire, fiecare gest. Ce să mai lungim vorba ? Era un tînăr grațios, cu purtări alese și atent din cale-afară. S-a apropiat de

mireasă cu neîntrecută delicatețe și i-a grăit cu vorbe gingașe și alese, dar tocmai cînd a prins-o de mîină și a sărutat-o, de undeva a sărit o pisică și a doborât un vas. Zgomotul pricinuit a risipit pe dată tihna în care pluteau. Tînărul a sărit în picioare tulburat și speriat și-a prins să cerceteze cu luare aminte locul de unde venise zgomotul.

Cînd, în cele din urmă, și-a dat seama de ce se în-tîmplase, s-a lăsat oftînd pe pat, trăgîndu-și sufletul, cu inima ticăind și chipul palid. Din cauza spaimei îi pierise orice urmă de sînge din obraji.

Cum, necum, în clipa aceea fata și-a adus aminte de furul care o răpise în deșert și înfruntase primejdii uriașe cu atîta sînge rece, fără să-și piardă deloc cumpătul. Și-a lăsat gîndurile slobode și s-a trezit punînd în balanță pe cei doi tineri. Oricît a încercat să se stăpînească, tot i s-a ivit un surîs straniu în colțul buzelor. Și-a fost de-ajuns ! Tînărul mire a socotit că fata își rîde de el și și-a pierdut pe loc răbdarea. S-a ridicat, s-a fîstîcit și neștiind ce să spună și ce să facă, s-a îmbrăcat și-a leșit valvirtej, fără să se mai uite înapoi.

A rămas peste noapte singur într-o încăpere, clocotînd de furie, iar a doua zi dimineata s-a înfățișat dinaintea sultanului, a făcut temenele pînă la podea și-a cerut îngăduința să rămînă între patru ochi cu mîria sa pentru a-i mărturisi totul.

Sultanul s-a ridicat de îndată, l-a luat pe nepotul său de mîină și s-a retras cu el într-o sală alăturată, închizînd ușa în urma lor. Și ce-i fu dat să audă ? !

— Mărite sultan, vă cer îngăduința să mă ascultați, pentru că am a mă plînge de purtarea alesei inimii mele, începe tînărul. Chiar în noaptea nunții a fost atît de necuviincioasă, încît m-am văzut nevoit să părăsesc camera și să petrec singur și umilit restul nopții.

— Am s-o pedepsesc ca să-i fie învățare de mîinte și să știe a-ți prețui meritele și virtuțile, încearcă sultanul să-l liniștească, neînțelegînd prea bine despre ce e vorba.

Ba chiar am s-o silesc să-ți ceară iertare și să făgăduiască în fața mea să nu se mai întoarcă vreodată la purtarea asta care nu-i face cinste, îl mai încredințează sultanul.

Sufletul tânărului s-a mai alinat la auzul vorbelor ce-i mîngîiaseră trufia. Era încredințat că sultanul o va muștra strașnic pentru că îndrăznise să fie necuviincioasă cu soțul ei și încă tocmai în noaptea nunții.

Măria sa a alergat fără zăbavă în pavilionul femeilor, a rămas singur într-o încăpere și a poruncit să se înfățișeze numaidecît tînăra prințesă.

Fata a presimțit că se va dezlănțui o furtună, dar mîndră foc, a venit pregătită și hotărîtă să țină piept oricui, deși cunoștea prea bine cu cine se înfruntă : el un atotputernic, obișnuit numai să poruncească și să fie ascultat și ea o copilă neputincioasă, pe care obiceiurile și rînduielele moștenite din străbuni o obligau să dea ascultare și să se supună cu umilință.

Cînd a intrat, fata l-a găsit pe tatăl ei clocotind de mînie. S-a înclinat temătoare și sfioasă, ca omul slab, care n-are altă armă în afara îmbunării și vorbelor dulci.

— Cum de-ai putut să fii necuviincioasă cu soțul tău tocmai în noaptea nunții ? tună cu mînie sultanul, poruncindu-i din ochi să se așeze pe jilțul din fața lui. E cu putință ca fiica sultanului să-și rîdă tocmai de vărul ei ? Și-apoi nu uita că buna cuviință nu îngăduie să-ți bați joc de nimeni ! Ce purtare este asta, fiica mea ? Să știi că nu face nimănui cinste ! Ba dimpotrivă, e numai dovada nechibzuinței și lipsei de minte. Din pricina purtării tale ne aflăm cu toții într-o încurcătură din care nu mai știm cum să ieșim !

— Tată dragă, dumneata mă judeci, pornind numai de la ce ți-a spus vărul meu. Dacă vrei să fii drept și nepărtinitor, atunci se cuvine să m-ascuți și pe mine, îl ia fata pe ocolite, încercînd să-i mai domolească mînia.

— Te ascult ! o îndeamnă sultanul să-și spună păsul. Istorisește-mi de-a fir-a-păr ce s-a întâmplat ca să pricep și eu de unde atîta supărare !

— Cu dragă inimă, dar mai înainte de-a începe povestea, i-aș cere măritului sultan un hatîr — să se lege că nu se va pripa să mă judece și că va încerca să se călăuzească după mintea sa luminată și după inima sa bună.

— Prea bine ! Îți făgăduiesc că așa voi face ! se învoiește sultanul nerăbdător să afle pricina.

— Dragă tată, fără îndoială că măriia ta își amintește de anul în care am mers în hagiatic... începe fata să-și descarce sufletul.

— De bună seamă ! De bună seamă ! întărește sultanul.

— Ei bine, atunci am poposit într-o noapte, în drumul nostru, lîngă un izvor... Înainte de culcare m-am așezat în unduc, l-am încuiat și-am pus cheia sub perna mării tale, ca de obicei.

— Întocmai, întocmai ! Mi-aduc bine aminte ! întărește iarăși sultanul, furat și el de firul amintirilor.

— Peste noapte, urmează fata pe nerăsuflăte, mă trezesc că unducul e urnit și mutat dintr-un loc într-altul. Mi-am închipuit că slujitorii fac ordine în cort și nimic mai mult, dar după mai multe hurducăneli și opinteli, m-am trezit că cineva descuie unducul. Am înțeles imediat că este ceva necurat la mijloc, dar mi-am zis apoi că nimeni altul decît măriia ta nu are cheia unducului. Cine altcineva să cuteze a deschide unducul ferecat de preaslăvitul sultan ? Dar m-am trezit față în față cu un fur beduin. A răpit unducul și s-a oprit cu el într-o peșteră. Din locul unde ne oprisem deslușeam anevoie prin întuneric niște stîncării, o vale îngustă și adîncă, iar în zare nesfîrșirea deșertului. Am simțit cum mă năpădește spaima. Mi-am zis că trebuie să mă lupt și mă apăr cu unghiile și cu dinții, chiar dac-ar trebui s-o fac cu prețul

vieții. La ce bun să mai trăiască fiica unui sultan, dacă ar fi fost necinstită de un fur al deșertului ! A încercat să se apropie de mine, dar eu l-am împins din răsuputeri. Era, de bună seamă, vinjos și puternic și nu știu cum i-aș fi ținut piept, dacă nu-mi venea Allah în ajutor. Ne-am trezit din senin cu un leu-paraleu, ivindu-se din stîncărie și îndreptîndu-se spre noi. Dacă l-a văzut, beduinul a tras sabia și-a plecat în întîmpinarea lui. Leul a sărit la atac, dar tînărul beduin l-a împuns cu vîrfurile sabiei și tocmai cînd dihania se pregătea să facă un salt asupra lui, a ridicat sabia, cît ai clipi, și l-a pălit cu toată forța. Leul a căzut la pămînt mort. Flăcăul și-a șters sabia pe blana lui și-a vîrît-o la loc în teacă. Apoi, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, uitînd de tot de regele fiarelor pe care-l răpusese cu o clipă mai înainte, s-a apropiat din nou de mine, făcîndu-mi ochi dulci. Am încercat din nou să mă apăr cum puteam, dar tocmai cînd a dat să mă prindă de mîină, s-a ivit dintr-o văgăună un tigrul fioros, pășind amenințător spre noi. Fără să stea o clipă în cumpană, flăcăul a tras sabia din teacă și-a pornit în întîmpinarea fiarei. Tigrul a sărit spre el, dar beduinul l-a oprit cu vîrtul sabiei, pe urmă a ridicat-o în aer și l-a izbit ca fulgerul, despicîndu-i țeasta în două. Fiara și-a dat duhul cu un răcnet cumplit, iar beduinul și-a șters sabia de blana ei și-a băgat-o la loc în teacă. Toate se petreceau atît de repede, încît nu știam dacă visez sau este aievea. Cînd s-a apropiat din nou de mine, m-am împotrivit cu aceeași îndîrjire, nădăjduind ca Allah să-mi vină iarăși în ajutor și să mă apere de primejdia în care mă aflu. Și iată că tocmai cînd mă rugam mai fierbinte, de unde nu știu, s-a năpustit spre noi o ditamai dihania de lup. Flăcăul a sărit în picioare degrabă, a scos sabia, cît ai clipi, și s-a repezit în fața jivinei, oprind-o cu vîrfurile sabiei în loc. Pe urmă a izbit cu sete și fiara a căzut la pămînt alături de celelalte două leșuri. Pînă să mă dezmeticesc, mă trezesc din nou cu tînărul cel viteaz lîngă

mine. Pe chipul lui se citea nedumerire și căință, dar nici urmă de teamă sau de oboseală. M-a poftit cuviincios să mă așez în sunduc, l-a ferecat cu grijă, l-a ridicat dintr-un salt pe umeri și m-a purtat înapoi în cortul meu, fără să-l simtă nici una din străji, care, vezi Doamne, ne păzeau și pe mine și pe măriia ta, sforăind de tremura pământului sub ele. Și-acum, dragă tată, te rog să mă ascuți cu luare aminte și să judeci cu dreptate... După ce vărul meu, pe care mi l-ai ales de soț, a intrat în camera mea, s-a întâmplat să sară o pisică, să doboare un vas și să-l spargă. La auzul zgomotului, mirele meu s-a pierdut cu firea. Și ce mi-a fost dat să văd ? Mi-e și rușine să-ți spun cît de neîndemînat și bicisnic s-a dovedit ! Gîfîia de ziceai că purtase în spate pietre de moară, iar inima i se zbătea să-î sară din piept și chipul îi era galben ca ceara. Dar ce s-o mai lungesc ? Ajunsese într-un hal de plîns pentru un lucru de nimic. Ți se făcea milă să te uiți la ditamai voinicul, moale ca o zdreanță ! Nici eu nu știu cum, dar în clipa aceea mi s-a luminat în minte chipul viteazului beduin din deșert. Și fără să-mi dau seama, i-am pus pe amîndoi în balanță. Nu m-am putut stăpîni și-am dat a rîde cu părere de rău. Asta-i tot ce s-a întîmplat, măriia ta ! Mărturisesc că n-am vrut să-mi bat joc de vărul meu, ba chiar am încercat să-mi ascund zîmbetul, dar se vede, preamăritul meu tată, că n-am reușit. Parcă un ginn poznaș se străduia să-mi scoată înainte osebirea între bicisnicia vărului meu și forța curajului acelui viteaz al deșertului. Așa s-au petrecut lucrurile, mărite sultan ! Dacă am greșit, sînt gata să-mi primesc pedeapsa, iar dacă luminăția ta îmi va putea ierta cele ce-am făcut, cu multă recunoștință și nădejde mă voi pleca în fața judecății măriei tale. Nădăjduiesc că părintele meu nu va fi aspru cu mine și îngăduitor cu vărul meu, care se pricepe să facă din țințar armăsar, și nu recunoaște că m-a umilit părăsindu-mă în noaptea

nunții, numai și numai pentru că trufia lui n-are margini.

S-a mirat nespus sultanul, ascultînd toată tărășenia, și-a rămas pe gînduri. Mînia i se topise cu totul, auzind lucruri atît de ciudate, care se întîmplaseră în preajma lui și de care nu știa nimic, deși credea că nu se mișcă nici un fir de iarbă în împărăție fără știrea sa.

— Fiica mea, tu ai întru totul dreptate, își dă sultanul cu părerea, după ce chibzuiește o vreme. Nevolnicia lui nu poate stîrni decît risul. Și-acum spune-mi lămurit : tu ce vrei, fata mea ? Îl mai vrei de soț pe vărul tău sau te poartă gîndul la beduinul cel viteaz ? !

— Eu nu îndrăznesc să hotărăsc într-o chestiune ca asta, se codește prințesa. Doar măritul sultan are cădere să aleagă, să poruncească sau să oprească. Eu știu însă una și bună : bărbatul trebuie să fie bărbat ! Să știe să țină piept vieții. Cel care nu știe asta, o fi el bărbat, dar fără bărbăție ! O femeie, mărite sultan, nu ține la nimic mai mult pe lume decît la bărbăție. După aceea vin la rînd și celelalte virtuți, dar de unele dintre ele, drept să spun, te mai poți și lipsi...

— Împărtășesc tot ce spui, fata mea ! încuviințează sultanul. Am înțeles tilcul vorbelor tale ! O să-l iei de bărbat pe viteazul beduin, dacă asta îți este soarta !

— Dar cum o să-l găsim și cum o să-l recunoaștem, mărite sultan ? întrebă prințesa, după ce șovăi o vreme.

— Am eu o iscusință neîntrecută, care n-a dat greș niciodată cînd a fost vorba să-i gălesc și să-i recunosc pe bărbații destoinici, o liniști sultanul. În scurtă vreme o să-l vedem aici la palat !

Și chiar a doua zi sultanul a trimis crainici în olatul unde trăia beduinul care-i răpise cîndva fiica, poruncindu-le să dea de veste cum că sultanul a rînduit pentru o anume zi mare sărbătoare în cetatea de scaun a împărăției, la care poștește toată suflarea de pe acele meleaguri pentru alegerea unui emir ce le va fi cîrmuitor.

Crainicii trebuiau să vestească și că măritul sultan va pregăti cămile, mâncare și apă pentru tot norodul, de la plecare și pînă la întoarcere.

Și cum era vorba de petrecere și veselie, vestea a zburat parcă dusă de vînt, așa încît toți locuitorii acelor pustietăți au aflat cum nu se poate mai repede și au început pregătirile pentru a fi de față la marea sărbătoare. Ba mulți dintre ei își căutau și oameni să-i sprijine pentru a căpăta înalta dregătorie.

În ziua sorocită, beduinii din olatul cu pricina au venit cu mic cu mare în cetatea țării, unde li s-a făcut o primire sărbătorească și-au fost găzduiți în corturi uriașe, înălțate anume pentru ei.

La vremea rînduită pentru marele ospăț, toate mesele își așteptau musafirii, încărcate cu mulțime de bunătăți, nectare și fructe, căci pe lîngă alaiul de beduini fuseseră poftiți și cei mai înalți dregători, și cei mai bogați neguțatori din împărăție. Așa hotărîse și poruncise sultanul și așa se făcuse, căci măriia sa își avea socotelile lui, numai de el știute.

A mai poruncit sultanul ca la începutul drumului care ducea spre mese să pună de strajă un leu fioros. Cu cîțiva pași înainte de a trece prin fața fiarei, se desprindea o cărare tare îngustă, întortocheată și plină de hîrtoape de-ți rupeai picioarele în ele, dar care într-un tîrziu, după mult chin și după multe ocoluri, ajungea tot la mesele încărcate.

Așadar musafirii puteau să aleagă între cele două drumuri: fie că aveau curajul să înfrunte leul și să meargă pe covoarele moi așternute pînă în fața meselor, fie că n-aveau curaj și ocoleau, scilciindu-și picioarele, prin hîrtoapele atît de dese încît nu se puteau nicicum
○30li.

Au început să sosească musafirii unul după altul, dar cînd dădeau cu ochii de leul fioros se opreau întepenii, neîndrăznind să pășească mai departe, se codeau cîteva

clipe, apoi de rușine și de spaimă, încercînd să se țină cît mai departe de fiară, apucau șontic-șontic pe cărarea îngustă și întortocheată, blestemîndu-și zilele. Așa au făcut toți pînă la ultimul, căci abia într-un tîrziu cînd nu mai sperau să apară cel așteptat, s-a ivit și un flăcău chi-peș, un beduin care privea nepăsător la leul din capătul trecătorii, purtîndu-și pașii cu siguranță și cu mișcări domoale, înaintînd pe drumul larg, așternut cu covoare moi. Iar cînd a ajuns în dreptul fiarei, ce le-a fost dat să vadă ? Beduinul și-a trecut palma prin coama leului, iar animalul a căscat leneș, mișcîndu-și prietenos coada. Toate astea s-au petrecut sub ochii uluiți ai sultanului și ai prințesei, în vreme ce mesenii priveau în pămînt de rușine.

— Asta să fie beduinul cu pricina ? o iscodește sultanul în șoaptă.

— Da ! Sînt sigură ! N-am nici o îndoială ! răspunde prințesa mulțumită. Este chiar el !

Spre sfîrșitul ospățului, sultanul a trimis un slujitor să iscodească și să afle care e numele tînărului beduin, cine-i sînt părinții și din ce trib se trage. După ce viteazul i s-a destăinuit, sfetnicul trimis s-a întors la sultan și l-a vestit despre toate cîte auzise.

Atunci stăpînul a cerut să i se înfățișeze tînărul beduin și s-a așezat la taifas cu el. Și n-ar fi putut zice că voroava cu el nu i-ar fi plăcut. Către sfîrșit, sultanul întoarce firul discuției acolo unde-l interesa pe el :

— Merge vorba că unul din strămoșii tăi a fost printre vitejii care au apărut împărăția noastră în vremuri grele, la întemeierea ei, alături de străbunii mei. Aș vrea să-ți încredințez, în semn de recunoștință, emiratul olatului în care sălășluiești. Am să-i sfătuiesc pe locuitorii de pe meleagurile tale să te sprijine cu toții. Mai am a-ți împărtăși apoi și alte taine, dar toate la vremea lor. Aceasta este hotărîrea noastră, mai zise sultanul și se ridică de la masă.

Tînărul i-a mulțumit cu plecăciuni adînci, pentru mărinimia față de coborîtorii din strămoși care au pus o piatră la temelia împărăției.

Întocmai cum a grăit, așa a și făcut sultanul. Mai întii sfetnicii au îndemnat norodul să-l aleagă pe tînărul beduin și sfatul a fost primit cu bucurie. Apoi sultanul l-a blagoslovit pentru înalta dregătorie ce i-a fost încredințată. Și, astfel, viteazul nostru a ajuns pe neașteptate emir al ținutului său, dar curînd s-a dovedit a fi un cîrmuitor deostoinic și iscusit, încît a devenit cunoscut și prețuit nu numai de triburile și olaturile lui, ci și de toți sfetnicii și maimarii împărăției.

Și nu după multă vreme, sultanul i-a poruncit noului emir să i se înfățișeze și cînd s-a ivit dinaintea lui, i-a grăit astfel :

— Am aflat de dreapta ta judecată și cîrmuire și tocmai din această pricină statornicesc să-ți numești un vechil care să diriguiească treburile ținutului și să apere interesele supușilor, iară tu să te muți aici în cetatea noastră, fiindcă avem nevoie de un sfătuitor credincios și de nădejde pentru ca treburile împărăției să meargă bine.

Tînărul emir n-a avut de ales. A dat ascultare poruncii sultanului și-a lăsat un văr de-al lui să-i țină locul și să cîrmuiască cum s-o pricepe mai bine treburile ținutului, iar el s-a dus în cetatea mării sale, care l-a primit cu brațele deschise. Sultanul i-a orînduit chiar un palat cu suită, slujitori și tot ce se cuvenea pentru un mare dregător. După o vreme, s-a pomenit cu unul din cei mai apropiați sfetnici ai sultanului că vine să țină sfat cu el, și nici una-nici două aduce vorba despre fata stăpînului. Că era frumoasă ca luna plină și că era de vîrsta mărițișului, asta o știa și el, dar nu s-ar fi gîndit nici în ruptul capului că marele sfetnic o să-l îndemne s-o ceară chiar el de nevastă. N-ar fi îndrăznit niciodată ! Dar sfetnicul îi tot șoptea la ureche, încurajîndu-l, cum că măriia sa îl

prețuiește, că are încredere nemărginită în tot ce face, că cererea lui e ca și împlinită și multe altele.

— Și crezi că sultanul o să se înduplece și-o să-și dea încuviințarea ? îl mai întreabă el neîncrezător pe marele sfetnic.

— Să nu ai nici o îndoială ! Sultanul nu pierde nici un prilej să te laude și-și pune mari nădejdi în tine. Sînt sigur c-o să se învoiască să ți-o dea și pe fata lui de nevastă, încheie sfetnicul.

Emirului beduin i-a suris gîndul. Și curajos ca-n toate, și-a zis : „Trebuie să încerc, fie ce-o fi !“ Și-odată, pe cînd era doar el cu sultanul, și-a luat inima în dinți și-a grăit :

— Luminăția voastră, aș vrea să vă spun o vorbă, numai că mă tem să nu supăr pe măritul sultan cu îndrăzneala mea !

— Îți dau încuviințarea să-mi spui orice, se grăbește sultanul să-l încurajeze. Îți voi îndeplini orice dorință neîntîrziat ! Dacă este ceva spre binele împărăției, n-am să șovăi să-ți ascult și să-ți îndeplinesc gîndul, căci știi prea bine cît preț pun pe sfatul tău !

Pasămite, sultanul n-avea habar de gîndurile emirului și nici nu-i trecea prin minte ce-ar fi voit el să-i ceară !

— Mă tem, luminate stăpîne, să nu mă întrec cu gluma și să pierd încrederea binefăcătorului meu, șovăie iarăși emirul.

— După socotința mea, tu faci parte din familia cîrmuitoare, îl ajută sultanul, punîndu-l pe drumul cel bun. Nu fac nici o deosebire între tine și cei din familia mea. Deschide-ți inima, tinere, fără sfială și fii încredințat că n-am să-ți refuz nimic !

Tînărul emir, auzind acele cuvinte din gura sultanului, prinde curaj și se îmbărbătează singur : „Fie ce-o fi ! Îmi iau inima în dinți și i-o cer pe prințesă ! N-o să-mi zboare capul numai pentru atîta lucru, mai ales că nu ne aude nimeni !“

— Voi să mă apropii și mai mult de măria voastră și de aceea citez să vă cer îngăduința pentru căsătoria mea cu o fată din familia cîrmuitoare, o ia tînărul emir mai pe ocolite, încercînd să vadă mai întîi pe fața sultanului cum va primi îndrăzneala lui, căci tot mai avea o umbră de îndoială în suflet.

— Îți repet că te socotesc din familia noastră. N-ai de ce să te sfiești ! Spune-mi numai care-i fata pe care-o vrei de soție și voi consimți pe loc, îl încurajează sultanul din nou.

— Voiesc a mă încuscri chiar cu măritul sultan și îndrăznesc cu umilință să-l rog să mi-o dea pe fiica lui de soție. Iar de socotește măritul sultan îndrăzneala mea prea mare, îl rog să mă ierte, ca și cînd n-ar fi auzit nimic.

Emirul a spus totul pe nerăsuflăte, așteptînd cu inima cît un purice sentința sultanului. Dar. ce bucurie ! Nu știa dacă ce aude este răspunsul unui muritor sau sînt vorbe pogorîte din cer.

— Ce-am zis, e bun zis ! răspunde măria sa, rîzînd vesel și ușurat. Eu am încuviințat, tinere emir, dar mai rămîne să se învoiască și prințesa. Am să-i dau de știre și-o să vedem ce zice.

Tînărul emir a plecat de la palat, încredințat că fata se va învoi. Cum ar fi putut să facă altfel, de vreme ce sultanul și-a dat încuviințarea ?

Chiar a doua zi, măria sa l-a chemat la el pe viteazul beduin și i-a dat vestea că prințesa s-a învoit. Au stabilit ziua nunții și noaptea intrării la mireasă și au început de îndată pregătirile.

Și ce i-a fost dat să vadă tînărului beduin în seara nunții, cînd prințesa a fost adusă cu mare alai în palatul lui ? A recunoscut de îndată pe tînăra copilă pe care o răpise în inima deșertului cu ani în urmă și pe care o purtase nevătămată înapoi la cortul ei.

Și-au trăit cei doi soți în armonie și înțelegere ani lungi și fericiți și-au avut parte de multe bucurii, așa cum vă doresc și vouă, dragi copii, laolaltă cu urarea să creșteți mari și să fiți fericiți, încheie bunica povestea despre fata sultanului și viteazul beduin.

VINĂTORUL ȘI VRĂJITOAREA CU PĂLĂRIE DE PENE

A fost odată ca niciodată și n-a fost nimeni în afară de Allah. Trăia odată, demult, la o margine a deșertului un om care nu făcea nimic altceva, cît era ziulica de mare, decît să umble haihui, doar-doar o să vîneze ceva. Pleca dis-de-diminează, colinda prin toate vîgăunile deșertului, cutreiera prin văi și prin munți în căutarea vînatului. Nu era doar o plăcere, ci din asta și trăia. Erau zile cînd se întorcea cu tolba plină, altele cînd se întorcea cu ea goală și altele cînd vîna numai atît cît să ajungă de mîncare pentru el și pentru mama lui. Nu avea decît un arc cu săgeți ascuțite bine la capăt, dar cînd ochea, doar rareori se întîmpla să dea greș. Cum zice o vorbă de-a noastră, nu țintea decît în carne. El era întotdeauna mulțumit, oricum trecea ziua ; nu bombănea supărat cînd nu prindea mai nimic, dar nu era nici risipitor și nechibzuit cînd îi surîdea norocul și vîna mai mult decît îi trebuia, ci punea carnea care-i prisosea la uscat și-o păstra pentru ziua de mîine, la gîndul că s-ar putea să n-aibă parte de nimic.

Cum prin preajma cătunului în care sălășluia el, hă-lăduiau mai ales iepuri și gazele, cam ăsta era vînatul lui obișnuit. Dar, într-o bună zi, a bătut toate cărările deșertului, și-n lung și-n lat, fără să se aleagă cu nimic. Tare mîhnit a mai fost în ziua aceea. I-au trecut fel de

fel de gînduri prin cap, căci nu ştia nici el de ce, dar vedea un semn rău în ghinionul lui.

Cam pe la vremea chindiei, s-a trezit la marginea unui iaz limpede, pe unde mai trecuse şi în alte rînduri. Era ascuns printre stînci, la piciorul unui munte prin care nu mai putea răzbi apa. Se vede treaba că era destul de adînc, de vreme ce nu ajungea să sece nici iarna, nici vara. Dar cu toate că iazul avea apă din belşug, şi pe deasupra şi limpede, nu venea nimeni să bea din ea şi nici să-şi adape vitele acolo, căci era atît de bine ascuns încît nu putea fi descoperit prea uşor. Aşa se face că, mai ales la vremea chindiei, gazele veneau la iazul ăsta în cîrduri să-şi potolească setea. Vînătorul nostru a cercetat cu ochii în toate părţile, dar n-a zărit nimic. „Oricum, şi-a zis el, n-ar strica să stau puţin la pîndă. Cine ştie? S-ar putea să se ivească ceva“. Aşa că s-a pitit într-o mică grotă din vecinătatea iazului, cu gîndul să pîndească vînatul şi să-şi mai tragă niţeluş sufletul. Îşi alesese în aşa fel ascunzătoarea încît vedea tot ce se petrece prin preajmă, fără să-l poată zări vreo vietate.

Şi-a stat el aşa tupilat, şi-a adăstat, şi-a tot adăstat, iscodind cu privirile pîn' ce-a simţit că începe să i se strecoare deznădejdea în suflet. Dar tocmai cînd dădea să aţipească, ce-i văd ochii! Se ivesc ca din senin trei porumbiţe albe, fac cîteva rotocoale pe deasupra iazului şi pe urmă se lasă lin în jos. Mubarak — căci mi-am adus aminte cum îl chema pe vînătorul nostru — şi-a ţinut răsufllarea şi-a rămas nemişcat, mai-mai să se facă una cu stana de piatră. Cele trei porumbiţe au tot coborît şi în cele din urmă au poposit pe o stîncă din marginea apei. Au căutat în toate părţile cu ochii şi-au ascultat cu luare-aminte ca să se încredinţeze că nu se află prim-prejur nici om, nici vreo fiinţă necuvîntătoare.

Mubarak îşi luă arcul cu grijă şi se apucă să-l încordeze, dar tocmai cînd era gata să slobozească săgeata, se pomeneşte că cele trei porumbiţe se preschimbă în trei

fete frumoase, într-atît de frumoase că la ele te puteai uita, dar la soare ba. Și-aveau cele trei fete mișcări gingașe și trupuri mlădioase, cum numai frumoasele din povești pot avea. La vederea lor, Mubarak a simțit că-l străbate un fior și i se tulbură mintea. A lăsat arcul la o parte și-a rămas încremenit, nevenindu-i să-și creadă ochilor. Și pe neașteptate l-a străfulgerat un gînd ciudat — s-a simțit ispitit să încerce să pună mîna pe una din ele.

Cele trei fete au schimbat în șoaptă cîteva vorbe nedeslușite și pe urmă le-a văzut dezbrăcîndu-se și punîndu-și veșmintele, fiecare separat, în scobitura unei stînci de lîngă ele. Apoi și-au scos și pălăriile cu pene de pe cap și le-au așezat la îndemîină, deasupra veșmintelor. Mubarak a băgat de seamă că se purtau cu mare grijă cu pălăriile lor din pene, căci le așezaseră în așa fel încît să le poată lua grabnic la nevoie.

Privi cu nesaț la cele trei fete, rămase acum goale, așa cum veniseră pe lume, dar mai ales una dintre ele fi atrase cu deosebire luarea aminte. Urmări cu atenția încordată unde-și aranjează ea straiiele și pălăria. Între timp, cele trei fete frumoase mai aruncară o privire peste veșminte și pe urmă alunecară încet pe o stîncă lucioasă, pînă ce ajunseră la marginea lacului. Prima s-a aruncat în apă fără să stea pe gînduri. S-a scufundat în adînc, dar curînd după aceea a ieșit la suprafață și-a pornit să plutească, aci cu fața în sus, aci cu fața în jos. Au urmat-o și celelalte două surate fără zăbavă și pe urmă au pornit tustrele să se zbenguie pe fața apei, fără să le pese că timpul trece. Mubarak se topea privind la ele și-ar mai fi rămas cu ochii zgîiți mult și bine, numai că în mintea lui încolțise un gînd ce nu-i mai dădea pace. Cum să facă să pună mîna pe veșmintele celei pe care o alesese din ochi ? Și fără a mai pregeta, începu să se tîrască, cu inima cît un purice, de teamă că s-ar putea să-l simtă și să i-o ia înainte spre locul unde își ascunseseră pă-

lăriile. După multă trudă și încordare, Mubarak ajunse la locul cu pricina și înșfăcă, fără să stea pe gânduri, pălăria fetei care-i plăcuse cel mai mult. Apoi se întoarse la fel cum venise și, când ajunse la ascunzătoarea lui, ascunse pălăria într-un cotlon pe care-l astupă cu pietre grele, de teamă că ar putea fi fermecată și-ar zbura singură spre stăpîna ei. Apoi s-a ridicat în picioare cît era de lung și s-a apropiat de malul iazului ca să se poată uita în voie la joaca fetelor. Bucuria de a le privi îi era însă întunecată de teama care nu-i mai dădea pace ; cele trei frumoase nu puteau fi altceva decît trei vrăjitoare — altfel cum ar zbura ? Auzise el cîte-n lună și-n stele despre descîntece și vrăjitoare, care pot să-i orbească pe oameni și să le fure mințile, așa încît începu să i se cam taie curajul.

Numai că văpaia inimii îi dădea ghes și păcatul îl împingea spre primejdie. Dar tot el își zicea : merită să te încumeți la orice pentru o fată ca asta ! Și hotărît să înfrunte orice primejdie, continuă să se apropie de apă. Cînd au prins cele trei fete de veste că un străin privește la ele, era prea tîrziu. Oricum, au pornit să împingă apa cît le țineau puterile, au ieșit la mal și-au alergat fiecare la locul unde-și ascunsese veșmintele. Două dintre ele s-au repezit să-și pună pălăriile pe cap. Apoi și-au pus hainele, în clipa următoare au și luat chip de porumbețe și din cîteva bătaii de aripi s-au înălțat în văzduh. Cea de-a treia, însă, a rămas pe pămînt, căutînd în dreapta și-n stînga după pălăria cu pene, dar fără nici un folos. Cînd s-a trezit cu vîntătorul lîngă ea, a prins să tremure de spaimă. Nu mai avea nici o scăpare ; și n-ar fi avut nici un rost să încerce să fugă, căci el ar fi alergat oricum mai repede ca ea. Să zboare, nu mai putea fi vorba, căci toată puterea ei în pălăria cu pene stătea, după cum cred că v-ați dat seama. Așadar, n-avea de-ales ; trebuia să se lase în voia soartei.

Mubarak a prins-o ușor de mină și-a pornit cu ea spre peștera lui. Suratele ei au mai plutit o vreme în cercuri deasupra celor doi, nădăjduind ca ea să li se alăture, dar, văzînd că vînătorul a prins-o de mină, au înțeles că nu-i mai pot fi de nici un folos și că trebuie să se îndepărteze înainte de a li se întîmpla și lor cine știe ce nenorocire.

Așa a fost să fie ! și-au zis cele două porumbițe și pe urmă au pornit în zbor spornic spre țara lor de baștină, fără să știe ce se va întîmpla cu surata lor — nici dacă va scăpa cu viață sau va pieri cu zile, nici dacă va fi fericită sau nu.

Cei doi s-au așezat pe o piatră în răcoarea peșterii, iar Mubarak s-a apucat s-o iscodească, curios să afle cîte și mai cîte despre minunata făptură.

— Tu te tragi din seminția ginnilor sau din seminția omenească ?

— Și eu, și suratele mele ținem din seminția omenească... îl asigură fata și porni să-i istorisescă cum trăiesc ele într-o insulă îndepărtată și să-i descrie tărîmurile minunate din care veneau. Și într-un tîrziu i-a spus și numele ei ; frumoasa se chema Selma.

Și-au rămas ei la taifas, adăstînd căderea serii, iar cînd soarele a prins să scapete, Muarak i-a dat să încalțe sandalele lui, și-a pornit desculț alături de ea spre casa unde locuia împreună cu mama sa. Cam pe la miezul nopții au ajuns la cătunul din marginea deșertului. În casă nu se află nimeni în afară de mama vînătorului nostru care începuse să intre la griji, văzînd că întîrzie mult peste ceasul obișnuit pentru întoarcere. Se temea să nu-i fi ieșit în cale cine știe ce fiară sau să nu se fi rătăcit, alergînd pe urmele vreunei gazele.

Grija nu i s-a ostit decît în clipa în care l-a auzit pe Mubarak. Toată vremea stătuse lîngă ușă pîndind un zvon, așa încît i-a deschis, de cum a ciocănit prima oară. În sfîrșit, inima i s-a liniștit cînd a apărut feciorul, numai că de data asta nu era singur. La început nu și-a dat

seama prea lămurit cine putea fi, dar după ce-au intrat în odaie, bătrîna desluși chipul unei fete frumoase, fără pereche, ce lumina parcă toate ungherele casei.

— Cine-i fata asta ? îl întrebă destul de nedumerită, neștiind ce să creadă.

Și Mubarak s-a pornit să-i istorisescă toate peripețiile de la început pînă la sfîrșit, iar la urmă de tot i-a vestit hotărîrea lui de a merge la cadiu imediat ce se va lumina de ziuă.

— O s-o las în grija dumitale pînă mîine dimineată, încheie Mubarak, cînd alerg la cadiu să-i cer sfatul, ca să vedem cum e mai bine de făcut.

Pe urmă își ziseră că după atîta trudă s-ar cuveni să închidă și ei ochii puțin. Mubarak se retrase imediat în odăița unde dormea de obicei, iar Selma rămase cu bătrîna. Cum se trînti pe pat, adormi buștean, dar se trezi cu noaptea în cap, de griji, căci flăcăul nostru se culcase cu gîndul la cadiu. S-a dus deci să-i ceară sfatul, și deși era vorba de o întîmplare atît de ciudată, cadiul i-a dat învoirea să se însoare cu ea. Important era — după cum zicea cadiul — să vrea și fata același lucru. Mubarak s-a întors acasă într-un suflet și s-a oprit direct în fața Selmei, vorbind pe nerăsuflăte, de parcă toată viața atîrna de răspunsul fetei :

— Știi ce ? Eu aș vrea să mă însoțesc cu tine după datina lui Allah și a Profetului său... Tu ce zici ? Te învoiești ?

Rosti vorbele cu inima strînsă, de teamă că ea ar putea să-l respingă. Dar nici Mubarak nu era de ici, de colo. Era fecior chipeș și mărinos, cum rar se putea întîlni. Pe urmă, se purtase cu ea fără de păcat și dovedise că era cu adevărat un bărbat destoinic. Iar acum o cerea după rînduiala lui Allah și a Profetului său.

Fără să șovăie, fata dădu din cap aprobator. Atunci Mubarak, în al noulea cer de bucurie, o rugă pe mamă-sa s-o ajute pe viitoarea sa noră să se gătească pentru

a se înfățișa cu ea la cadiu. Și după ce-au terminat toate pregătirile s-a ivit și Mubarak cu doi martori, au luat-o și pe Selma și-au pornit ață spre cadiu. Acesta a întrebat-o pe fată, cum era obiceiul, dacă se învoiește să-și unească viața cu a lui Mubarak și fata și-a dat pe loc încuviințarea. Și astfel căsătoria celor doi a fost încheiată și după o petrecere minunată, la care au mai fost de față și câteva rubedenii, în seara aceleleași zile, Mubarak a intrat la mirea sa lui petrecut de chiote de veselie. Numai în insula Busuiocului nimeni din rudele Selmei nu știa nimic de soarta ei.

Și-a trăit Mubarak în deplină fericire și înțelegere cu soața lui, chiar dacă mai ajungeau câteodată la sfadă, căci era firesc să se mai întâmple și așa ceva, din pricina deosebirilor dintre lumea în care trăise Selma pînă atunci și lumea în care trăia acum. Numai că înțelepciunea lor a cîntărit mai greu în balanță și-au trecut de fiecare dată cu bine peste toate încercările. Fiecare făcea tot ce-i sta în puteri să se apropie de celălalt, dar mai ales Mubarak se arăta deosebit de îngăduitor și încerca cu tot dinadinsul să-i intre în voie frumoasei lui soții, s-o aline și s-o ajute să uite de înstrăinarea la care o constrînsese destinul. Și de unde avea, de unde n-avea, se silea să-i facă traiul cît mai îndestulat. Ce mai încolo-ncoace, au trăit în deplină fericire și-au avut parte numai de bucurii.

Cam la un an după căsătorie, Selma a adus pe lume un fecioraș, căruia i-au pus numele Selim. Viața lui Mubarak a devenit și mai tihnită, după ce soția i-a adus acest dar, încredințat că firele ce uneau sufletele lor vor deveni și mai trainice. Selma s-a aplecat cu toată duiosia și grija asupra odorului lor, dar fără să nesocotească nici una din îndatoririle pe care le avea față de soțul ei. Nici vorbă ! Micuțul Selim nu făcea decît să aducă mai multă lumină în casa lor și s-o facă să uite de țara ei de bașină, căreia îi ducea dorul.

A mai trecut încă un an și Selma a adus pe lume o fetiță frumoasă ca o rază ruptă din soare. I-au dat numele Selwa. Dacă la început Selma crezuse că în inima ei nu este loc pentru altă iubire decât pentru Mubarak, când a venit pe lume micul Selim a găsit loc destul în sufletul său și pentru el. Apoi iarăși a socotit că inima ei s-a umplut de prinosul iubirii pentru cei doi și că nu va mai găsi loc pentru altcineva, dar iată că atunci când a venit pe lume micuța Selwa, s-a aflat loc și pentru ea. Căci se știe prea bine că așa este orice suflet de mamă. Mubarak era acum sigur că dragostea Selmei pentru copii îi va abate orice gând de la lumea ei de odinioară și că vor trăi fericiți, unul lângă altul, pînă la capătul zilelor.

Viața curgea tihnit iar în casa pe care o umplea zarva și însuflețirea copiilor domnea iubirea și înțelegerea. Tatăl pornea ca de obicei să colinde prin inima deșertului după vînat. De multe ori aducea mici animale vii pe care le dăruia copiilor. Iar Selma îl însoțea pînă la poartă, petrecîndu-l din prag cu privirea pînă ce se pierdea în zare. Uneori făcea haz, necăjindu-l :

— Să ne aduci tot felul de vînat din deșert, numai de porumbei să nu te atingi !

Mubarak a făcut și el haz, văzînd în vorbele nevastei lui și dragoste, și gelozie.

— Nu-mi mai trebuie altă porumbiță ! i-a răspuns el hitru. Ai fost și prima și ultima porumbiță pe care am vînat-o în viața mea.

Bucuria Selmei sporea și vorbele lui Mubarak o încîntau, dar altă dată i-a mărturisit teama că s-ar putea să dea în deșert peste o porumbiță și mai frumoasă decât ea și să-i rămînă inima la vînatul cel nou, uitînd de toate jurămintele și făgăduielile făcute. Mubarak a dojenit-o și-a dezmiardat-o, mulțumindu-i lui Allah pentru cine știe a cîta oară pentru norocul pe care i l-a trimis din cer. Și asta fiindcă în inima lui Mubarak nu mai era loc

pentru nimeni altcineva. Prima porumbiță fusese cu adevărat prima și ea va rămîne pentru el și ultima.

— Trebuie să crezi în vorbele mele, porumbița mea, ti spunea el de fiecare dată. Ele sînt legămîntul meu față de tine și față de cel ce mi te-a trimis !

— Atunci du-te în paza celui preamilostiv și fii cu băgare de seamă ! Să te întorci cu bine și să nu uiți niciodată de cei ce te așteaptă acasă !

Mubarak pleca întotdeauna la drum fericit, cu gîndul la chipul luminos al Selmei, la dezmierdările și gîngășia ei.

Dar a venit o zi cînd Mubarak s-a întors din peregrinările lui fără să fi făcut nici o ispravă. Nu mai era nici un fel de vînat pentru că nu mai picase strop de ploaie, luni de zile în șir. Ierburile se uscaseră, iar pămîntul se zgîia cu niște guri hîde pînă în adîncuri. Vietățile mari și puternice plecaseră spre locuri mai îndepărtate, unde găsiseră iarbă și apă, iar cele mici, fie că fuseseră mîncate de cele puternice, fie că pieriseră de foame și de sete.

Și iată că necazul s-a abătut și peste familia lui Mubarak ; nu mai puteau trăi din vînat și el trebuia să găsească altă cale pentru a-și hrăni copiii. Nu s-a pierdut cu firea și s-a apucat să-și facă fel de fel de socoteli. După ce-a sucit-o și-a învîrtit-o pe toate părțile, a găsit cu cale că trebuie să plece în lume pentru a-și încerca norocul și imediat a început forfota pregătirilor de drum. Femeile din casă au înțeles care era greul și s-au mulțumit să-i ureze drum bun și întoarcere grabnică.

Înainte de plecare, Mubarak și-a zis că trebuie să încredințeze pălăria cu pene cuiva de nădejde. Pînă atunci o păstrase ascunsă într-un sînduc, pe care-l țînuse tot timpul zăvorît și purtase cheia cu el și ziua, și noaptea. Ce era de făcut acum ? A luat-o pe bătrîna lui mamă de o parte și i-a istorisit întreaga poveste a pălăriei cu pene.

— Dacă o să afle că pălăria se află în casă, o să se facă luntre și punte să pună mîna pe ea, pricepi ? Iar

dacă găsește pălăria, o s-o apuce și dorul de neamul și de țara ei și-o să-și ia zborul spre ea ! Pricepi, mamă ? mai spuse Mubarak îngrijorat. Tu știi prea bine că Selma e viața mea ! O să duc sunducul ăsta cu pălăria în odaia ta și-o să-ți las cheia în păstrare .Ai grijă să ții lada ascunsă și cheia sub pernă, să n-o vadă nimeni. Să nu te pască păcatul să scapi vreo vorbă în fața ei ! Cu orice te-ar îmbia Selma nu trebuie să afle nici în ruptul capului că sunducul și cheia se află în păstrarea ta !

Și cîte asigurări nu i-a dat mamă-sa și cîte jurăminte nu i-a făcut, numai că Mubarak tot se mai temea pentru pălăria cu pene, și parcă cineva-i spunea să nu aibă încredere în nici o femeie pe lumea asta.

— Tare neîncrezător și bănuielnic mai ești, fiul meu ! îl muștră bătrîna. Chiar așa toantă mă crezi ? Pricep și eu ce lucru însemnat e să păstrezi o taină ca asta... Și pe urmă știi prea bine cît de mult țin la tine ! Ești singurul meu sprijin pe lumea asta ! Du-te cu inima liniștită, băiatul meu, fără nici un grăunte de îndoială în suflet ! îl mai îmbărbătă ea. Allah să te aibă în pază și să ne vedem cu bine !

Mubarak și-a luat rămas bun de la toți ai lui, a părăsit satul cu inima strînsă și-a plecat în lumea largă în căutarea norocului. Apoi a rătăcit prin lume vreme îndelungată, să tot fi fost luni de zile, sau poate chiar ani.

Astimp, bătrîna încerca în fel și chip să aducă o rază de bucurie în inima nurorii sale, să-i aline mîhnirea și dorul din suflet. Ori de cîte ori afla de o petrecere, hop și ea cu noră-sa și oricine sta de vorbă cu Selma, era cucerit pe loc de farmecul ei. Se făcea pe dată iubită atît de cei care o cunoșteau cit și de cei care o vedeau pentru prima oară, căci avea darul vorbelor meșteșugite, ca să nu mai spunem că se pricepea de minune să cînte și să danseze. Ce mai tura-vura, se vedea cît de colo că se trage dintr-un neam nobil. Și azi- așa, mîine-așa, i s-a dus faima și la curtea sultanului din cetatea cea mare a țării.

Și tot umblînd ele încoace și-ncolo, vremea trecea parcă mai repede. Pînă ce într-un răstimp, la un ceas de taină, Selma aduce vorba, așa ca în treacăt, despre pălăria cu pene și pe urmă prinde a o iscodi pe soacră-sa ce știe despre ea. Bătrîna s-a tot codit să nu-i dea un răspuns deslușit, dar din încurcătura soacrei, Selma a priceput că pălăria se afla în păstrarea ei. Nici bătrîna nu i-a spus mai mult și nici Selma n-a mai întreat nimic. Pînă una-alta s-a mulțumit fiecare cu ce știa, dar nora a înțeles prea bine că dacă ține cu tot dinadinsul să pună mîna pe pălărie, e mai nimerit s-o lase pe bătrînă într-ale ei și s-o mai descoase și altă dată. Apoi și-a văzut de treburile casei și de copii, prefăcîndu-se c-a uitat de pălărie, ca și cînd n-ar fi interesat-o niciodată.

Trecu ce trecu și într-o bună zi se dă sfoară în țară că sultana a rînduit o mare petrecere la serai și că la ea sînt poftite toate femeile din familiile mai acătării.

Selma ajunsese destul de cunoscută, și cum toți o chemau la sărbători, s-a trezit invitată la curtea sultanei. Vezi Doamne, curiozitatea femeilor n-o scutea nici pe sultană ; tot auzind vorbindu-se de o tînără așa și pe dincolo, frumoasă și isteată, cu viers minunat și cu trup de hurie, și-a zis că trebuie s-o vadă la petrecerea din seraiul ei.

Așadar, soacră și noră se apucară să-și pregătească de zor veșminte **pe potrive** sărbătorii la care erau chemate. În seara sorocită, în **șiragul** femeilor care curgea spre seraiul sultanei, împodobite **fiecare** cu ce avea mai strălucitor, se aflau și Selma **cu soacra** ei, împodobite și ele cu ce reușiseră să găsească prin **casă**, mai mult prin îndemînarea Selmei decît prin bogăția **veșmintelor**.

Petrecerea a fost de pomină, căci **gazdele** s-au dovedit neîntrecut de generoase, iar musafirele **s-au** străduit să le răsplătească cu cele mai minunate cîntece și dansuri. Cînd a venit rîndul Selmei, s-a ridicat de la locul ei și s-a avîntat în mijlocul cercului, lăsîndu-se furată de un

dans ciudat, neasemuit de frumos, cînd unduitor, cînd învolburat, cum nu se mai văzuse în împărăția aceea, iar picioarele dansatoarei păreau să n-atingă pămîntul. Toate femeile s-au lăsat fermecate de măiestria și ciudățenia frumoasei dansatoare, aplaudînd și chiuind de bucurie și admirație. Sultana, care fusese numai ochi și urechi, s-a lăsat și ea furată de frumusețea și măiestria dansatoarei, și cînd Selma s-a oprit din vîrtejul jocului, a chemat-o la ea, a-ășezat-o alături și-a început să-i toarcă la ureche vorbe măgulitoare :

— Bag samă, frumoasa mea, că musafirele poftesc să le mai dănțuiești încă... Știu prea bine cît de ostenitor este, dar dacă ai fi atît de bună să te mai avînți într-un dans-două, ți-aș fi nespus de recunoscătoare, căci doresc să pomenească și copiii și strănepoții noștri serbările sultanei !

— Dorința sultanei este și plăcerea noastră ! a șoptit Selma înfiorată, ca și cînd tot pe la petrecerile curții ar fi umblat de cînd e lumea. Sultanei noastre se cuvine să-i aduc laude și mulțumiri pentru că ne-a cinstit, aducîndu-și aminte de noi. Sînt gata să dansez pînă în zori ca să bucur ochii și sufletul sultanei noastre, dar ca să-mi dau toată măsura, am nevoie de pălăria cu pene pe care soacra mea o ține ascunsă. Dacă sultana îmi îngăduie, am să-i cer pălăria mamei soacre în numele domniei tale și i-o vom da înapoi îndată ce se sfîrșește dansul.

— Prea bine, frumoasa mea ! se învoi sultana pe dată. Du-te și ad-o pe bătrîna la mine, și dacă e nevoie am să-i poruncesc !

Selma atît aștepta. A alergat într-un suflet la soacră-sa, i s-a plîns că sultana i-a cerut să-i arate negreșit dansul pălăriei cu pene și că acum nu mai au încotro, trebuie să i se supună.

— Dacă ai să poți dumneata s-o îndupleci, n-ar fi rău, că tare am mai ostenit de-atîta dans, încerca nora s-o amăgească.

Bătrîna nu ştia cum să iasă din încurcătură, cînd iată că se iveşte un trimis al sultanei care-şi pierduse răbdarea aşteptîndu-le. S-a codit soacra ce s-a codit, speriată de jurămintele ce le făcuse fiului său şi de gîndul că sultana s-ar putea mînia pe ea.

— Dă-mi-o mie ! îi porunci sultana. Mie mi-o dai şi de la mine o primeşti înapoi ! Nu ți-e de-ajuns cuvîntul sultanei ? Ce să mai pierdem atîta vreme pentru o pălărie cu pene ! Eu mă pun chezaşă dacă se întîmplă ceva cu pălăria şi tot eu te despăgubesc din visteria mea !

Ce era să mai zică biata bătrînă ! Te pui de-a curmezişul în faţa sultanei ? Nici vorbă ! Parcă luase foc ; n-o mai scoteai dintr-ale ei şi pace. Trebuia să-i aducă pe dată pălăria. Văzînd că treaba nu suferă amîinare, se învoi cu chiu cu vai, rugîndu-se în gînd s-o apere Allah de vreo încurcătură şi mai mare.

— Numai un bob zăbavă, înălţimea voastră, pînă ce-alerger s-o aduc... îngăimă bătrîna cu plecăciuni adînci în faţa sultanei.

Cînd a dat să plece, sultana a poruncit s-o însoţească cîţiva slujitori cu cai, ca să vie degrabă. Atunci Selma s-a strecurat neobservată şi i-a şoptit unui slujitor să-i aducă şi cei doi copii, sub motiv că şi ei s-ar pricepe să danseze la fel de bine ca şi ea.

Cît ai bate din palme, alaiul s-a întors şi pălăria a ajuns în mîna sultanei, care i-a întins-o mulţumită frumoasei dansatoare. Şi numai ce şi-a pus-o pe cap, şi Selma s-a avîntat într-un dans ameţitor ce-i vrăjea pe toţi. Zbură pe dinaintea ochilor uimiţi şi toată faţa-i era un zîmbet. Nici nu apuca să termine bine şi toţi cei de faţă cereau într-un glas să danseze iarăşi şi iarăşi.

Într-un rînd Selma s-a apropiat de bătrîna soacră şi i-a prins de mînă pe cei doi copii, ducîndu-i în mijlocul cercului. Micuţii păreau să se mişte ca fulgul în zbor şi ţineau pasul învîrtejit al dansului odată cu mama lor.

Și deodată, cum nimeni nu-și mai putea desprinde ochii de la dansatorii fermecați, au văzut-o pe frumoasa femeie luînd amîndoi copiii sub braț și ridicîndu-se în văzduh, plutind ușor sub privirile năucite ale curtenilor. Cînd a ajuns la înălțimea zidului ce da în grădina seraiului, a întors capul spre soacra ei și i-a vorbit astfel :

— De-acum eu plec în țara mea... Dacă soțiorului meu o să-i fie dor de mine, să mă caute în Insula Busuiocului ! Și mai spune-i lui Mubarak că-i sînt recunoscătoare pentru bunătatea lui. Am trăit alături zile fericite, iar el mi-a fost soț credincios, tată și mamă. Prin tot ce-a făcut pentru mine s-a dovedit a fi un bărbat de ispravă !

Apoi s-a ridicat în înaltul cerului, petrecută de ochii înmărmuriți ai celor de față, pînă ce a dispărut.

Așa întîmplare nu se mai văzuse și nimeni nu-și amintea să mai fi auzit de una ca asta. Istorioara zbură din gură în gură, făcînd înconjurul cetății, așa încît în curînd nu mai vorbea despre altceva. Toți își aflau desfătarea povestind ce le văzuseră ochii la curtea sultanei, numai bătrîna mamă a lui Mubarak se chinuia cu inima sfîșiată de gînduri negre și de remușcări. Ce-i va spune ea fiului său ? Unde sînt jurămintele și promisiunile ei ? Cum ar putea s-o ierte vreodată fiul ei pentru atîta ușurință și nechibzuință ? Nu-și mai găsea locul biata bătrînă. Umbla de colo-colo ca ieșită din minți. În cele din urmă și-a adunat gîndurile și și-a zis că numai Allah poate descurca o pricină ca asta. Oricum, trebuie să aștepte pînă ce se întoarce Mubarak și atunci o să vadă ce-i de făcut. O femeie singură, bătrînă și neputincioasă, și-a mai zis ea, nu poate face nimic !

Trecu ce trecu și iată că într-un tîrziu a sosit și Mubarak, fericit la gîndul revederii și topit de dorul celor dragi. Dar nici soția credincioasă, nici copiii drăgălași, nici mama duioasă nu i-au ieșit în întîmpinare. Cînd a deschis ușa larg — casa goală. A știut bietul om din prima clipă că trebuie să se fi întîmplat nenorocirea de

care se temuse cel mai mult. N-a mai găsit-o decît pe maică-sa, îmbătrînită și gîrbovită de necazul ce dăduse peste ea.

— Unde-i Selma, mamă dragă ? Unde-s copiii ? prinse s-o descoasă cu teamă și speranță în același timp.

— Lasă mai întîi lucrurile jos, băiatul meu, și-apoi ți-oi spune ce s-a întîmplat, încercă bătrîna să-l liniștească și să-l mai îmbuneze.

Dar neliniștea lui Mubarak crescuse și-și simți sufletul năpădit de spaimă și de tot felul de bănueli. Ce s-o fi întîmplat, oare ? Mai poate să mai repare ceva ? Care-o fi pricina ?

A lăsat toate lucrurile jos și s-a apropiat cu inima strînsă de mamă-sa, care s-a apucat să-i povestească de-a fir-a-păr, cu lacrimi șiroaie, cum reușise Selma s-o păcălească și să fugă împreună cu copiii. Pe măsură ce bătrîna povestea mai aprins și se văicărea mai tare, Mubarak se minuna, simțind că se pierde cu firea, căci nu era de crezut o asemenea întîmplare stranie. Ce să caute Selma la seraiul sultanei, și-apoi, de ce nu-l ascultase mamă-sa și vorbise despre pălăria cu pene ? se tot întreba Mubarak, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Ai lui Allah sîntem toți și în cele din urmă la el ne întoarcem... îngăimă Mubarak, cînd înțelese că bătrîna a isprăvit tot ce avea de spus. Nenorocirea de care mă temusem cel mai tare s-a întîmplat și degeaba ne mai văicărim... Mai bine să cugetăm la ce putem face ca să dregem ce-am stricat...

Beleaua era prea mare și nu se cădea să piardă timpul cu dojeni. S-a gîndit bine omul nostru și și-a zis în sinea lui că el poartă întreaga vină pentru cele întîmplate. Știa prea bine cît de slabe și curioase sînt femeile și se încumetase să încredințeze o taină mamei lui, cînd era sigur că nu-i în stare s-o păstreze. Apoi s-a lăsat purtat de gînduri la tilcul celor spuse de Selma înainte de a-i părăsi. Tot e bine, își zicea în sinea lui, dacă nu-l osîn-

disese și nu-i purta dușmănie pentru nimic. Trebuie să fie vorba de o toană a tinereții, se amăgea el. Firea-i fire, așa cum a lăsat-o Allah fiecăruia, și n-ai cum să-i schimbi pe oameni, nici să-i întorni dintr-ale lor. Orice femeie visează ca bărbatul să se zbată și să se lupte pentru ea... Pe cînd el o adusese aici în țara lui mai mult cu sila decît cu voia ei... Ce-i drept e drept, îi picase în laț cu prea multă ușurință... Acum n-avea decît să ia din nou drumul pribegiei, să se zbată, să îndure și să învingă toate piedicile pentru a ajunge la ea. Așa o să-i dovedească dragostea și curajul lui, mulțumind mîndria Selmei și a neamului ei. Așadar, la drum, căci n-ai de ales ! și-a mai zis Mubarak. Casa lui devenise o cușcă, satul îi era parcă străin și cămașa-i frigea spinarea. Tocmai în Insula Busuiocului o va găsi ! Unde s-o afla țara asta ciudată ? Lucrul sigur e că va fi cale lungă, dar nimic nu era pe lume în stare să-l abată de la hotărîrea luată. Cu gîndul la plecare adormea, cu el se trezea în zori. Se puse cu trageră de inimă să facă pregătirile de drum. Făcu rost de o cămilă vînoasă, deprinsă la drumuri lungi, își adună provizii și tocmai o slujnică să-i îngrijească casa și bătrîna mamă cît va fi el departe. De teamă că s-ar putea să lipsească cu anii sau să-și găsească sfîrșitul pe cine știe ce tărîmuri, mai lăsă ce agonisise unui negustor cunoscut să fie pentru zile negre și, la nevoie, pentru biata femeie rămasă singură.

Și-apoi se-așterne Mubarak la drum în mersul grăbit al cămilei. Merge el, merge și merge, fără să se oprească nici ziua nici noaptea, decît atît cît să-și tragă nințeluș sufletul, și el, și bietul dobitoc. Și după ce rătăcește preț de cîteva luni, întrebînd în dreapta și-n stînga de Insula Busuiocului, într-o bună zi ajunge într-un oraș taman la capătul pămîntului. În fața lui, nu mai era, cît vedeai cu ochii, decît apă și numai apă — mări și noiane făr fund. Vinde cămila și laolaltă cu ea și celelalte lucruri care nu-i mai erau de trebuință și trage la un caravanserai.

Apoi pornește să umble de colo pînă colo prin suq și să cerceteze cu atenție chipurile oamenilor. Cînd vede un neguțător de încredere, se oprește, îi dă binețe și intră în vorbă cu el.

— Eu sînt străin de meleagurile astea și-aș vrea să ajung în Insula Busuiocului, unde am un văr bun... se apucă Mubarak să-și spună păsurile. Habar n-am pe unde ar putea fi insula asta și cum aș putea ajunge la ea...

— Insula Busuiocului, fiule, e departe... Tare departe de noi... începe sfătos neguțătorul, privindu-l pe străin cu multă luare aminte. Teamă mi-e că-ți cauți singur de petrecanie, căci multe noianuri zbuciumate ne mai despart de ea... Corăbiile nu se abat decît rareori spre insula asta, din pricina primejdiilor și a furtunilor... Și mai arareori se întorc de-acolo... Dar dacă ții cu tot dinadinsul să-ți ispitești soarta într-o călătorie ca asta, n-ai decît să adăstezi pînă cînd se ivește o corabie care să pornească într-acolo, mînată de gîndul unui cîștig bun. Numai să știi că o să ai de așteptat, fiule, nu glumă, căci corăbiile astea se ivesc rar, așa la întîmplare, cînd dă Allah... Acum, ce să zic, cum ți-o fi norocul ! Și să mai știi că drumul pe mare e cu multe capcane și primejdii și-i lung tare — preț de cîteva luni. Totul ține de vînturi și de toanele lor...

— Aștept pînă cînd sosește o corabie, fie ce-o fi ! murmură Mubarak pe gînduri. Eu stau la marele caravanserai, dar o să dau în fiecare zi cîte o raită pînă aici la dumneata ca să-mi spui dacă e rost de vreo corabie spre Insula Busuiocului.

Și Mubarak trecea zi de zi prin suqul din vecinătatea portului să se intereseze de corabie și să mai stea la taifas cu neguțătorul. Pînă ce într-o dimineață, acesta îi spune că s-a ivit în sfîrșit prilejul mult așteptat.

— Corabia pornește chiar la noapte, îl vesti neguțătorul. Trebuie să te pregătești și să fii pe punte spre seară...

Alergă fără zăbavă, plăti toate datoriile la caravan-serai și se grăbi spre corabie fără să stea pe gânduri. Își lăsă bocceluța într-un colț și ceru să-l vadă pe căpitan. Acesta-i spuse ce are de plată și ce trebuie să aibă la drum. Mubarak se repezi din nou în suq, tîrgui una-două tot ce-i era de trebuință și fuga înapoi la corabia care era acum pentru el și viață, și speranță, și fericire. Se și vedea îmbrățișându-și soața și copiii, după care tînjise atîta amar de vreme. Nu-l mai despărțea de ei decît întinderea uriașă de ape, ale cărei capcane trebuia să le biruie cu ajutorul lui Allah.

Corabia a continuat să rătăcească pe marea învolburată zi și noapte, luptîndu-se cu furtuni năprasnice stîrnite din senin, aci opintindu-se să răzbească valurile ce o întreceau uneori în înălțime, aci poticnindu-se pe loc. A fost o încheștare pe viață și pe moarte, care părea să nu mai aibă sfîrșit. Toată suflarea a dat o mină de ajutor pentru salvarea corăbiei.

Cînd insula s-a zărit în depărtare, inima lui Mubarak a pornit să se zbată bîntuită de speranță și teamă. S-a trezit întrebîndu-se cum o să ajungă la ai lui și cum o să-l întîmpine. S-ar putea să fie fiica unui mare neguțător sau a unuia din oamenii de vază de pe insulă... Sau — mai știi ? — s-ar putea să fie fiica vreunui emir, ori poate chiar a sultanului din insula aceea. Cum să ajungă la ea ? Care ar fi calea cea mai potrivită ?

După încheștarea încordată, după truda și nesfîrșitele nopți neguroase, cînd moartea stătuse la pîndă, corabia trase în cele din urmă la țarm.

Mubarak coborî de pe punte, ceru găzduire la un han și porni de îndată să colinde prin cetate, în nădejdea că doar-doar va găsi un fir care să-l ducă la țintă. Umblă el ce umblă de colo-colo cîteva zile la rînd și iată că deodată pașii i se opresc la poarta unui palat mare. Întrebă în dreapta și-n stînga al cui este palatul și

lumea îi dădu a înțelege că este al unui mare neguțător, cel mai bogat din cetate. Nu știa nici el de ce și cum, dar simțea că Selma și copiii lui se aflau în spatele acelor ziduri.

Se opri într-o părere și porni să iscodească de jur împrejur, sperînd ca presimțirea să i se adeverească. Zări printr-un rost un copil jucîndu-se în grădina palatului. Aducea destul de mult cu micul Selim. S-ar putea să fie chiar el !... Dar era cam departe și nu-i putea desluși lămurit chipul. Cînd îl văzu pe băiat, inima lui Mubarak începu să-și iuțească bătăile... Iată-l, acum se întoarce cu fața spre el... Poate că se va apropia de poartă... Poate că va rosti vreo vorbă și-atunci o să i se risipească orice urmă de îndoială și temerea surdă ce i se strînsese în fundul sufletului.

În cele din urmă, copilul se apropie de poartă și Mubarak îl recunoscuse numaidecît. Era chiar Selim ! Tatăl încremeni pe loc, uitîndu-se la el. Ce să facă ? De-acum nu mai avea nici un fel de îndoieli. A mai stat acolo înțepenit o vreme, sorbindu-l din ochi și pe urmă și-a zis că e mai nimerit să se îndepărteze deocamdată de palat și să chibzuiască pe îndelete cum ar fi mai bine să-și vestească sosirea. Se întoarse la han cu sufletul astîmpărat. Îi găsise în sfîrșit ! Dar cum să le dea de veste că se află acolo ? Chibzui îndelung, sucind și învîrtind întrebarea pe toate fețele, dar nu fu chip să găsească un răspuns la frămîntarea lui.

S-a zbugiumat așa cîteva zile, simțînd sum sufletul i se perpelește de dor, arzînd între speranțe dulci și nerăbdarea amară. În cele din urmă își zise că n-ar strica să se sfătuiască și el cu cineva. Dar cu cine, căci nu cunoștea pe nimeni pe insulă în afara hangiuului la care trăsesese. Atunci se duse la hangiu și se porni să-i mărturisească necazurile, spunîndu-i toată povestea lui. La urmă de tot, îi spuse hangiuului că ar vrea ca Selma să știe că

el se află pe insulă. Era încredințat că după asta ea o să-i călăuzească pașii.

— O s-o trimit pe mama pe la stăpînii palatului, îi promite hangiuul. E destul de șireată. O să pîndească un moment prielnic și-o să-i strecoare Selmei vestea cea mare. Poate că n-ar strica să-i trimiți și inelul pe care ea-l cunoaște, fără doar și poate...

Zis și făcut ! Mama hangiuului s-a dus la palat și-a făcut întocmai cum gîndise fiul ei. Selma a aflat cu o bucurie fără margini că Mubarak nu-i părăsise. Trebuia să-l vadă fără zăbavă. Dar cum să facă ? Cui să-i spună și cu cine să se sfătuiască, dacă nu cu mama ei ? Fără să pregete, a zburat cu vestea la mamă-sa. Aceasta, la rîndul ei, fuga la bărbat, căci stăpînul palatului, neguțătorul, avea să hotărască ce-i de făcut. Au aflat și s-au bucurat cu toții. Apoi, neguțătorul, om ce le știa pe toate pe lumea asta, a trimis un sol în taină să-l întîlnească pe Mubarak. Trebuia mai întîi să-l vadă între patru ochi. Cum o să li se pară oamenilor de pe insulă, un vîntură-lume fără rost și fără căpătîi ? S-a hotărît să încerce o corabie doldora de mărfuri cu mare căutare într-o insulă vecină și să-l trimită pe Mubarak să le neguțeze. Iar de-acolo urma să se întoarcă încărcat cu daruri pentru toate rubedeniile. S-au înțeles ca înainte de plecare să repeadă un sol la palatul tatălui Selmei și să-l vestească, așa încît să audă cît mai multă lume, cum că în curînd va sosi în insulă o corabie încărcată cu mărfuri scumpe și lucruri de preț iar stăpînul corăbiei, un mare neguțător și navigator, va fi oaspetele palatului și al părinților Selmei. Tatăl fetei a și dat de veste în toate direcțiile că pregătește mare ospăț în cinstea unui vestit neguțător care va sosi în curînd, venind din alte insule, cu o corabie încărcată cu bogății, și că-i invită pe toți prietenii să fie prezenți.

— Sînt sigur, spunea el fiecăruia pe rînd, că vom avea cu toții numai foloase de pe urma lui, iar negoțul o să meargă strașnic.

Și-apoi lucrurile s-au petrecut așa după cum au fost tocmite. Toți negustorii cetății i-au ieșit în întîmpinare să-i ureze bun venit. La vremea sorocită, corabia lui Mubarak a sosit în port, și-a găsit acolo în așteptarea lui toți oamenii de vază din Insula Busuiocului. În fruntea tuturor se afla, firește, tatăl Selmei, care l-a poftit la palatul său ca oaspete de onoare.

— Chiar în seara asta, încheie neguțătorul cel bogat cu mîndrie, am rînduit un ospăț pe măsura musafirului nostru, la care sînteți poftiți cu toții...

Mubarak a încercat doar o părere să se codească, apoi s-a învoit cu mulțumiri și plecăciuni, așa cum o cerea obiceiul.

Și-a fost un ospăț cum numai pe la curțile împărătești s-a mai pomenit cîndva. Dar ce s-o mai lungim ; după aceea toți negustorii și dregătorii s-au întrecut să rînduiască ospete și petreceri, fiecare din ei dorind să se ducă pomina despre generozitatea lui. Pînă și copiii ascultau de la o vreme povești despre ele, căci făcuseră de mai multe ori înconjurul insulei.

Trecu ce trecu și Mubarak se înfățișă, după înțelegere, și o ceru pe Selma, așa cum era datina. Marele cadiu fu chemat degrabă și se încheie un nou legămînt ; nici nu se putea altfel, căci toți ochii locuitorilor insulei erau ațintiți asupra lor. Apoi a avut lumea de petrecut, nu glumă ! S-a întins masă mare, căci părinții Selmei nu erau fitecine, iar mirele trecea drept mare neguțător — om cu fală și cu dare de mînă.

Și-a trăit Mubarak pînă la adînci bătrînețe în bună înțelegere și fericire împreună cu soția și copiii lui, pînă ce-a ajuns și la ei hotărîrea celui ce durează inimile unite și-apoi le desparte pentru totdeauna.

Taler cu două fețe

Trăia odată, demult, într-un orășel, un om necăjit, atît de necăjit că ajunsese să se sature de viață. Și tot așa, oftînd mereu, într-o bună zi își zice el că ar fi mai bine să plece în lumea largă, nădăjduind că — cine știe ? — undeva, într-un alt oraș o să-i fie mai ușor să-și țină zilele pe care le mai avea de trăit. Zis și făcut ! Speranța l-a pus pe treabă : a vîndut mai tot ce se putea vinde prin casă și cu bruma luată pe lucrurile lui și-a cumpărat o cămilă și ceva provizii și-a purces la drum prin deșert, singur singurel. Într-un răstimp, pe cînd pribegea el așa se întîlnește cu un alt drumeț. S-au apropiat unul de altul, și-au dat binețe și-a spus fiecare cum îl cheamă. Pe omul nostru din poveste îl chema Abu Niyya, iar celuilalt drumeț să-i zicem Abu Niyyaten.¹

— Încotro ți-e drumul și ce necazuri te mîină ? îl iscodi Abu Niyya pe drumețul întîlnit în cale.

— Am plecat fiindcă nu mai izbutesc să-mi înnod zilele... i se mărturisi celălalt.

— Nici eu nu mai puteam s-o scot la capăt și tot din pricina asta am pornit să vîntur lumea, îl lămuri Abu Niyya. Ce-ar fi să ne întovărășim ? Ne-am ține de urît unul altuia și ne-am putea veni în ajutor la nevoie, căci avem de bătut cale lungă, și după cum prea bine știi, oricînd poate să-ți iasă în cale vreo fiară, un vrăjmaș sau cine știe ce altă năpastă...

De parcă atîta aștepta, Abu Niyyaten se învoi fără să stea pe gînduri :

— Ai dreptate, frățioare ! În doi vom avea mai multă putere !

¹ În traducere aproximativă, „omul cu' două intenții“.

Și-au plecat împreună, și s-au luat cu vorba ; cînd tăcea unul, vorbea celălalt, și tot așa, pe rînd, spunea fiecare ce știa și vremea trecea mai ușor... Cînd au simțit că li s-a făcut foame și lor și bietelor dobitoace, au căutat un loc potrivit de popas. Și tocmai atunci s-a întîmplat să ajungă într-o vale, unde găseau și vreascuri pentru foc ca să-și pregătească ceva de-ale gurii, și iară fragedă din belșug pentru cămile. Au poposit la umbră și Abu Niyya a luat-o înaintea tovarășului său de drum și-a scos din desagi merinde și apă cît să ajungă pentru amîndoi. Au terminat de mîncat, s-au odihnit puțin și ei, și animalele și s-au așternut din nou la drum. Au mai mers o bucată de vreme și iarăși au simțit nevoia unui popas ca să-și tragă nițeluș sufletul și ei, și cămilele. Abu Niyya se aștepta ca de data asta să-l poftască și tovarășul său de drum să îmbuce din merindele lui, așa cum făcuse și el mai înainte, dar așteptarea lui se dovedi zadarnică. După un timp se trezește cu Abu Niyyaten grăindu-i așa :

— Știi ce, prietene, eu sînt de părere să mîncăm din provizia ta pînă ce se gătește și pe urmă să trecem la a mea.

— Prea bine ! încuviință celălalt, socotindu-l de bună credință.

Și-au continuat să mănînce și să bea din merindele și din apa lui Abu Niyya, pînă ce s-au isprăvit. Acum a venit rîndul lui Abu Niyyaten să scoată mîncare și apă. Și-au mers ei și-au tot mers, pînă ce Abu Niyya a simțit că-l mistuie foamea și setea, dar celălalt nu dădea nici un semn.

— Prietene, îi zice Abu Niyya după o vreme, simt că mă doboară osteneala și foamea. Hai să facem un popas !... Ne mai întindem și noi oasele și lăsăm și vitele să pască puțințel.

— Eu așa zice să mai mergem ! îl îndemnă Abu Niyyaten, destul de înțepat.

Abu Niyya n-a mai zis nimic și au continuat să meargă pînă ce-a simțit că se usucă de sete și că-l răzbesc de-a binelea oboseala și foamea.

— Eu sînt la capătul puterilor, prietene, bîigui Abu Niyya cu glasul stins. Hai să facem un popas și să lăsăm și dobitoacele să se odihnească și să pască nițel în voie, căci mai avem de mers nu glumă...

Vrînd-nevrînd, Abu Niyyaten se învoi în cele din urmă să poposească, dar după ce coborîră de pe cămile, Abu Niyya numai ce se trezește cu el că-i zice :

— Să știi că eu nu am cine știe ce merinde și teamă mi-e că n-o să ne ajungă la amîndoi... N-o să-ți pot da decît o curmală și cîteva înghițituri de apă...

— Păi așa ne-a fost vorba, prietene ? prinde Abu Niyya a-l dojeni. Nu-ți fie cu supărare, dar tu ai mîncat și-ai băut pe săturate din ce-am avut eu... Cred că s-ar cuveni să te porți și tu cu mine tot așa...

— Ce-am zis, e bun zis ! i-o reteză scurt. Vrei, nu vrei, eu mai mult decît ce ți-am spus nu am... Altceva nu am ! mai întări el.

Abu Niyya n-avu de ales și primi și-atît, căci oricum ceva era mai bun decît nimic. Își amăgi și el acolo foamea și setea, mai mult înghițind în sec. Peste noapte au mas în locul unde-au poposit.

A doua zi și-au urmat drumul și iarăși au mers în neștire, pînă ce Abu Niyya a simțit că-l răzbesc foamea și setea.

— Prietene, simt că nu mai văd înaintea ochilor de sete și de foamea... îngăimă el într-un tîrziu. Hai să ne tolănim puțin la umbră și să lăsăm și sărmanele dobitoace să-și mai tragă sufletul...

— Ba hai să mai mergem o postată, căci avem încă de bătut cale lungă, nu glumă...

Mai trecu ce mai trecu și Abu Niyya simți că se prăbușește de pe cămilă.

— Hai să ne oprim, prietene ! îl imploră el.

— Ba hai să mai mergem puțin ! stărui celălalt.

Și-au mai mers ce-au mai mers, dar Abu Niyya a simțit că e la capătul puterilor. Abia atunci a catadicsit Abu Niyyaten să se oprească și să-i dea tovarășului de drum curmala și înghițitura de apă, pentru care trebuia să se roage mult și bine.

— Să știi că sînt lihnit de foame și cu o curmală mă îndoiesc că o să simt ceva... îndrăzni Abu Niyya să cîrtească. Vreau să mănînc din merindele tale pe săturate, așa cum ai mîncat și tu de la mine...

— Eu am tare puțină mîncare... Nu mi-ajunge nici mie, darămite s-o mai împart și cu altcineva... Dacă nu te mulțumești cu o curmală, n-ai decît să rămii aici și-mi vîd singur de drum mai departe...

Toate strădaniile lui Abu Niyya de a-l îndupleca să-i dea mai mult de-o curmală se dovediră zadarnice. Și totuși nu se lăsă, ci porni a se ruga cu glasul stins să se milostivească și să-l izbăvească de chinurile mistuitoare ale foamei.

— Bine, mă învoiesc să-ți dau o bucată de curmale presate și-o porție de apă pe săturate, îndeajuns ca să-ți astîmperi foamea și setea, dar cu o condiție, îl ispiti Abu Niyyaten.

— Și care-i condiția ? sări ca ars Abu Niyya, plin de nădejde și cu glasul înviorat.

— Să-mi îngădui să-ți scot un ochi... mormăi celălalt.

— Și la ce-ți folosește, prietene, dacă mă lași fără un ochi ? întrebă Abu Niyya îngrozit, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Uite-așa mi s-a năzărit mie... Dacă vrei, e o toană de-a mea și nimic mai mult.

— Și cum o să arăt după ce mi-ai scos un ochi ? începu să se tîngue Abu Niyya. Vederea o să-mi scadă, de bună seamă, la jumătate, iar chipul o să mi se slujească, nu-i așa ? Mai bine dă-mi acolo tot o curmală și-o înghiți-

tură de apă... Trebuie să îndur și să mă închin lui Allah !...
își mai zise în cele din urmă în sinea lui.

Cei doi își văzură mai departe de drum, dar după scurtă vreme Abu Niyya simți că nu mai are mult și se prăpădește de foame și de sete. De ce să nu scap de moarte cu prețul unui ochi ? Încercă el să se împace cu gândul. Dacă tot sînt în pragul morții, pierderea unui ochi este oricum un rău mai mic. Și astfel Abu Niyya a încuviințat ca tovarășul său de drum să-l lase doar cu un ochi, în schimbul unei bucăți de curmale presate și cîtorva înghițituri de apă cu care să-și astîmpere foamea și setea. Și-au făcut ei un mic popas și Abu Niyya a mîncat o porție de curmale și a băut apă pe săturate. Pe urmă tovarășul său de drum l-a chemat aproape și l-a întrebat :

— Pe care vrei să ți-l scot, pe dreptul sau pe stîngul ?

— Nu cred că mai are vreo însemnătate, dar scoate-mi-l pe stîngul ! bolborosi Abu Niyya.

Pătîmirea n-a fost deloc ușoară, dar chinurile pricinuite de foame și de sete fuseseră oricum mai cumplite. Pe urmă și-au văzut mai departe de drum, fără o vorbă. Abu Niyya era tare abătut și amărit, gîndindu-se îngrozit la chipul schimonosit în urma acelei pățanii. Au mas peste noapte unde i-a prins întunericul, iar la revărsatul zorilor s-au așternut din nou la drum, îndemnîndu-și cămilele. Cînd era dogoarea în toi, Abu Niyya a simțit iarăși că-l biruie foamea și setea.

— Scapă-mă din ghearele morții, căci iar m-au răzbit foamea și setea.. se ruga el.

— Îți mai dau o porție de curmale și apă pe săturate, dar cu condiția să-mi îngădui să-ți scot și ochiul celălalt... i-a întors-o Abu Niyyaten.

La auzul acestor vorbe tresări îngrozit și izbucni, pierzîndu-se cu firea :

— Dar ce ți-am făcut, omule ? Ce ți-a căsunat pe mine așa din senin ? îl întreabă cu glasul sugrumat. Mi-ai scos un ochi și mi-am zis treacă-meargă, imi mai rămîne

unul. Dar acum vrei să mă lași și fără al doilea ? Nu-ți dai seama că mă lași orb și c-o să fiu o pacoste pe capul tău ? Cum o să-mi mai duc zilele după ce mi-am pierdut amîndoi ochii ?

— Te văicărești de pomană ! i-o reteză Abu Niyyaten. Ce să mai lungim vorba ? ! Sau te învoiești și-ți dau ce-mi ceri, sau taci și să nu-ți mai aud tînguielele !

Abu Niyya tot mai șovăia, zicîndu-și că mai bine e să mori decît să rămii orb. Și-a tot ținut-o fiecare pe-a lui și-au mai mers o vreme. Dar de ce înainta, de ce simțea că-l sleiesc foamea, setea și ostenala. Și cu toate astea, se îndărătnicea să mai rabde, doar-doar o scăpa de osînda omului hapsîn. Numai că puterile au și ele un prag, peste care voința nu poate trece. Și cînd a fost încredințat că e gata să-și dea duhul, i s-a părut că viața este oricum mai scumpă decît un ochi.

— M-am învoit ! șopti cu glasul stins Abu Niyya. Numai să-mi dai o porție de curmale și apă pe săturate.

Și Abu Niyyaten îi dădu curmale și apă pe săturate, pe urmă îl trase aproape de el și-i scoase și celălalt ochi, lăsîndu-l orb. Acum nu mai zărea nimic în jurul lui și nu mai putea aștepta nimic de la viață. Și la ce să se mai aștepte, cînd omul cu care împărțise frățește merindele pînă la ultima înghițitură și apa pînă la ultima picătură fusese atît de hain ? ! Un taler cu două fețe !

Apoi cei doi tovarăși de drum au mai mers o vreme în tăcere. Dar într-un răstimp Abu Niyyaten se oprește în loc și zice :

— Știi ce ? Văd niște păsări plutind în înaltul cerului... Probabil că se îndreaptă spre un izvor. Trebuie să facem și noi rost de apă, căci provizia mi s-a sfîrșit. Să mergem și noi încotro zboară ele... Altminteri pierim amîndoi...

Au cotit numaidecît în direcția în care pluteau păsările și nu după mult umblet au dat într-adevăr de un puț destul de larg. Dar cum nu aveau nici o găleată cu ei,

Abu Niyyaten ticlui pe dată un tertip ca să scape cu totul de tovarășul său de drum care-i devenise o povară :

— Tu o să cobori în puț să umpli burdufurile, eu le trag afară și la urmă de tot te scot și pe tine...

Dacă ajunseră lângă puț, Abu Niyya nu mai avu încotro. Se învoi și coborî la izvor. De-acum era prizonierul tovarășului său de drum, căci ce mai putea face un orb singur în deșert ? După ce coborî în puț, umplu burdufurile și Abu Niyyaten le scoase unul după altul, dar nu mai coborî și a treia oară funia în fundul fântinii, ci se pregăti să plece, părăsindu-l pe Abu Niyya în bezna puțului.

— Prietene, întinde funia să ies și eu, prinse a se ruga bietul orb, încercînd să înmoaie inima haină a tovarășului de drum.

— Stai acolo că stai bine ! îi răspunse celălalt, fără pic de milă, pregătindu-se grabnic să plece.

Abu Niyya porni să se tîngueie și să se roage cu cele mai dulci și mai alese vorbe pe care le știa, dar ți-ai găsit ! Parcă vorbea unor stînci ; omul cu două fețe nu se lăsa înduplecat nici în ruptul capului. Vorba aceea : n-aude, n-avede ! Luă și cămila celui oropsit cu tot ce era pe ea și-și văzu de drum. Puțin îi păsa că lasă acolo un om orb, înfometat și încolțit de groază.

Abu Niyya rămase singur și se lăsă în voia ursitei. Căută pe bîjbîite o grotă, ceva mai ridicată de suprafața apei și se întinse pe piatră, încercînd să-și tragă sufletul și să chibzuiască la ce-avea de făcut. Din păcate mare lucru nu era de făcut. N-avea decît să aștepte. Cum putea să scape din beleaua în care se vîrise singur ? N-avea decît speranța că așteptînd ar putea să treacă pe lângă puț vreun muritor mai omenos la suflet decît fostul lui tovarăș de drum. Așadar, a rămas în așteptarea unei întîmplări norocoase. Era mai trist și mai mîhnit ca niciodată. Vedeți bine că avea și de ce : își pierduse amîndoi ochii, rămăsese și fără cămilă și fără calabalicul

ei, iar viața îi atârna acum de-un fir de ață. Și mai era și întunericul din jur care-l chinuia. Mai bine zis întunericurile, căci la bezna orbirii se mai adăuga și negura din puț și bezna nopții care se lăsase, și întunecimea gândurilor negre care-i dădeau tîrcoale. Nu-și putea da seama cîtă vreme s-a zbătut în strînsoarea asta, cînd deodată a auzit un filfiit de aripi și-a crezut că niște păsări s-au oprit pe marginea puțului. Apoi a simțit că ele coboară în adînc și încep să plutească pe suprafața apei. Nu vedea nimic, dar asculta cu răsufierea tăiată și urechile ciulite, în speranța că după sunete o să-și dea seama despre ce este vorba. Se făcuse una cu pietrele din grota aceea. După glasuri, pricepu în curînd că sînt două fete care înoată în ochiul de apă. Sporovăiau despre fel de fel de minuni, dar astea nu-l mai interesau pe bietul oropsit. Un lucru îi atrase însă atenția : una dintre fete o întrebă pe cealaltă :

— Știi, prietena mea, că frunzele pomului de lîngă puț tîmăduiesc de orbire ?

— Ba eu o să-ți spun una și mai și, îi întoarse cealaltă vorba. Dacă nuielușele tăiate din el se usucă și atingi cu ele de trei ori pe cel ce și-a pierdut mințile, acela se tîmăduiește pe dată !

Abu Niyya prinse vorbele lor din zbor și le băgă bine în cap. Așa ceva nu trebuia să uite. Un bob de speranță tot se mai ivise și pentru el. Cele două fete s-au mai zbunguit cîtăva vreme în apă și-apoi au plecat tot așa cum sosiseră — un filfiit de aripi și pe urmă liniște.

Nefericitul orb a rămas mai departe în fundul puțului, așteptîndu-și mîntuirea. Poate că mi-o fi scris să scap ! se tot agăța el de-un fir de nădejde. Și iată că nu i-a fost degeaba așteptarea ; dintr-o dată aude forfotă la gura puțului și curînd după aceea se trezește cu o găleată coborînd peste el. Se agăța cu toată puterea și disperarea de funie și nu-i mai dădu drumul. Omul de

sus, de la gura puțului își dădu seama că nu-i lucru curat cu găleata și întrebă :

— Cine s-a agățat de găleată ? Ginn sau om ?

— Om ! Om bun ! răspunse Abu Niyya fără să dea drumul funiei. Am vrut să scot apă și-am alunecat în puț. Ajută-mă să ies la lumină, Allah să te răsplătească ! Ursita te-a adus aici să mă mîntuiești...

Trecătorul se opinti zdravăn și-l scoase afară. Apoi îi dădu mîncare și apă din destul și pe urmă se învoi să-l ia cu el.

— Mergi cu mine pînă la cel mai apropiat tîrg ! îl imbie trecătorul. Te las acolo pînă ce află neamurile de soarta ta și pe urmă s-o repezi careva să te ia !

Abu Niyya îi mulțumi din tot sufletul și-i spuse că se va ruga pentru sănătatea și norocul lui, căci așa faptă bună mai rar vezi. Cît despre plecare, nu se învoi. Se rugă să-l mai lase acolo lîngă puț să se obișnuiască cu lumina zilei :

— Nu mai văd nimic. Am stat prea mult în întuneric... După ieșirea din adînc trebuie să mă obișnuiesc încet-încet cu lumina soarelui. Pe deasupra, trebuie să aștept în locul ăsta niște firtați, așa ne-am înțeles cînd am plecat de-acasă... Mare pomană ți-ai făcut cu mine ! Îți mulțumesc încă o dată că m-ai scos la lumină și mi-ai dat din mîncarea și din apa ta... Ai făcut tot ce face un om cu inimă de aur. De-acum mergi cu bine, Allah să te ajute pe unde-oi umbla !

Din puținul pe care-l avea, călătorul i-a mai lăsat cîte ceva de-ale gurii, l-a ajutat să-și încropească un culcuș la umbra pomului de lîngă puț, și-a luat rămas bun și și-a văzut de drum.

Dar numai ce rămase singur și Abu Niyya se și întinse să rupă cîteva frunze din pomul de deasupra lui. Așteptă pînă ce se uscară, le frecă bine de o piatră, își presăra pulberea în găvanele ochilor și minunea de care vorbeau cele două fete se petrecu pe loc.

Chipul i se însenină și bucuria lui nu mai cunosc margini. Își făcu o desagă din haină și-o umplu cu frunze și crenguțe din copacul fermecat, o aburcă la spinare, apoi ridică bocceluța cu merindele ce-i lăsase trecătorul și se așternu la drum spre prima așezare omenească. A mers așa zi și noapte fără oprire, pînă ce-a ajuns într-un oraș. Nu era un tîrgușor oarecare, ci un oraș destul de mare, despre care află de îndată că era cetatea unui sultan vestit și tare iubit de supușii săi. Ceru găzduire la o casă și porni să colinde prin piețe și pe ulițe, amestecîndu-se cu tot felul de lume și dînd zvon că este tabib și că i-ar putea tămădui pe orbi și pe cei stăpîniți de ginni.

Se perindară rînd pe rînd pe la casa în care locuia cîțiva orbi și cîțiva smintiți stăpîniți de furie, care se tămăduiră de îndată. În schimbul minunilor făcute, Abu Niyya se alese cu un cîstig frumușel, așa încît foarte curînd ajunse de nerecunoscut ; nu mai era omul pierit, cu priviri ostentive și cu straie ponosite. Ajunsesse de-acum un tabib căutat și cu dare de mînă.

Taman atunci, într-un miez de noapte au pus ginnii stăpînire și pe copila sultanului. Și-așa de tare se chinuia sărmana de ea că bietul sultan nu mai știa ce să facă pentru a-i intra în voie. Mare nenorocire s-a abătut peste sultan și peste copila lui se văicăreau oamenii. I-a chemat sultanul pe toți tabibii, ba chiar și pe ucenicii lor, și cu ce n-au doftoricit-o, dar fără nici un folos. Cînd a văzut că leacurile tabibilor sînt neputincioase, a pus pristavi să dea de veste în toată împărăția cum că cel ce va izbuti s-o tămăduiască pe fiica sa își va primi drept răsplată greutatea lui în aur, iar acela care va da cu ochii de ea și nu va izbuti s-o tămăduiască își va pierde capul.

S-au înfățișat dinaintea sultanului fel de fel de vraci și șarlatani, fără să facă nici o ispravă. După un timp ceru și Abu Niyya să se înfățișeze sultanului.

— Nădăjduiesc s-o tămăduiesc pe fiica măriei voastre, cu ajutorul lui Allah... grai el cînd se trezi față în față cu preamăritul sultan.

— Dacă ai s-o vezi pe fiica mea și n-o să izbutești s-o lecuiești, capul n-o să-ți mai stea pe umeri, îl amenință sultanul, socotind că și el este tot un pungaș dornic să se îmbogățească pe degeaba ca și ceilalți. Dar dacă vei izbuti, răsplata îți va fi atîta aur cît greutatea trupului tău. Ți-ai chibzuit bine hotărîrea ?

— De bună seamă, măria ta ! întări Abu Niyya, fără să se piardă cu firea.

Așa se înțeleseseră și tabibul purcese la treabă. Intră la fiica sultanului cu cîteva smicele luate din pomul de la marginea puțului, cu care mai vindecase și alți oameni posedați de ginni, și cum o atinse de trei ori, zbuciumul copilei se domoli îndată. O mai atinse încă de trei ori și deschise ochii împăienjeniți pentru o clipă, apoi se cufundă într-un somn liniștit și adînc. Îl vesti pe sultan și-i mai spuse că trebuie s-o lase să doarmă de cu seară pînă dimineața, cînd el va veni ca să ducă leacul pînă la capăt.

Fata a dormit buștean pînă a doua zi și tot palatul se ruga de mulțumire, văzînd în asta un semn bun ce prevestea însănătoșirea. La ceasul sorocit, Abu Nyya s-a înturnat la ea cu smicelele fermecate și-a mai atins-o de trei ori. Și iată că fata se ridică din pat ca prin minune, teafără și la trup și la minte, uitîndu-se mirată la străinul ce îndrăznea să intre în odaia sa și strîngîndu-și sfiicioasă hainele pe trup.

— Cine ești tu, străine ? Și cum de-ai cutezat să intri în odaie la fiica sultanului ! izbucni ea deodată.

Abu Niyya se înclină cu plecăciuni adînci și ieși de-a-n-daratele, oprindu-se direct înaintea măriei sale. Îl vesti pe sultan că fiica lui e teafără și dorește să-i vadă pe părinții ei.

Atunci s-a stîrnit o forfotă nemaivăzută. Alergau cu toții, bulucindu-se care după cum le era rangul — unii

pe la ușă, alții intrînd în serai, alții lungindu-și gîndurile de departe — doar-doar or afla mai repede minunea pe care nu le venea s-o creadă. Fata se uita la ei nedumerită și nu le înțelegea lacrimile de bucurie ce-i podideau pe toți, de cum o zăreau. Parcă fusese pierdută și se întorsese din altă lume, căci vezi bine, prințesa habar n-avea de ce i se întîmplase. Ea știa numai că dormise mult și că abia se trezise dintr-un somn adînc. Atît și nimic mai mult. Cînd se mai liniștiră, Abu Niyya fu chemat să se înfățișeze dinaintea sultanului, care-l pofti să se așeze în talerul unei balanțe uriașe din visteria palatului, iar în celălalt început să toarne tot bani de aur pînă ce talerele se cumpăniră. Tabibul nostru și-a luat aurul și s-a dus cu el acasă. De-acum era socotit cel mai bogat om din oraș și nu trebuia să-și mai facă nici un fel de griji pentru ziua de mîine, pînă la adînci bătrînețe, căci avutul lui i-ar fi ajuns și pentru două vieți. Singura lui treabă era acum să-și chivernisească averea.

Abu Niyya ajunsese vestit în toată împărăția pentru faptele-i bune și mai ales pentru generozitatea lui hatimită¹.

Intr-o bună zi, pe cînd mergea fără o țintă anume, se trezește pe una din străzile orașului nas în nas cu Abu Niyyaten, omul cel cu două fețe, vechiul lui tovarăș de drum. Îl recunosc de la prima privire. Îi dădu binețe și-l strigă chiar pe nume. Omul rămase descumpănit, căci nu-și dădu seama cine putea fi cel care-l oprise așa tam-nisam să intre în vorbă cu el.

¹ Adjectiv derivat de la numele poetului Hatim at-Ta'i ibn Abd Allah ibn Sa'id care a trăit în a doua jumătate a secolului al VI-lea e.n. (mort 605) și care este socotit de tradiția arabă drept cel mai desăvîrșit model de cavalerism, generozitate și ospitalitate din perioada preislamică. Datorită acestor calități el a intrat în paremiologia arabă (zicala „Mai generos decît Hatim“), precum și într-o serie de anecdote și romane cavalierești care au circulat în partea orientală a lumii musulmane.

— S-ar putea să mă cunoști de undeva, dar eu nu-mi aduc aminte să te fi văzut vreodată, se plînsese omul cu două fețe. Dar, cine ești ?

— Nu-ți aduci aminte că, în cutare vreme, ai călătorit prin deșert și-ai avut un tovarăș de drum așa și-așa... Și-ai mers pentru un timp alături de el... prinde Abu Niyya a-l lua pe ocolite.

— Ba da, mi-aduc eu ceva aminte, dar nu prea înțeleg !

— Ei bine, eu sînt tovarășul acela de drum din vremea aia !

— Nu-mi vine-a crede ! Omul de care vorbești nu mai poate fi în viață, fiindcă s-a prăbușit într-un puț adînc și-a trecut în lumea celor drepți... îngăimă celălalt și mai uluit, neștiind ce să creadă. Începuse să se teamă de-acum ca de șeitanii.

— În primul rînd că nu s-a prăbușit, ci a coborît ca să ia apă și în al doilea rînd nu s-a dus în lumea celor drepți, ci se află dinaintea ta în carne și oase, stăruia Abu Niyya, rîzînd strîmb.

— Și cum ai izbutit să ieși din puț și să-ți recapeti și vederea ? îl trase de limbă omul cu două fețe, plin de teamă dar și de curiozitate. Și cum de-ai ajuns să te îmbogățești ? !

— Povestea e un pic cam lungă, așa că te poftesc la mine acasă, îl ademeni Abu Niyya cu vorbe dulci, împin-gîndu-l încet de la spate.

Merseră mai departe împreună pînă ce ajunseră la casa lui Abu Niyya. Intrară și după ce se așezară, gazda se apucă să-i istorisească isprăvile și întîmplările prin care trecuse, din clipa în care-l părăsise în adîncul puțului și pînă cînd s-au întîlnit iar. Abu Niyya aduse în așa fel povestea încît omul cu două fețe ardea de nerăbdare să facă și el ceva ca să dea de norocul celuilalt. Într-un tîrziu încheie istorisirea, zicîndu-i :

— Să știi, prietene, că dacă nu rămîneam acolo în fundul puțului, n-aș fi astăzi stăpînul averii pe care-o vezi... Acolo-i toată cheia izbînzii și norocului meu !

Abu Niyyaten stătea ca pe ace, simțindu-se ispitit să-și încerce și el norocul, împins de nădejdea de a da peste vreo comoară sau cine știe ce alt cîștig și porni să se lingusească :

— Să nu-mi porți pică, prietene ! Spune-mi și mie ce minuni s-au petrecut acolo în fundul puțului ? Aș cerca și eu... Cine știe, poate am și eu noroc...

— Nici un secret, prietene ! Te duci la puțul cu pricina și cobori în adîncul lui ! se apucă Abu Niyya să povestească sfătos. Ai să vezi că la două-trei palme deasupra apei dai de-o mică scobitură. Te așezi în ea și stai la pîndă. Cam pe la miezul nopții așa, o să vină două vrăjitoare să facă baie în ochiul de apă. Tu să taci chitic și să-ți ciulești bine urechile, fiindcă ele or să se apuce să sporovăiască cîte-n lună și-n stele. Ia seama bine la tot ce spun ! Dar să nu cumva să faci vreo mișcare, să strănuți sau să tușești ! Îți ții răsufierea și tragi cu urechea la tot ce spun ele... Cînd s-or pune pe tăifăsuire, trebuie să scape ele și vreo taină care s-ar putea să te ajute să te pricosești...

Abu Niyyaten își luă rămas bun și ieși ca din pușcă. Își pregăti cămila și se așternu la drum. Merse fără să se oprească preț de cîteva zile, ca mînat de vînt, și cînd ajunse la izvorul cu pricina, ascunse lucrurile și proviziile sub un pom și lăsă cămila să pască slobodă, iar el se agăță de funie și se lăsă în jos. Găsi grota de care-i vorbise Abu Niyya și rămase în ea la pîndă, așteptînd cu nerăbdare sosirea vrăjitoarelor. Cam pe la miezul nopții, auzi un zgomot la gura puțului. Inima porni să-i bată înspăimîntată, mîinile și picioarele începură să-i tremure, iar dinții îi clănțăneau de-adevăratelea. Încercă să se stăpînească, dar fără folos. Acum fie ce-o fi, tot or să dea de mine ! își zise în sinea lui.

Vrăjitoarele coborîră în apă și porniră să se scalde și să sporovăiască, ba despre una, ba despre alta.

— Mi se pare, surato, zise una din ele, că taina pomului fermecat a fost descoperită. Pesemne că vreun om a tras cu urechea la ce-am vorbit și-acum se folosește de vrăjile noastre ca să se pricopsească...

— Auzi ce îndrăzneală, surato ! Trebuie numaidecît pedepsit !

— Jur pe Allah din ceruri — binecuvîntat fie-i numele ! — că nu eu am auzit vorbele voastre, ci un prieten de-al meu ! îl luă gura pe dinainte pe omul ascuns în grotă, împins de spaimă și de nevoia de a se dezvinovăți.

Vrăjitoarelor atît le-a trebuit ; l-au înșfăcat și l-au scos pe sus afară din puț, supărate și furioase din cale-afară. Abu Niyyaten era sigur că de-acum nu-l mai poate aștepta decît ceva și mai rău și porni să se jure că nu el a auzit taina și să făgăduiască să le conducă la cel ce o aflase. Dar nici vorbă să le potolească ! Fără să dea nici o atenție vorbelor lui, îl îmbrînciră pînă lîngă un trunchi de copac. Omul cu două fețe nu se împotrivea deloc, căci puterile îl părăsiseră ; era atît de moale încît părea făcut din cîlți. Îl îndesară ca pe-un sac în trunchiul care se ridică în văzduh, purtîndu-i în sus pe toți trei, spre înalțul cerului.

— Cum vezi pămîntul ? îl întrebă una din ele după o vreme.

— Parcă ar fi un cort, așa mi se pare... murmură el cu glas pierit.

Trunchiul se înălță și mai mult și după o vreme îl întrebă cealaltă vrăjitoare :

— Cum mai vezi acum pămîntul ?

— Parcă ar fi un bob de năut, abia bîgui el.

Și iarăși se mai înălțară, mai sus, tot mai sus.

— Dar acum, îl mai vezi ? îl iscodi cu glas mînios prima dintre ele.

— Acum nu mai zăresc chiar nimic, mărturisi Abu Niyyatén simţind că îngheaţă de spaimă.

În clipa aceea trunchiul se înclină într-o rîină şi-l azvîrli pe omul cu două feţe, prăvălindu-l în hău, în vreme ce vrăjitoarele au zburat mai departe, într-un vârtej de rîs înfricoşător.

Şi astfel, hainul cel cu două feţe continuă să se rostogolească şi iar să se rostogolească prin văzduh, că „stîncă minată de şuvoi la vale“, cum zice poetul,¹ pînă ce s-a făcut una cu pămîntul, primindu-şi osînda pentru toate ticăloşiile cîte le făcuse pe lumea asta şi de care nici nu mai putea ţine socoteală, căci multe fuseseră şi pe mulţi îi năpăstuise.

POVESTEA CELOR TREI FRAȚI ISTETI

Trăia în vremea de demult un neguţător, sau mai degrabă un coropcar, care umbla din sat în sat şi din olat în olat, cumpărînd de ici o marfă la un preţ şi vînzînd-o dincolo cu cîţiva bănuţi în plus, luînd apoi altă marfă din satul ăsta şi plecînd cu ea s-o vîndă în altul şi tot aşa... Nu termina bine cu una şi începea cu alta... Şi cum se aduna de pe drumuri, începea iarăşi pregătirile de plecare...

Cu toate că stătea mai mult pe drumuri, într-o bună zi tot i-a venit şi lui sorocul să se însoare. Şi-aşa cum era obiceiul, s-a însurat cu o vară de-a lui. Dar n-a stat prea mult pe-acasă nici după însurătoare şi-a luat-o iar cu drumurile, aşa că doar rareori se abătea pe la ai săi.

Într-o zi cînd tocmai sosise acasă după multă drumeţie se pomeneşte cu nevasta zicîndu-i că a rămas grea.

¹ Al doilea hemistih dintr-un celebru vers al poetului preislamic Imru' al-Quays (aprox. 500—aprox. 541)

Inima i-a dat ghes să stea lângă ea, să-i fie de ajutor cel puțin la naștere și să-și vadă și el primul vlăstar, dar ți-ai găsit! Tot mai tare s-a dovedit așa care-l trăgea la drum și la câștig. N-avea stare și pace! I s-a năzărit așa tam-nisam să facă un drum și pînă în Șam¹, căci pînă acolo n-ajunsese încă și nu știa ținuturile Șamului decît din auzite. Nevasta l-a văzut zorind cu pregătirile și a încercat să-i mute gîndul de la plecare, dar n-a fost chip să-l înduplece ca să rămînă acasă, măcar că știa prea bine că n-are lângă ea decît o soră de-a lui, o fată bătrînă care nu-i putea fi de cine știe ce ajutor.

— Să știi că am cercat în fel și chip să mă lipsesc de călătoria asta, dar n-a fost cu puțință! o vesti el într-o dimineată. Fii liniștită, că n-ai să duci lipsă de nimic... O să-ți tîrguiesc tot ce-ți este de trebuință și numai după asta plec și te las în grija lui Allah!

Nevasta s-a pus pe bociț amarnic. De ce șiretlicuri nu s-a folosit ca să-l înduioșeze, dar degeaba! Ce mai, el știa una și bună: să plece în Șam cît mai repede. Oricum a sucit-o și-a învîrtit-o femeia, n-a izbutit să-l cîntească dintr-ale lui. În cele din urmă, văzînd că n-are de-ales, s-a împăcat cu gîndul și s-a liniștit.

— Dacă o să aduci pe lume un băiat, să-i dai numele Șaman, adică Șamitul, iar dacă o să fie fată, să-i zici Șamiyya, adică Șamita, o sfătui bărbatul înainte de a purcede la drum.

Și-a lipsit el de-acasă vreme îndelungată, colindînd din sat în sat, neguînd ba una, ba alta. În răstimpul ăsta soția a adus pe lume un băiat și i-a dat numele Șaman, așa cum o povățuise bărbatul înainte de plecare. Copilul a crescut binișor, a pornit să meargă de-a bușilea și să rotească primele cuvinte deslușite: mama, tata... Restul bolboroselilor le pricepeau numai el și maică-sa...

Neguțătorul habar n-avea de ce se petrecea pe la casa lui, căci nevasta nu știa pe unde-i umblă bărbatul și n-avea

¹ Nume mai vechi al Siriei și al orașului Damasc.

cum să-i dea de veste. Numai că a avut el așa o presimțire și-a căzut pradă aceluia gând. Cum-necum, a simțit că-i este dor de casă și de satul lui, a făcut ce-a făcut și-a vîndut degrabă toate mărfurile — unele în cîștig, altele în pierdere — și-a luat drumul întoarcerii, neguțînd în trecere lucruri care știa că se caută în țara lui. Ajuns acasă, le-a găsit pe soția și pe sora lui tefere și bucuroase de revedere. Dar neîndoielnic că cel mai tare s-a bucurat copilașul, care a simțit de îndată slăbiciunea tatălui și dragostea cu care-l înconjură.

Pentru un timp neguțătorul uită de obiceiul său de a cutreiera lumea, fiind ispitit de căldura și tihna casei, fără să mai dea vreun semn de plecare. Și rămase de data asta pe-acasă vreme mai îndelungată, făcînd-o pe nevastă să creadă că bărbatul ei și-a mutat gîndul de la plecare și s-a hotărît să se așeze la casa lui. Dar ți-ai găsit ! Fusesse doar așa o toană trecătoare, căci năravu-i nărav și n-ai ce-i face !

Intr-o bună zi s-a trezit cu el vînturîndu-se încolo și înapoi, alergînd după pregătirile de plecare. Cînd a dat să-l iscodească ce pune la cale, ce i-au auzit urechile ! Nici mai mult nici mai puțin, bărbatul ei vroia să ajungă pînă la Amman. Și oricît a stăruit ea să-l abată de la un asemenea gînd, a fost degeaba. Vorbe în vînt ! I-a spus că a purces iarăși îngreunată și s-a plîns că-i va fi anevoie cu doi copii și femeie singură cu toată casa, dar, degeaba ! Încercă să-l înduplece să rămînă măcar pînă naște, dar el nu și nu ! Își văzu mai departe de pregătiri și cînd crezu că totul e gata, o pofti să șadă lîngă el și-i grăi așa :

— Fie ce-o fi, pe mine mă bate gîndul să mă reped pînă la Amman. O să te las în grija celui preamilostiv. Dacă o să avem parte de-o fată, să-i pui numele Ammaniyya, adică Amanita, iar dacă o să avem parte tot de-un băiat, să-i zici Ammanan, adică Amanitul.

După ce s-a îngrijit să aibă tot ce le-ar fi fost de trebuință în lipsa lui, s-a așternut la drum, lăsînd în grija

Celui-de-Sus tot ce-avea pe lume : și nevastă, și copil, și soră.

Mai trecu ce mai trecu și cînd îi veni sorocul, nevasta aduse pe lume al doilea băiețaș, la fel de chipeș și drăgălaș ca și primul. Mare a fost bucuria mamei și i-a dat numele Ammanan, așa cum o povățuise bărbatul. Peregrinările lui se prelungiră însă chiar mai mult decît data trecută, așa încît Ammanan ajunsese să meargă pe piciorușele lui și să iasă la joacă cu fratele și cu copiii pe ulițele satului, înainte de a-și cunoaște tatăl.

Într-un tîrziu, după ce i se urî de colindat cu mărfurile din loc în loc, împins de patima cîștigului, soțul rătăcitor se întoarse la familia lui care-i ducea dorul. Tare s-au mai bucurat de revedere, după așa lungă despărțire : și tatăl, și soția, și copiii. Inima neguțătorului nostru se umplea de duioșie la vederea celor doi băieți și la gîndul că are o soție atît de credincioasă. Aceste ființe ajunseseră să fie totul pentru el : nu ieșea decît cu ei și nu intra în casă decît împreună cu ei, nu mîncă decît după ce mîncau ei și nu se culca decît după ce adormeau ei. Pe scurt, nu se mai despărțea de copiii lui decît arareori, iar dacă trebuia s-o facă, nu pregeta să alerge înapoi acasă cît mai repede cu putință.

Mamei îi creștea inima, văzînd cît de tare se legase de ei, sperînd că asta o să-l împiedice să se mai aventureze în drumurile prin deșert.

Dar după ce mai trece o vreme, tocmai cînd începuse să-și închipuie că s-a hotărît să rămînă lingă casă, se pomeneste biata femeie cu el pregătindu-se din nou de călătorie.

— Cum te rabdă inima să mă lași singură cu doi copii și cu al treilea pe drum ? se puse ea prag, încercînd să-l abată de la hotărîrea lui, și agățîndu-se de un firicel de speranță, așa cum făcuse și altă dată.

— Allah o să te aibă în pază și-o să te ajute ca și pînă acum, îi răspunse bărbatul sigur și liniștit. Nu

ai nici o teamă de asta. Știi prea bine că nu avem altă cale de a ne câștiga piinea cea de toate zilele decît negoțul meu.

— Bine, omule ! Dar nu înțeleg de ce atîta umblet ! De ce nu ții și tu o dugheană aici în sat ?... Tot negoț ar fi și ăsta... Ne putem mulțumi și cu mai puțin, căci puținul cîștigat la tine-acasă, socotesc eu că-i mai bun decît multul cîștigat printre străini...

Bărbatul se simți destul de încurcat, auzind vorbele nevestei și încearcă să dea înapoi.

— Bine, bine, m-am învoit... O să rămîn lîngă tine pînă ce naști și pe urmă o să mai văd ce-i de făcut, conșimți el după ce mai chibzui puțin.

Nevasta bucuroasă și liniștită nădăjduia că s-a lecut omul ei de drumuri pe toată viața. Oricum era un semn bun că-l înduplecase cu stăruința ei.

Așa că neguțătorul nostru a rămas lîngă familia lui preț de cîteva luni, pînă la vremea hagiălicului, cînd a văzut caravanele de pelerini îndreptîndu-se spre Makka. Și cînd a zărit atîta forfotă, i s-a trezit dorul de ducă și inima i-a dat ghes să ia din nou drumul pribegiei. Ce-i drept, a încercat el să-și alunge asemenea ispite, căci apucase să-i promită nevestei că rămîne lîngă ea pînă ce naște, dar n-a fost chip. Așa că pornește iarăși să se vînture încolo și înapoi, pregătindu-se de plecare. Cînd prinse femeia de veste ce se petrece cu el, se porni să-l iscodească, să vadă ce mai pune la cale.

— Mă bate gîndul să pornesc din nou la drum, fie ce-o fi... biigui el cu glasul pe jumătate, ferindu-se să se uite în ochii nevestei. De data asta n-o mai fac pentru cîștig, ci pentru datoria ce ține de lumea asta și de credința noastră, dădu el să se justifice. Sînt în puterea vîrstei, am tot ce-mi trebuie pentru drum, am și cămila așa încît n-aș avea nici un motiv să mă codesc și să nu îndeplinesc îndatorirea asta de credință... Sufletele vin și se duc... Nu știm cînd închidem ochii... De-aceia m-am

hotărît ca mîine sau poimîine s-o iau din loc. S-ar putea să mă întorc înainte de a-ți veni ție ceasul să naști...

Dacă-l văzu atît de hotărît, biata femeie nu se mai simți în stare să se împotrivească ; înțelese prea bine că nu e cu putință să-l înduplece.

Cînd isprăvi cu pregătirile, bărbatul își luă rămas bun de la fiecare pe rînd, apoi îi spuse nevastei :

— Nu pot ști ce-o să mi se întîmple pe drumuri... S-ar putea să naști înainte de înfărcarea mea, căci călătorul are multe de învins în cale... Dacă ai să zămislești un băiat să-i pui numele Makki, adică Mekkanul, iar dacă o să aduci pe lume o fată, să-i zici Makkiyya, adică Mekkana.

Pe urmă omul nostru se alătură unei caravane și dacă ajunse la Makka, rămase acolo pînă ce împlini toate rînduielile hagialicului, după pravilă. Adevărat că n-a uitat nici o clipă de soție și de copii, nici de legămîntul făcut de a se întoarce curînd, dar cum să vină în hagialic și să nu vadă moscheea Profetului ¹ și să nu se închine la mormintele însoțitorilor și urmașilor săi Abu Bakr ² și 'Umar ³ ? Așa încît ce și-a zis el ? Tot am bătut amar de cale, hai să mă reped și pînă la Al-Madina cea lumi-

¹ Este vorba de mormîntul profetului Muhammad și moscheea din Al-Madina, unde se află acest loc venerat.

² Abu Bakr, supranumit *as-Siddîq*, „care apreciază adevărul“, datorită faptului că a fost primul care a dat crezare istoriei despre călătoria nocturnă a lui Muhammad în cele șapte ceruri. S-a născut la Makka într-o familie bogată de negustori originari din tribul Qurayș, din care provenea și profetul Muhammad. Din tinerețe a fost prieten apropiat al lui Muhammad și, după tradiție, primul bărbat convertit la noua credință propovăduită de acesta.

³ 'Umar ibn al-Khattab, al doilea calif (634—644), provenea dintr-o familie qurayșită mai săracă, din Makka. La începutul propovăduirii lui Muhammad s-a opus cu violență acestuia și noli comunității. După momentul convertirii — survenite în condiții insuficient lămurite — a devenit unul dintre prietenii cei mai apropiați ai lui Muhammad.

nată. Dar cînd ajunse acolo, forfota oraşului îl ispită să mai zăbovească şi cu negoţul, şi tot cumpărînd şi vînzînd ba una, ba alta, uită de familie şi de făgăduinţă.

În ăst răstimp nevasta a adus pe lume o fată şi i-a dat numele Makkiyya, aşa cum fusese înţelegerea, căci bărbatul ţinuse cu tot dinadinsul ca numele noului născut să le aducă mereu aminte de pelerinajul la locurile sfinte.

Băieţii creşteau şi odată cu ei şi sora mai mică, în vreme ce tatăl îşi vedea mai departe de negoţul lui, fără să-i pese de nimic altceva.

Cînd în cele din urmă se hotărî să se întoarcă în satul lui, aproape că nu-şi mai recunosc copiii, aşa de mult se odrăsliseră; fetiţa umbla de-acum copăcel, iar soţia parcă înflorise. De data asta îşi puse în gînd serios să rămînă mereu lingă ei şi să pună capăt drumurilor. Slavă Celui-de-Sus, îşi pusese deoparte cît le trebuia pentru zile negre, aveau ce le trebuie şi nu mai era nici un motiv ca să rătăcească plin de griji, departe de casă.

Toate bune şi frumoase, numai că după ce-a orînduit să rămînă lingă ai săi ca să scape de griji, au început să-i dea tîrcoale tot felul de bănuieli. I s-a năzărit că nevasta nu-i mai dă nici o atenţie şi că se poartă de parcă nici n-ar exista în preajma ei; toată grija şi toată munca numai pentru cei mici. N-avea ochi decît pentru copii! A încercat să-şi înăbuşe amărăciunea şi s-a stăpînit, zicîndu-şi că-i numai o părere şi că totul se va schimba cu vremea. Dar pe măsură ce creşteau, copiii aveau tot mai multe nevoi, aşa că femeia trebuia toată ziua pentru ei, iar bărbatul se simţea din ce în ce mai singur şi mai părăsit. Gîndurile îl chinuiau şi nu-i mai dădeau pace toată ziua şi toată noaptea, amărîndu-i viaţa de pomană, căci altfel, biata femeie făcea tot ce-i sta în putinţă ca să-i intre în voie şi-i arăta aceeaşi iubire ca şi pînă atunci, ca să nu mai vorbim că nu-i trecea prin cap nici un gînd din cele care-i chinuiau bărbatul.

Sora lui, în schimb, care-și rumega veninul de multă vreme, a băgat de seamă imediat înstrăinarea dintre soți și bănuielile ce-l nelinișteau pe fratele ei, căci atita aștepta ; doar o pizmuise de la bun început pe cumnata ei pentru norocul de a se fi măritat, pentru copiii de care avusese parte și mai ales pentru înțelegerea care domnea între cei doi soți. Ba o mai zavistuia și pentru că i se părea că pusese stăpânire pe toată casa ; ce să-i faci, cuvîntul nevestei era împlinit fără șovăială și numai ce zicea și făcea ea era socotit bun și frumos în casă. Peste una și alta, era nespus de cătrănită și din pricină că rămăsese fată bătrînă pe capul fratelui și n-o ceruse nimeni de nevestă. Toate astea la un loc au împins-o să cugete la fel de fel de uneltiri ca să le tulbure seninătatea și înțelegerea, căci fericirea lor nu făcea decît s-o mîhnească și s-o infurie.

La început i-a fost teamă și tot căuta s-alunge ispita de teama urmărilor, dar gîndul veninos i-a tot dat tîrcoale, așa că în cele din urmă s-a încumetat să treacă și la fapte.

Cum se obișnuia ca femeile și copiii să mănînce laolaltă dintr-un castron mare, iar bărbatul singur dintr-un blid numai al lui, cumnata cea zavistnică și-a zis într-o bună zi c-ar fi bine s-ascundă în partea din care mîncea nevasta ceva care să-i rămînă în gît, așa fel ca să scape de ea. Și n-a găsit la repezeală decît inelul pe care-l purta pe deget. N-a apucat biata femeie să ia mai mult de două-trei îmbrăcături și iată că inelul i s-a oprit de-a curmezișul, în gît. Și nici că s-a mai putut urni de-acolo, nici în sus, nici în jos. S-au repezit cu toții s-o scuture și s-o întoarcă pe toate părțile, dar n-a fost cu puțință să-i scoată nodul din beregată. Biata femeie nu mai putea rosti un cuvînt. După toate strădaniile, nevasta i-a rămas tot mută și nu se mai puteau înțelege decît anevoie, prin semne. Sărmana suferea cumplit ; se închidea în ea tot mai tare și se vedea de la o zi la alta cum se ofilește și se topește pe

nată. Dar cînd ajunse acolo, forfota oraşului îl ispită să mai zăbovească şi cu negoţul, şi tot cumpărînd şi vînzînd ba una, ba alta, uită de familie şi de făgăduinţă.

În ăst răstimp nevasta a adus pe lume o fată şi i-a dat numele Makkiyya, aşa cum fusese înţelegerea, căci bărbatul ţinuse cu tot dinadinsul ca numele noului născut să le aducă mereu aminte de pelerinajul la locurile sfinte.

Băieţii creşteau şi odată cu ei şi sora mai mică, în vreme ce tatăl îşi vedea mai departe de negoţul lui, fără să-i pese de nimic altceva.

Cînd în cele din urmă se hotărî să se întoarcă în satul lui, aproape că nu-şi mai recunosc copiii, aşa de mult se odrăsliseră; fetiţa umbla de-acum copăcel, iar soţia parcă înflorise. De data asta îşi puse în gînd serios să rămînă mereu lingă ei şi să pună capăt drumurilor. Slavă Celui-de-Sus, îşi pusese deoparte cît le trebuia pentru zile negre, aveau ce le trebuie şi nu mai era nici un motiv ca să rătăcească plin de griji, departe de casă.

Toate bune şi frumoase, numai că după ce-a orînduit să rămînă lingă ai săi ca să scape de griji, au început să-i dea tîrcoale tot felul de bănuieli. I s-a năzărit că nevasta nu-i mai dă nici o atenţie şi că se poartă de parcă nici n-ar exista în preajma ei; toată grija şi toată munca numai pentru cei mici. N-avea ochi decît pentru copii! A încercat să-şi înăbuşe amărăciunea şi s-a stăpînit, zicîndu-şi că-i numai o părere şi că totul se va schimba cu vremea. Dar pe măsură ce creşteau, copiii aveau tot mai multe nevoi, aşa că femeia trebuia toată ziua pentru ei, iar bărbatul se simţea din ce în ce mai singur şi mai părăsit. Gîndurile îl chinuiau şi nu-i mai dădeau pace toată ziua şi toată noaptea, amărîndu-i viaţa de pomană, căci altfel, biata femeie făcea tot ce-i sta în putinţă ca să-i intre în voie şi-i arăta aceeaşi iubire ca şi pînă atunci, ca să nu mai vorbim că nu-i trecea prin cap nici un gînd din cele care-i chinuiau bărbatul.

Sora lui, în schimb, care-și rumega veninul de multă vreme, a băgat de seamă imediat înstrăinarea dintre soți și bănuielile ce-l nelinișteau pe fratele ei, căci atita aștepta ; doar o pizmuise de la bun început pe cumnata ei pentru norocul de a se fi măritat, pentru copiii de care avusese parte și mai ales pentru înțelegerea care domnea între cei doi soți. Ba o mai zavistuia și pentru că i se părea că pusese stăpânire pe toată casa ; ce să-i faci, cuvîntul nevestei era împlinit fără șovăială și numai ce zicea și făcea ea era socotit bun și frumos în casă. Peste una și alta, era nespus de cătrănită și din pricină că rămăsese fată bătrînă pe capul fratelui și n-o ceruse nimeni de nevestă. Toate astea la un loc au împins-o să cugete la fel de fel de uneltiri ca să le tulbure seninătatea și înțelegerea, căci fericirea lor nu făcea decît s-o mîhnească și s-o infurie.

La început i-a fost teamă și tot căuta s-alunge ispita de teama urmărilor, dar gîndul veninos i-a tot dat tîrcoale, așa că în cele din urmă s-a încumetat să treacă și la fapte.

Cum se obișnuia ca femeile și copiii să mănînce laolaltă dintr-un castron mare, iar bărbatul singur dintr-un blid numai al lui, cumnata cea zavistnică și-a zis într-o bună zi c-ar fi bine s-ascundă în partea din care mîncea nevasta ceva care să-i rămînă în gît, așa fel ca să scape de ea. Și n-a găsit la repezeală decît inelul pe care-l purta pe deget. N-a apucat biata femeie să ia mai mult de două-trei îmbrăcături și iată că inelul i s-a oprit de-a curmezișul, în gît. Și nici că s-a mai putut urni de-acolo, nici în sus, nici în jos. S-au repezit cu toții s-o scuture și s-o întoarcă pe toate părțile, dar n-a fost cu puțință să-i scoată nodul din beregată. Biata femeie nu mai putea rosti un cuvînt. După toate strădaniile, nevasta i-a rămas tot mută și nu se mai puteau înțelege decît anevoie, prin semne. Sărmana suferea cumplit ; se închidea în ea tot mai tare și se vedea de la o zi la alta cum se ofilește și se topește pe

teafără o copilă fără apărare acolo unde stau la pîndă atîtea primejdii ?

Cînd convoiul bărbaților care purtaseră pe rînd fetița a intrat în casă, femeia s-a ridicat, trezindu-se din încremenirea ce-o cuprinsese și, la vederea copilului salvat, a fost cuprinsă de un fior puternic ce i-a cutremurat tot trupul. A scos un țipăt puternic ce-a sfișiat liniștea casei și-a aruncat și inelul otrăvit care-i furase glasul și-i adusese atîtea nenorociri pe cap. Toate rudele și vecinii care umpleau casa au rămas încremeniți. Nu erau în stare nici să se bucure de-atîta uimire. Ca prin minune, femeia pe care toți o credeau mută pentru totdeauna, a căpătat glas și-a pornit a-și alinta copila, strîngînd-o la piept și udînd-o cu lacrimi de bucurie. După ce s-au împrăștiat toți, femeia a cercetat inelul otrăvit, l-a recunoscut și nu i-a venit să-și creadă ochilor. Răutatea lumii este fără margini, și-a zis ea. L-a pus deoparte și-a așteptat cu răbdare să vină noaptea sorocită pentru nunta tatălui copiilor ei.

În noaptea sorocită, femeia adună pe cei trei copii, îi îmbracă în straie de sărbătoare, îi dă băiatului cel mare inelul blestemat și-i trimite pe tustrei la casă tatălui, după ce-l învață pe cel mare să rostească niște cuvinte meșteșugite anume, numai de ea știute, dar care aveau să fie înțelese tocmai de cine trebuia.

Cei doi băieți pornesc împreună cu surioara mai mică și cînd îl zăresc pe tatăl lor în mijlocul mulțimii adunate la petrecere, cel mai mare dintre băieți începe a striga atît de tare încît să-l audă toată suflarea :

— Ammanan !

— Ce vrei de la mine Șaman ? îi răspunde fratele cel mic, strigînd la fel de tare, din cealaltă parte a sălii.

— Ai grijă de Makiyya ! Ferește-o de ochii băieților ! îi răspunde Șaman.

La auzul acestor nume, tatăl își revine ca dintr-un somn adînc, se ridică de pe scaun și pornește spre copii.

Îi sărută pe rînd, îi întreabă de sănătate și-i privește nedumerit, minunîndu-se cît de mari au ajuns și cît de frumoasă s-a făcut Makkiyya. Atunci băieții încep a-i istorisi pe nerăsuflăte, luîndu-și unul altuia vorba din gură, povestea cu inelul cel blestemat și minunea prin care mama lor își recăpătase glasul. Tocmai cînd tatăl se minuna mai tare, neștiind ce să creadă din spusele băieților, Șaman scoate inelul cu pricina și-l arată în văzul tuturor. Bărbatul îl ia, îl cercetează cu atenție și deodată se întunecă la față. Doar îl știa prea bine ; era inelul surorii lui. Bine, dar asta însemna că ea este pricina tuturor relelor ! Ca într-o străfulgerare, înțelege totul ; nu mai avea nici o îndoială că răutatea și invidia surorii fuseseră pricina tuturor necazurilor și nefericirii lui. Otrava pe care-o adunase în suflet a făcut-o să-l despartă de nevastă și copiii lui. Deodată, ca alungat de ginni, îi ia pe copii de mîină, părăsește mulțimea adunată pentru nuntă și pleacă în grabă, fără a mai privi înapoi, spre casa părinților soției sale.

Vă închipuiți bucuria lor, cînd s-au adunat la un loc după atîtea zile, luni și ani de amărăciune și singurătate. Au curs lacrimi de ușurare și fericire, au curs potop de vorbe, de jurăminte, de regrete și rugăminți de iertare. Și ca și cum ar fi intrat zilele în sac, au pornit chiar atunci noaptea în alai spre casa lor, căreia îi duceau dorul.

Cînd au ajuns acasă, au găsit-o pe cumnata cea veninoasă, pufnind și trăsînd, nemulțumită de întorsătura lucrurilor, la care nu se aștepta. Nu mai era nevoie de nici o dovadă a vinovăției, căci bărbatul a citit dintr-o privire pe fața surorii lui vrajba pe care-o purta familiei sale, veninul pe care nu și-l mai putea ascunde nicum. A rămas cîteva clipe dus pe gînduri, fierbînd de mînie, întrebîndu-se cum ar fi mai nimerit s-o pedepsească. Nici vorbă că faptele și răutatea ei meritau pedeapsa cea mai aspră, iar uneltirile care fuseseră la un pas

de a-i nimici familia cereau o pedeapsă amarnică. În cele din urmă, gîndindu-se că e o femeie singură, inima lui de frate s-a înmuiat și mila i-a șoptit s-o ierte. A mai chibzuit o vreme cum să scape de ea și de încurcătură și în cele din urmă s-a hotărît s-o ducă să trăiască singură într-o căsuță la marginea satului, să-i lase acolo tot ce-avea de trebuință și s-o vadă cît mai rar. Trebuia să rînduiască totul în așa fel încît să scape cu toții de zavistia și urzelile ei de fată bătrînă și pizmașă, care nu putea îndura să trăiască văzîndu-i pe alții fericiți.

Și-asa cum zice o vorbă veche din bătrîni, după trăznet și furtună mai vine și vreme bună ! Tot așa și cu neguțătorul nostru : după atîtea peripeții cîte-au îndurat și el și familia lui, a venit vremea să se bucure de tihnă și liniște, alături de nevasta lui iubitoare și credincioasă și de copiii care creșteau și se făceau tot mai frumoși, amintindu-i cu numele lor de zilele cele senine și fără de griji ale tinereții lui,

ABU ZAYD AL-HILALI ȘI EMIRUL HADID DIN UŞAIQAR

Se povestește că într-o zi, în timpuri de mult stinse, Abu Zayd al-Hilali¹ ar fi poposit împreună cu o parte a neamului său într-un loc ce se numea Al-Mustawa, undeva între Al-Waşm și Al-Qusaym, și că împreună

¹ Erou legendar din Banu Hilal. În ciclul de romane referitoare la aventurile acestui trib el este prezentat ca fiul lui Rizaq, stăpîn peste Bilad as-Sarw, și al lui Khadra, fiica sharifului de la Makka. După o serie de aventuri în Arabia, Abu Zayd pleacă împreună cu tribul său în nordul Africii. Acolo el a fost asasinat mișelește de Diyab, celălalt personaj principal al ciclului de romane despre Banu Hilal. Nu a fost descoperit nici un document care să ateste existența reală a lui Abu Zayd.

cu el s-ar fi aflat și vestitul călăreț Diyab ben Ghanem ¹. Tocmai cînd au ajuns în locul acela, li s-au isprăvit proviziile. Dacă ar fi avut ceva bani, s-ar fi repezit pînă la Uşalqar, căci era doar la o aruncătură de băț, și-ar fi tîrguit acolo ceva merinde, dar s-a întîmplat să n-aibă nici un ban, și-atunci, ce să facă ? !

— Știu sigur că emirul din Uşalqar, care se numește Hadid, e un om tare bogat și-am putea căpăta de la el ceva de-ale gurii, a grăit Abu Zayd. El nu mă cunoaște, așa încît mă puteți vinde ca pe orice sclav negru, iar cu banii căpătați în schimbul meu cumpărați merindele de care-avem nevoie... Pe urmă, voi vă vedeți de drum, iar eu voi vedea cum o s-o scot la capăt... Timpul le orînduiește pe toate cum nu se poate mai bine...

— Cum să-l vindem pe emirul și cavalerul nostru pentru un blid de mîncare ? s-a împotrivit cineva din preajma lui. Nu se cuvine să facem una ca asta nici în ruptul capului !... Dacă alte triburi află de-o faptă ca asta, Banu Hilal ² ajunge de rîsul lumii...

— Nevoia îngăduie pînă și lucrurile oprite, a întărit Abu Zayd. Nu vād cum am putea altfel ieși din strîmtarea în care ne aflăm. Și-apoi, cine ascultă la gura lumii obosește și îmbătrînește repede. Nu avem de-ales ! Trebuie să mă vindeți lui Hadid !

Cirmuitoarii tribului s-au uitat cu mirare și teamă unul la altul, dar nimeni n-a mai îndrăznit să se pună de-a

¹ Diyab, fiul prințului Ghanem din Nedjd, așa cum este înfățișat în romanele despre Banu Hilal. El este al doilea personaj principal al acestui ciclu de romane. După ce-l asăsiineză pe Abu Zayd, este și el ucis de către Buryqi, un alt personaj al ciclului. Diyab a avut o existență istorică, dar nu a jucat un rol prea important în istoria tribului Hilal și a luptelor sale.

² Hilal ar fi fost strămoșul eponim de la care și-a moștenit numele tribul beduin Hilal, cunoscut pentru rolul său în luptele intertribale din perioada preislamică și în mișcările de la începutul islamului, fără să se fi remarcat în cursul cuceririlor. În secolul al VIII-lea tribul a migrat în Egipt, iar în secolele următoare s-a deplasat spre nordul Africii.

curmezișul. Așa că au încălecat cu toții pe cămile și-au pornit spre Ușaiqar. Odată ajunși, s-au oprit la curtea emirului Hadid, care i-a primit cu toată cinstea.

— Înălțimea voastră, a prins Diyab a vorbi, femeile și copiii noștri se află la Al-Mustawa fără nici un fel de provizii... Iar noi am rămas fără nici o para și n-avem cu ce cumpăra hrană din Ușaiqar. Toate nădejtile ne sînt legate de înălțimea ta... Avem un sclav negru, vînjos și tare harnic, pe care vrem să-l vindem. Ne-am gîndit că ar fi un tîrg bun și pentru noi și pentru înălțimea ta. L-am vinde pe un preț bun, iar cu banii luați pe el am face rost de ceva curmale și grîu, fie din magazinele înălțimii voastre, fie din tîrg...

Hadid s-a învoit și l-a cumpărat pe Abu Zayd în schimbul unui preț destul de bun. Tribul a primit pentru el curmale și pîine din belșug. Au încărcat cămilele și-au luat drumul întoarcerii către locul lor de popas, lăsîndu-l pe Abu Zayd în robie.

— Care ți-e numele ? l-a întrebat Hadid, după ce tovarășii lui s-au îndepărtat.

— Mas'ud, i-a răspuns el fără să șovăie.

— Te pricepi să scoți apă și să uzi palmierii și ogoarele, Mas'ud ? l-a iscodit emirul.

— De bună seamă ! La nimic nu mă pricep mai bine ca la scosul apei pentru udat ! l-a încredințat Mas'ud.

Și-avea emirul o grădină întinsă, verde și bine îngrijită, pe care o udau cu apa dintr-un puț adînc, scoasă cu ajutorul găleților pe roți. S-a înțeles cu sclavul cel nou și l-a trimis să îndrepte firul apei scoase din puț spre palmieri și ogoare. Cînd s-a lăsat întunericul, cîțiva oameni au pornit să învîrtă roțile, scoțînd apă, iar Mas'ud s-a apucat s-o îndrepte așa cum îi ceruse stăpînul.

A urmărit firul de apă pîn' ce-a ajuns la o margine a grădinii, a iscodit de jur împrejur și-a descoperit un sanț adînc din care scosese pămînt pentru împrejmuire și-a îndreptat firul de apă spre groapa cu pricina. Pe

urmă și-a așezat măciuca noduroasă sub cap și-a dormit bușlean pînă dimineța.

Cînd s-au ivit zorile, zgomotul roților a încetat și Mas'ud a sărit din somn și-a alergat spre lucrătorii care învîrtiseră roțile pe rînd toată noaptea. Unul din ei s-a grăbit să-l întrebe cum i s-a părut munca și dacă a izbutit să ude multe straturi.

— Groapa s-a umplut pînă la jumătate ! s-a grăbit Mas'ud să-i răspundă.

Tare s-au mirat la auzul vorbelor lui. Nu știau ce să creadă. Cum era cu puțință ca truda de-o noapte întreagă să se risipească în vînt, cînd ar fi putut uda o bună parte din grădină ? Au alergat spre șanțul cu pricina și ce le-a fost dat să vadă ? Nesomnul și osteneala lor se pierduseră într-o groapă, fără nici un folos.

Nimeni n-a îndrăznit să se repeadă la el, fiindcă toți știau de frica bîtei lui noduroase. Dar un om de încredere a alergat degrabă la emirul Hadid și i-a povestit toată tărășenia. A dat deîndată poruncă să i se înfățișeze sclavul cel negru și cînd l-a văzut dinaintea lui i-a grăit destul de blînd :

— Mi se pare că nu te pricepi să îndrepti firul apei spre rădăcinile pomilor și spre semănături și legume. Te-ai lăudat degeaba și-ai risipit apa. N-avem de-ales ! Va trebui să învîrți la roată și-o să pun pe altcineva să se îngrijească de firul apei...

— Prea bine, stăpîne ! Am înțeles, s-a învoit Mas'ud, fără să stea pe gînduri.

Din pricina arșitei de peste zi, oamenii se apucau de lucru spre seară și trudeau toată noaptea cu spor, cît ținea răcoarea.

Cînd a amurgit binișor, Mas'ud s-a apropiat de roată și-a prins să învîrtă, coborînd gălețile goale și ridicîndu-le pline. Și-a învîrtit el ce-a învîrtit pînă ce-a simțit că amețește și-l cuprinde toropeala. Atunci s-a oprit din lucru, a aruncat gălețile în fundul puțului, s-a tras mai deoparte

și-a adormit întocmai ca în noaptea dinainte cu bîta sub cap.

Dimineața, cînd s-au adunat oamenii și-au văzut stricăciunea pricinuită, nici un lucrător nu s-a încumetat să-l suduie, căci era mult mai vînos decît oricare dintre ei și-i sfrîzelea cu priviri tăioase și întunecate. Și pe deasupra mai ținea lîngă el și bîta noduroasă pe care o mîngîia din cînd în cînd.

Dar omul de încredere a alergat la emir și i-a povestit pe nerăsuflăte ce se întîmplase în grădină. Stăpînul a dat din nou poruncă să i se înfățișeze sclavul cel negru.

— Se vede treaba că nu te pricepi deloc la cultivarea pămîntului... l-a dojenit emirul cu blîndețe. Poate că te pricepi la pregătirea ceaiului și cafelei... Nu vrei să ne servești, pe mine și pe musafirii mei ?

— Asta e chiar lucrul pe care-l făceam la foștii mei stăpîni ! l-a asigurat Mas'ud. La asta mă pricep de minune !

Și-a luat Mas'ud în primire vasele pentru pregătirea ceaiului și cafelei și s-a mutat la bucătărie, scăpînd astfel de munca istovitoare din grădină. Curînd a dovedit că se pricepea într-adevăr la treaba asta, căci umbla toată vremea în straie albe care luau ochii și se făcea plăcut pînă și celui mai cusurgiu dintre musafiri. De data asta emirul n-a mai avut a se plînge de sclavul lui. Ba era chiar foarte mulțumit de tot ce făcea.

Într-o bună zi, emirul Hadid a avut ca oaspeți niște călăreți din Banu Hilal. Mas'ud, care aflase dinainte de sosirea lor, și pe deasupra bănuia și ce s-ar fi putut întîmpla dacă l-ar recunoaște vreunul din ei, măcar că musafirii erau dintr-o ramură mai îndepărtată, a cerut de data asta unuia dintre ajutoarele lui să vină cu tăvile cu cafea dinaintea oaspeților, iar el s-a amestecat printre curtenii emirului, așezîndu-se într-un colț îndepărtat al sălii. Cînd au intrat musafirii, emirul Hadid a pornit

Întru întâmpinarea lor, primindu-i cu plecăciuni și urări de bun venit. Dar numai după câțiva pași, unul dintre oaspeți a și dat cu ochii de Abu Zayd și imediat a pornit spre locul din colț, înclinându-se în fața lui de departe. Și după ce-au schimbat obișnuitele cuvinte de salut, s-au așezat și-a apărut îndată și cafegiul. Acesta s-a strecurat îndemânatic cu tăvile printre musafiri și s-a înclinat în fața emirului Hadid, oferindu-i prima ceașcă, iar acesta, la rîndul lui, a întins-o aceluia care i s-a părut a fi cel mai de seamă dintre oaspeți, așa cum era datina.

— Vă prea mulțumesc, înălțimea voastră ! a zis oaspetele codindu-se, dar nu se cuvine să primesc eu prima ceașcă, de vreme ce emirul Abu Zayd se află în mijlocul nostru...

Emirul Hadid nu și-a dat uimirea pe față, fiind prevenitor cu oaspeții, și-a oferit prima ceașcă de cafea lui Abu Zayd, care pînă atunci fusese pentru el robul negru cumpărat de curînd. După ce s-a isprăvit musafiriicul și călăreții din Banu Hilal și-au urmat drumul, emirul Hadid l-a poftit pe Mas'ud lîngă el și s-au așezat la taifas.

— De ce nu mi-ai spus care ți-e adevăratul nume, ca să te cinstesc precum s-ar fi căzut ? ! a început Hadid să-l descoase, mirat și încurcat de toată povestea. Tu nu ești un sclav, ești un emir ! Se cuvenea, așadar, să te cinstesc ca pe un oaspete de onoare... Oricare ar fi fost motivul pentru care m-ai păcălit, din clipa asta socotește-te pe deplin liber și fă cum îți place ! Dacă poțestești, poți să rămii printre noi, dacă vrei, poți să te întorci oricînd la tribul și la neamul tău... Dar aș cuteza, rogu-te, să-ți cer și eu un hatîr... Făgăduiește-mi că tu și tribul tău vă veți socoti prietenii mei și nu-mi veți fi potrivnici niciodată !

— În ce mă privește, eu, Abu Zayd, îți făgăduiesc că nu-ți voi face niciodată vreun rău, că nu te voi zavistui și nu te voi violenți... Cît despre Banu Hilal, nu

pot să mă pun chezaș, căci sînt prea multe clanuri și nu se află toate sub cîrmuirea mea...

Emirul Hadid s-a mulțumit și cu făgăduiala lui Abu Zayd, care nu era de ici, de colo, și-a amînat pentru altă dată să aducă vorba despre mulțimea neamurilor tribului Hilal. Apoi a poruncit să i se pregătească oaspetelui patru cămile încărcate cu provizii și pe deasupra i-a mai dat și un slujitor să-i fie de folos și de credință pînă ce ajungea la ai lui. Și s-a așternut Abu Zayd la drum fără zăbavă, îndreptîndu-se cu mica lui caravană spre sălașul neamului său din Al-Mustawa.

Cînd a ajuns acolo, toată suflarea i-a ieșit în întîmpinare cu strigăte de bucurie, căci era un cîrmuitor vrednic, curajos și mărinimos, smerit și cu suflet nobil. Toate aceste însușiri și multe altele îl făcuseră iubit și respectat de la cel mai mic pînă la cel mai vîrstnic. Așa încît întoarcerea lui a fost prilej de sărbătoare pentru toată lumea.

Abu Zayd a răsplătit iubirea și credința neamului și tribului său cu mărinimie : a împărțit tuturor proviziile cu care venise, a mai pus pe lîngă cele patru cămile dăruite de Hadid încă pe atîtea din turma lui și-a poruncit să fie înjunghiate, iar carnea lor să fie împărțită întregului neam. Și toate s-au sfîrșit cu mare petrecere și veselie pentru întoarcerea celui mai prețuit cîrmuitor.

După ce veselia și petrecerea s-au ostit, slujitorul care-l însoțise pe Abu Zayd s-a pregătit să plece spre orașul său. Atunci Abu Zayd a pus să se încrusteze numele lui pe bîta cea noduroasă, pe care apoi i-a dat-o slujitorului s-o ducă stăpînului său.

Și-a rămas Abu Zayd în mijlocul neamului, ocîrmuindu-l cu dreptate și înțelepciune ca și pînă atunci. Dar cînd s-a așezat arșița verii, vitele n-au mai avut ce paște în ținutul unde sălășluiau, din pricina uscăciunii, și după ce căpeteniile s-au sfătuit, au hotărît să se mute între

Ad-Dahna' și As-Summan,¹ unde era iarbă din belșug tot timpul anului, urmînd ca în drum să treacă prin Ușaiqar pentru a se aproviziona cu apă și mîncare și pentru a mai tîrgui ce le era de trebuință.

Și-au ajuns Banu Hilal la izvoarele din Ușaiqar cu bine, în liniște și pace, avînd toată grija să nu iște nici un fel de gîlceavă sau nemulțumiri. În călătoria lor, luaseră călăuză un bărbat dintr-un trib vecin, care cunoștea bine locurile. Se numea bărbatul acela Ammar el-Hatimi și era bine cunoscut tuturor, ca și cînd ar fi fost din același neam cu ei.

Chiar lîngă Ușaiqar, însă a năpădit peste ei nenorocirea : s-a întîmplat ca o cămilă de-a lui Ammar să sară într-o grădină, pricinuind pagube serioase recoltei aflate în pîrgă. Cînd a văzut stăpînul grădinii ce se întîmplă, a simțit că-și iese din minți. A apucat sabia pe care-o ținea lîngă el toată vremea, a alergat ca smintit spre cămila cu pricina și-a înjunghiat-o pe loc.

Sărmanul animal a prins a rage și a se tîngui de moarte, iar stăpînul lui a alergat cu sufletul la gură spre locul cu pricina, dar nu mai era nimic de făcut pentru salvarea lui. Cînd a văzut cămila zbătîndu-se însîngerată, și-a pierdut și el mintea și s-a repezit spre cel care-o înjunghiasă. I-a smuls sabia din mînă și cu ea i-a retezat brațul care lovise. Pe urmă a dat să-și vadă de drum, căci își vărsase focul.

Țăranul a început să se vaiete cumplit și curînd după aceea și-a dat sufletul. Vecinii s-au adunat în jurul lui, scoțînd strigăte de groază cînd l-au văzut cu brațul tăiat și cu sîngele șiroind și-au chemat îndată la bătălie. Și astfel, din nimic s-a aprins vîlvătaia. Fără să mai zăbovească sau să cugete la urmări, neamul Ușaiqar s-a strîns sub steagul emirului Hadid, căci nu era un fleac ca un bărbat de-al lor să-și dea duhul răpus de mîna unor străini care le invadaseră locul. Trebuia răzbunat ! Și-apoi

¹ Zone situate în partea de est a Arabiei Saudite.

emirul Hadid era un viteaz, care nu se temea de moarte și nu pregeta să se avînte în bătălie laolaltă cu călăreții lui. Și tot într-un suflet s-au adunat și Banu Hilal sub sabia neînfricaților Abu Zayd și Diyab ben Ghanem.

Cele două oști au pornit să se înfrunte și cînd s-au apropiat, călăreții s-au prins într-o încheștare cumplită. Fiecare dintre ele se străduia din răsuputeri s-o înfrîngă pe cealaltă și victoria părea să incline cînd de partea neamului Ușaiqar, cînd de partea neamului Hilal.

Hadid s-a năpustit năpraznic asupra coastei de sub comanda lui Abu Zayd, pîlînd cu brațu-i vînjos și iute în dreapta și-n stînga și doborînd la pămînt călăreții îngrozîți. Abu Zayd bătea mereu în retragere, ferindu-se de la o înfruntare directă cu vrăjmașul său. Oștenii din tribul Hilal vedeau și nu pricepeau ce tîle se ascunde în purtarea ciudată a căpeteniei lor, căci nu știau nimic de făgăduiala dată lui Hadid și s-au simțit ispitiți să creadă că frica îl făcea pe Abu Zayd să-l ocolească pe dușman și să se ferească să dea piept cu el.

Cîmpul de bătaie s-a umplut de morți și răniți, și de-o parte și de alta, iar lupta continua să se încrînceneze. Călăreții prindeau curaj și se îmbărbătau, fără ca vreunul să dea înapoi. Dar iată că deodată, vîzîndu-și căpetenia codindu-se să intre în încheștare cu Hadid, oștenii din aripa lui Abu Zayd au fost cuprinși de panică, răspîndindu-se în toate direcțiile. Semnele înfrîngerii de partea asta începeau să se vadă, căci Abu Zayd se purta din ce în ce mai ciudat, pîrînd că nu mai are mult și dă bir cu fugiții.

Văzînd ce se întîmplă, Diyab ben Ghanem, fără a mai pregeta, s-a grăbit într-acolo, pricepînd că e ceva necurat la mijloc; de curajul lui Abu Zayd nu putea să se îndoiască nici în ruptul capului. A lăsat un vajnic călăreț la comandă în aripa sa și s-a avîntat în latura lui Abu Zayd pînă ce s-a trezit față în față cu Hadid. Și-atunci cei doi călăreți s-au prins într-o încheștare pe viață și pe

moarte, lovind cu sete cu săbiile și cu lănciile, fără să se poată dovedi unul pe altul.

Bătălia se putea socoti aproape de sfârșit, căci atunci cînd rămîneau să se înfrunte numai căneteniile. Luptătorii se retrăgeau, soarta victoriei sau a înfrîngerii fiind hotărîtă numai de lupta celor doi comandanți.

Înfruntarea celor doi se arăta din ce în ce mai îndirjită. Oștenii rămăseseră cu privirile ațintite spre ei, prinzînd să-i îmbărbăteze : pe emirul Hadid pentru tribul Ușaiqar și pe emirul Diyab ben Ghanem pentru tribul Hilal.

Asta și dorea Diyab, străduindu-se să-și atragă adversarul cît mai departe de oșteni, de teamă ca vreunul din călăreți să nu se amestece din nou în bătălie. Așa ceva ar fi însemnat din nou încheștarea celor două triburi, de care se temea cel mai mult. Și în timp ce lovea cu toată setea, se gîdea la un șiretlic cu care să-l îndepărteze de oaste pe Hadid.

Și iată și gîndul salvator : să se prefacă fricos și să fugă ! Și-a tras nițeluș sufletul, a cumpănit o clipă, căuțînd un tertip ca să se îndepărteze de oaste și prilejul s-a ivit pe dată. Cînd emirul Hadid s-a năpustit asupra lui cu toată forța, Diyab s-a smuls din strînsoare și s-a prefăcut că dă bir cu fugiții. Hadid a pornit pe urmele lui, nădăjduind să-l ajungă și să-l doboare. Și-a tot bătut Diyab în retragere, dînd semne de istovire și atrăgîndu-l pe Hadid tot mai departe, încît nimeni nu se mai îndoia de victoria celor din Ușaiqar. Dar pe neașteptate lucrurile au luat o altă întorsătură. Diyab s-a tot retras, în timp ce Hadid l-a urmat furios fără să bage de seamă că s-au îndepărtat prea mult de oaste. Și cînd au ajuns în apropierea unor dune înalte de nisip, Diyab și-a strunit calul și l-a întors în loc, izbindu-l pe Hadid cu lancea, sfîșiindu-i zalele și făcîndu-l să se clatine în sa. S-a năpustit apoi asupra lui din nou, lovind de data asta cu sabia, dar fără să-l doboare. Emirul Hadid a făcut o

ultimă încercare de a trece la atac, cu toate că începuse să-și dea seama că se află în fața unui luptător de neînfrînt.

Ceilalți oșteni îi urmăreau de departe cu ochii holbați și sufletul la gură. Și l-au văzut pe viteazul Diyab năpus-tindu-se din nou ca uraganul asupra lui Hadid, care deși era sleit de puteri n-a primit să se declare înfrînt pentru a scăpa cu viață. Știa că nu are de ales ; nu-i rămînea nici o scăpare și și-a zis că e mai demn să lupte pînă la ultimul strop de vlagă, decît să cerșească mila duș-manului.

Lațul se strîngea în jurul gîtului lui Hadid văzînd cu ochii. Diyab era tot timpul în atac, nelăsîndu-i răgaz să se dezmeticească, iar cînd l-a simțit pe Hadid că se clatină, s-a dezlănțuit într-un atac năpraznic, aruncîndu-se ca o fiară stîrnită asupra prăzii și cu o lovitură de sabie i-a retezat capul, daborîndu-l de pe cal.

Așa i-a fost scris emirului Hadid să cadă răpus de sabia necruțătoare a lui Diyab, pe cîmpul de bătaie, sub privirile înmărmurite ale călăreților rămași în viață din cele două oști. Și atunci Banu Hilal au înălțat cuvinte de slavă și rugi de mulțumire lui Allah, scoțînd strigăte de biruință și făcînd să se cutremure pămîntul și țăriile cerului.

Neamul Ușaiqar s-a retras apoi cu mic, cu mare, cu multă jale și în neorînduială, zăvorîndu-se înlăuntrul cetății, căci, așa cum spune un proverb, „dacă șeihul unui trib a murit, flacăra lui s-a stins“.

Și astfel s-a sfîrșit bătălia cumplită dintre tribul Hilal și tribul Ușaiqar, pe care nimeni n-o plănuise, căci se întîmplă uneori ca astfel de nenorociri să se abată asupra unui neam, nevoindu-l să se lase prins în suvoiul luptei fără ca el s-o dorească.

Barzii din Banu Hilal obișnuiau să cînte bătăliile și izbînzile lor în imnuri și qaside ce s-au transmis din generație în generație pînă la noi, căci stihurile lor se țineau

ușor minte, dăinuind peste vercuri. Mai aveau acei barzi frumosul obicei de a nu uita să pomenească în qasidele lor virtuțile și meritele vrăjmașilor. Nu le treceau sub tăcere și nici nu le micșorau valoarea. Și asta o socoteau de bună seamă tot spre fala tribului lor, căci nu era totuna să te avinți în luptă și să înfringi un laș sau să te măsoari cu un erou și să-l birui după multă stăruință.

Astfel a purces unul din barzii tribului Hilal și cu peripețiile acestei bătălii, iar qasida care le-a pomenit a fost îngînată din spiță în spiță, mărturisind deopotrivă vitejia tribului Hilal și a celorlalte neamuri cu care s-a întrecut. Se prea poate ca această qasidă să fi fost mult mai lungă și mai bogată în fapte și mărturii despre vitejia unora și altora, dar vremurile au tot cernut-o și n-au mai ajuns pînă la noi decît cîteva stihuri, așa cum vi le voi îngîna și eu.

Rostit-a bardul tribului Hilal, zugrăvind apriga bătălie și vrednicia ambelor oști :

„Și, neam al lui Ușaiqar, ajuns-am și la tine
Împinși de setea cruntă spre văile-tale line,
Dar tînăra cămilă ne-a fost înjunghiată
De-un om ce-a fost lovit-o cu sabia-i cea lată.
Ammar, stăpînul vitei, cumplit la osîndit
Căci brațul ce lovise la fel a fost lovit.
Strigat-au al lor neam și ne-am strigat și noi,
Căzut-au morți duium, căci s-a stîrnit război.
Plecat-am cu gînd bun spre apă și pășune,
Dar la Hadid emirul au alergat a-i spune.
Emirul lor cu lance, cu sabie și zale
Spre călăreții noștri în iureș se prăvale.
Diyab ben Ghanen însuși pe urma lui pornește,
Îl trage între dune și-acolo-l dovedește,
Cu lancea-i meșterită năpraznic îl izbește,
Și capul că-i retează și zale-i risipește...”

După aste versuri pe care vi le-am îngînat și eu, rare aș putea să le continui, dar așa cum prea bine știți și voi, pe cele ale tribului Hî'a¹ nu s-au oprit aici. Ele au continuat să se prefire asemeni zalelor unui lanț despre care nu știți nici de unde pornește, nici unde se sfîrșește.

SOLOMON ȘI CORBUL

A fost odată ca niciodată ; a fost demult, demult, pe vremea profetului Solomon, fiul lui David¹, unul din profeții lui Allah. Toate cîte le voi povesti se întîmplau în vremea profetului Solomon, căruia i se dusesese vestea în toate cele patru zări pentru înțelepciunea lui și nu era ființă omenească sau viețuitoare să nu asculte de cuvîntul lui. Cunoștea Solomon, fiul lui David — pacea și liniștea să domnească asupra lui² ! — obiceiul și limba tuturor creaturilor lui Allah. Le știa pe fiecare, le înțelegea semnele și graiurile lor ciudate.

Și-așa se face că păsările, laolată cu multe alte făpturi, se adunau puzderie în jurul lui, umplînd pămîntul în fiecare zi, așternîndu-se la picioarele jîltului său, spunîndu-și fiecare păsurile și mai ales istorisind înțeleptului tot ce vedeau în rătăcirea lor prin lume.

Tare mult prețuia înțeleptul poveștile lor, căci mintea lui cea luminată pătrundea miezul lucrurilor, înțelesul

¹ Solomon (în rostirea arabă Sulayman), rege al Israelului 973—933 î.e.n.), fiu și succesor al lui David. El a acordat o atenție deosebită organizării administrației, construcțiilor și economiei regatului. A construit templul și palatul regal din Ierusalim. Înțelepciunea sa a rămas proverbială înîntregul Orient, numeroase referiri în acest sens găsindu-se în Biblie și în Coran.

² Formulă care apare în scris sau în vorbire după pomenirea numelui unui profet.

ascuns al întîmplărilor și bogăția cuvintelor celor mai simple.

Și cum nici una din viețuitoarele acestei lumi nu ieșea din cuvîntul lui, i s-a părut ciudat preaînțeleptului că dintre toate viețuitoarele care se adunau zilnic în jurul jilțului său, corbul era acela care venea ultimul și pleca primul. Și asta pentru că dimineața, după ce se adunau toate și se linișteau, se auzea și filfiitul de aripi al corbului care sosea ostenit de atîta grabă și alergătură, iar cînd celelalte viețuitoare abia începeau pregătirile de plecare, care încotro o chemau nevoile vieții, corbul se ridica deodată în văzduh, îndepărtîndu-se primul, la fel de grăbit precum sosise.

Azi-așa, mîine-așa, pînă cînd într-o bună zi Solomon a chemat corbul lîngă el, dorind să afle pricina pentru care se purta atît de ciudat ; bănuia înțeleptul că în spatele obiceiului păsării se află ceva neobișnuit.

— Care este pricina, făptură a lui Allah, de sosești ultimul și pleci negreșit primul în fiecare zi ? l-a întrebat Solomon. Oare, nu-ți convine ceva din ce facem noi ? Cineva te asuprește ori te nedreptățește sau nu vrei să dai ascultare poruncilor noastre și te răzvrătești ?

— Nimic din toate astea, preaînțeleptule Solomon. Îmi cer cu umilință iertare, profet al lui Allah, pentru purtarea mea nesocotită și mă rog ție să nu iei în nume de rău ce se întîmplă cu mine, căci nici unul dintre părinții și strămoșii mei nu s-a răzvrătit împotriva lui Allah și profeților lui. Numai necazurile sînt pricina purtării mele ciudate. Bătrînețele și nevolnicia tatălui meu mă țin legat de cuibul lui, căci este atît de bătrîn încît aripile nu-l mai ajută să zboare, iar penele i-au căzut toate, lăsîndu-l golaș și fără apărare în fața păsărilor de pradă. Mă tem, preaînțeleptule profet, să nu-l mănînce vulturii și-l acopăr cu aripile mele, ocrotindu-l dimineața pînă cînd sînt sigur că toate păsările au plecat. Asta-i pricina pentru care sosesc aici ultimul. Și din aceeași pricină vă

părăsesc cel dintii, ca să ajung la cuib înaintea tuturor, să-mi desfac evantaiul larg al aripilor ocrotitoare peste părintele meu, ca să-l apăr pe bietul bătrîn care nu mai are puteri nici să fugă, nici să înfrunte vreun duşman.

Se zice că Solomon s-a bucurat mult de sinceritatea corbului, căci doar se ştie cît de mult preţuiau profeţii faptele cele bune. A rămas adîncit în gînduri preaînţeleptul Solomon, cugetînd la bătrînul corb şi la nestatornicia acestei lumi. Apoi l-a întrebat pe corbul cel tînăr :

— Şi cîţi ani să aibă oare părintele tău ?

— Este tare bătrîn, preaînţeleptule, căci neamul nostru a fost sortit de Allah să trăiască mult. Are trei sute de ani !

— Ştiu că este greu pentru tine, dar străduieşte-te şi adu-l pe bătrînul corb aici la noi, căci tare multe trebuie să fi văzut într-o viaţă atît de lungă. Îl vom ruga să ne povestească şi nouă cele mai ciudate şi mai neobişnuite întîmplări ce i-a fost dat să le trăiască.

— Am înţeles şi mă supun ţie, profet al lui Allah ! a răspuns corbul şi s-a şi ridicat în văzduh, băţind aerul cu aripile lui puternice, grăbindu-se spre cuibul în care-l aştepta temător bătrînul fără apărare.

Îndată ce-a ajuns, i-a spus pe nerăsuflăte :

— Dorinţa şi porunca profetului Solomon este să te duc la el chiar acum.

— Dar ce poate să vrea preaînţeleptul Solomon de la mine, a întrebat bătrînul corb plin de uimire. Nu mai sînt decît un biet leş lipsit de viaţă şi de apărare. Auzul şi văzul mi-au slăbit, trupul mi s-a molesit, iar înfăţişarea mea nu-i plăcută nimănui. Toată frumuseţea păsărilor stă în penele lor, iar eu am rămas doar cu un amărît de puf răzleţ. Cum să mă înfăţişez în starea asta jalnică dinaintea lui Solomon ? Nu mi-a mai rămas decît puterea de a vorbi. Graiul este tot ce am, fiule ! Dar facem cum zici tu ! Numai să ştii că eu am terminat cu viaţa. Socotesc că mi-ajung trei sute de ani şi n-aş mai vrea să văd pe nimeni, după cum trebuie să ştii că nici nu mă mai tem

de nimeni. Nu-mi mai doresc altceva decît să mor liniștit în cuibul meu, căci în viața asta n-au mai rămas pentru mine decît dureri și boli, gînduri negre și vise urîte. Și pe lîngă toate astea mai sînt și o grea povară pentru tine, care a ajuns să te lege de cuibul ăsta ca niște cătușe grele de fier. Nu poți să vezi nimic din lumea asta, din tot ce-ai dori, căci te-am făcut prizonierul cuibului meu !

— Să nu-ți faci griji pentru mine ! a sărit corbul cel tînăr. Toate astea nu sînt decît datoria noastră față de cei care ne-au adus pe lume. Și socotesc că oricum sîntem datori să dăm ascultare chemării lui Solomon. Te voi purta cu cuib cu tot pe spatele meu și vom ajunge cu bine, căci Allah ne va ajuta cu siguranță !

Corbul și-a desfăcut aripile larg și purtînd pe spate cuibul cu bătrîna pasăre de trei sute de ani a planat ușor pînă ce-a ajuns la profetul lui Allah.

Înțeleptul Solomon și-a trecut atunci mîna cu blîndețe peste trupul golaș și neputincios și îndată acesta s-a acoperit cu pene negre și strălucitoare. Apoi a suflat peste trupul măcinat de bătrînețe și iată că pasărea și-a recăpătat puterea și vioiciunea de altădată.

Privindu-l cu luare aminte, Solomon a observat că bătrînul corb nu vede decît cu un ochi și-atunci a început a-l întreba ce necazuri a cunoscut în viața lui și cum și cînd și-a pierdut ochiul. Și l-a mai rugat înțeleptul Solomon să-i povestească întîmplările și pățaniile pe care le crede el a fi cele mai ciudate din tot ce văzuse și trăise în lunga lui viață.

— Ooh, preanțeleptule Solomon, atîtea au văzut ochii mei în lumea păsărilor și a necuvîntătoarelor, că nu ne-ar ajunge ani să le povestim toate cîte au fost. Dar cele mai ciudate lucruri și întîmplări pe care le-am văzut și le-am trăit au fost din lumea și viața oamenilor. Poate că cea mai ciudată dintre ele este aceea care m-a făcut să-mi pierd ochiul.

— Atunci, povestește-ne-o și nouă, bătrîne și falnice corb, l-a îndemnat Solomon, căci multe sînt de știut și de învățat pe lumea asta și multe ne vor rămîne încă necunoscute, pe care numai Allah le poate ști.

Și s-a apucat atunci bătrînul corb să-și depene amintirile, străduindu-se la început cu greu să urmărească firul lor și să aleagă din noianul de întîmplări pe cele ce le credea demult uitate :

— În tinerețea mea, a început corbul, am peregrinat mult, preaînțeleptule Solomon. Eram puternic și-mi plăcea să străbat liber văzduhurile, să mă las în voia zborului și-a vîntului, să străbat distanțe mari și să văd mulțimea așezărilor omenеști de pe întreg pămîntul. Îmi plăcea să văd oamenii și așezările lor, căci acolo îmi găseam și hrana cea mai bună și vedeam și lucrurile cele mai ciudate. Și oricît de mult mă furau frumusețea și belșugul unor ținuturi, nu mă lăsam robit de ele. Zburam spre alte locuri mînat de curiozitatea și neastîmpărul tinereții mele. Și-apoi aveam obiceiul să mă întorc după o vreme să văd ce s-a mai întîmplat cu așezările oamenilor pe care le cunoscusem, căci toate se schimbau cu repeziciune în ochii mei și toate îmi păreau noi și ciudate, iar ființele omenеști tare slabe și repede pieritoare de pe acest pămînt.

M-am oprit în drumurile mele într-un oraș falnic ce părea răsărit ca din basme : era înconjurat pe de-antregul cu un gard de aur și deasupra lui se înșirau în trepte terase minunate, și ele cu totul și cu totul din aur. Se vedea cît de colo că locuitorii lui erau oameni tare bogați și se bucurau de un belșug cum nu mai văzusem nicăieri pe unde umblasem și nici n-aveam să mai văd vreodată.

Înfățișarea orașului m-a uimit și m-a atras atît de puternic, preaînțeleptule Solomon, încît m-am așezat pe unul din garduri să privesc ce se întîmplă în cetatea aia minunată. Și-am rămas acolo nemișcat ceasuri întregi, ca fermecat. Parcă o mînă nevăzută mă țintuise locului.

Toate erau altfel decît în alte părți ale lumii pe unde umblasem — și planul cetății, și întăriturile ei, și construcțiile trainice din piatră colorată care-ți luau ochii, și oamenii ei îmbrăcați în straie atît de frumoase, cum nu se văd în alte locuri decît prin palatele stăpînitorilor.

Tot stînd acolo ținut locului pe zid, m-a zărit un bărbat dintre locuitorii orașului și numai după cîteva clipe m-am trezit că iese pe una din porțile cetății, trăgînd după el o cămilă. S-a apropiat, a înjunghiat cămila și m-a îndemnat să mănînc, spunîndu-mi că a sacrificat-o pentru mine, ca semn al ospitalității acelei cetăți. Am coborît de pe zid, m-am ospătat strașnic și-am continuat să privesc viața și obiceiurile aceluia oraș și să mănînc din carnea cămilei preț de o săptămînă, pînă ce am terminat-o. Apoi mi-am luat zborul și-am continuat să umblu dintr-un ținut într-altul, dar fără să sper că voi mai întîlni undeva ospitalitatea acelei cetăți de basm. Uneori, cînd răbdam zile întregi de foame, îmi venea a crede că cetatea nici n-a existat vreodată decît în închipuirea mea. Dar pe atunci puteam răbda și îndura multe, preaînțeleptule Solomon, căci tinerețea poate orice !

Tot rătăcind așa prin lume, m-au furat locurile și privilegiile noi și curiozitatea m-a purtat tot mai departe de orașul ce fusese atît de ospitalier cu mine. Dar deodată, prin cine știe ce minune, căci multe, întortocheate și necunoscute sînt căile lui Allah, mi-am amintit de bogata cetate cu ziduri și terase din aur și mi s-a făcut, așa din senin, un dor năpraznic s-o văd iarăși. Și-am bătut multă cale, zburînd ziua și noaptea, aproape fără popas, ca mînat de-o mîna nevăzută, spre cetatea ospitalității, cum • numisem eu numai pentru mine, căci nimeni nu-mi spusese numele ei. Am ajuns frînt de osteneală și după cîteva rotocoale, sus, deasupra ei, am coborît pe una din terasele în trepte și nu mică mi-a fost mirarea văzînd că toate zidurile erau acum din argint. E drept că trecuse

vreme îndelungată de cînd o părăsisem, dar așa o schimbare m-a mirat peste măsură. Și m-am tot întrebat ce s-o fi petrecut acolo, dar nu puteam găsi nicicum răspunsul. Așteptam să văd dacă și locuitorii cetății s-or fi schimbat cumva și ei, și mai ales dacă generozitatea lor mai era aceeași ca odinioară. După o vreme, m-a zărit un bărbat și-a ieșit îndată pe una din porți, trăgînd după el un berbec. L-a sacrificat în apropierea mea, în afara zidului și-apoi mi-a făcut semn să cobor să mă ospătez, căci sacrificiul era semnul ospitalității acelei cetăți. Am coborît de pe zid și m-am înfruptat cu poftă din carnea berbecului, căci nu mai avusesem parte de-o hrană ca lumea — nici eu nu mai știam de cînd. Apoi am rămas acolo să privesc la viața locuitorilor cetății și să mă ospătez cu carnea ce-mi mai rămăsese, dar asta n-a durat decît preț de cîteva zile, după care am părăsit orașul cu mai multă părere de rău decît o făcusem prima oară. Se vede treaba, preanțeleptule Solomon, că inima-mi spunea ceva ; căci minunile nu țin cu anii iar faptele bune sînt puține la număr.

Și iarăși obiceiul și nevoia m-au purtat pe drumuri din loc în loc, rătăcind tot mai departe de orașul ospitalier. Și-am întîlnit mulțime de oameni, tîrguri, sate și caravane, beduini cu turmele, orașe și cetăți mai mici și mai mari, mai sărace sau mai bogate, dar nicăieri n-am văzut vreunul pe măsura orașului ospitalității. Am tînjit după el și m-am hotărît să mă întorc ; tot mai mult mi duceam dorul și drumul către el mi se părea tot mai lung. Cînd am ajuns, în sfîrșit, m-a năpădit tristețea, căci norii sărăciei și amărăciunii începuseră să se abată și asupra lui. Plutea un aer trist peste frumoasele terase care erau acum din fier. Priveam, preaînțeleptule Solomon, fără să înțeleg ce se întîmplă cu oamenii acelei cetăți. Mergeau încet și triști, privind aiurea și a trebuit să aștept mult și bine, pînă ce m-a zărit unul dintre locuitorii ei. L-am văzut curînd după asta, ieșind pe una din porți și in-

dreptindu-se spre mine : ducea sub braț o găină. A sacrificat-o și mi-a făcut semn să cobor, căci jertfa era pentru ospățul meu. Am coborât de pe zid și, cum eram flămînd de-atîta vreme, am terminat carnea ei din prima zi. Am plecat din oraș cu mult mai repede decît m-aș fi așteptat și decît am vrut și cu mai multă părere de rău decît altădată. Presimțeam că belșugul lui, seninătatea și ospitalitatea oamenilor erau pe sfîrșite și nu le voi mai întîlni niciodată. Am pornit apoi din nou în lumea largă, gîndindu-mă cu tristețe la cît de nestatornică este această viață și cît de amăgitoare sînt avuțiile ei.

Mi-am continuat rătăcirea mea prin lume și după o vreme — să fi fost luni sau poate chiar ani, cine mai știe, căci vremea trece repede — m-am întors din nou la orașul pe care-l știam cel mai fericit și mai ospitalier din lume. Am plutit în cercuri deasupra lui și parcă nu-l mai recunoșteam — atît de mult se schimbase. Totul era trist și dărăpănat : zidurile se cojeau, gardul ruginise, pe terase se ridicau vălătuci de praf și se zbenguiau gunoaiile pe care le împrăstia vîntul. Oamenii erau slabi și zdrențuiți, iar în priviri le lucea spaima. Ce mai încolo și-ncoace, o sărăcie lucie ! „Slavă celui care le schimbă pe toate și rămîne neschimbat !“ îmi ziceam eu și mă minunam cum de-au putut ajunge locuitorii aceluia oraș, după atîta belșug și fericire, într-o stare atît de jalnică. Și tocmai cînd mă gîndeam eu așa, n-am observat venind spre mine un bărbat dintre locuitorii aceluia oraș, care s-a apropiat tiptil, iar cînd a ajuns aproape m-a țintuit cu o piatră și m-a lovit drept în ochiul stîng, lăsîndu-mă fără el. Ajunsese atît de sărman, încît voia să mă doboare că să-și alunge cu carnea mea chinurile foamei.

Piatra care m-a lovit și m-a făcut să-mi pierd pe jumătate vederea a venit de la un om de la care nu mă așteptam nici în ruptul capului, să-mi facă vreodată un rău. Numai nevoia cumplită și disperarea îl aduseseră, profetule, în stare să lovească o biată pasăre înfometată.

În alte vremuri ar fi putut să fie unul din cei care mă ospătau cu atîta generozitate. Am zburat de pe zid și m-am îndepărtat de nefericita cetate de la care nu mai aveam de așteptat nimic bun. Abia mai vedeam drumul, căci mă dureau și ochiul și sufletul. Nu puteam pricepe, înțeleptule Solomon, cum au ajuns oamenii aceluia oraș să înlocuiască bunătatea și generozitatea lor nemaiîntîlnită cu atîta răutate și perfidie.

Știind că tot ce-a fost bun s-a dus și că n-au mai rămas decît relele, nu m-am mai abătut spre cetatea gîndurilor mele mulți ani. Dar iată că odată soarta m-a purtat într-acolo, fără să vreau. M-am mirat cînd am ajuns în locurile știute și mi-am zis că dacă tot m-au purtat vînturile spre ea, n-ar strica să arunc o privire să văd ce-a făcut timpul din cetatea ce n-avea asemănare pe pămînt. De data asta eram pătît și nu trebuia să mă mai las păcălit. Se știe doar că cel care este în stare să se păzească nu poate fi mușcat de două ori de șarpele ce iese din aceeași gaură.

Am plutit în cercuri, lăsîndu-mă tot mai jos deasupra locului unde știam că se află orașul, dar n-am mai văzut nici o urmă din el. Am coborît din înalțuri, pînă am ajuns pe pămînt și tot nu l-am găsit. Dispăruse cu totul, de parcă mîna unei vrăjitoare îl ștersese de pe fața pămîntului. Pe locul lui de altădată se îngrămădiseră nisipurile, așa fel încît să dispară orice urmă. Parcă-l înghițise pămîntul, sau nu fusese acolo de cînd lumea. Dar el a fost, preaînțeleptule Solomon, sînt sigur de asta, așa cum sînt sigur că mă aflu acum în fața profetului lui Allah. Am zburat pe vîrful dunelor celor mai înalte și-am privit departe în zare, cît putea cuprinde ochiul meu cel teafăr, dar n-am zărit țipenie de om sau vreo altă ființă care să-mi poată spune ceva despre soarta orașului.

M-am îndepărtat cu frica în suflet să nu se abată și asupra mea pedeapsa și chinurile ce dăduseră peste oamenii aceluia oraș, căci numai un blestem cumplit putea să

șteargă o asemenea cetate minunată de pe fața pământului.

Bătrînul corb și-a încheiat povestea, dar nimeni nu scotea nici o vorbă. Disparația cetății atât de înfloritoare îi întristase pe toți. Într-un târziu, corbul cel bătrîn de trei sute de ani rupse tăcerea :

— Aceasta-i, preaînțeleptule Solomon, cea mai ciudată întîmplare din viața mea !

— Ai mai ști acum, bătrîne corb, unde se află orașul acela ? l-a întrebat Solomon după o clipă de gîndire.

— Desigur, preaînțeleptule profet, cunosc locul acelei cetăți, tot așa de bine cum îl cunosc pe cel ce m-a adus aici. Aș putea să uit toate cîte mi s-au întîmplat în lunga mea viață, dar orașul acela minunat niciodată !

— Să mergem, atunci, în locul cu pricina, bătrîne corb ! a zis Solomon, fiul lui David, ridicîndu-se din jîlt.

Și s-au urcat Solomon și sfetnicii săi pe covorul fermecat și-au zburat cu cei doi corbi deasupra lor pînă ce au ajuns în inima deșertului. Atunci au văzut corbul cel bătrîn coborînd pe cea mai înaltă dună de nisip și s-au lăsat și ei în jos, așezîndu-se lin pe aceeași dună.

— Aici este locul orașului dispărut, preaînțeleptule Solomon, a spus corbul filfiindu-și aripile.

Profetul Solomon, fiul lui David, s-a uitat neîncrăzător la nesfîrșita întindere de nisipuri, în care nu se vedea nici urmă de așezare și nici țipenie de făptură și l-a mai întrebat o dată pe corb :

— Ești tu oare sigură, pasăre năzdrăvană, că ăsta-i locul cetății fără pereche-n lume ?

— În fața profetului lui Allah îmi pun capul zălog pentru ce spun. Și știu prea bine că-mi va zbura, dacă nu spun adevărul. Iar dacă n-aveți încredere în vorbele mele, încredeți-vă în cele trei veacuri pe care le-am trăit ! a mai întărit corbul, filfiindu-și aripile.

Solomon, fiul lui David, și-a lăsat privirile să rătăcească îndelung peste marea de nisipuri, s-a întors pe

rind spre cele patru zări și a chemat vînturile să i se înfățișeze deîndată.

Cît ai clipi, au sosit șuierînd cumplit în vîrtejuri cele patru vînturi.

— Aici, sub muntele ăsta de nisip, au fost cîndva oameni, i-a spus Solomon vîntului de miazăzi. Aș vrea să suflî peste nisipurile astea și să le duci departe de-aici !

Vîntul de miazăzi și-a cerut iertare, recunoscînd cu umilință că este mult prea slab să poată îndeplini o asemenea poruncă. N-avea puterea să mute din loc uriașul munte de nisip.

Atunci Solomon s-a adresat vîntului de miazănoapte, rugîndu-l să sufle cu putere și să ducă departe nisipurile de peste orașul îngropat. Dar vîntul de miazănoapte și-a cerut și el iertare, fiind prea puternic pentru a îndeplini porunca. Dacă s-ar fi încumetat să stîrnească cu puterea lui adevărată dunele din jur, n-ar mai fi rămas piatră pe piatră și nici grăunte pe grăunte de nisip, în tot deșertul. Solomon îi cunoștea prea bine puterea și s-a temut și el că stîrnirea vîntului de miazănoapte ar putea să distrugă și să măture în calea lui orice urmă din orașul îngropat.

Apoi profetul lui Allah s-a adresat vîntului de răsărit, dar și acesta și-a cerut iertare cu smerenie, pentru că nu se încumeta să sufle nisipurile, căci puterea lui stîrnea vîrtejurile cumplite, care distrugeau totul în calea lor, luînd cu ele și speranța de a mai găsi ce căutau.

Nu mai rămăsese decît vîntul de apus, care a ascultat porunca lui Solomon și s-a legat s-o îndeplinească, cerînd un răgaz de o zi și o noapte ca să ridice nisipul de peste oraș.

— Fii cu mare băgare de seamă, i-a poruncit Solomon, să nu clintеști nici o piatră din zidurile cetății. Totul să rămînă precum a fost cînd s-a întîmplat nenorocirea.

Vîntul de apus s-a apucat cu nădejde de treabă, spulberînd nisipul, iar Solomon cu sfetnicii săi și cele două păsări s-au ridicat în văzduh, întorcîndu-se în cetatea lor.

Peste o zi și o noapte s-au întors în locul știut și nu-și puteau crede ochilor. Acolo unde domnise liniștea încremenită și înfricoșătoare a nisipurilor, se afla acum un oraș întreg, în ale cărui porți mai lovea încă vîntul. Priveau cu toții uimiți la zidurile puternice care-l înconjurau, ce-ar fi putut înfrunta atacul celor mai falnice oști, dar care nu putuseră izbăvi orașul de puterea celui atotputernic, care înfrînge toate puterile și chiar pe uriași. Toate casele erau întregi și toate lucrurile încremenite pe locurile lor, de parcă mîna vrăjitoarelor oprise timpul în loc. Numai oamenii dispăruseră cu toții, făcînd să moară cetatea.

Solomon a pus crainicii să strige pe toate ulițele orașului să afle dacă vreo ființă a mai rămas în viață printr-o minune. Și mult s-au minunat cînd au auzit un glas ce venea din adîncul unui puț. Era un șarpe care glăsuia din întunericul puțului aproape acoperit de nisip.

Solomon s-a aplecat pe marginea fîntîinii și-a întrebat șarpele ce știe de pricina pierii locuitorilor orașului.

— Preaînțeleptule profet, i-a răspuns șarpele, eu sînt acela care i-a ucis pe toți locuitorii acestei cetăți. După ce-au murit oamenii și s-au uscat plantele, s-au năpustit vînturile deasupra orașului, pînă ce l-au acoperit pe de-a-ntregul și l-au preschimbat în dune de nisip, fără urme de viață.

— Și cum ai izbutit tu să ucizi un oraș întreg ? se minună Solomon.

— N-a fost prea greu, înțeleptule Solomon, căci m-am ascuns în singurul puț din oraș în care se afla apă bună de băut și m-am încolăcit într-una din grottele lui, în apropiere de izvor. Apoi, am băut apă cît am putut, pînă cînd mi s-a umplut burta. Am ținut apa care s-a amestecat cu veninul meu și pe urmă am vărsat-o în puț ca să se otrăvească toată apa. Și toți care au băut din ea au murit. Astfel, i-am răpus pe toți locuitorii orașului.

Uimit de spusle șarpelui năzdrăvan, Solomon l-a mai întrebat :

— Și cine ești tu și cum de te-ai încumetat la o asemenea faptă ? Ce pricină te-a făcut să ucizi atîta oameni ?

— Numele meu este Lus, a răspuns șarpele. Nu pot spune că am avut o pricină anume cu locuitorii orașului. Mai degrabă am fost împins de firea mea și de frica de oameni, căci dacă m-ar fi descoperit, m-ar fi ucis ei pe mine, fără să le fac nici un rău. Iar dacă mi-a stat în putere să fiu eu primul care s-o fac, atunci am socotit că e dreptul meu.

— Ieși din puț ! i-a poruncit Solomon șarpelui Lus. Să văd puterea și vrerea lui Allah care te-a creat printre viețuitoarele acestei lumi.

— Mi-e teamă de oameni, profetule, și numai în cuvîntul tău mă pot încrede. Dacă te pui chezaș că nimeni nu-mi va face rău, voi da ascultare poruncii.

— În paza lui Allah sînt toate creaturile lui și după legea lui îți poruncesc să ieși la lumina zilei, i-a mai zis Solomon.

Cînd șarpele s-a ivit din puț, s-a lăsat o tăcere grea peste tot locul. Nimeni nu se încumeta nici să respire. Aveau înaintea ochilor lor o viețuitoare care distrusese o cetate întreagă. „Nu e decît voința și pedeapsa lui Allah în toate“, își ziceau ei.

Șarpele a început să curgă și să se încolăcească, umplînd locul din jurul puțului și împingînd cercul oamenilor din ce în ce mai departe spre margini. Movila ce se ridica din trupul încolăcit al șarpelui creștea văzînd cu ochii, sub privirile îngrozite ale sfetnicilor profetului. Sătul de-atîta așteptare, Solomon l-a întrebat :

— A cîta parte din trupul tău a mai rămas în puț ?

— Mai este destul, preaînțeleptule ! Cînd ai să vezi o dungă vineție pe spinarea mea, să știi că acolo se află jumătatea corpului meu, a răspuns șarpele, mișcîndu-se la fel de încet ca și pînă atunci.

A tot continuat să se încolăcească, punînd la încercare curajul oamenilor din jur și răbdarea lui Solomon, căci corpul său părea să n-aibă sfîrșit.

În ăst timp, Solomon nu și-a mai luat ochii de pe spinarea șarpelui și cînd, în sfîrșit, s-a ivit și dunga vineție, profetul lui Allah a ridicat sabia și a lovit cu toată puterea peste dunga cu pricina, chiar acolo unde era jumătatea trupului jivinei otrăvitoare, despiciîndu-l în două. În aceeași clipă șarpele și-a dat duhul.

Toți sfetnicii au scos suspine de ușurare, numai unul dintre ei a îndrăznit să-l întrebe pe Solomon profetul :

— Preaînțeleptule Solomon, cum de-ai ucis viețuitoarea asta, una din creaturile lui Allah, după ce-ai pus chezaș cuvîntul tău că nimeni nu-i va face nici un rău ?

— Voința lui Allah este în toate, fiule ! Oare nu știe sfetnicul meu vorbele lui Allah care spun : „Ucigașul trebuie să moară ucis“ ? ¹ Ce să mai zicem de fapta celui care a ucis nu un suflet, ci pe toți locuitorii unei cetăți ? Ține minte, fiule ! a mai spus profetul Solomon. Îl scoți pe dușman din ascunzișul lui, punîndu-te chezaș în numele lui Allah, și-l ucizi după legea lui Allah, căci în toate numai voința lui este. Vrerea lui Allah l-a trimis pe Lus pe capul cetății celei fără de asemănare, poate pentru a pedepsi trufia ei. Dar unealta care a ucis trebuie și ea să fie ucisă, după legea lui Allah, și să rămînă în veci de învățătură pentru toți cei ce cred și pentru cei ce nu cred.

Apoi Solomon a poruncit să se taie capul șarpelui, și i s-a tăiat și să i se smulgă dinții, și i s-au smuls. După aceea a poruncit să se pună dinții șarpelui Lus pe porțile cele mari ale cetății, să-i vadă toți cîți se vor abate prin ea și să la aminte.

După ce-a trecut primejdia și s-a răspîndit povestea lui Lus, s-a dat sfoară în țară și-n cele patru vînturi că orașul

¹ Probabil că acest verdict atît de categoric să apară într-una din tradițiile despre Profet, căci în Coran nu se întîlnesc.

cel fără de pereche este liber și la adăpost de orice primejdie și îndată lumea a năvălit să se așeze pentru totdeauna în cetate, căci i se dusesese vestea pentru belșugul și frumusețea ei. Și s-a populat din nou cetatea ; i s-a refăcut bogăția și-a înflorit și-a început iarăși să semene cu orașul fără pereche de odinioară, al cărui nume nu-l știa însă nimeni. Acum orașul ajunsese să fie cunoscut după dinții lui Lus, care întâmpinau pe oricine intra pe poarta cea mare a cetății. Oricine întreba ceva despre ei primea unul și același răspuns : *nab lus*, adică dintele lui Lus. Toată lumea care se perinda prin cetate, de departe și de aproape, venea, pleca sau rămânea acolo pentru totdeauna voia să afle mai întâi povestea dintelui din poarta cea mare a cetății — povestea lui *nab lus*. Așa a ajuns orașul să fie cunoscut pretutindeni cu numele *Nab Lus*,¹ căci numele cel vechi nu-l știa nimeni. Cum uitarea ține și ea de cele omenești, peste povestea lui *nab lus* s-a așternut colbul și puțini sînt aceia care-și mai amintesc de ea și de învățămintele ei. Dar este lucru neîndoielnic că orașul a rămas cu numele Nablus pentru totdeauna. Povestitorul nu știe să vă spună întocmai unde se află el și nici nu știe dacă lumea l-a uitat sau nu.

POVESTEA CELOR DOUĂ PERLE

A fost odată ca niciodată. A fost odată, în vremuri de demult, undeva în lume, într-un loc tare departe, un regat întins de nu i se mai știau marginile și atît de bogat că nu i se mai cunoșteau avuțiile, și așa de puternic că se temeau toți dușmanii de oștile lui. I se dusesese

¹ Este foarte probabil că legenda se referă la orașul Nablus din Palestina.

vestea în lume, peste mări și țări, așa încît poveștile despre regatul acela au ajuns chiar și pînă la noi, deși el a dispărut demult și nimeni n-ar mai putea spune astăzi unde a fost.

Se zice că sultanii acelui ținut întins și binecuvîntat erau și ei oameni destoinici, cunoscuți din tată în fiu pentru vitejia și dreptatea lor. S-a întîmplat însă într-o vreme, în lungul șir al anilor, să-i vină rîndul la cîrmuirea acelui regat unui sultan mult prea tînăr, care s-a lăsat furat de ispita plăcerilor și ușurința tinereții. Și cum oameni lipsiți de credință s-au aflat întotdeauna, s-au găsit destui sfetnici haini care să se adune în jurul lui, să-l încurajeze la viața de huzur și să-l împingă pe drumuri rele, care să-l ducă și pe el și regatul său la pierzanie. Și azi-așa, mîine-așa, pînă cînd l-au părăsit toți sfetnicii înțelepți și n-a mai avut în jurul lui nici măcar un suflet de credință și de neădejde cu care să se ajute la nevoie.

Toți emirii și valii pînă în cele mai îndepărtate ținuturi ale împărăției au luat seama la sultanul care trăia cu capul în lună, fără să-i peste de treburile regatului. Toate rămăseseră în seama lor și în dauna supușilor care ajunseseră în sapă de lemn și erau gata să-și ia lumea în cap.

Treburile țării mergeau tot mai prost și pe măsură ce huzurul în care trăia sultanul sporea, regatul se ruina văzînd cu ochii. Toată lumea vedea, ofta și se plîngea, numai sultanul habar n-avea de nimic, crezînd că supușilor lui le-a pus Allah mîna-n cap. Și cum să nu fie așa, dacă mulțimea de lingușitori, care se adunau în jurul sultanului ca muștele la miere, îi împuiau urechile, din zori și pînă-n noapte, cu minciuni gogonate. Norodul ajunsese să rabde de foame, căci piereau vitele cu duiumul și se prăpădeau recoltele, iar supușii n-aveau parte de-o clipă de tihnă ; nu puteau nici trăi, nici munci de nedreptatea naipilor și valiilor care-i alergau la tot felul de corvezi și le luau și pielea de pe ei. Secau canalele și fîntinile, se

prăpădeau caravanele pe drumuri și nu mai ajungeau în țirguri. Se plîngeau supușii că nu mai au hrană nici pentru ei, nici pentru vite, dar cine să audă ? Cei care trebuiau să îndrepte lucrurile erau surzi și muți. E drept că s-au mai găsit și oameni de bună credință care s-au zbatut și s-au pus capul în primejdie s-ajungă în fața sultanului să i se plîngă. Dar să răzbată pînă la sultan, nici vorbă ! Stăteau cerberi de pază în șapte rînduri, să n-ajungă nici musca, teamă să nu afle cumva adevărul, căci minia și pedeapsa ar fi fost cumplite.

Și astfel, starea jalnică a supușilor se înrăutățea și mai mult, nenorocirile sporeau, nemulțumirea clocotea, urzelile din jurul sultanului se îndeseau, iar el, în naivitatea lui, fi aducea mulțumiri Celui-de-Sus pentru fericirea cu care-i binecuvîntase regatul.

Norodul a început să murmure, căci lumea se săturase pînă-n gît de corvezi și dări. Așa se face că într-o bună zi locuitorii unuia din orașele aceluia regat cu oameni harnici și destoinici s-au adunat și s-au sfătuit cu bătrînii lor să vadă ce-i de făcut, pînă nu se prăbușeau cu toții, căci se terminase și ultimul bob de răbdare și de speranță. Bătrînii i-au sfătuit să meargă la un om ce trăia retras în casa lui cu grădină de la marginea orașului, cunoscut tuturor cu numele de Înțeleptul. Asta pentru că era un om tare învățat și răbdător și găsea întotdeauna răspunsul pentru toate pricinile și necazurile cu care i se înfățișau locuitorii aceluia ținut.

I s-au plîns ei de tirania și nedreptatea care domnea în tot locul și l-au vestit despre dorința lor de a-i schimba pe emirii și valii cei haini, căci altfel vor distruge totul, mai rău decît lăcustele și decît orice altă pedeapsă din cer.

— Oameni buni, ce-mi cereți voi nu-i lucru ușor. Nu se poate ajunge la sultan, cu una, cu două, căci hainii îl păzesc cu strășnicie. Numai cu mintea le-am putea veni de hac. Dați-mi un răgaz, le-a cerut Înțeleptul, căci trebuie

să chibzuiesc bine înainte de a alege o cale prin care să izbutim să le frîngem cerbicia.

Bieții oameni erau de acord cu orice, numai pentru un bob de nădejde care să le lumineze viața, căci întinericul se făcuse atît de des în jurul lor încît credeau că a venit sfîrșitul lumii. Apoi s-au întors la casa Înteptului, așteptînd răspunsul cu sufletul la gură.

— Oameni buni, a început Înteptul, cu fața luminată, cred că am găsit o cale sigură pentru a pătrunde la sultan. Odată ajuns acolo, o să mă ajute Allah și-l voi dăscăli eu bine, pînă ce va pricepe sultanul nostru cum stau lucrurile în împărăția lui. Numai de piatră dac-o fi, n-o să-l doară inima de ce i-or auzi urechile !

Cînd au auzit oamenii răspunsul Înteptului, s-au pornit cu toții pe rugăciuni de slavă și mulțumire celui Atotputernic, căci le îndrumase pașii acolo unde trebuia. Apoi s-au pus să-l descoase pe izbăvitorul lor, cum să facă și ce să facă pentru a-l ajuta cum s-or pricepe și cum or putea ca să meargă treaba mai repede.

— Să vă străduiți, oameni buni, de unde-ați avea, de unde nu, să adunați două oale mari cu bani — una cu aur și alta cu argint și, după ce gătim treaba, se vor întoarce ele cu vîrf și îndesat. Alegeți unul mai isteț dintre voi, căruia îi voi încredința taina acestei comori, și-apoi duceți-vă care pe unde aveți treburi și rugați-vă lui Allah să m-ajute și să v-ajute și vouă.

S-au sfătuit degrabă între ei și-au ales un flăcău vînjos și isteț să-i ajute Înteptului la treabă și-apoi s-au dus care încotro. Înteptul l-a tras deoparte pe flăcăul cu pricina și i-a șoptit :

— Tu, flăcăule, să iei cele două oale cu bani și să le îngropi pe fiecare în cutare și în cutare loc și să pui pe deasupra semnele astea pe care le cunoșteam numai noi doi. Taina rămîne între noi doi, căci dacă vor fi mai mult de patru ochi și patru urechi care s-o știe, atunci o va afla o lume întreagă și toată zdroaba noastră va fi în van.

Acum te du degrabă și fă totul precum ți-am spus. Când ești gata, îmi dai de veste.

N-a trecut mult și Înțeleptul a primit semn de la flăcăul cel isteț că totul s-a făcut precum le-a fost înțelegerea. Atunci a plecat și el în tîrg și-a ales cele mai bune veșminte de drum și straiile de sărbătoare pe care le-a găsit, și-a purces spre cetatea sultanului. Când a ajuns acolo, a tras la un han mare și arătos, aproape de palatul cîrmurii. Și-a pus cele mai frumoase straii și cu o înfățișare ce făcea trecătorii să se dea sfioși la o parte din drumul lui, cu plecăciuni, s-a apropiat de poarta palatului și i-a zis străjii :

— Spune-i căpeteniei străjilor, că eu sînt străin de regatul vostru și vin de undeva, de departe, să-l salut pe măritul sultan și să-i spun în mare taină un vis care-l privește numai pe măriia sa.

— Pune aici pe hîrtie tot ce ai de spus și dă-mi-o s-o duc sultanului, i-a zis maimarele străjii, cînd l-a văzut și s-a uitat bănuitor la el.

— Povestea-i lungă și întortocheată, a răspuns Înțeleptul. Sînt prea multe semne încîlcite pe care trebuie să le dezlege cel ce va povesti visul, iar qalamul ¹ nu este în stare, fiule, să tîlmăcească așa cum face graiul omesc. Mergi și cere sfetnicilor lui să mă ducă în fața mării sale, căci visul le va fi de mare folos, și lor, și sultanului.

Maimarele străjii continua să se uite lung la străinul din fața lui, scărpinîndu-se nedumerit după ureche. Știa el prea bine că nu va reuși nicicum să-l înfățișeze pe străin sultanului, căci zidul din jurul mării sale era înalt și greu de trecut. Avuseseră hainii grijă să nu lase nici o porțiță de intrare. A tot stat și s-a gîndit cum să facă, cum să dreagă, căci înfățișarea străinului parcă-l vrăjise. Avea

¹ *Qalam* (< grec. *kalamos*, „trestie”) este un vechi instrument folosit pentru scrierea arabă, constînd dintr-un tub de trestie cu un vîrf ascuțit. Pentru fiecare tip de grafie era nevoie de un *qalam* special.

omul acela sosit de departe o privire atît de calmă şi de pătrunzătoare, de parcă-i porunca fără cuivnte şi-l conducea unde voia el. Aşa încît s-a încumetat să-l vestească pe sultan, fie ce-o fi. A pîndit o clipă prielnică şi s-a strecurat la suveran nevăzut de nimeni, spunîndu-i mării sale că un străin cu o înfăţişare tare aleasă doreşte să fie primit pentru a-i povesti lumniăţiei sale un vis ciudat ce-l priveşte pe el şi tronul său. Sultanul, curios şi sătul să tot vadă numai figurile sfetnicilor săi, din zori şi pînă-n noapte, s-a învoit pe dată şi a poruncit să fie adus străinul, pe care-l credea a fi vreun magician sau ghicitor.

De cum a intrat, Înţeleptul s-a înclinat cu plecăciuni adînci în faţa sultanului şi i-a grăit cu vorbe meşteşugite, încît mânia sa a fost tare bucuros să stea de taină cu oaspetele său. Şi numai după ce-au tăifăsuit ei despre cîte-n lună şi-n stele, sultanul şi-a amintit şi de visul despre care-i vorbise maimarele străjilor şi l-a întrebat :

— Am înţeles că ai a-mi povesti un vis ciudat care priveşte împărăţia. Nu-mi spui nimic despre asta ?

— Mărite sultan, să-mi fie cu iertare, că m-am folosit de şiretlicul ăsta ca să fac straja să m-ajute, căci altfel n-aş fi ajuns nicicum aici. Ce am eu de spus, nu este un vis, ci un lucru de mare taină. Allah m-a înzestrat cu un dar deosebit : cunosc graiul tuturor păsărilor. Nici un ciripit sau vreun croncănit de-al lor nu-mi este străin. Şi-am gîndit că ştiinţa mea s-ar putea să fie de folos şi mării tale, căci ceea ce văd păsările în zborul lor peste mări şi ţări nu le este dat oamenilor să ştie. Din înălţimea zborului lor văd şi ce este pe pămînt şi ce este ascuns în adîncul lui ; ele ştiu unde sînt izvoarele de apă, bogăţiile şi comorile ce zac sub pămînt şi multe alte taine pe care le văd şi le aud în drumurile lor necuprinse.

Tare s-a mai minunat sultanul la auzul unor asemenea vorbe şi nici c-a mai vrut să se despartă de musafirul lui.

— Vreau să rămîi cu noi aici, la palat, ca să ne convîgem de tot ce spui, i-a zis sultanul, căci lucrurile auzite de la tine sînt mult prea ispititoare.

Și a rămas Înteptul pe lîngă sultan, deși nici unul din slujitorii acestuia nu-l privea cu ochi buni. Și într-o bună zi, cînd se plimbau ei, tăifăsuind de zor prin curtea palatului, iată că trec în zbor, pe deasupra capetelor lor, doi corbi croncănind.

— Ia uită-te ! l-a îndemnat sultanul, arătîndu-i cele două păsări. Ascultă și vezi despre ce vorbesc ?

— Allah ni i-a trimis, măria ta ! a spus Înteptul, după ce i-a urmărit cîteva clipe. Corbii ăștia vorbesc despre o comoară. Unul din ei zice că a văzut un om îngropînd o oală mare cu aur, în cutare loc.

Cînd a auzit așa minune, sultanul s-a și repezit să trimită cîțiva slujitori cu pază să caute în locul cu pricina. Iar după o vreme, numai ce se trezește sultanul cu oamenii săi că apar cu comoara. Și pe loc a hotărît ca Înteptul să rămînă la palat pentru totdeauna.

După o vreme sultanul a ieșit cu cîțiva sfetnici și slujitori de-ai palatului, printre care se afla și Înteptul, la o vînațoare în deșert. Și în timp ce călăreau alături, iată că trec din nou pe deasupra lor doi corbi. Planau lent pe deasupra capetelor lor, croncănind cînd unul, cînd altul. Sultanul atît aștepta.

— Ia ascultă-i pe corbii ăștia ! i-a zis Înteptului. Despre ce-or fi vorbind ?

— Măria ta, și ăștia doi au o taină legată tot de-o comoară. Unul din ei zice că știe el un loc unde zace un vas plin cu argint. N-ar fi prea departe de-aici !

Imediat sultanul a trimis slujitori și paznici să caute comoara în locul amintit. Și n-a trebuit să aștepte prea mult că s-au și întors cu comoara pe care o găsiseră chiar în locul descris de Întept.

După întîmplarea asta, nici sultanul și nici altcineva din oamenii palatului n-au mai avut nici o îndoială că au

de-a face cu un om pe care Allah îl blagoslovise cu haruri deosebite. Era un om tare învățat și înțelept și pe deasupra mai cunoștea și graiul și semnele păsărilor. Ce mai atita vorbă ! Era o adevărată comoară în sfatul sultanului. Ba acesta chiar s-a hotărît să-l țină totdeauna de-a dreapta lui, căci vorba Înțeleptului era la mare cinste la palat. Se arăta a fi cu scaun la cap și de mare folos pentru împărăție. Pe deasupra, se mai și dovedise că avea întotdeauna dreptate.

Într-o bună zi, când se aflau cu toții adunați în marea sală a sfatului, prin fereastra larg deschisă s-a auzit un croncănit. Tocmai treceau doi corbi, zburînd lent și învîrtindu-se pe deasupra grădinii. Cum i-a auzit, sultanul s-a și repezit la fereastră ; vezi bine se învățase la comori.

— Ascultă-i, Înțeleptule, și vezi de află ce spun, căci s-ar putea să ne fie de folos.

Înțeleptul și-a zis că venise vremea să încerce a-i spune sultanului păsările pentru care venise la palat și păsările picaseră tocmai la timpul potrivit. Așa încît s-a prefăcut că ascultă și tot ascultă cu multă atenție, ridicînd sprîncelele a mirare și tăcînd cu îndărătnicie. Sultanul îi tot dădea ghes să spună despre ce vorbesc păsările, dar Înțeleptul a lăsat capul în jos, cufundat în gînduri, iar după cîteva clipe s-a încumetat a grăi :

— Mărite sultan, corbul ăsta îi spune tovarășului său de drum niște lucruri despre mine și care n-au nici o legătură cu nimeni altcineva din regat. Dacă măria ta vrei să afli ce-a zis corbul despre mine, te-aș ruga să rămînem numai noi doi, căci numai între patru ochi aș putea mărturisi ce-a spus pasărea și nici nu cred că ar putea interesa pe altcineva soarta unui străin venit în împărăție de pe alte meleaguri.

Atunci sultanul s-a ridicat din jilțul lui, l-a luat pe Înțelept de mîină și s-au așezat la sfat într-o încăpere boltită și retrasă, unde nu mai erau alte urechi să audă tainele ce le-a spus corbul.

— Mă iartă, mărite sultan, dar ceea ce grăia corbul privește pe măria ta și împărăția ta, numai că eu, umilul tău supus, n-am îndrăznit să spun în fața sfetnicilor tăi ce grozăvii mi-au auzit urechile.

— Nimeni nu ne aude. Spune repede, Înțeleptule, căci ard de nerăbdare ! Spune, oricare ar fi adevărul !

— Corbul spunea că împărăția măriei tale o să tot dea înapoi și-o s-ajungă din ce în ce mai rău și mai rău, pînă ce orașele și așezările vor deveni ruine, tocmai bune de adăposturi pentru corbi și bufnițe. Și tare se mai bucura cînd spunea asta !

— Bine, dar ce se întîmplă în împărăția mea ca să ajungă adăposturi pentru bufnițe ? întrebă sultanul nedumerit.

— Măria ta, corbul spunea că s-a și întîmplat de multă vreme, că răul domnește peste tot, iar luminăția ta nu știe nimic, căci este legat la ochi cu minciuni și cu scorneli de o șleahță de haini care fac zid în jurul domniei tale și cocoloșesc toate furțișagurile și nedreptățile. Și mai spunea corbul că valiii, emirii și vizirii fac totul după bunul plac și habar n-au de poruncile sultanului ; că iau șapte piei și după oameni și după vite, că se îndoapă și huzuresc storcînd vлага supușilor, în numele sultanului. Mai spunea corbul că în afară de burțile lor nimic nu-i interesează, că treburile norodului nici nu mai există și că toate dările s-au înzecit și s-au tot umflat pe zi ce trece, în numele sultanului. Și mai zicea corbul că în ultima vreme, după ce-au încercat să se apropie de sultan și n-au izbutit, oamenii au început să-și ia lumea-n cap, lăsînd de izbeliște ogoare, case, vite și așezări întregi. Și tare se mai bucura corbul, în vreme ce spunea toate grozăviile astea.

Sultanul a ascultat înmărmurit vorbele Înțeleptului, fără să-l întrerupă nici măcar o dată. Într-un tîrziu l-a întrebat nedumerit și mirat :

— Și ce zici tu, Înțeleptule, că se mai poate face ca să îndreptăm lucrurile ? Cum să ne descurcăm noi în

atîtea nenorociri ca să aducem țara la belșugul și liniștea de odinioară ?

— Mărite sultan, asta-i o treabă tare grea și cere multă chibzuință, căci dacă-i adevărat ce spune corbul, de multă sudoare și de multă înțelepciune va fi nevoie ca să mai îndreptăm ceva.

Înțeleptul s-a retras să chibzuiască în liniște cîteva zile, apoi s-a înfățișat sultanului cu un plan pe care-l întorsese pe toate fețele și pe care-l socotea el potrivit să împace toată lumea și să nu-i pună pe nimeni în cap.

— Măria ta, a zis Înțeleptul smerit, cred eu că am găsit planul potrivit să curme toate nedreptățile și să le taie din obraznicie emirilor și valiilor înălțimii tale, să pună capăt ticăloșiilor și să-i facă să știe de frica lui Allah și a măriei tale. Să dea măria ta de veste în toate colțurile împărăției, prin oameni de nădejde, că ușa sultanului rămîne deschisă pentru oricine are a se plînge de vreo nedreptate, oricare ar fi ea și dacă plîngerea se va găsi întemeiată, vinovatul va fi amarnic pedepsit. Și să le spună măria ta în același timp tuturor emirilor, valiilor și slujitorilor lor că orice nedreptate vor îndrăzni a face supușilor măriei tale se va întoarce împotriva lor și vor fi aspru pedepsiți.

Zis și făcut ! I s-a ușurat inima sultanului și i s-a luat o piatră de pe suflet, aflînd că s-a găsit leacul unei asemenea nenorociri și-a dat porunci să se vestească degrabă în toate colțurile împărăției hotărîrile lui. Poarta palatului se va deschide oricui vrea să se plîngă înaintea sultanului de vreo nedreptate sau de vreo faptă rea a vreunuia din slujitorii sultanului, care ar îndrăzni să știrbească drepturile supușilor sau să-i păgubească în vreun fel.

Veștile îmbucurătoare pentru cei asupriți s-au răspîndit ca fulgerul în toată împărăția și oamenii au început să prindă suflet din nou, iar slujitorii sultanului și-au retras ghearele în teacă, rumegîndu-și veninul, căci n-aveau

încotro. Ba, cu încetul, s-au apucat să mai facă și din cele bune, căci aveau nevoie de sprijinul supușilor pentru a apărea în fața mării sale.

Cît despre sultan, acesta s-a hotărît să pună un clopot mare de aramă la poarta palatului, iar străjilor le-a poruncit să-l păzească cu strășnicie, și orice supus dorește să se plîngă sultanului să fie lăsat să lovească în clopotul de aramă și imediat să fie adus dinaintea tronului.

Au trecut zile în șir și nimeni nu lovea în clopotul de aramă, pentru că nimeni nu mai îndrăznea să facă vreo nedreptate supușilor. Dar iată că într-o dimineată, sultanul, care privea de la fereastra lui trandafirii din curtea palatului, a auzit o bătaie în clopot, dar cînd au alergat străjile să vadă cine-i, n-au găsit pe nimeni. A doua zi s-a întîmplat la fel, iar sultanul a fost nemulțumit de slujitorii lui care nu reușeau să-l găsească pe cel ce lovea clopotul. A treia zi Înteleptul a stat de veghe și privind cu atenție clopotul a văzut că împlicinatul era o viperă.

Cînd a aflat sultanul, a poruncit să se cerceteze pricina viperei și să se afle cine a nedreptățit-o. Și s-au ținut slujitorii după viperă, pînă ce-au ajuns la casa ei. Vipera s-a tîrît în ascunzătoare și a ieșit afară cu un pui care fusese lovit de careva cu o săgeată ce-i străpunsese maxilarele și rămăsese ținută acolo, încît puiul nu mai putea deschide gura și era amenințat să moară de foame. Tocmai cînd s-a întîmplat nenorocirea, vipera aflase de porunca sultanului și de clopotul dreptății. Atunci, zicîndu-și că puiul ei fusese nedreptățit de un om s-a gîndit să lovească și ea în clopotul de la poarta palatului pentru a-și salva puiul de la pieire prin mila sultanului.

Unul dintre slujitori a smuls săgeata ce-l ținuse pe bietul pui de viperă și imediat acesta și-a deschis gura, recăpătîndu-și vioiciunea și puțința de a se hrăni.

S-a bucurat sultanul cînd a auzit povestea viperei, căci toate gîndurile sale erau acum îndreptate spre cei

năpăstuiți. Și-a zis c-a avut o zi bună dacă a izbutit să aducă o bucurie uneia din creaturile lui Allah.

A doua zi dimineața, după întîmplarea cu pricina, pe cînd privea mulțumit trandafirii din grădina palatului, iată că sultanul a auzit din nou bătaia în clopotul de aramă. Cînd au alergat slujitorii să vadă cine-i, au găsit tot vipera din ajun. Sultanul s-a gîndit ce s-a gîndit și văzînd că vipera așteaptă, le-a poruncit cîtorva slujitori s-o urmeze iarăși la casa ei să vadă ce s-a mai întîmplat. Vipera s-a strecurat ușor în ascunzătoare și s-a întors repere, rostogolind spre ei două perle negre, mari și strălucitoare. Dacă povestitorul spune că nu-și mai aveau pereche în lume trebuie să-i dăm crezare, căci asemenea perle sînt mult prea rare să le întîlnească un muritor, chiar și numai o dată în viață, oricît de mult ar trăi pe lumea asta. Cu ochii holbați și răsufierea tăiată, știind prea bine ce minune le-a fost dat să vadă, slujitorii au pornit spre palat cu neprețuita comoră. Au intrat în goană și nu s-au oprit decît în sala cea mare, punînd perlele pe covor în fața jilțului mării sale.

Cînd a văzut sultanul minunea din fața ochilor săi, n-a mai avut cuvinte nici să se mire. Într-un tîrziu l-a slăvit pe Allah pentru puterea lui de a crea tot ce este mai frumos în lume :

— Slavă celui ce le-a creat pe toate, căci numai el poate face asemenea minuni ! Vedeți, oameni buni ! Am fost nedrepti cu această ființă și numai pentru că ne-am îndreptat greșeala a știut să ne răsplătească împărătește. Perlele astea fără pereche în lume sînt primul rod al dreptății în cetatea noastră și vor rămîne simbolul ei pentru totdeauna.

Și-așa au și rămas cunoscute tuturor supușilor, precum a spus sultanul : „perlele dreptății“.

Cele două perle negre au ajuns să-i stăpînească toate gîndurile sultanului. A dat sfoară-n țară și mai departe să vină la curtea lui cei mai vestiți negustori de perle,

care străbătuseră lumea în lung și-n lat ; din cetățile Nordului pînă la Marea cea Mare și din Șam pînă în Țara Soarelui-Răsare. Și toți, cum au venit, s-au minunat de mărimea și strălucirea lor. Erau orbiți de lumina lor tăinuită, căci adunaseră în ele toată strălucirea și întunericul adîncurilor la un loc. Toți spuneau că perlele sultanului nu au egal, dar nimeni nu știa nimic despre istoria lor. Părea tare ciudat, dar nimeni nu auzise nimic care să dea de o urmă cît de mică. De unde veneau, dacă nimeni nu auzise ca ele să fi avut vreodată un stăpîn, nici în vremea aceea nici în vremurile străvechi. Apoi au plecat soli să cerceteze în bogata Indie și pe malul Golfului arabilor, în Țara Chitaiului și Țara Soarelui-Răsare, dar nimica n-au aflat. Cu cît umblau solii și slujitorii mai mult, cu atît se îndirjea sultanul să afle istoria perlelor dreptății. Și uite-așa a răspîndit vestea că va răsplăti cu greutatea lui în aur pe cel ce va reuși să aducă lumină în istoria strălucitoarelor perle negre.

După o vreme s-a înfățișat starostele neguțătorilor de perle și i-a spus sultanului :

— Măria ta, poruncește să fie găsit și adus la palat șeihul cutare. Trebuie să fie acum foarte bătrîn, poate să aibă mult peste suta de ani. A fost starostele neguțătorilor de perle și giuvaergiilor din împărăția noastră, pe vremea cînd bunicul măriei tale era încă tînăr.

Și iar au pornit solii să-l caute și să-l aducă pe bătrînul șeih la palatul sultanului. Și cînd a apărut în sala tronului, toți s-au înclinat în fața lui, căci era cu adevărat bătrîn ca vremea, iar ochii lui abia mai zăreau lucrurile din jur. Dar atunci cînd degetele lui au pipăit cele două perle negre, fața i s-a luminat și ochii au prins să-i strălucească. Le-a întors pe toate fețele și le-a tot dezmiardat și parcă nu se mai sătura privindu-le în lumină. Cei de față rămăseseră fără suflare, mirați de ciudățenia bătrînului care părea să fi întîlnit una din marile

bucurii ale tinereții sale, iar sultanul fremăta de nerăbdare și curiozitate să afle cuvîntul șeihului.

— Mărite sultan, a început bătrînul cu vocea tremurîndă, după o vreme de visare, am văzut multe perle în tinerețea mea, dar pot spune cu mîna pe inimă în fața lui Allah atotputernicul că nu există altele ca astea în lume. Cît despre istoria lor, nu știu nimic sigur. Dar inima-mi spune că s-ar putea să aibă vreo legătură cu o poveste ciudată și veche de cînd lumea și pămîntul pe care o știu de la bunicul meu și pe care el o aflase de la bunicul lui.

Au tăcut toți și numai privirile rugătoare și curioase ale sultanului păreau că vorbesc, îndemnîndu-l pe șeih să povestească. Încet-încet, bătrînul și-a adunat puterile și amintirile și iată că firul poveștii a început să se depene ușor :

„A fost odată, tare demult, în împărăția asta, pe cînd domnea unul dintre strămoșii măriei tale — Allah să fie milostiv cu el... Treburile împărăției mergeau foarte bine și oamenii erau tare drepți în vremurile acelea și cu frica lui Allah... Se povestește că trăia pe-atunci, în vremurile alea de demult, o familie înstărită care a vîndut unor vecini o bucată de pămînt ce-i prisosea. A luat pe ea un preț bun și afacerea a fost încheiată. Dar cînd a venit vremea aratului, cumpărătorul a dat cu plugul peste o comoară. Atunci au încărcat pe cămilă cazanul plin cu aur și-au alergat cu el la cel care le vînduse pămîntul, povestindu-i ce s-a întîmplat. „Ți-am adus comoara care ți se cuvine, vecine, i-a spus omul, căci am găsit-o în pămîntul care a fost al tău. E drept că noi am cumpărat pămîntul de la tine, dar nu ne-am tocmit și pentru comoara care se afla în adîncul lui“. „Ba nu, i-a răspuns vecinul care-i vînduse pămîntul, noi vi l-am vîndut cu tot ce este pe el sau sub el, pînă la al șaptelea strat. Și pe urmă, unde mai pui că n-am știut nimic de comoară și nici n-am îngropat-o noi acolo. Comoara ține de bucata aia de pămînt și pă-

mîntul este al tău, vecine, și-atunci și comoara este tot a ta", i-a mai zis omul.

Bătrînul s-a oprit preț de cîteva clipe să-și tragă suflarea și pe urmă a continuat :

— Și mai spune povestea că cele două familii nu s-au putut înțelege și n-au izbutit să ajungă la o învoială în pricina comorii. Fiecare o ținea una și bună că i se cuvine comoara celuilalt. Și uite-așa, au ajuns cu neînțelegerea pînă la sultan — strămoșul măriei tale — ca să le facă dreptate. Sultanul a chibzuit mult și văzînd că pricina-i tare încîlcită a poruncit să se înfățișeze un bătrîn înțelept cu care se sfătuia luminăția sa cînd trebuia să dezlege cele mai încurcate treburi ale împărăției. A chibzuit și înțeleptul și i-a descusut pe împricinați de-a fir-a-păr, aflînd că familia vînzătorului avea o fată de măritat, iar familia cumpărătorului un băiat de însurat. Și-așa a găsit înțeleptul și dezlegarea șaradei și i-a sfătuit în fața sultanului să-i căsătorească pe cei doi tineri și să le dăruiască lor bucata de pămînt și comoara cu pricina. Sultanul i-a binecuvîntat, iar cele două familii și-au găsit liniștea și împăcarea. Cît despre cei doi tineri, au avut o nuntă ca-n povești și s-au așezat la casa lor, blagosloviți de mult noroc și de binecuvîntarea sultanului și-a lui Allah. Și iată că a venit și vremea ca tînăra familie să lucreze pămîntul pe care-l primise în dar de nuntă. Și l-au arat și l-au semănat cu porumb...

Cînd a ajuns aici, bătrînul s-a mai oprit nițeluș să-și tragă iarăși sufletul, apoi a adăugat :

— Cînd a venit vremea culesului, mărite sultan, povesteau bătrînii că s-a întîmplat și minunea — o minune cum nu se mai văzuse în împărăția asta și nici că s-a mai văzut de-atunci : în locul boabelor, pe știuleți crescuseră perle... Mai mici și mai mari, unele albe, altele roz, unele cenușii, altele — perle rare, nemaivăzute — negre și cu străluciri ce fermecau privirile și luminau în noapte ca stelele...

Obosit, bătrînul a mai stat pe gînduri o vreme, apoi a încheiat :

— Cine mai ştie, mărite sultan, dacă vipera care a răsplatit mărinimia voastră n-o fi luat perlele rămase din întîmplare în pămîntul acela, căci multe s-or mai fi scuturat la cules şi le-or fi îngropat ploaia, vîntul şi picioarele cămilelor în brazde. Aşa trebuie să se fi întîmplat, măria ta, căci din dreptate s-au născut perlele din povestea de demult şi tot pentru dreptate au apărut şi cele două perle negre pe care ţi le-a dăruit vipera. Numai Allah le-a păstrat în pămîntul acela şi nu le-a scos la lumina zilei decît în calea celor drepti, ca să fie pildă pentru toţi.

Cînd a tăcut bătrînul şeih, sultanul s-a ridicat şi i-a mulţumit. Apoi a poruncit slujitorilor să caute şi să găsească unde-or şti urmaşii familiei ce stăpînise cîndva bucata de pămînt care-a rodit perle. Dar, oricît s-au străduit slujitorii sultanului, n-au mai aflat printre supuşi pe nimeni din familia aceea de demult, căci trecuse amar de vreme şi nimeni nu-şi mai amintea de ei.

Atunci s-a ridicat Înţeleptul şi a grăit :

— Mărite sultan, acesta este tîlcul faptelor : Atotputernicul ne-a dăruit cele două perle ca răsplată pentru dreptatea pe care măria ta a făcut-o supuşilor. Ele vor rămîne în veci în împărăţia noastră şi în acest palat, ca simbol al dreptăţii şi vor aminti prin strălucirea lor de datoria de a păzi cu străşnicie dreptatea, mai presus de orice. Iar de va îndrăzni vreunul din urmaşii măriei tale să nesocotească vreodată dreptatea, cele două perle negre îşi vor pierde strălucirea lor cea fără de pereche.

Au ascultat toţi cu smerenie vorbele Înţeleptului şi de atunci, spune povestea, sultanii, cîţi au tot fost de-a lungul veacurilor în acele ţinuturi, au privit în fiecare zi la cele două perle negre, care vegheau, ferecate în racla lor, păstrarea celei mai mari averi, atît a sultanilor cît şi a supuşilor lor — dreptatea.

Aşa se face că împărăţia aceea a tot înflorit şi nimeni, nici mic, nici mare, n-a mai avut a se plînge de nedreptatea cuiva, iar aceia care n-aveau tăria să trăiască cinstit sub veghea perlelor dreptăţii, plecau hăt departe, încotro vedeau cu ochii, căci nu se afla loc pentru haini între hotarele ei.

BĂTRÎNA CEA VICLEANĂ ŞI SULTANUL PĂCĂLIT

Povestea spune că trăia odată, cîndva, tare demult, într-un oraş mare ca toate oraşele mari din vremurile vechi, cîrmuit de un sultan vestit ca toţi sultanii din acele zile de mult uitate, o bătrînă cu necazurile ei, ca toţi bătrînii din vremea aceea şi din totdeauna. Fusesse şi ea odată tînră şi avusese un bărbat falnic în oastea sultanului, care-l slujise cu credinţă şi curaj pe măriia sa, dar care într-o bună zi răposase întru Allah şi lăsase în urma lui o văduvă amărită şi o copilă orfană care nu-şi găsisese încă rostul la casa ei.

Ce să mai facă biata femeie singură şi cum să se descurce tocmai acum la bătrîneţe pînă ce-i va găsi un rost în viaţă singurei copile cu care o blagoslovise Allah ? S-a apucat să bată drumurile pe la porţile palatului şi pe la divanurile vizirilor, jeluindu-se în stînga şi-n dreapta de nenorocirea care-o lovise, amărîndu-i viaţa, povestind tuturor necazurile ei şi cerînd un ajutor în numele dreptului pe care-l avea după atîta amar de ani, cît slujise bărbatul cu credinţă pe măriia sa sultanul. Doar fusese un oştean de nădejde care stătuse strajă în oastea ţării, nu aşa un fiecine sau un vîntură-lume neştiut de nimeni. Dar parcă era un făcut ; pe unde n-a fost şi pe unde n-a

umblat, însă toți au rămas surzi și muți la plîngerile ei. Și dacă prin unele locuri nu i-au închis chiar ușile-n nas, nici de mare sprijin nu s-a bucurat ; căci sfaturile se adunaseră cu zecile și sutele, dar nici de foame nu țineau și nici de alt folos nu s-au dovedit. Singura-i nădejde rămasese la mila sultanului, dar pas de ajunge la el ! Mai greu decît în basme ; nici dac-ar fi fost peste nouă mări și nouă țări, n-ar fi trebuit să se zbată atîta biata bătrînă. Și totul în zadar ! Nu putea ajunge la el și pace !

Și-a întors-o biata bătrînă pe toate părțile și și-a zis că altă putere n-are înaintea zidului de haini care nu voiau nici să-i facă dreptate, nici la sultan s-o lase, decît să-i biruie cu mintea-i ascuțită și viclenia ei de vulpe, căci — așa cum zice un proverb știut din bătrîni — dacă vrei să te faci cunoscut și să vorbească toată lumea despre tine, pune-te să faci ticăloșii. Trebuie să-ntoarcem orașul pe dos ! și-a zis bătrîna. Să încurc atît de tare ițele, încît să nu le poată nimeni da de capăt, pînă ce n-ajung în fața sultanului să-i spun pricina și să-mi facă mări sa dreptate !

Dar cum să înceapă ? Să încerce mai întîi ca o femeie cuminte și la locul ei, cu frica dreptății și-a lui Allah, și-a zis ea, și pe urmă o mai vedea ! S-a dus acasă și s-a îmbrăcat ca una din acele bătrîne evlavioase ce se văd cu zecile pe la ușile și prin curțile moscheilor. Și-a înfășurat capul într-un turban verde, a luat un ibric de aramă plin cu apă și a ieșit pe uliță, pornind grăbită spre centrul orașului. La vremea rugăciunii de dimineață se afla tocmai unde trebuia : în fața casei marelui vizir. A bătut în poartă și i-a deschis o roabă.

— Sînt o biată bătrînă neputincioasă. M-am grăbit cît am putut, i-a zis roabei, dar n-am izbutit s-ajung la timp acasă. N-aș putea să trec însă peste vremea rugăciunii. Te-aș ruga — Allah să-ți dea numai bine ! — să-mi

îngădui să intru puțin să mă spăl¹ ca să-mi pot face rugăciunea și apoi mi-o vedea de drum...

Roaba a dat din cap îngăduitoare, deschizându-i poarta cît să se strecoare în curte. Apoi i-a făcut semn spre locul unde putea să se spele și să-și facă rugăciunea.

S-a rugat ce s-a rugat bătrîna, apoi, în drum spre ieșire, a lăsat să-i cadă pe pardoseala de piatră o monedă de aur care a făcut atîta zgomot, încît i-a atras roabei luarea aminte și s-a grăbit s-o ridice. Cum bătrîna părea să nu fi observat nimic, și s-a grăbit să iasă, bombănind întruna mulțumiri lui Allah, roaba a întors moneda pe ambele fețe și-a văzut că avea o mare valoare. A început să alerge pe urmele bătrînei, încercînd s-o ajungă, căci bătrîna mergea atît de repede, de parcă o bătea vîntul. Cînd a fost la doi pași de ea, a strigat-o și i-a întins moneda :

— A căzut de la dumneata, măicuțo ! Ia-o, că e un lucru de preț !

— Ce nevoie mai au bătrînețele mele de aur ? i-a răspuns bătrîna cu nepăsare. Sînt o femeie evlavioasă și credința mea îmi ajunge. Dacă suflu peste apa asta din ibric, se preschimbă îndată în aur. Păstrează, fata mea, moneda asta ca pe orice lucru pe care l-ai dobîndit cinstit !

Bătrîna a spus toate astea din mers, aruncînd cuvintele peste umăr și s-a îndepărtat grăbită. Cînd s-a dezmeticit, roaba s-a năpustit direct în iatacul stăpînei — soața vizirului — povestindu-i cele întîmplate.

Atît i-a trebuit viziresei, s-audă de-o femeie care face minuni !

¹ Abluțiunea sau spălarea rituală este obligatorie la musulmani înainte de fiecare din cele cinci rugăciuni zilnice, precum și înainte de rugăciunea colectivă care are loc în ziua de vineri, la moscheile congregaționale. Cele patru rituri „ortodoxe“ ale islamului admit ca, în absența apei, abulațiunea să poată fi înlocuită de frecarea minilor și feței cu o substanță pulverulentă — nisip sau cenușă.

— Să pleci imediat după ea ! s-a repezit, împingînd-o pe roabă spre uşă. Ia-i urma şi adu-o aici cum oi şti. Nu mai sta pe gînduri şi să nu cumva să te întorci fără ea !

Trebuie să ştiţi că nevasta vizirului nu putea avea copii şi tare se mai necăjea din pricina asta. Femeie tînără şi chipeşă de mai mare dragul s-o priveşti şi nu putea să-i dăruiască vizirului nici o odraslă. Şi ce nu făcuse şi pe unde nu umblase ! Nu era tabib sau vraci şi ghicitoare să nu le fi trecut pragul, dar degeaba ! Allah nu se îndura să-i aline supărarea şi s-o scape de canonul ăsta. Aşa încît, cum a auzit de puterea bătrînei evlavioase, parcă i s-a trezit din nou speranţa. Trebuie să mă ajute, şi-a zis tînăra femeie. Allah nu ne-a părăsit cu totul !

Tocmai cînd îşi pierduse răbdarea aşteptînd, iată că le vede sosind : roaba alerga înainte şi bătrîna cu turbanul verde abia se ţinea după ea.

Soţia vizirului a poftit-o pe bătrînă într-o odaie retrasă şi s-a apucat să-i spună păsul ei :

— Allah mi te-a trimis ! Cere-mi ce vrei, numai ajută-mă ! M-am săturat bătînd drumurile şi ascultînd la minciunile şarlatanilor. Trebuie să mă scoţi din necazul ăsta ! O să te răsplătesc împărăteşte ! Îndură-te şi ajută-mă, că n-o să-ţi pară rău !

— Nimic mai uşor, fată frumoasă ! Nu te mai frămînta atîta, că nu eşti nici prima şi nici ultima pe care am ajutat-o ! Cîte femei sterpe au trecut pe la mine, nu le mai ştiu numărul. Şi toate au avut parte de mulţime de feciori şi fete, aducînd fericirea în casele lor şi mă pomenesc şi-acuma ! N-ai decît să te hotărăşti, stăpîna mea, cînd vrei să vii la mine acasă, căci acolo am tot ce-mi trebuie. Într-un ceas am gătat toată treaba. Allah să ne-ajute !

— Chiar astăzi ! s-a grăbit să spună soţia vizirului. Cu cît mai repede, cu atît mai bine ! Cînd pleacă vizirul spre seară la palatul sultanului, să vii să mă iei !

S-au învoit și bătrîna s-a dus într-ale ei. Iar vizireasa s-a gătit cu tot ce avea mai bun și mai frumos, ca pentru o așa zi însemnată ce avea să fie în viața ei.

Cît despre bătrîna cea vicleană, aceasta s-a oprit în drum la un negustor bogat, care avea o dugheană doldora cu veșminte bogate și podoabe pentru femei.

A intrat și i-a zis negustorului, tam-nisam :

— Am o fată frumoasă cum nu s-a mai pomenit și i-am refuzat pe toți pețitorii de pînă acum. Nu vreau s-o dau așa după oricine. Trebuie să aibă un bărbat care s-o merite : nobil, bogat și credincios. Și mi-au căzut ochii pe dumneata de mai multă vreme. Mi-am tot zis că ai să afli de frumusețea ei, că i s-a dus vestea cît e de mîndră, și ai să vii s-o ceri de nevastă. Dar dacă n-ai venit pînă acum, uite că ți-am spus eu, că tot am trecut prin suq și dugheana mi-era chiar în drum.

Negustorului i-a plăcut șiretenia bătrînei și i s-a trezit curiozitatea. Oricum voia să se însoare și dacă bătrîna avea dreptate și fata era atît de frumoasă precum spunea ea, atunci de ce nu s-ar învoi ?

— Mătușică, i-a zis bătrînei, se pare că Allah mi te-a trimis din cer, că tot voiam eu să mă însor. Și uite-așa, fără să mișc un deget, mă trezesc și cu mireasă frumoasă. Să vedem fata și dacă-i pe placul nostru, apoi să fie într-un ceas bun !

— Prea bine, fătul meu ! Pregătește-te pentru astă-seară și vezi de adu cîteva daruri de preț pentru mireasa care-o să-ți placă negreșit. Iar de nu ți-o plăcea, n-ai decît să n-o iei și să nu mă mai cunoști.

Au pus toate lucrurile la cale, apoi bătrîna a alergat într-un suflet la stăpînul unei case de închiriat, mare și arătoasă, și a arvunit-o pentru o lună, plecînd cu cheia în buzunar. La vremea stabilită se și afla la poarta marelui vizir, precum le fusese înțelegerea. A luat-o pe vizireasă de mîină și-a ieșit ca furtuna pe ușă, împingînd-o înapoi pe slujnica ce se ținea scai de stăpînă-sa :

— Nu-i nevoie, lasă, nu-i nici o nevoie de tine ! Stăpîna se află în grija mea și asta ajunge ! Nu trebuie să afle nimeni ce facem noi, altfel cine știe în ce buclucuri mai intrăm.

Și imediat ce s-au aflat singure pe stradă, i-a zis viziresei :

— Mergi în urma mea cam la cincizeci de pași ; cînd mă opresc eu te oprești și dumneata, cînd merg eu, mergi și dumneata, numai să păzești să rămîna mereu aceeași distanță între noi, toată vremea pînă ce ajungem acasă la mine.

Cînd au ajuns în suq, în dreptul dughenei cu pricina, bătrîna a băgat capul pe ușă și i-a zis negustorului :

— Minunea de fată, frumoasă ca luna, care merge la cincizeci de pași în spatele meu, este fata mea. Mergi și dumneata la cincizeci de pași în spatele ei. Dacă merge ea mergi și dumneata, iar dacă se oprește ea, oprește-te și dumneata. La rîndul ei, va face și ea la fel pe urmele mele.

Neguțătorul a ferecat dugheana, a înșfăcat sub braț bocceaua cu darurile alese pentru mireasă și-a pornit pe urmele femeii cu vâl, care mergea mlădioasă în spatele bătrînei. Pe drum se tot întreba negustorul nostru : Ce-o fi oare cu pleasca asta căzută din cer pe capul meu ? Parcă nu-i a bună, așa un cîștig fără nici o trudă ! Și fata pare destul de chipeșă. Noroc picat din cer ! N-am mai auzit de-așa ceva. Dar ce să-i faci, cît trăiește, omul multe mai are de văzut și de învățat !

Cum au ajuns în dreptul casei cu pricina, bătrîna a dispărut în întunericul porticului, iar cînd s-a strecurat înăuntru și soția vizirului, baba cea vicleană, a împins-o repede într-o odaie lăturalnică și-a lăsat-o acolo singură să aștepte. Apoi s-a întors la negustorul care intrase și tăcea milc în coridorul întunecos. L-a condus de mîină, mai mult pe bîjbuite, și l-a lăsat și pe el să aștepte într-o

altă odaie. La urmă s-a întors la vizireasă, prefăcându-se grăbită și ocupată pînă peste cap :

— Acum începem treaba și pînă ce gătez eu tot ce-i de trebuință, scoate-ți toate veșmintele și podoabele și fă o baie strașnică din buruienile aromitoare ce ți le-am pregătit, să te cureți de praful de pe uliți. După baie continuăm cu treaba pentru care-am venit aici.

Nici n-a închis bine ușa băii în spatele viziresei și bătrîna a strîns repede podoabele și veșmintele ei într-o legătură, a luat-o sub braț și s-a dus cu ea în odaia unde aștepta negustorul, adresîndu-se încîntată și hlizindu-se cu gura pînă la urechi :

— Ei, ce mai spui acum ? Ai văzut-o pe viitoarea dumitale nevastă ? Să nu-mi spui că nu-ți place !

— Ba da, ba da, dar parcă era distanța cam mare, i-a răspuns negustorul, codindu-se. După cum i se mlădie boiul, pare tare mîndră, da s-o vedem și mai de-aproape !

— Ei bine, atunci dezbracă-te și fă o baie strașnică, apoi parfumează-te. Pe urmă te îmbraci și eu te conduc la fata mea care te așteaptă în odaia alăturată. Atunci să văd ce mai zici ?

Bărbatul, încîntat de făgăduielile bătrînei și orbit de frumusețea pe care i-o tot lăuda de zor, s-a dezbrăcat și și-a aruncat hainele alături de bocceaua cu daruri, apoi a intrat în baia alăturată. Bătrîna a înșfăcat și lucrurile lăsate de el, le-a pus pe toate într-o legătură mare, a ieșit tiptil din casă și pe-aci ți-e drumul !

Cînd a ieșit din baie, vizireasa nu și-a mai găsit hainele. Neavînd de ales, s-a pus s-o aștepte pe bătrînă. Între timp, negustorul care pățise același lucru și se săturase așteptînd, a pornit-o așa cum era spre camera în care bănuia că se află viitoarea lui mireasă, ca să vadă ce se mai întîmplă.

Cînd l-a văzut vizireasa intrînd în cameră fără să-și ceară voie și înaintînd vesel și fără griji spre ea, a sărit ca arsă :

— Cine ești și cum îndrăznești să intri în odaia asta nechemat ?

— Ba să ne fie cu iertare, eu n-am intrat în casa nimănui nechemat. Bătrîna, mama ta, m-a ales să-ți fiu bărbat și mi-a spus că tu te învoiești, a mai îngăimat negustorul fără să priceapă nimic din tot ce i se întîmpla.

— Oprește-te acolo unde ești și să nu îndrăznești a mai face un pas, a strigat vizireasa, foc și pară, căci în mintea ei începuse să se facă lumină. Soțul meu este marele vizir, iar bătrîna asta vicleană și haină nu-i mama mea, ci o șarlatană. O să-și primească răsplata ce-o merită ! Am căzut amîndoi într-o capcană ; ne-a luat hainele, podoabele și tot ce-aveam pe noi. Dar asta încă nu-i nimic. Ne aflăm aici așa cum ne-a făcut Allah și nu știu cum o să ieșim, fără să ne facem de minunea lumii. Sparge încuietoarea și vezi de găsește pe cineva de nădejde să ne facă rost de niște veșminte, oricum ar fi, numai să plecăm repede din casa asta care-i pregătită numai pentru astfel de capcane — să atragă și să păcălească oameni cinstiți și de bună credință ca noi.

Bietul om, rușinat de starea în care se afla dinaintea soției marelui vizir și încludat de ușurința cu care se lăsase păcălit, a pornit spre ușa de la intrarea casei, s-a chinuit pînă ce a spart încuietoarea, apoi s-a așezat la pîndă în dosul ușii, pînă ce-a zărit un bărbat ce i s-a părut a fi un om de încredere. L-a chemat, i-a făgăduit o răsplată bună, apoi l-a dăscălit bine pentru ce avea de făcut :

— Te du degrabă în suq, caută două rînduri de straie potrivite, unul bărbătesc și altul femeiesc și întoarce-te cu ele ca gîndul. Și vezi să nu-ți umble limba slobodă, că aici e taină mare, chiar de la palatul sultanului !

Bărbatul a plecat în fugă și după ce-a executat porunca întocmai, s-a întors cu veșmintele într-un suflet. Iar cei doi păcăliți s-au îmbrăcat cum au putut mai repede,

pe tăcute, rușinați și închiudați, cu gînd să-i vină viclenei de hac cu orice preț.

Cît despre bătrîna cea șireată, ce să mai vorbim ! Ea a uitat cît ai bate din palme de pățania celor doi ; puteau să zacă acolo mult și bine. Vicleana era pornită de-acum pe alte năzdrăvănii. După ce-a lăsat legătura cu lucrurile prețioase acasă, și-a schimbat și ea straietele, s-a dichisit ca o slujitoare a unei familii bogate și-a pornit-o iarăși prin tîrg. Pe drum a pus ochii pe un copil frumușel, îmbrăcat cu hăinuțe mai de soi și l-a tot ademennit cu halviță și cu migdale, dăscălindu-l ce să spună și cum să facă, dacă-l întreabă cineva ceva. Apoi, cu copilul de mîină, a intrat în dugheana unui giuvaergiu vestit. S-a așezat, făcîndu-și vînt și plîngîndu-se de oboseală :

— Vai, vai, oameni buni, ce căldură și cîtă osteneală și alergătură pentru mofturile odraslei noastre ! Sînt dădaca unicei copile a celui mai mare sfetnic al sultanului. Se mărită de azi într-o săptămînă și încă nu și-a ales podoabele de nuntă. Nu mai am nici picioare, nici suflet de cînd alerg și nimic nu i-a plăcut din tot ce i-am dus să vadă pînă acum. A căzut beleaua asta tocmai pe mine, femeie bătrînă, căci copila nu se încrede în nimeni. Vezi cum poți să ne ajuți și arată-mi ceva juveruri mai de preț și numai dacă ai lucruri mai rare, căci altfel n-are rost să mai bat drumul degeaba la palat și înapoi.

Negustorul s-a înclinat înaintea bătrînei, bucuros că-l așteaptă o afacere pe cinste. Apoi s-a apucat să-i înșire dinainte tot ce avea mai de preț în dugheană : brățări și coliere, inele și cercei, toate cu pietre strălucitoare de-ți luau ochii. Bătrîna se uita neîncrezătoare și nemulțumită de ele, alegînd aproape în silă, de ici și de colo, pe cele mai frumoase și mai prețioase. După ce-a umplut o pungă mare de catifea, s-a ridicat oftînd și i-a zis giuvaergiolui :

— Dacă ai încredere, eu mă duc să i le arăt fetei, să le încerce și să-și aleagă ce i-o place din ele. Și în timp ce se foia și-și aduna lucrurile, zornăindu-și brățările, a avut grijă să pomenească de câteva ori numele maimarelui sfetnicilor sultanului. Îți las și zălog pînă mă întorc pe unul din copiii de la curte. Să dea Allah s-o mulțumească ce-am ales eu, că altfel nu știu ce mă fac ! Și-așa am răscolit tot tîrgul, de-am ajuns să mă știe toți giuvaergiii din suq. Numai dugheana asta mi-a mai rămas și asta-i ultima mea speranță !

Giuvaergiul s-a înclinat și a condus-o pe bătrîna pînă la ușă, frecîndu-și mîinile fericit, sigur că viitoarea mireasă va fi încîntată de giuvaerurile lui, căci oricum avea cele mai frumoase podoabe din tot tîrgul.

Bătrîna a luat podoabele și dusă a fost. Le-a pus bine, la loc sigur în casa ei și s-a culcat frîntă de oboseală, după atîta alergătură încoace și încolo și după ce încurcase atîtea ițe.

Între timp, părinții copilului zălogit în dugheana giuvaergiului, ajunși la disperare tot căutîndu-l pe ulițe pînă ce se lăsase întunericul, au intrat și în prăvălia strălucitoare a negustorului nostru, și l-au găsit în sfîrșit pe băiețașul rătăcit, adormit pe un scaun în colțul cel mai întunecos.

După multe țipete și amenințări și de-o parte și de alta, înțelegînd că au fost păcăliți și unii și alții, părinții și-au luat copilul adormit și-au plecat spre casa lor, slăvind-l pe Allah că i-a ajutat să-și găsească odrasla și pot dormi liniștiți, și l-au lăsat pe giuvaergiu blestemînd de zor viclenia babei și prostia lui, smulgîndu-și turbanul și rumegîndu-și mînia și necazul, în vreme ce jura dinaintea lui Allah o cruntă răzbunare.

A doua zi dimineata, după ce se odihnise bine, bătrîna cea vicleană era din nou pe uliți, gata să mai încurce niște ițe, doar doar o stîrni vîlvă în tot orașul ca să i se ducă vestea pînă la urechile sultanului. Și ce să mai stea pe

gînduri ! A intrat în prima dugheană care i-a ieșit în cale : era prăvălia unui negustor de vopsele. A intrat și s-a apucat să se roage smerită de negustor s-o ajute :

— Bună și norocoasă să-ți fie dimineața și cu cîștig ales, fiule ! Sînt străină de orașul ăsta. Am venit aici de-abia de două zile și locuiesc împreună cu fata mea, singure și neajutorate, într-o hărăbaie de casă, unde n-avem încă de nici unele. Eu sînt bătrînă și obosită de drumuri și te-aș ruga să ne ajuți, Allah să te ajute înzecit ! Uite ai aici zece lire să cumperi de-ale gurii, niște bucate mai de doamne-ajută pentru noi și pentru tine.

Cînd a văzut negustorul moneda în palma lui, i-au strălucit ochii, căci era o valoare nu glumă. S-a gîndit că are de-a face cu o străină bogată și generoasă și că ar fi bine să-i intre în voie. Așa că s-a înduplecat să plece îndată în suq, să-i tîrguiască tot ce-i pofteste inima. Dar mai înainte de-a ieși, a rugat-o pe bătrînă :

— Pînă mă întorc, vezi de prăvălie !... Poate că vine vreun mușteriu și n-aș vrea să-l pierd !

— N-ai nici o grijă, l-a asigurat bătrîna, veghez eu la toate. Numai vezi să faci treabă bună și să te întorci degrabă !

Dar nici n-a ieșit bine negustorul, că bătrîna s-a și instalat în prag, pîndind trecătorii. Primul a fost stăpînul unui măgar de închiriat. L-a oprit și i-a zis :

— Ia vino încoace, băiete, că am o afacere de tocmit cu tine ! Am nevoie de cineva să spargă toate vasele astea căci s-au învechit prea tare și s-au uscat toate vopselele în ele. Trebuie să le înlocuim cu altele noi, iar astea vechi ocupă prea mult loc degeaba. Sfărîmă-le în cioburi cît mai mici, iar între timp am eu grijă să priponesc măgarul într-un loc mai ferit, la umbra unui copac. Uite, ai cinci lire pentru treaba asta. Dă zor și gătește degrabă cu ele !

Cînd a văzut băiatul cele cinci lire, s-a holbat de nu-i venea a crede și s-a apucat cu mare rivnă să spargă

și în dreapta și în stînga, făcînd să curgă rîuri de vopsele și să zboare nori de prafuri în toate culorile curcubeului, de nu se mai vedeau nici pereții dughenei. Între timp, bătrîna a luat măgarul de funie și pe-aci ți-e drumul.

S-a întors și stăpînul dughenei, tocmai cînd flăcăul păcălit spărgea ultimele borcane și vase care mai rămăseseră rătăcite pe cîte un colț de raft. Cînd a văzut omul harababura și paguba uriașă, mai-mai să înnebunească. A aruncat coșul cu bunătăți cît-colo și s-a repezit ca un turbat în beregata flăcăului care gîfîia de atîta trudă.

— Ce-ai cu mine, frate ? Țipa acela nedumerit și înspăimîntat sub amenințarea de a fi strîns de gît. Mama dumitale mi-a plătit și mi-a poruncit să fac tot ce vezi aici. N-am nici o vină. Te pedepsește Allah, căci omori un om nevinovat !

Stăpînul dughenei, orbit de furie, nici că voia să audă sau să priceapă. L-a scărmanat și l-a tîrnosit prin vopselele de jos pe bietul flăcău, pînă ce-a ostenit. Apoi, știindu-se păgubaș și păcălit, i-a strigat :

— Vai nouă, doi proști păcăliți de-o diavoliță bătrînă și împielițată. Trebuie s-o căutăm și să ne răzbunăm !

Dar toată truda lor în zadar a fost, căci dughena a rămas într-o stare jalnică, iar măgarul pierdut pe veci. Unde s-o găsești pe bătrînă ? Mai bine zis — caută acul în carul cu fin ! Nici o speranță și nici o urmă ! Nimeni n-o văzuse, nimeni n-o știa, de parcă ieșise din pămînt și se vîrșise tot acolo.

A doua zi flăcăul a pornit din nou să rătăcească în căutarea măgarului, căci vedeți bine că asta era singura lui bogăție și-avea de ce să fie îngrijorat și amărît. Și cum umbla el așa tot mai deznădăjduit, iată că-i apare în față bătrîna vicleană, liniștită și surîzătoare, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. S-a repezit la ea, apucînd-o de pulpană și ȝipînd amenințător :

— Unde-mi este măgarul, vicleană ? Să-mi dai pe loc măgarul, împielițato !

— Eu sînt vicleană ? Aşa să-mi ajute Allah ! Măgarul tău se află la adăpost bun, este bine îngrijit şi te-aşteaptă să vii să-l iei ! Nu te lua, fătul meu, după gura lumii şi mai ales după băiatul meu, stăpînul dughenii, căci numai necazuri îmi face. E cam dus cu mintea, sărmanul ! Ne-a pedepsit Allah să ne amărîm zilele cu el !

Flăcăul s-a potolit ca prin minune şi a pornit cuminte în urma bătrînei, nerăbdător să-şi găsească măgarul, pînă ce-au ajuns în faţa unei fierării. Atunci bătrîna s-a oprit şi s-a întors către tînărul păgubaş :

— Aşteaptă aici pînă ce scot măgarul din grajd. Într-o clipită-i gata şi mă întorc cu el.

Numai că bătrîna a intrat valvîrtej în fierărie şi-a căzut pe capul fierarului, văicărindu-se :

— Ajută-mă, Allah să te ajute şi să te blagoslovească ! Avem un flăcău cam slab de minte şi-acum l-a mai pocnit şi-o durere cumplită de cap. Se zbate sărmanul de-o săptămînă cu nişte păcătoase de măsele care-l chinuie cumplit. Vezi de-ţi fă pomană cu el şi scoate-i măselele. Ai grijă, că el nu se lasă nici în ruptul capului. De zece zile ne tot chinuim să i le scoatem, dar el nu vrea şi pace. Pe deasupra mai e şi într-o dungă : caută toată vremea un măgar pe care nu l-a avut niciodată. Nu-l lua în seamă ! Ia aici zece lire şi fă treaba precum ţi-am zis ! Ți-o răsplăti Allah cu bine ajutorul care ni-l dai !

Bătrîna a ieşit rîzînd în barbă şi i-a zis flăcăului, care aştepta în poartă :

— Intră, intră, fiul meu ! Vezi că-ţi găseşti măgarul în grajdul din fundul curţii. Ia-o pe aici prin coridorul ăsta din dreapta. S-a încăpăţînat cumplit şi nu s-a lăsat dus. Vezi de încearcă tu, că doar îşi cunoaşte stăpînul !

Şi numai ce-a păşit flăcăul sub bolta întunecoasă, că fierarul şi ajutoarele sale s-au repezit şi l-au înşăcat, trîntindu-l la pămînt.

— Ce-aveţi cu mine, oameni buni ? se apăra flăcăul. Nu v-am făcut nimic. Am venit să-mi iau măgarul !

— Aha, a zis fierarul, asta era, nebunia cu măgarul. Avea maică-sa dreptate ! La treabă, băieți !

Flăcăul se zbătea și zbiera, pomenind mereu măgarul, lucru ce-i întărita și mai mult pe ucenicii fierarului.

— Scoateți-i măselele și gata, ce mai atîta tevatură, că pierdem vremea degeaba ! a poruncit fierarul.

Și treaba s-a făcut, căci flăcăul era singur și nu-i putea răzbi.

Și după atîtea întîmplări năstrușnice și plîngerii ale păgubașilor, mai mari și mai mici, iată că unele zvonuri au ajuns pînă la curtea sultanului. Slujitorii și sfetnicii auziseră, nici ei nu știau bine de unde, că o bătrînă vicleană și șarlatană a băgat spaima în oraș, chinuind oamenii, furîndu-le bunurile de sub nasul lor și bătîndu-și joc de toți și de toate. Cînd asemenea povești au ajuns în sfîrșit și la urechile mării sale, acesta a dat poruncă să plece oamenii lui s-o caute prin toate ungherele orașului. S-o scoată de unde-or ști și s-o aducă la palat pentru judecată. Ba mai mult, sultanul a dat poruncă să se vestească prin tot orașul că s-a hotărît o sumă mare drept răsplată pentru cel ce o va găsi pe bătrîna haină și vicleană.

Au scormonit slugile și oștenii sultanului, întorcînd totul pe dos, prin case și prin dughene, băgîndu-și nasul pretutindeni, dar în zadar. Și iată că pe neașteptate, într-o după-masă fierbinte, cînd erau cu toții toropiți de căldură și oboseală, un grup dintre robii sultanului au dat nas în nas cu bătrîna pe uliță. Mai întîi nu le-a venit să creadă c-a dat peste ei un asemenea noroc, dar cînd s-au dezmeticit, s-au repezit și-au înșfăcat-o, ducînd-o la palat. Au cerut să se înfățișeze direct sultanului cu prada lor, dar nu s-a putut pentru că l-au găsit pe mărița sa dormind. Atunci s-au așezat în cerc la ușa sălii celei mari, unde judeca sultanul pricinile cele mai importante și unde primea străinii, înconjurînd-o pe bătrînă ca să nu le scape, iar ei s-au întins pe podele să se odihnească. Numai că erau

aşa de frînți de oboseală după atîta alergătură, încît i-a furat somnul pe toți și-au adormit buștean, sforîind de se cutremura pardoseala sub ei. Atunci bătrîna a ieșit tiptil din cerc, pășind pe deasupra trupurilor lor și s-a strecurat pe scări pînă la iatacul sultanei. A intrat cu plecăciuni adînci, adresîndu-i-se sultanei :

— Luminăția ta, iartă unei slugi preaplecate că îndrăznește să tulbure liniștea odihnei voastre. M-a trimis sultanul din țara vecină cu cîțiva sclavi pentru măriia sa sultanul, soțul luminăției voastre. Aș dori să pot intra la măriia sa să-i înmînez mesajul ce-l port pentru el și să-i înfățișez sclavii încredințați.

— Măriia sa sultanul doarme și nu se încumetă nimeni să-l trezească, oricare ar fi pricina, căci așa-i porunca. Vom vedea cum este mai bine să facem, dar ia spune-mi, unde-ai lăsat sclavii ?

— Sînt aici, luminăția ta ! I-am lăsat la ușa sălii unde judecă sultanul pricinile mai importante și primește oaspeții străini. Dar mă tem că au căzut cu toții pradă somnului, căci sînt frînți de oboseală după atîta cale ce-au bătut în arșița zilei.

— Bine, lasă-i aici și du-te acum de te odihnește la un han bun. Întoarce-te mîine dimineață să-i înmînezi mesajul sultanului. Pînă atunci, a mai adăugat sultana, ia punga asta cu galbeni pentru sclavii cu pricina.

Bătrîna atîta aștepta. A luat punga cu galbeni și dusă a fost.

Cînd s-a trezit sultanul, fuga și sultana la el, să-l vestească de cele întîmplate :

— Măriia ta, o străină a venit la palat cu un mesaj de la sultanul din țara vecină. Și ți-a mai adus și cîțiva sclavi, care dorm la ușa divanului. I-am dat o pungă cu galbeni, dar nu știu bine cum s-a făcut socoteala. Rămîne să vadă măriia ta dacă i-am dat de-ajuns.

Sultanul a coborît valvîrtej scările și ce i-au văzut ochii ? ! Sclavii lui sforăiau de zor dinaintea ușii divanului.

— Vai de mine, sultană, ce-ai făcut ! Bătrîna aia vicleană și buclucașă te-a păcălit și pe tine, vînzîndu-ți sclavii noștri pe bani frumoși și-a mai scăpat și de judecată. Numai mîna ei poate fi aici. Cine-a mai pomenit așa ceva ? ! E mai rea decît o vrăjitoare !

Miniat foc pe nevolnicia slujitorilor săi, sultanul i-a chemat și i-a muștruluit sub amenințarea că-i va pedepsi pe toți pînă la unul, dacă n-o găsesc pînă a doua zi în zori pe bătrîna vrăjitoare care înfricoșase tot orașul și-i făcuse pe ei de toată batjocura. Și le-a mai poruncit sultanul să pregătească un loc anume în afara orașului, unde s-o ducă și s-o tragă pe roată ca pe vrăjitoare și ca pe cei mai răi tîlhari de drumul mare.

De rușine și mai mult de frică, toți slujitorii și sclavii sultanului s-au grăbit să pornească în căutarea bătrînei. S-au împrăștiat care încotro vedeau cu ochii, alergînd bezmetici și ciocnindu-se unii de alții prin întuneric, la cîte un colț de uliță sau prin vreo fundătură, asudînd de grabă și de necaz, furioși pe împielîțata care le năruise tihna și le furase somnul de atîtea zile în șir. Fiecare își jura că de va pune mîna pe ea o va face fărîme. După o noapte și o zi întreagă de bîjbîială și blesteme, au dat nas în nas cu baba care parcă ieșise din pămînt chiar în piața cea mare a orașului, unde se adunaseră cu toții să se sfătuiască, istoviți și deznădăjduiți de atîta alergătură, căci oricum la palat n-aveau curajul să se întoarcă fără ea.

Cînd au văzut-o, s-au năpustit care mai de care asupra ei, dar în cele din urmă au lăsat-o, văzînd că nu era decît o bătrînă ca toate celelalte, care nici nu se apăra și nici nu da semne c-ar încerca să scape. Au dus-o și-au legat-o de un stîlp la locul unde aveau s-o spînzure a doua zi în văzul mulțimii, așa precum hotărîse sultanul.

De multă vreme orașul mării sale nu mai dormise atît de liniștit, iar locuitorii lui nu se mai simțiseră în siguranță ca acum, cînd se dusesese vestea despre vitejia

și bravura slujitorilor palatului care izbutiseră s-o prindă pe bătrîna cea buclucașă.

Spre zori, cum sta ea așa nemișcată, legată de stîlpul de lemn, pe cîmpul din marginea orașului, bătrîna a văzut venind dinspre deșert, pe drumul ce ducea spre tîrg, un beduin ce-și îndemna cămila de zor. Cînd a trecut pe lîngă stîlpul cu pricina, s-a oprit curios și mirat din cale-afară, întrebînd-o :

— Dar bine, măicuță, ce-i cu dumneata, femeie bătrînă în starea asta ? Unde s-a mai pomenit o femeie legată la stîlp ca tîlharii ?

— Da' de unde, flăcăule ! Nu trebuie să te miri. Am pus rămășag pe-o mie de riyali¹ cu cîteva surate că voi putea rămîne o zi și-o noapte întreagă în locul și în starea asta, fără să dau bir cu fugiții, ca să vadă ele că sînt încă zdravănă pentru anii mei. Dar pe tine, flăcăule, ce te-a adus la oraș la ceasul ăsta, cu noaptea-n cap, cînd abia de-a mijit o geană de lumină ? !

— M-a trimis nevasta la tîrg să-i aduc zor nevoie niște ierburi care se cheamă *zalabiyya*, i-a răspuns el oftînd. Mai are puțin și naște, dar mă chinuie cu tot felul de ciudățenii, care mai de care mai încurcate. Acum i s-a năzărit că vrea *zalabiyya*, că de nu, e prăpăd ! Nici nu știi ce-i asta ! Acum aud prima oară de ea !

— Fiule, să știi că-i încurcată treaba cu adevărat, căci *zalabiyya*, nu se găsește nicăieri de vînzare în orașul ăsta. Dar dacă spui că nevasta stă să nască, o să mă îndur eu să te-ajut. Știi că o soră a mea are puțină *zalabiyya* și-o s-o conving eu să ți-o dea, dar nu știu cum să mă descurc, că nu vreau să pierd nici rămășagul. Doar dacă ai să ai răbdare să rămii în locul meu preț de-un ceas, cel mult două, pînă mă întorc cu *zalabiyya*.

Beduinul și-a zis că Allah i-a scos-o în cale pe bătrîna asta cumsecade, să-l ajute așa fără nici o pretenție și că n-o fi foc dacă rămîne în locul ei, preț de un ceas-

¹ Unitatea monetară de bază în Arabia Saudită și în Iran.

două. Oricum termină treaba mai repede, decît dac-ar fi bătut drumurile prin suq o zi întreagă şi încă fără nici un folos. Aşa că, fără să stea pe gînduri, s-a învoit să schimbe între ei veşmintele şi să rămînă legat de stîlp, în locul ăla, pînă ce avea să se întoarcă ea din oraş.

Buclucaşa bătrîna, îmbrăcată în veşmintele beduinului, a încălecat cămila acestuia şi-a pornit spre oraş.

Cînd s-a luminat bine, a început să se adune şi mulţimea buluc în jurul locului cu pricina, s-o vadă pe bătrîna diavoliţă. Dar cînd s-au apropiat paznicii să-i desfacă legăturile, au rămas înmărmuriţi, găsind sub veşmintele bătrînei un beduin speriat. L-au descusut în fel şi chip, sîciindu-l cu întrebări, dar mare lucru n-au putut scoate de la el, căci tremura ca varga şi abia de-a putut să îngăimeze două trei vorbe fără noimă. Oricum, pînă la urmă s-au lămurit că bătrîna cu viclenia ei fără pereche l-a păcălit pe beduin, iar pe ei i-a făcut de ruşinea lumii pentru a nu se ştie cîta oară. Nici nu îndrăzneau să-i mai spună şi isprava asta sultanului. I-au desfăcut legăturile beduinului înspăimîntat şi l-au lăsat să plece încotro o vedea cu ochii, căci oricum de la cămilă îşi luase rămas bun.

Cînd a aflat sultanul şi de ultima ispravă a bătrînei, nu şi-a mai putut stăpîni mînia. Şi-a vărsat toată furia pe cine i-a ieşit în cale. Cum de nu erau în stare atîţia slujitori şi oşteni bine hrăniţi, bine plătiţi şi bine instruiţi să-i vină de hac unei bătrîne slabe şi neputincioase ? !

— Nu sînteţi buni de nimic, nici măcar să puneţi mîna pe o babă amărită, care-şi bate joc de voi toţi şi de oraşul întreg. Nu meritaţi nici un blid de mîncare ! a mai strigat sultanul mîniat pînă la cer. Nu vreau să mai văd picior de-al vostru prin palat, pînă ce n-o aduceţi pe diavoliţa asta aici, la uşa mea !

Viaţa slujitorilor sultanului ajunsese de neîndurat. Acum nici măcar nu se mai puteau întoarce la palat. Trebuia să rătăcească pe străzi, să se învîrtă şi să scormone

În toate cotloanele, fără măcar să aibă vreo nădejde. Numai Allah îi mai putea mîntui de blestemata asta de diavoliță.

Între timp, bătrîna ascunsă în căsuța ei a chibzuit ce-a chibzuit și și-a zis că a venit și sorocul să meargă la sultan de bunăvoie ca să-i ceară să-i facă dreptate.

S-a îmbrăcat în straie bărbătești și cu înfățișarea unui negustor bogat a pornit-o spre palat pe străzi lătu-ralnice, ca să-i poată păcăli pe slujitorii care mișunau peste tot. Numai cînd a ajuns la poarta palatului a îndrăz-nit să vorbească și i-a zis paznicului :

— Trebuie să mă duci în fața sultanului, căci am a-i da o știre sigură despre soarta bătrînei pe care-o caută întreg orașul.

Cum nimeni nu mai mîncea și nu mai dormea de grija asta, paznicul a sărit ca ars, bucuros să fie el primul care să ducă o asemenea veste stăpînului.

Sultanul, curios și nerăbdător să sfîrșească o dată cu hărmălaia din oraș, a poruncit să fie adus îndată necunos-cutul cu înfățișare de negustor.

Cum a rămas singur cu suveranul, necunoscutul și-a desfășurat turbanul uriaș și și-a scos mantaua bogată, apoi cu o plecăciune adîncă și smerită s-a închinat în fața mării sale.

— Înălțimea ta, eu sînt bătrîna pe care o caută tot orașul. Eu am făcut tot ce-am făcut și sînt gata să răs-pund cu capul în fața stăpînului meu. Aș ruga în genunchi pe măriă ta să mă asculte mai întîi și apoi să facă drep-tate în numele lui Allah, căci n-am făcut nimănui rău, de dragul de a chinui oameni nevinovați. Pricina au fost numai necazurile mele. Cer încă o dată îngăduința mării tale de a asculta povestea mea.

Uluit de întorsătura lucrurilor, sultanul a îndemnat-o :

— Spune, spune-mi povestea ta. Vreau s-o aud și să hotărîsc de îndată. Cui are dreptate, să i se facă pe loc

dreptate și cine-i vinovat de toată harababura asta care mi-a întors orașul pe dos să-și primească pedeapsa.

Bătrîna a prins curaj și-a început să-i istorisească sultanului povestea ei de la începutul începutului : cum trăia la casa ei, și cum s-a prăpădit bărbatul ei, care l-a slujit cu credință pe măriia sa, și cum a rămas singură și fără nici un sprijin, și cum au purtat-o slujitorii mării sale pe drumuri, pînă ce-a ajuns să-și blesteme zilele.

— Măriia ta, a întrebat bătrîna răs-picat, oare poate fi pedepsită o văduvă fără nici un sprijin și cu o copilă orfană de crescut, numai pentru că s-a zbatut să dobîndească ce i se cuvine ? Sînt o femeie cinstită care n-a dobîndit pe nedrept un ac în viața ei și toate lucrurile pe care le-am luat de la cei păcăliți se află în siguranță și le voi da înapoi pînă la ultimul fir de ață ! Tot ce-am făcut am făcut numai și numai să pot ajunge la măriia ta, căci numai aici puteam să găsesc dreptate și înțelegere. Știam că numai măritul sultan poate să-mi facă dreptate, căci de la slujitorii săi n-aveam s-aștept nimic bun. Pățaniile și isprăvile mele sînt cea mai bună dovadă în fața măritului stăpîn că numai îndărătnicia slujitorilor săi m-a obligat să răscolesc tot tîrgul. Mă închin și mă rog în fața măritului sultan să mă ierte, dacă ce-am făcut eu se poate ierta și să mă ajute, dacă socotește că merit.

Sultanul s-a mirat tare mult de toate cîte-a auzit de la bătrîna cea vicleană. A iertat-o și-a poruncit să i se dea simbria îndoită a bărbatului ei răposat întru Allah, iar scribilor de la divanul său le-a tras un perdaf strașnic, socotindu-i pricina tuturor relelor. Ba și-a mai zis sultanul în sinea lui că tot el a mai rămas dator bătrînei, căci numai cu ajutorul ei a aflat cum stau lucrurile în orașul lui și cît de puțin se poate bizui pe oamenii lui de credință. „Halal slujitori, și-a mai zis sultanul, dacă

a fost de ajuns să apară o bătrână amărită cu un dram de minte să le încurce toate ițele și să dea orașul peste cap, scăpîndu-le tot timpul printre degete ca peștele în apă !⁴

POVESTEA DESPRE NOE ȘI URIAȘUL AUJ

A fost odată ca niciodată. Trăia demult de tot, pe vremea profetului Noe,¹ un uriaș cunoscut cu numele de Auj ben Unuq. Și era uriașul ăsta nemaipomenit de lung și de spătos. Atît de lung încît i se dusesse faima că ar fi în stare să ia cu o mînă peștele din adîncurile oceanului și să-l ridice cu cealaltă mînă pînă la ochiul soarelui, să-l frigă. Și-atît de spătos era încît lumea zvonise că ar fi în stare să smulgă un munte din locul lui, să-l poarte pe umeri și să-l prăvălească peste un oraș întreg, făcînd să nu mai rămînă piatră pe piatră și nici picior de om sau de altă vietate.

Legenda mai spune că Allah l-ar fi trimis pe Noe să îndemne oamenii să părăsească idolii și să creadă într-un singur Dumnezeu și că tocmai neamul lui n-ar fi vrut să-i dea ascultare. Și mai spune iarăși că Noe ar fi propovăduit noua credință vreme de o mie de ani. Nu, nu vă fie cu mirare, căci primii noștri strămoși trăiau

¹ Patriarh biblic. Din porunca lui Dumnezeu, el ar fi construit arca pentru a se salva împreună cu familia de potopul care a distrus vechiul neam omenesc. Din el ar fi descins noua rasă omenească.

Legenda biblică a fost preluată de Coran aproape cu toate amănuntele (sura XI, versetele 25—49, sura XXIII, versetele 23—30, sura XXVI, versetele 105—121). În Coran, Noe este socotit profet, iar sura LXXI îi poartă numele. Muhammad recurge și în alte sure la această legendă, pe care o folosește drept pildă cu scopul de a-i convinge pe necredincioși să-i îmbrățișeze propovăduirea pentru a scăpa de mînia lui Allah.

mii de ani, dar încetul cu încetul, viața oamenilor a devenit din ce în ce mai scurtă, ajungînd pe vremea profetului nostru Muhammad — slava și mărirea lui Allah asupra lui ! — cam la șaizeci-șaptezeci de ani.

Așadar, neamul lui Noe n-a dat ascultare vorbelor lui și a stăruit să creadă mai departe în idoli, pînă ce într-o bună zi profetul n-a mai putut răbda și l-a implorat pe Allah să-i răpună pe toți păgînii și să nu rămînă palmă de pămînt nerăzbunată.

Se zice că Allah l-ar fi ascultat pe Noe și i-ar fi dat a înțelege că va îneca toată fața pămîntului și că ape reci vor coborî din cer și vor țîșni din adîncuri ape fierbinți să măture toate făpturile și nu vor scăpa decît el și cîțiva oameni care-l urmaseră și dăduseră ascultare poruncilor lui. Și l-a mai sfătuit Allah să dureze degrabă o corabie și să se suie pe ea împreună cu cei cîțiva aleși și cu cîte o pereche din fiecare făptură a pămîntului.

Și mai spune iarăși legenda că profetul Noe a început fără zăbavă pregătirile pentru a se salva, așa cum îl povățuise stăpînul său din cer. A căutat degrabă lemn pentru durarea corăbiei, dar n-a găsit în țara lui. Atunci a pornit să întrebe pretutindeni unde ar putea găsi lemnul cel mai tare pentru corabie. Și cineva i-a dat de știre că arborii de care ar avea nevoie nu cresc decît undeva tare departe, într-un ținut de unde ar fi foarte anevoie de adus. A chibzuit Noe ce-a chibzuit și în cele din urmă a trimis un sol la vestitul uriaș Auj ben Unuq pentru a se tocni cu el să-i care buștenii.

— Mă învoiesc să fac tot ce-mi ceri, i-a răspuns uriașul, dar cu o condiție !

— Spune-mi ce dorești ! l-a îndemnat Noe. Și de voi putea, voi face precum ți-e voia.

— Nimic mai simplu ! Să-mi dai să mănînc pe săturate !

Profetul Noe a primit pe loc condiția și a pornit să-l descoase :

— Și de câte pîini ai nevoie ? Una ți-e de-ajuns ?

— Vezi bine că nu ! a hohotit uriașul. Nici nu te gîndi la așa ceva ! Ba nu-mi ajung nici două, nici trei și nici chiar nouă !

Noe i-a dat una după alta nu mai puțin de paisprezece pîini, dar el le înghițea cît ai clipi și tot se plîngea de foame. Și i-a mai dat încă una, pe lîngă o mulțime de alte bucate.

— Tot nu m-am săturat ! s-a plîns uriașul. Doar ne-am înțeles să-mi dai să mănînc pe săturate !

— Prea bine ! Ce-am zis e bun zis ! Vorba dată, datorie curată !... i-a răspuns Noe. Îți dau să mănînci pe săturate, dar te rog să faci întocmai cum îți cer...

Și Auj ben Unuq s-a pornit să înghită hulpav pîine după pîine și bucate după bucate, încît profetul a început să se teamă că n-o să-l poată sătura niciodată.

— Uriașule, mai pomeneste și numele lui Allah în vreme ce mănînci, îl tot îmbia Noe, sperînd să-l mai potolească.

Dar nici gînd ! De ce mînca, de ce-i sporea pofta ! Și ce să mai lungim vorba. Uriașul s-a înfruptat din bucatele puse dinaintea lui, pînă ce-a simțit că s-a îndes-tulat. Ba a mai lăsat și niște resturi, semn că i-a fost de-ajuns. Și după ospățul ăsta de pomină, uriașul s-a așternut la drum, îndreptîndu-se spre pădurea zugrăvită de Noe. A tăiat o grămadă de bușteni, tot unul și unul, i-a înșfăcat, i-a aburcat pe umeri-i lați și-a purces pe drumul întoarcerii, pînă la locul unde-l aștepta Noe.

Așadar, Auj ben Unuq și-a ținut cuvîntul dat și-a cărat tot lemnul de care era nevoie pentru durarea corăbiei la locul hotărît.

Cînd a venit sorocul, corabia era isprăvită și Allah a poruncit cerului și pămîntului să-și unească puterile și să se reverse peste toată firea.

Și astfel s-a iscat marele potop, mistuind toate făpturile de pe fața pământului, în afara celor care se aciuiseră pe corabie cu voia lui Allah.

Arca a pornit să plutească prin noianul de ape care se înălța fără încetare, acoperind câmpii, dealuri și munți. Și-avea profetul Noe un fiu mai ciudat și neascultător, ale cărui gânduri și credință erau cu totul diferite de ale părintelui său. Tatăl stăruise zadarnic să-l urce pe corabie, căci n-a fost chip să-i înfrângă încăpăținarea.

— Dacă nu urci cu noi, vei pieri! îl amenințase profetul.

— Mă voi cățăra pe cel mai înalt vîrf de munte, unde nu vor ajunge apele, i-a răspuns fiul tot îndepărându-se.

Profetul a mai stăruit ce-a mai stăruit, încercînd să-l înduplece, dar n-a fost chip să-l întoarcă din îndărătnicia lui. L-a văzut cu jale cum se avînta prin apele care creșteau involburate, înălțîndu-se cu fiecare clipă, către muntele ce-avea și el să fie acoperit. Noe a încercat pentru ultima oară să ajungă pînă la fiul rătăcit pentru a-i da o mîină de ajutor, dar valurile uriașe l-au împiedicat. L-a mai zărit o dată prins într-o vîltoare și apoi scufundîndu-se pentru totdeauna.

După cum spune legenda, Noe a luat pe corabie, așa cum fusese hotărît, cîte o pereche din fiecare soi de viețuitoare de pe fața pământului, și cînd i-a venit rîndul măgarului să se urce pe corabie, Iblis¹, care stătea de

¹ Iblis este nume propriu al diavolului, probabil o contracție din gr. *diabolos*, deși s-au mai sugerat și alte etimologii. În Coran el apare îndeosebi în două momente legate de începutul lumii. O dată, cînd Allah l-a creat pe Adam și le-a poruncit îngerilor să se prosterneze în fața primului om, dar Iblis a refuzat să-i dea ascultare și să se incline înaintea acestui muritor modelat din lut (sura XV, versetele 30—33; sura XVII, versetul 61), pretinzînd că el îi este superior, de vreme ce a fost creat din foc (sura XXXVIII, versetele 73—74). A doua oară, cînd îi ispitește pe Adam și pe Eva să nu dea ascultare poruncii lui Allah și să mănînce fructul oprit (sura XX, versetele 20—21 și altele).

mult la pîndă, s-a agăţat de coada dobitocului şi-aşa a ajuns şi el în arcă fără să-l simtă nimeni, ascunzîndu-se într-un ungher întunecos, nevăzut şi neştiut.

Apele s-au tot înălţat, s-au tot înălţat pînă ce-au acoperit chiar şi cele mai înalte piscuri de munte, închi-tînd toată suflarea de pe pămînt. Iar corabia a conti-nuat să rătăcească pe ape, în vreme ce vieţuitoarele de pe ea îşi vedeau fiecare de treburile lor, aşa cum era rînduit. Numai şoarecii care se înmulţiseră din cale-afară s-au apucat să ronţăie scîndurile corăbiei, aşa precum le era firea lor bicisnică. Iar dacă au văzut oamenii una ca asta, au alergat la profet să-i dea de ştire, cu inimile pline de spaimă, că şoarecii ar putea găuri scîndurile şi corabia ar fi în primejdie să se scufunde. N-aveau decît să se roage lui Allah să schimbe firea şoarecilor sau să-i prăpădească înainte de a duce ei corabia la pieire. Noe s-a rugat îndelung să îndepărteze primejdia, iar Allah i-a inspirat gîndul de a trece leului puţin tutun pe la nas. Şi nici n-au apropiat bine tutunul de nasul leului, căci acesta s-a şi pornit pe strănutat, iar din strănutul lui, se zice, că s-a ivit pisica ce-a pornit îndată să urmărească şoarecii, alergîndu-i, răpunîndu-i pe capete şi salvînd astfel corabia de la înec.

Corabia a mai plutit ce-a mai plutit şi într-un răs-timp Allah a poruncit cerului să oprească ploaia şi pămîn-tului să înghită apele. Încetul cu încetul apa a scăzut şi s-au ivit primele piscuri, iar corabia a poposit pe un munte ce se numea Al-Judi.¹ Vieţuitoarele de pe corabie

¹ În varianta coranică a legendei, numele muntelui pe care s-ar fi oprit corabia lui Noe după terminarea potopului este *Al-Djudi* (sura XI, versetul 44). Exegeţii localizează această zonă muntoasă la graniţa dintre Turcia, Irak şi Siria şi încearcă să-i găsească etimologia în cuvîntul „Kurd“. Această zonă este domi-nată de platoul Ararat, mult mai înalt, şi este unică în lumea veche prin lacurile sale cu apă amară (Van şi Urumiya) şi pinza de apă freatică destul de bogată. În regiune circulă multe tradiţii locale în legătură cu potopul lui Noe.

au coborît pe vârful muntelui, iar de-acolo au pornit să se lase în jos pe muchiile lui.

După o vreme Noe s-a gîndit că ar fi nimerit să trimită un sol să cerceteze dacă pămîntul a izbutit să înghită toată apa, ca să coboare cu toții pînă la piciorul muntelui să-și reînceapă viața obișnuită. A cumpănit profetul și-apoi a socotit că cel mai nimerit ar fi să trimită corbul.

Corbul a ascultat porunca, și-a luat zborul, dar cînd a ajuns pe pămînt a zărit hoiturile rămase de la viețuitoarele înecate și s-a năpustit degrabă să se înfrupte, căci pe corabie nu avusese parte de-așa ceva. Și le-a tot dat tîrcoale, înfruptîndu-se cu lăcomie, uitînd definitiv și de corabie, și de porunca profetului, și de treaba pentru care coborîse pe pămînt.

A tot adăstat Noe și văzînd că pasărea trimisă nu se mai întoarce, l-a rugat pe Allah s-o pedepsească și din ziua aceea corbul are penele negre, căci pînă atunci le avea albe, și țopăie poticnindu-se, ca și cînd ar avea picioarele împiedicate, de unde pînă atunci călca sigur și mergea drept.

Următoarea pasăre trimisă de Noe să cerceteze pămîntul a fost porumbelul, care-a alergat grăbit și-a plutit în cercuri largi deasupra pămîntului, încredințîndu-se că apa s-a dus, pămîntul s-a zvîntat și oamenii pot coborî pe el. Și ca să-i dovedească stăpînului său că nu-l amăgește, a rupt și-o mlădiță dintr-un măslin ce înverzise, întorcîndu-se cu ea în cioc.

Dacă l-a văzut, profetul tare s-a mai bucurat și l-a rugat pe Allah să-i dăruiască păsării o podoabă pe care s-o aibă atît ea cît și toți urmașii ei în veci de veci. Allah s-a îndurat și i-a dat ascultare lui Noe, dăruind porumbelului un colier ca un curcubeu pentru care-l mai pizmuiesc și astăzi multe creaturi din neamul păsăresc.

Noe a coborît pe pămînt, dimpreună cu seminția lui și cu ceilalți credincioși care-i ascultasera poruncile și

s-au risipit nestingheriți pe toată fața lui, după cum le-a fost dorința. Și pe măsură ce lumea se înmulțea, apăreau tot mai multe sate și orașe pe fața pământului. Și dintre toți păgînii de odinioară nu mai rămăsese după potop decît unul singur — uriașul Auj ben Unuq, care scăpase printr-o minune, al cărei tilc numai Allah îl cunoștea. Poate că fiind el atît de înalt, încît ajungea pînă la ochiul soarelui, apa potopului să nu fi ajuns decît pînă la gîtul lui. Cine mai știe, se prea poate !

Ce-a făcut, ce n-a făcut, dar uriașul s-a salvat de la înec și oamenii nu aveau parte decît de necazuri din pricina lui, căci el nu cunoștea decît forța brațului. Habar n-avea de forța adevărului și a dreptății. Toți credincioșii îi știau de frică și nu trecea zi să nu se plîngă cineva profetului de necazurile pe care le pricinuia uriașul și să nu-i ceară să-i vină cumva de hac.

Profetul Noe i-a liniștit și le-a făgăduit că-i va izbăvi cumva de răul uriașului, dar vremea trecea și nu se întîmpla nimic. Și iată că într-o bună zi rica și ciondănelile dintre Auj ben Unuq și locuitorii unui sat s-au ascuțit într-atît încît uriașul a alergat și-a smuls un munte din rădăcini, l-a purtat pe cap spre satul cu pricina, pregătindu-se să-l arunce asupra lui și să-l strivească împreună cu toți oamenii și toate viețuitoarele din el.

Sătenii au aflat și-au dat năvală pe drumul spre deșert, trimițînd solie la Noe să-i izbăvească de rău. Noe a ingenuncheat și s-a rugat fierbinte de Allah să-l mîntuie pe uriașul care n-aducea decît rău pe fața pământului și să scape de primejdie toate făpturile lui. Atunci Allah s-a îndurat de muritori și-a pogorît asupra uriașului păsări cu ciocuri de oțel care-au străpuns piatra muntelui, săpînd o gaură chiar în dreptul capului său. Muntele a alunecat în jos pe umerii uriașului, înconjurîndu-i gîtul ca un gherdan. În clipa aceea Allah a poruncit muntelui să se strîngă în jurul gîtului, așa încît uriașul

a rămas fără suflare, prăbușindu-se cît era de lung. Și muntele l-a tot strîns încet-încet pînă ce i-a retezat capul de trup și uriașul și-a dat duhul.

După moartea lui, oamenii au putut răsufila ușurați, simțindu-se în siguranță și pace.

Și mai spune legenda că așa s-a stins din viață cel din urmă uriaș și lumea a scăpat de toate relele pricinuite de el.

BEDUINUL ȘI NEVASTA SULTANULUI CEA VICLEANĂ

Copiii se adunară, ca în fiecare zi după asfințitul soarelui în locul unde știau că-i așteaptă bunica.

— Bunicuțo, spune-ne povestea beduinului cu nevasta sultanului din Eghipt !... o rugă unul din ei.

— Bine, astăzi am să vă spun povestea asta, grăi bunica blînd și porni să depeze istorisirea.

A fost odată ca niciodată. Odinioară, demult trăia în satul Samira din tribul 'Anza ¹ un bărbat care se căsătorise cu verișoara lui și-avusese parte de-un singur vlăstar — un băiat la care ținea nespus de mult. Și s-a îngrijit tatăl ca băiatul lui să aibă parte de-o creștere aleasă, numai că n-a apucat să-l vadă flăcău, căci a părăsit lumea asta prea devreme și l-a lăsat sub ocrotirea mamei, o femeie la fel de bună la suflet și iubitoare ca și el. Mama i-a călăuzit pașii, iar cînd băiatul a intrat în rîndul bărbaților, s-a gîndit că mult i-ar mai folosi fiului ei să meargă în hagiatic. Nu numai pentru

¹ 'Anza a fost un trib destul de mare din ramura lui Adnan, strămoșul eponim al arabilor de nord, în sistemul genealogic tradițional arab. El a locuit în zone întinse din partea de nord a Peninsulei Arabe, întinzîndu-se peste deșertul nordic pînă la orașele Homs, Hama și Alep din Siria.

a se închina la Makka cea slăvită, ci și pentru a umbla prin lume, căci pelerinajul este prilej de a-i vedea, a-i auzi și a-i încerca pe oameni pentru a le cunoaște firea : în călătorie îți faci prieteni, te obișnuiești cu greutățile și înveți să le învingi, într-un cuvânt începi să cunoști ce-i viața.

— Aș vrea să merg și eu în hagiatic, dar mă tem că ți-aș fi o povară în plus, i-a zis mama. Și-apoi, eu am mai fost la Makka acum câțiva ani. Uite, eu am agonisit cu trudă trei mii de riyali pe care ți-i dau să-i ai la tine. Poate cumperi cu ei niscai mărfuri ca să le neguțăm aici și să mai punem ceva lângă ei...

Băiatul i-a mulțumit, s-a pregătit de drum și-a pornit cu o caravană spre Makka. Mama a rămas acasă singură, dar era tot timpul cu gândul și cu sufletul alături de fiul ei. Și nu trecea rugăciune fără să-l implore pe Allah să-l păzească și să-l ajute, astfel încât călătoria la locurile sfinte să fie începutul unei vieți pline de belșug și de fericire.

Flăcăul a ajuns cu bine la Makka, iar dacă și-a împlinit îndatoririle hagiaticului, a pornit să bată ulițele orașului și să colinde prin bazaruri. Și ce-i fu dat să audă în vreme ce căsca gura într-un suq ?

— Cine cumpără de la mine o povață pentru o mie de riyali ? Cine cumpără o povață pentru o mie de riyali ? striga cineva în gura mare.

— Și care-i povața ? încercă flăcăul să-l descoasă pe cel ce striga, tot apropiindu-se de el.

— Plătești o mie de riyali și-o afli ! îl ademeni celălalt.

Tînărul a stat ce-a stat în cumpănă, pe urmă a scos o mie de riyali și i-a întins.

— Fiecare om cu gustul lui... a venit răspunsul deslușit de la cel ce primise banii.

— Și ce-i cu asta ? îl mai iscodi flăcăul. Asta-i așa, numai o zicală.

— Păi asta-i povața pentru cine știe a o folosi și pentru care ai plătit o mie de riyali !

Flăcăul nostru a băgat vorbele bine în cap și și-a văzut de drum, dar în ziua următoare a ieșit din nou în suq, nădăjduind să găsească ceva de cumpărat. Și iarăși l-a ademenit un glas.

— Cine cumpără de la mine o înțelepciune cu o mie de riyali ? Cine cumpără o înțelepciune cu o mie de riyali ? striga cineva de zor.

Tinărul s-a apropiat șovăitor, căci curiozitatea nu-i dădea pace și-a încercat să-l descoase ca și pe primul. Numai că răspunsul a venit scurt ca și data trecută :

— Plătești o mie de riyali și-ți spun...

Nu s-a putut opune ispitei, a scos o mie de riyali și i-a întins.

— Acum spune-mi care-i înțelepciunea ? se grăbi să-l iscodească după ce-i dădu banii.

— Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el ! glăsui cel care strigase pînă atunci.

— Și ce-i cu asta ? mai întrebă flăcăul nedumerit.

— Păi tocmai asta-i înțelepciunea pe care-ai dat banii, îl lămuri celălalt.

Cum tocmeala-i tocmeală, flăcăul n-a avut ce face, a băgat-o și pe asta bine în cap și și-a văzut de drum. A treia zi a pornit iarăși să colinde prin suq și din nou a auzit pe cineva strigînd :

— Cine cumpără de la mine o învățătură cu o mie de riyali ? Cine dă o mie de riyali pe o învățătură ?

Și tinărul s-a apropiat, ademenit de glas, întocmai ca și în zilele trecute.

— Despre ce învățătură e vorba ? întrebă el cu glasul mic.

— Dai o mie de riyali și-o afli ! îl ispită vînzătorul de înțelepciuni.

I-a întins și ultima mie de riyali pe care-o avea cu el și-atunci celălalt a grăit limpede :

— Blestemat de Allah va fi acela ce-l va haini pe binefăcătorul care i-a arătat încredere...

— Și ce-i cu asta ? se mai interesează flăcăul.

— Ce să fie ? Asta-i învățătura, flăcăule ! îi răspunse vinzătorul.

S-a îndepărtat flăcăul nostru, repetînd în gînd vorbele auzite, căci acum astea erau toată averea lui.

După cîteva zile caravanele de pelerini au început să părăsească Makka, îndreptîndu-se în toate direcțiile și cu una din ele a pornit și tînărul nostru către țara lui.

Toată vremea asta mama flăcăului își făcuse fel de fel de socoteli, căci își legase mari nădejdi de călătoria lui și de mărfurile cu care avea să se întoarcă. Numai că tînărul ei fiu purta cu el în schimbul celor trei mii de riyali doar trei înțelepciuni — vorbe pe care mamă-sa avea să le socotească lipsite de orice noimă, de vreme ce nici nu îngrășau și nici de foame nu țineau.

Ajuns acasă, flăcăul a coborît de pe cămilă, s-a apropiat de mama care-i ieșise în întîmpinare și-a sărutat-o pe frunte, în vreme ce ea plîngea de fericirea revederii.

După cuvintele de bun venit, rostite printre lacrimi, femeia l-a întrebat și de afaceri : cum era negoțul și ce mărfuri a adus ?

— În loc de mărfuri, am cumpărat înțelepciuni și învățături, i-a răspuns flăcăul, căci am băgat de seamă că sînt mai ușor de cărat și nu se prăpădesc niciodată, ca să nu mai vorbim de faptul că nu ți le poate fura nimeni.

Femeia a rămas uluită la auzul vorbelor lui.

— Despre ce înțelepciuni vorbești, fiule ? îl descusu ea fără să-i vină a crede ce-i auzeau urechile.

Și tînărul s-a apucat să-i spună toată tărășenia despre învățăturile pe care cheltuise cele trei mii de riyali. Cînd a terminat de povestit, mama s-a aplecat, a luat de jos un pumn de țărînă și i-a aruncat-o în față, suduindu-l :

— Nu m-am așteptat să fii atât de neghiob ! bolborosi furioasă, ieșindu-și din fire. Ai aruncat în vînt banii pe care i-am agonisit cu mare trudă... Și cu ce te-ai ales ? Cu niște vorbe goale pe care unii le-au numit învățături ! N-ai făcut nici o ispravă ! Te-au înșelat și te-au lăsat fără o lețcaie ! Știu și eu o grămadă de povețe și de proverbe și puteam să ți le dau cu sacul. Numai să mă fi întrebat. Ți le-aș fi spus cu dragă inimă, fără să-ți iau nici un ban în schimb. N-aș fi crezut una ca asta pentru nimic în lume ! Dacă aș fi știut că asemenea prostii se vînd și se cumpără, aș mai înțelege, dar este pentru prima oară în viață cînd aud de-așa ceva... Și încă la ce preț ! Halal matrapazlîc !

Tînărul a fost tare necăjit de primirea pe care i-a făcut-o mamă-sa căci nu mai auzise pînă atunci asemenea vorbe grele din gura ei. Iba, pe deasupra, îi mai aruncase și-un pumn de țărînă în față. Îi intrase în ochi și-n nări, usturîndu-l pînă în suflet. S-a îndepărtat copleșit de rușine și-a luat pe loc hotărîrea să plece în lume. Nu mai era cu putință să rămînă lîngă ea, după cele întîmplate și după ce-a auzit din gura ei ocările pe care le auzise. Așa că a alergat la un prieten și-a mas la el cîteva nopți, iar în cele din urmă i-a spus că-l paște gîndul să plece în Șam. Prietenul i-a făgăduit să-i caute o caravană care se îndrepta într-acolo. Și după două-trei zile flăcăul a intrat într-o caravană și-a apucat drumul pribegiei.

Și chiar cînd a ajuns el în Damasc, a auzit că o caravană se pregătește să pornească spre Misir¹ și fără să mai stea la tocmeală i s-a alăturat și el cu gîndul s-ajungă în țara pe care și-o visau toți. După o călătorie lungă, au intrat în sfîrșit în marele oraș de pe malul Nilului și-a pornit flăcăul nostru să caute ceva de lucru, dar n-a fost chip să găsească atât de ușor precum credea. Tot umblînd

¹ Misir este numele arab al Egiptului.

încolo și-ncoace prin oraș, s-a trezit în fața unui cimitir, lângă care se afla o colibă dărăpănată. S-a apucat să curețe coliba, s-o aranjeze cît de cît, așa ca să-i poată folosi ca adăpost, și s-a aciuit în ea.

Pe urmă, tot n-avea nimic de făcut, s-a apucat să îngrijească de morminte și să alunge ciinii care se adăposteau în cimitir, dînd binețe credincioșilor veniți să-și viziteze morții. A mai trecut ce-a mai trecut și ce și-a zis el ? Tot îngrijesc de mormintele lor, trebuie să le cer și-o taxă pentru fiecare mort care intră pe poartă. O liră de aur ! Nici mai mult, nici mai puțin ! Nu-i nici un păcat, că doar trudesec pentru banii ăștia, și cîndva sultanul o să se bucure.

Vrînd, nevrînd, lumea s-a învoit să-i plătească, fără să pună întrebări, închipuindu-și că l-o fi isprăvnicit sultanul să ia taxa asta.

Și-a rămas tînărul beduin la poarta cimitirului cu pricina vreme de cîțiva ani și oamenii s-au obișnuit cu el, de parcă-ar fi fost acolo de cînd lumea. Taxa ajunsese un lucru știut și nu se mai mira nimeni că trebuie s-o plătească.

Dar iată că într-o bună zi se trezește flăcăul nostru cu un alai de dregători și înalți sfetnici ai palatului, care mai de care mai simandicoși. Și nici una, nici două, beduinul se proțăpește în drumul lor și pas de mai treci !

— Dar ce vrei de la noi, omule ? îl întrebă unul dintre ei.

— Dacă nu plățiți taxa obișnuită, n-aveți cum intra în cimitir ! îi răspunse el bătos.

— Dar despre ce vorbești tu ? Ce taxă mai e și asta ? ! îl luă altul la trei păzește.

— O liră de aur ! Nici mai mult nici mai puțin ! îi lămuri el.

— Vai de capul tău ! se zborși unul din sfetnici. Înseamnă că nu știi cu cine ai de-a face ! Noi conducem pe

ultimul ei drum pe fiica sultanului, dacă bagi bine de seamă...

— Așaa ? se miră beduinul. Atunci n-o să intrați decît după ce-ați plătit două lire, că doar fiica sultanului nu-i un mort de rînd.

Au rămas cu toții descumpăniți de îndrăzneala beduinului, socotindu-l nebun, dar cum nu mai puteau ține în drum cortegiul, n-au avut de ales și s-au grăbit să plătească cele două lire cerute, ca să poată isprăvi cu înmormîntarea odraslei sultanului. Pe urmă, s-au gîndit ei, aveau să-i vină de hac și neobrăzatului pentru îndrăzneala lui.

Cînd s-au întors la palat, unul din sfetnici a scăpat o vorbă în fața sultanului și-apoi a trebuit să-i spună și lui povestea cu beduinul care cere taxa de intrare în cimitir.

— Aduceți-l neîntîrziat dinaintea mea ! le-a poruncit el dregătorilor.

Cîțiva slujitori au alergat la poruncă și cît a-i clipi din ochi s-au și înapoiat, împingîndu-l de la spate pe beduinul nostru ca pe un răufăcător ce se ridicase împotriva legii.

— Am auzit că ți-ai îngăduit să le ceri oamenilor o taxă pentru morți. I-a spune despre ce-i vorba ? îl trase sultanul de limbă. Și cine te-a isprăvnicit să faci una ca asta ?

— Măria ta, eu sînt cel care are grijă de cimitir... eu îl păzesc, eu îl curăț, răspunse beduinul fără să se piardă cu firea. Fac treaba asta de ani de zile și nimeni nu m-a întrebat niciodată pînă acum de ce-o fac. Știe și măria ta vorba aceea din bătrîni : „Cine ți-a poruncit ? Dar cine m-a oprit ?”. Și pe urmă eu adun banii ăștia nu ca să-mi grămădesc mie averi, ci pentru vistieria măritului sultan. N-am cheltuit nici un sfanț din ce-am strîns. Banii se alfă la mine și pot să-i dau în orice clipă celui îndreptățit să-i primească, la porunca măriei tale.

Sultanul a rămas o vreme dus pe gânduri, minunându-se de istețimea beduinului și de cum întorsese vorba pentru a ieși din încurcătură. E bine de văzut, și-a zis el, cum are să se descurce mai departe și dacă izbutește, înseamnă că mi-am găsit un om de nădejde. Pe urmă a dat poruncă să se numere toți morții care fuseseră îngropați în cimitirul cu pricina din clipa când începuse beduinul să ceară taxa. Cît ai bate din palme, numărătoarea a fost gata.

— Ei, și-acum spune-ne unde se află banii pe care zici că i-ai păstrat pentru vistieria mea ? l-a luat din scurt sultanul.

— În coliba de lângă cimitir, în care m-adăpostesc eu, a răspuns beduinul fără să se fîstîcească.

Cîtiva slujitori, împreună cu un sfetnic al sultanului, l-au însoțit pînă la colibă și el le-a dat toți banii agonisiți. I-au numărat și-au găsit că nu lipsea nici o para din cît socotiseră ei că trebuia să fie.

Tare s-a mai minunat sultanul cînd i-au spus ce-au descoperit. L-au mirat și vorbele dar și faptele beduinului : cum chibzuise toată treaba și, mai ales, cinstea și credința dovedite.

— De astăzi înainte vei fi mare logofăt la curtea mea ! Așa am hotărît eu, sultanul, și-ți încredințez chivernisirea tuturor palatelor și averilor mele, spuse măriia sa fără a-l lăsa să se dezmeticească. Iar slujba pe care ai făcut-o pînă acum o s-o dăm în grija altcuiva...

Beduinul nu putea face altcumva decît să se supună poruncii. Așadar, de-acum înainte avea să lase morții și să se ocupe de cei vii ; să le chivernisească treburile și averile nenumărate. Și cînd te gîndești că nu era vorba de bunurile oricui, ci de ale sultanului însuși ! O schimbare la care nu se așteptase în ruptul capului și nu sperase nici în cele mai frumoase vise, ursită de un destin binevoitor și de jocul întîmplării.

Încrederea sultanului în noul său dregător sporea de la o zi la alta, căci era tare mulțumit de credința și priceperea cu care-l slujea. După ce petrecuse vreo trei-patru ani în slujba cea nouă, a fost chemat la sultan și ce i-au auzit urechile ! Stăpînului i s-a năzărit să-l împuternicească pe marele logofăt s-o însoțească pe una din nevestele sale — pe cea la care ținea măriia sa cel mai mult — în hagiatic la casa cea sfîntă a lui Allah. Pe cine putea măriia sa să-l împuternicească cu o asemenea treabă de credință, dacă nu pe sfetnicul în care avea cea mai mare încredere ? ! Zis și făcut ! I-a spus sultanei să se pregătească de drum și a vestit-o că va fi însoțită în lunga ei călătorie de dregătorul cel mai credincios al palatului, sigur fiind că n-o să-l împingă nicum păcatul să-l vicleanească sau să arate neascultare și lipsă de grijă stăpînei.

Logofătul n-a avut de-ales și-a dat ascultare poruncii, învoindu-se s-o însoțească pe stăpînă, să-i fie păzitor și să conducă cu bine strălucita caravană către casa cea sfîntă și înapoi, în țara ei.

Și alaiul s-a așternut la drum, avîntîndu-se prin pustiu-rile nesfîrșite. Dar cînd credea tînărul nostru că totul merge cum nu se poate mai bine, să vezi și să nu crezi ! Într-o bună zi, în vreme ce caravana poposea lîngă un izvor în inima deșertului, nevasta sultanului a trimis după beduin să vie degrabă la cortul ei. La porunca stăpînei, beduinul a alergat fără a sta pe gînduri. Cînd a intrat în cort, stăpîna a poftit ecpaielele și slujitorii să iasă și să-i lase singuri. Pînă aici nimic ciudat, căci se mai întîmplase și altă dată să rămînă doar cu el pentru a-i da porunci legate de treburile caravanei și-ale hagiaticului. Numai că de data asta o bănuială nedeslăuită i se strecurase în suflet, văzînd că sultana răspîndea valuri de balsamuri îmbietoare, fiind gătită cu podoabele de sărbătoare și cu niște straie atît de străvezii încît lăsau să i se zărească nuri. Abia atunci i s-a luat pînza de pe ochi și-a priceput că ea se gătise astfel ca să-l ademenească.

Și și-a mai amintit tînărul nostru și de alte dăți cînd sultana s-a tot străduit să-l ție pe lîngă ea, numai că el rămăsese surd și mut la ispită. Piatra de e piatră și tot s-ar fi mișcat din loc și-ar fi prins suflet, dar logofătul nimic ! Și-a dat prea bine seama de primejdia care-l păștea oricum, dar n-a cutezat nici în ruptul capului să facă pasul la care-l ispitesc stăpîna. A rămas mai departe un n-aude n-a vede.

Femeii viclene nu-i rămînea altceva de făcut decît să i-o spună de la obraz. Așa încît sultana, fără să-i lase timp să se dezmeticească, îi mărturisi că e fermecată de tinerețea și de vigoarea lui și că așteaptă de multă vreme o clipă potrivită ca aceea, în care să rămîna singură cu el ca să-i destăinuie gîndurile și dorul ce-o mistuie.

Cînd a mai auzit și asemenea vorbe, logofătul a rămas mărmurit, căci nu se mai aflase pînă atunci într-o asemenea încurcătură și nu se simțise nici o clipă ispitit să-și viclenească binefăcătorul.

— Eu, stăpînă, nu mă pot ridica nicicum la înălțimea măriei tale... murmură el, codindu-se. Eu nu sînt decît un biet slujitor credincios. Am datoria și porunca să mă îngrijesc să aibă măria ta tot ce-i este de trebuință și să duc la bun sfîrșit treaba ce mi-a fost încredințată de stăpînul meu... Și-apoi, noi sîntem pe drumul hagiaticului... Ar fi mai mare păcatul !... Nu se cuvine să întinăm o datorie atît de sfîntă !... Și mai e ceva, stăpînă ! Un lucru pe care trebuie să-l știe măria ta... Am cumpărat cu un timp în urmă o învățătură ce sună așa : „Blestemat de Allah este acela care-l va haini pe cel ce i-a arătat încredere“... Am dat în schimbul acestei înțelepciuni nici mai mult nici mai puțin decît o mie de riiali... Măritul sultan mi-a arătat o încredere fără margini și nu m-aș încumeta să-l înșel, pentru nimic în lume... urmă el, încercînd s-o abată de la gîndul cel rău, pe care nu-l socotea a fi altceva decît o toană trecătoare sau o ispită

diavolească. Aşadar, cer iertare, că nu pot da ascultare multpreţuitei mele stăpîne...

— Sultanul n-o să ştie nimic din toate astea, îi dădu vicleana înainte cu gura, căci împotrivirea dregătorului o făcea să se înverşuneze şi mai mult, iar ispita creştea cu cît slujitorul se dovedea a fi mai credincios stăpînului său. Cît despre Allah, el este milostiv şi îngăduitor şi-ţi va ierta şi păcatul ăsta, dacă-l socoteşti a fi un păcat atît de mare, mai ales că pelerinului i se iartă toate păcatele, fie ele cît de mari... Iar despre înţelepciunea aia de care-ai pomenit, ce să mai zicem ! Ți s-a năzărit așa tam-nisam şi mai şi spui c-ai plătit pe ea o avere. Dar nu-i nimic, eu sînt gata să te despăgubesc pentru plata ei, ba chiar să-ţi dau de două ori pe-atît, dacă te învoieşti să mă asculti.. Şi poţi fi liniştit şi încredinţat că n-o să afle nimeni de ce-a fost între noi !

— Nu pot să mă învoiesc la ce-mi ceri stăpînă, nici dac-ar fi să plătesc cu capul îndărătnicia mea, bolborosi logofătul, dîndu-şi gîndurile pe faţă cu bună-cuviinţă dar şi cu multă hotărîre în glas. Sînt gata să împlinesc orice poruncă îmi va veni de la mult-preţuita mea stăpînă, mai puţin violenţarea celui care mi-a arătat nemărginită încredere...

Femeia a înţeles că n-are la ce să mai stăruie, cînd a văzut atîta neînduplecare în glasul lui şi-a început să dea înapoi, copleşită de ruşine, de minie şi ciudă.

— Atunci du-te, vezi-ţi de treabă şi ai grijă să-ţi păzeşti gura ! îi porunci ea, tremurînd de furie şi aruncînd scînteii din priviri. Ce-am vorbit aici rămîne între noi ! Nu cumva să te pască păcatul să scoţi vreo vorbă faţă de cineva, îi porunci cu sprîncenele încruntate, roşie pînă-n vîrfurile urechilor.

— Ferească Allah ! Nici în ruptul capului, stăpînă ! o asigură logofătul. Poţi fi încredinţată că tot ce-am vorbit va rămîne înmormîntat în pieptul meu, ca şi cînd nu s-ar fi rostit niciodată !

Apoi s-a îndepărtat, călcînd ca din pod, a ieșit din cort și-a păzit mai departe treburile sale și ale caravanei, a cărei rînduială îi fusese încredințată. Dar sultana îl păștea, așteptînd cu nerăbdare și năduf prilejul să scape de el, căci bănuielile îi bîntuiau sufletul și nopțile, iar inima nu-i mai cunoștea tihna de teamă că bărbatul o să dezvăluie taina și o s-o facă de rîsul lumii. Voia să-i facă de petrecanie cu orice chip, pentru ca odată cu el să dispară și taina. Inima ei de vicleană nu se putea încrede în făgăduielile nimănui.

A început să țeară pînzele și să întindă nadele, gîndindu-se la fel și fel de viclenii, pentru a scăpa de cel ce-i cunoștea hainia. Tot învîrtind-o și răsucind-o așa, ce și-a zis ? Cel mai nimerit lucru ar fi să-i facă de petrecanie pe drum. O să aștepte pînă cînd o să treacă caravana pe lîngă un izvor căruia i se dusesese vestea, pentru că nimeni din cei ce coborîseră la el să ia apă nu mai văzuse lumina zilei. Și după ce i-a venit gîndul cel rău, a chemat la ea un slujitor de încredere și i-a grăit așa :

— Cînd ajunge caravana la izvorul ăla din care nu mai iese nimeni după ce-a coborît la el, eu am să mă plîng de sete și-o să poruncesc să coboare cineva să aducă apă proaspătă și rece, dar voi să vă codiți și nimeni să nu se grăbească să-mi dea ascultare. Atunci am să mă plîng beduinului de lașitatea slujitorilor mei și-o să-l îmbrobodesc cu vorbe meșteșugite, și-o să-l laud, zicîndu-i că el este singurul cutezător în stare să-mi îndeplinească dorința.

Zis și făcut ! Cînd au ajuns la izvorul cu pricina, sultana i-a poruncit unui slujitor să coboare să scoată apă, dar el a rămas nemișcat, ca lovit de trăsnet. La fel s-a întîmplat și cu al doilea, și cu al treilea... Și tot așa pînă la ultimul.

— Numai tu, bravule logofăt, ești în stare să faci isprava asta ! i s-a adresat ea la urmă de tot beduinului.

Se vede treaba că sultana este înconjurată numai de lași și poate muri de sete în deșert, ca și cum ar fi singură.

Logofătul n-a mai așteptat altă poruncă. Și-a suflecat mâinele și s-a agățat cu nădejde de capătul funiei, coborînd degrabă în fundul fîntînii, unde a dat de niște caverne întunecoase. Pînă să se obișnuiască cu întunericul, iată că se trezește față în față cu o burduhoală de ifrit cît toate zilele, care i-a poruncit să se oprească și să nu îndrăznească a mai face un pas. La porunca lui a înlemnit; apoi într-o rază de lumină a văzut chipurile a două fete așezate dinaintea ifritului — una slută și morhorită, semănînd cu o odraslă de ghuli¹, iar cealaltă nespus de frumoasă, arătînd ca luna plină în a paisprezecea noapte.

— Care din cele două fete e mai frumoasă? îl întrebă ifritul cu asprime în glas, arătînd spre fetele din fața lui și cerînd răspunsul pe loc.

Beduinul a rămas în cumpănă, căci băgase de seamă urîtenia ifritului, dar și-a zis că uritul la urît trage, căci una din cele două fete era la fel de slută ca și el. Ba mai pricepuse și că întrebarea ifritului era o capcană și că nu trebuia cu nici un chip să spună adevărul. Așa că după ce-a chibzuit o vreme, s-a hotărît să ticluiască un răspuns cu tîlc, sperînd să împace și capra și varza. Și cum, necum, din întîmplare, sau mai mult de frică, i-a venit în minte povața pentru care plătise o mie de riyali. La urma urmei, cîte lucruri frumoase nu sînt deloc plăcute și cîte lu-

¹ Ghul este o flintă fabuloasă care apare într-o serie de credințe populare, de aici trecînd și în basme. El ar trăi în locuri retrase și ar avea capacitatea de a se metamorfoza și de a se arăta călătorilor în înfățișările cele mai ispititoare. Conform surSELor arabe clasice, ghulii i-ar urmări pe călători (aprinzînd, pentru a-i atrage, chiar focuri pe înălțimi, asemenea beduinilor), i-ar ataca în mod insidios și i-ar devora. Oamenii i-ar putea ucide, cu condiția să nu-i lovească decît o singură dată, căci repetarea loviturii le-ar reda viața.

cruri urite nu sînt pe placul omului ? ! Și-a grăit cu sînge rece, ca și cum ar fi răspuns într-o doară :

— Fiecare om cu gustul lui !

— Ai scăpat cu zile ! bolborosi ifritul, luîndu-i vorba din gură. Dacă mi-ai fi spus că-ți place fata cea frumoasă, nu-ți mai rămînea capul pe umeri, fiindcă mie îmi place cea urită, iar dacă mi-ai fi spus că-ți place urita, tot nu scăpai cu viață, căci nu spuneai adevărul ! Dar așa, ai nimerit-o. Ai scăpat cu viață. Poți să iei și apă pentru tovarășii tăi de drum !

Logofătul care simțea cum îi trec săgeți reci prin inimă, s-a aplecat și-a umplut burdufurile cu apă, apoi a ieșit din puț teafăr și nevătămat, spre uimirea tuturor. Mai ales stăpîna nu-și putea veni în fire văzîndu-l. S-a înciudat foarte, căci nădărduse să-i rămîna ciolanele în fundul puțului, fiind sigură că nimeni nu mai scăpase cu zile din cei ce coborîseră la izvorul blestemat. Dar se vede treaba că pornise cu stîngul și cum caravana se apropia de locurile sfinte și-a zis că e mai nimerit să-i vină de hac pe drumul de întoarcere.

Au stat ce-au stat la Makka și în împrejurimile ei, așa cum cerea rînduiala hagialicului, și-apoi au apucat calea întoarsă spre țara lor. Și nu s-au îndepărtat bine de locurile sfinte că sultana a prins a unelti din nou pentru a-i face de petrecanie logofătului. După ce-au străbătut cam jumătate din drum, gîndul de răzbunare nu-i mai dădea pace.

În cele din urmă a găsit cu cale că mai nimerit ar fi să-l trimită pe beduin cu un răvaș la sultan, cînd vor fi mai aproape de orașul lor, chipurile, să-i ceară s-o întîmpine cu mare alai. Și s-a pus pe treabă ! Cale de cîteva poște înainte de-a ajunge în cetate, sultana a ticluit un răvaș în care-l îndemna pe măriia sa să curme fără întîrziere zilele celui ce-i va înmîna epistolia, căci cu gînd hain s-ar fi apropiat de ea și-ar fi cercat s-o pîngărească. Așadar, fără zăbavă se cade să fie pierdut. Iar la urmă de

tot făgăduia să-i spună sultanului toată tărășenia de-a fir-a-păr, îndată ce va ajunge la palat.

A pecetluit scrisoarea și l-a poftit pe logofăt la ea, grăindu-i astfel :

— Voi a-i trimite măritului sultan un răvaș pentru a-i vesti apropiata noastră sosire. Și socotesc că nimeni altcineva n-ar fi mai potrivit decît tine să-l poarte, căci nimeni nu este mai îndreptătit la răsplata cuvenită pentru aducerea unor astfel de vești îmbucurătoare.

I-a înmînat răvașul pecetluit cu sigiliul ei și l-a în-demnat să porceadă la drum fără preget. Beduinul a pornit-o cu sirg, fără să aibă habar că-l paște primejdia, fiind un om de bună credință în fața stăpînei sale, și s-a pus la drum întins, către palatul măritului sultan. Spre seară, ostenit de alergătură, a ajuns la marginea unui sat și și-a zis că n-ar strica să se odihnească nițeluș, cît să-și tragă sufletul și el și cămila, și pe la cumpăna nopții să se aștearnă din nou la drum.

A cerut găzduire la unul din maimarii satului și-a fost primit cu bucurie și cu inima deschisă. Dar cum în noaptea aia era o nuntă în sat și toată lumea se afla la petrecere, gazda l-a poftit și pe musafir să le facă cinstea și să se așeze cu ei la ospăț.

— Bucuros aș rămîne să petrec cu domniile voastre, dar sînt purtătorul unui răvaș ce trebuie să ajungă neîntîrziat la măritul nostru sultan, a răspuns logofătul.

— Dacă numai asta-i pricina, atunci noi sîntem gata să ducem răvașul mai departe printr-un olăcar de încredere, care știe toate potecile, așa fel că va ajunge la măritul sultan mai repede ca vîntul.

Bucuroși să aibă un oaspete de vază, au sărit cu toții în ajutor, vrînd care mai de care să fie cu ceva de folos. Așa că pînă la urmă, cîr-mîr, beduinul s-a învoit, căci nu e lucru ușor să încalci sau să nesocotești legea ospetiei și pe deasupra și-a mai adus aminte și de înțelepciunea care spune : „Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el !” în-

telepciune prețioasă, că doar costase o mie de riyali. Și-uite așa răvașul a trecut în mîna unui olăcar de încredere, care a alergat cu el mai departe într-un suflet. De unde și zicala : „Nu-i pentru cin' se pregătește, ci pentru cin' se nimerește“.

Așa se face că beduinul a rămas în satul acela pînă în zori și pe urmă și-a continuat drumul spre palatul sultanului și că olăcarului care purtase răvașul mai departe în locul său i s-a tăiat capul pe loc, din porunca mării sale, imediat ce și-a petrecut privirile peste rîndurile epistoliei.

Deci tot printr-o întîmplare, sau tot datorită unei înțelepciuni prețioase, beduinul nostru a scăpat și de data asta de urzile vicleniei muieresti. Vorba ceea, noi voiam una frumoasă, dar am avut parte de una năbădăioasă. Sau cum zice un alt proverb, noi am vrut ca să trăiască, iar Allah să-l prăpădească...

De data asta, sultana nu avusese nici cea mai mică îndoială că beduinul își pierduse capul și c-o scăpase pe ea de griji, dar cînd-colo ce să vezi ! Cînd a sosit alaiul ei la palat, printre cei așezați lingă mîria sa, iacătă-l și pe logofăt viu și nevătămat. Biata sultană n-a mai avut inimă nici să vorbească. Fel de fel de gînduri îi dădeau tîrcoale — ba își zicea că e ceva necurat la mijloc și că numai diavolii și ifriții îl ajută pe logofăt, ba își închipuia că i-a povestit toată tărășenia sultanului care se preface a nu ști nimica și-o pîndește s-o pedepsească, ba că spaima i-a luat mințile și că are vedenii, pîrîndu-i-se că-l vede pe logofăt acolo unde nici nu este. Ba s-a gîndit chiar că beduinul a desfăcut răvașul pe drum și i-a dezvăluit totul sultanului, că ea nu mai avea sorți de izbîndă și nu-l mai putea convinge pe sultan de nevinovăția ei. La urma urmei, toate astea puteau să se fi întîmplat și cel mai bine ar fi fost să afle cît mai repede adevărul ca să se liniștească. Departe de toate frămîntările ei, sultanul și-a întîmpinat cu bucurie nevasta, hritisind-o,

binecuvîntînd hagialicul și poruncînd mare petrecere pentru întoarcerea stăpînei.

Sultana, la rîndu-i, i-a arătat stăpînului toată dragostea, urîndu-i viață lungă și glorie veșnică, mulțumindu-i cu recunoștință pentru hagialicul primit de Allah.

După felul cum a întîmpinat-o avea destule temeieri să creadă că soțul ei nu are nici un fel de bănuieli și că beduinul nu suflase o vorbă despre cele petrecute, așa încît neliniștea i s-a mai ogoit. Dar, cu timpul, diavolul a început a-i da tîrcoale și curiozitate nu-i lăsa o clipă de liniște : „Cum de-a scăpat cu viață ?” A simțit că n-o mai rabdă inima și s-a dus la sultan să-l întrebe ce s-a întîmplat cu răvașul trimis de ea. Și ca întotdeauna, curiozitatea i-a venit de hac sultanei ca și celorlalte femei.

— Am poruncit să i se taie pe loc capul celui care l-a adus, i-a răspuns sultanul fălos. Așa scria în răvaș și-așa s-a și petrecut. Și-acum n-ai decît să-mi povestești totul din fir pînă-n ață !

— Bine, măria ta, dar nu mai pricep nimic ! Cel care s-a purtat necuviincios cu mine a fost chiar beduinul de pripas pe care l-ai făcut logofăt și l-ai însărcinat să conducă alaiul caravanei. Și cu toate că și-a dat în petic, eu îl văd aici viu și nevătămat... a încheiat sultana mînioasă.

— Așaa ? Dar mie răvașul mi-a fost adus de un străin. Nici vorbă de logofătul nostru ! Drept care am tăiat capul celui care mi-a înmînat răvașul, întocmai cum scria în el.

— Se vede treaba că lucrurile s-au încurcat pe drum, se tîngui sultana. Îți cer, mărite sultan, să-i tai capul acestui beduin necuviincios, care a cutezat să facă așa și pe dincolo...

Cînd a auzit vorbele nevestei, sultanul a pornit să arunce din ochi scînteii de mînie și puțin a lipsit să ceară să i se taie capul credinciosului său slujitor. Dar Allah nu l-a lăsat pradă furiei răscolite de viclenia femeii. O umbră de îndoială i s-a strecurat în suflet ca o străfulgerare, ținîndu-l pe loc. A rămas puțin pe gînduri și și-a zis că

ar fi mai potrivit să se prefacă gata a-i da crezare nevestei și pe urmă să-l asculte și pe cel acuzat de păcate, căci judecata în pripă nu-i bună și duce la pieirea unor nevinovați. Îl va chema la el pe beduin și va sta de vorbă cu el între patru ochi ca să se convingă cum stau lucrurile. Înclina să creadă din ce în ce mai mult că-i ceva necurat la mijloc. Și-apoi cum să pedepsească doi oameni pentru aceeași faptă, înainte de a ști precis care dintre ei este vinovatul.

I-a făgăduit sultanei că beduinul își va primi pedeapsa cuvenită, a ieșit tunînd și fulgerînd, așa încît a făcut-o să creadă că beduinului îi va zbura capul de pe umeri chiar în clipa următoare, s-a îndreptat spre sala unde ședea de obicei de taină cu sfetnicii cei mai apropiați și vizirii lui de încredere și l-a poftit să se înfățișeze numai-decît pe marele logofăt.

Cîțiva slujitori au alergat să-i vestească porunca și cu toate că nu vedea deloc un semn bun în graba asta, beduinul nostru s-a înfățișat deîndată măriei sale. S-a înclinat cuviincios pînă la pămînt, dar stăpînul nu i-a răspuns. A rămas în picioare cu inima plină de spaimă. Apoi sultanul a poruncit să se închidă ușa bine și să nu intre nimeni fără să fie chemat.

— Asta-i recunoștința pentru încrederea pe care ți-am arătat-o și pentru alesul cin în care te-am înălțat ? l-a luat sultanul în primire, de cum s-a închis ușa în urma lui.

— Oricare ar fi fapta la care se gîndește, măritul sultan are întotdeauna dreptate în tot ce spune, numai că eu nu l-am vizitat și m-am străduit din răspuțeri să-l slujesc cu dreptă credință, i-a răspuns beduinul cu inima rece de spaimă.

— Cum de te-a împins păcatul să cerci a o ademeni pe sultană ? l-a luat stăpînul din scurt, cu glas înverșunat. Am aflat chiar din gura ei c-ai voit a o rușina și că te-a alungat cu vorbe aspre. N-ai avut nici un pic de sfială ? Ar fi avut prea bine dreptul să-ți ia viața pentru nerușinarea, cutezanța și violența pe care le-ai arătat... Ce-ai a zice despre toate astea ?

— Mărite sultan, încercă beduinul să-l înduplece. Întru-ntii vă cer îngăduința să mă ascultați. Am să vă istorisesc toate câte s-au întâmplat și mă voi strădui să nu uit și să nu adaug nimic și numai Allah mi-e martor... Și după ce veți fi aflat întregul adevăr, veți porunci orice credeți de cuviință că-i drept...

— Te ascult ! glăsui sultanul, curios să audă ce spune.

Și beduinul s-a apucat să-i istorisească despre cele mai însemnate clipe ale vieții lui și s-a oprit pe îndelete la cele trei învățături pe care le cumpărase cu prețul celor trei mii de riyali. Pe măsură ce-i asculta istorisirea, mînia sultanului se potolea, îndoiala cuibărindu-i-se și mai adînc în suflet.

— Măritul sultan, a urmat beduinul, mi-a arătat o încredere fără margini. Cum aș fi putut eu a-l vicleni ? Lucrurile s-au petrecut așa cum le voi zugrăvi acum. Slăvita sultană mi-a poruncit să mă înfățișez în cortul ei și-a cercat a mă ispiti și-a mă îndemna la păcat, dar eu m-am împotrivit cu îndîrjire. Cînd a înțeles că nu mă voi lăsa ademenit, a început a da înapoi și mi-a cerut să uit cele întîmplate. M-am jurat și m-am legat să nu dezvălui niciodată ce s-a întîmplat și-aș fi dus cu mine pe lumea cealaltă această taină, căci nu voi a răni pe nimeni și nici a haini pe cel ce mi-a arătat încredere. Numai mărita sultană m-a obligat să dezvălui taina în fața măriei tale.

Sultanul părea din ce în ce mai curios și nerăbdător să afle cele întîmplate din istorisirea beduinului și l-a îndemnat să ducă povestea pînă la capăt.

— Pesemne că sultana nu s-a încrezut în legămîntul meu și din pricina asta a început a urzi fel de fel de capcane, vrînd să scape de mine cu orice chip și să mă ducă la pierzanie pe căi ocolite. Mai întîi a căutat cu tot dinadinsul un drum către un puț blestemat, știind prea bine că nimeni din cei ce coborîseră în el nu mai văzuse lumina zilei. A făcut ce-a făcut ca nici un slujitor din

preajma ei să nu coboare în fundul puțului agățat de funie și mi-a poruncit mie să-i aduc apă. Și cu toate că știam că mă paște moartea, i-am dat ascultare și am coborât să aduc apă. Dar Allah m-a ajutat, căci aducându-mi aminte de una din cele trei înțelepciuni cumpărate cu o mie de riyali, am scăpat cu viață. „Fiecare om cu gustul lui“. Astea sînt vorbele care m-au scăpat cu viață. Ne-am văzut apoi de drum, am împlinit hagiaticul cu tot șartul lui și-am apucat calea întoarcerii. Am mers noi ce-am mers, pînă ce ne-am apropiat de cetatea mării tale și cînd ne mai rămăseseră de călcat numai cîteva poște, m-am pomenit cu sultana că mă mină înaintea alaiului, pasămite să aduc un răvaș mărîtului sultan, pentru a-i vesti apropierea caravanei. Și fără să mă codesc nici o clipă, am luat răvașul pecetluit și-am pornit în goană. Întîmplarea a făcut să mă apuce noaptea într-un sat unde erau în toi pregătirile și petrecerea de nuntă. Măria ta cunoaște obiceiurile credincioșilor : sătenii au stăruit să rămîn să petrec cu ei noaptea aceea, încît au gătit un olăcar și l-au trimis să aducă degrabă răvașul la palatul mării tale, urmînd cărările cele mai scurte, numai de el știute. Așa se face că am rămas să petrec noaptea cu ei, și-am scăpat pentru a doua oară de la moarte. De data asta mi-am adus aminte cea de a doua învățătură pentru care plătisem o mie de riyali : „Dacă binele vine spre tine, nu fugi de el“.

Mărîtul sultan asculta cu toată atenția istorisirea beduinului și părea să-i dea ascultare, dar tocmai cînd slujitorul lui se pregătea să încheie, i-a tăiat vorba :

— Te-am ascultat cu toată luarea-minte, dar ca să dau crezare vorbelor tale și nu plîngerii sultanei, am nevoie de o dovadă ; trebuie să văd cu ochii mei ceva, să aud cu urechile mele ceva... o pildă, un semn...

— Nimic mai lesne, măria ta ! Lucrurile sînt cum nu se poate mai simple, îl asigură beduinul, simțind că începe să-i vină inima la loc. Aș îndrăzni a năstăvi mării voastre

ca cineva să stea tupilat într-un sunduc mare din camera sultanei, așa fel încît ea să nu aibă habar de străinul din odaie, și într-aceea eu să cer să mă primească pentru o treabă ce nu rabdă amîinare și pe care trebuie s-o ticluim în înțelegere. Odată intrat la sultană, eu am să încep prin a mă plînge pentru urzelile puse la cale împotriva mea și pentru toate capcanele cîte mi le-a întins și a-i cere îndurare.

— Mă învoiesc, iar în ladă am să mă ascund chiar eu, incuviință sultanul. O să-ți dau de veste printr-un curtean cînd va fi totul pregătit și vei putea fi primit la sultană.

Zis și făcut ! Sultanul s-a ascuns într-un sunduc așezat într-un ungher mai întunecos, din sala de primire a sultanei și beduinul a cerut să fie primit de stăpîna lui. Ea a alergat degrabă în sala cu pricina, neștiind ce să creadă și curînd după aceea a apărut și beduinul. A salutat-o cuviincios, închinîndu-se adînc și pe dată a pornit să-și deșarte inima în fața ei.

— Mărită sultană, sînt sluga umilă a mării tale și a preamăritului sultan de atîta vreme și m-am străduit să vă slujesc cu întreaga mea putere și credință, dar bag samă că stăpîna mea mă urgisește și voiește cu orice chip să mă ducă la pierzanie. Întru-ntîi mi-a cerut să cobor în puțul acela blestemat din care nimeni n-a mai ieșit viu. Am scăpat eu cum-necum de la moarte, mulțumită unei înțelepciuni cumpărate de la Makka cea sfîntă cu o mie de riyali. Apoi a încercat mărita sultană să-mi curme zilele trimițîndu-mă cu răvașul blestemat la măriia sa sultanul. Am scăpat și de data asta, tot cu ajutorul lui Allah și datorită unei înțelepciuni cumpărate cu o mie de riyali la Makka cea sfîntă. Dar acum mă tem, mărită stăpînă, de-o nouă uneltire, de care n-am cum să mai scap. Aș cuteza să mă rog de inima măritei sultane să se îndure a mă cruța ! Cere-mi orice, luminăția ta, căci orice voi face dacă nu calcă religia noastră, porunca sfîntă și onoarea mea, căci gata sînt a mă supune oricărei porunci.

— Ba n-o să se îndure inima mea deloc, căci nici a ta n-a dat ascultare rugăminților mele ! s-a repezit sultana la el furioasă, Așa este precum ai spus, beduin îngîmfat și nerecunoscător ! Eu am pus la cale toate capcanele din care-ai scăpat, dar acum ți s-a-nfundat ! Și asta pentru dușmănia ce-ți port și de care n-ai unde fugi. Te voi urî de moarte pentru că te-ai încăpățînat să te împotrivești voinței și poruncii mele și-ai cutezat să calci în picioare mîndria sultanei !

— Și-acum ce poruncește stăpîna mea ? Ce-ar putea face umilul ei servitor pentru a-și șterge vina ?

— Îți poruncesc să nu scoți o vorbă despre cele în-tîmplate ! Ce-a fost rămîne între noi ! Dar eu nu pot să am liniște și să trăiesc fără griji cîtă vreme te știu în preajma sultanului, așa că cel mai nimerit ar fi să-ți cauți de drum cît mai departe de el și să nu-ți mai aud de nume ! Numai așa aș putea uita de tine, iar tu ai scăpa de urzelile mele. Altă cale nu este ! Dacă pricepi, va fi bine pentru toată lumea, iar de nu, va fi vai și-amar de tine.

Sultanul a ascultat toată sfada lor și-abia atunci i s-a făcut lumină în minte și în suflet. Acum stăpînul nu mai avea nici un fel de îndoieli pentru cinstea și credința slujitorului său. Ba i-a arătat și mai multă încredere și-a încercat să-l țină cît mai aproape de el, numai că beduinul nostru învățase ce-i binele de la palat. A tot încercat în cîteva rînduri să-l părăsească pe sultan și să plece încotro o vedea cu ochii, numai să scape de urzelile femeii celei haine. Nu numai că n-a izbutit, dar i-a mai mers și vestea de slujitor credincios și neîntrecut de dibaci, cum că a reușit să scape prin minuni de mai multe ori de la moarte și cîte și mai cîte. Dar cum lumea face din țînțar armăsar, au ajuns oamenii de rînd să-l socotească un evlavios cum nu se mai văzuse, ba chiar un sfînt adevărat.

Și cum gîndul de a-l părăsi pe stăpînul său ajunsese

să nu-i mai dea pace nici ziua, nici noaptea, nu i-a mai rămas decît o singură cale : să se prefacă smintit. Și-așa a și făcut. La început a mai rărit-o de pe la curtea sultanului, prefăcîndu-se stăpînit de ginni și biuguind vorbe fără noimă, pe urmă a pornit să bată drumurile și să colinde bezmetic prin suquri. Așa a izbutit să se înde-părteze cu încetul de sultan, și fără să-și dea seama s-a apropiat tot mai mult de sufletul oamenilor de rînd, de prostimea și sărăcimea care a început să vadă în el un fă-cător de minuni.

Numai așa a putut scăpa beduinul cel credincios și năpăstuit de uneltirile sultanei viclene și neîndurătoare și de primejdiile ce-l pîneau la curtea sultanului. Dar se vede treaba că-i era sortit de Allah să ducă în veci pe umerii lui grijile altora, căci abia a scăpat de prețuirea și slujbele sultanului și s-a trezit cu adorația mulțimilor care voiau să vadă în el un sfînt, ce le putea ușura neca-zurile și-i putea scoate din năpastă.

Și-așa a ajuns beduinul din povestea noastră un fel de sfînt, căci el nu este altul decît Ahmad el-Badawi¹, în ale cărui minuni lumea mai crede și astăzi. Socotesc mormîntul lui un lăcaș sfînt, perindîndu-se la el în pe-lerinaj cu ofrande, implorîndu-l să-i ajute pe lîngă stă-pînul lumilor² să-i scape de atîtea necazuri în viața asta trecătoare și în cea veșnică deopotrivă.

1 Ahmad al-Badawi (1199—1276) este un sufi musulman evla-vios care a întemeiat secta *al-ahmadiyya*. El s-a născut la Fas, în Maroc, dar a propovăduit mai ales în nordul Egiptului, unde a și murit. Mormîntul său se află în orașul Tanta din Delta Ni-lului și este un loc de pelerinaj, îndeosebi pentru aderenții sec-tei, apreciați la circa trei milioane. În prima săptămînă din luna octombrie se organizează la Tanta un pelerinaj colectiv și mari ceremonii religioase și populare, cu ocazia *mawlid*-ului său (ziua de naștere). Aceste tradiții datează din vremea dinastiei Fatimi-zilor (909—1171) și își au originea în Maroc.

² Epitet al lui Allah (Al-Fatiha, versetul 2) ; prin „lumi“ se au în vedere, după părerea unor exegeți musulmani, toate lumile ce ar putea exista : astronomice și fizice, lumea gîndirii, lumea spirituală etc.

CUPRINS

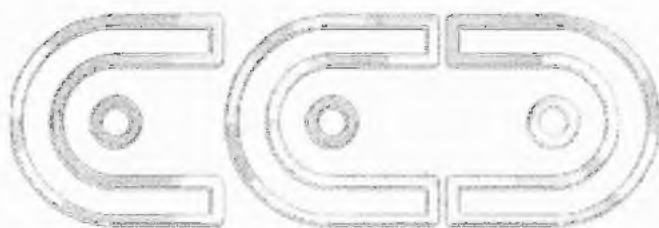
Prințesele dănuitoare și taina condurilor găuriți	5
Prințesa vrăjitoare și flăcaul cu viers minunat	7
Prințesa care nu vorbise niciodată	40
Struțul sultanului	63
Culegătorul de vreascuri și comoara de la poarta Badgadului	80
Mazna și ifritul	92
Bulgăre de sare	106
Fata sultanului și beduinul viteaz	130
Vinătorul și vrăjitoarea cu pălărie de pene	148
Taler cu două fețe	169
Povestea celor trei frați isteți	184
Abu Zayd al-Hilali și emirul Hadid din Ușaiqar	196
Solomon și corbul	208
Povestea celor două pete negre	222
Bătrîna cea vicleană și sultanul păcălit	238
Povestea despre Noe și uriașul Auș	258
Beduinul și nevasta sultanului cea vicleană	265

Lector : TRAIAN RADU
Tehnoredactor : GEORGETA CÎRSTEA

Bun de tipar : 16.12.1991. Apărut 1991
Coli ed. 14,90. Coli tipar 9

Tiparul executat su comanda nr. 10663 la
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI” București
ROMANIA

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2026

